ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΑΥΓΗ

ΤΟΥΡΚΙΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΜΥΝΑΣ

Περίοδος Β, Τεῦχος 34, Σάββατο 13 Δεκεμβρίου 1975

Δρχ. 20

ΟΙ ΜΙΣΕΣ ΑΛΗΘΕΙΕΣ ΤΟΥ κ. ΑΒΕΡΩΦ

Τά ΑΝΩΤΕΡΩ, δέον νά ἐμβάλλουν εἰς ἀνησυχίας καί σκέψεις ὡς πρός τόν κίνδυνον διεισδύσεως τοῦ ἀναρχισμοῦ εἰς τό στράτευμα.

Β.Λ. 15-5-1975

- ἐργατικὲς κινητοποιήσεις
- ἡ δίκη τῆς Χαλκίδας
- ΔΕΚΕΜΒΡΗΣ '44
- Φάκελος ΚΥΠ, φάκελος ΥΠΕΑ
- τὸ 5ετές: στόχοι - δυνατότητες

Η πολιτική και η πολιτιστική κουλτούρα της Νεολαίας

Γιατί οι βιομηχανίες προσλαμβάνουν Κοινωνικό Λειτουργό

Ό σ. Σ. Καρίγιο στην Όργ. Βάσης τοῦ Ρ.Φ Κουκακίου

Σχολὲς γιὰ ἀφοσιωμένα στὴν Κυβέρνηση καὶ τὸ κράτος τῆς δεξιᾶς διοικητικὰ στελέχη

ΟΙ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΩΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΜΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Η ΑΘΩΩΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΩΝ ΝΑΡΚΗ ΣΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

«Η ἐργατιὰ τοῦ Λαυρίου

ΤΟ Κ.Κ. ΙΣΠΑΝΙΑΣ ΚΟΜΜΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ESPANA SI FASCISMO NO!

αντι

Περίοδος Β, Χρόνος 2ος, Τεῦχος 34

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελ.
Ἄρθρο	3
Κ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ: Πολιτικὸ ρεπορτὰζ	4
Ἀντιθέσεις	5
Ὁ κ. Ἀβέρωφ καὶ ἡ κινδυνολογία	6
Γ. ΔΗΜΑΡΑ: Ἡ δίκη τῆς Χαλκίδας	10
Β. ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ: Ἡ Ἀλλοτρίωση	11
Κ. ΖΟΥΡΑΡΙ: Τὸ ἀμυντικὸ πρόβλημα	12
ΜΤ. ΤΟΝΓΚ: Τουρκία: ἐξωτερικὴ πολιτικὴ	16
Ν. Μ. Ὑπηρεσίες πληροφοριῶν	19
Π. ΚΑΖΑΚΟΥ — Μ. ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟΥ: Γιὰ τὸ πενταετὲς καὶ τὸν προϋπολογισμὸ	24
ΔΕΚΕΜΒΡΗΣ '44: Ἀφιέρωμα	31
Θ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ: Κρατικὸς συνδικαλισμὸς	39
Ν. ΣΚΟΥΦΟΥ: Τὸ Χρονικὸ τῶν Ἀπεργιῶν	41
Ἐκδήλωση γιὰ τὴ Χιλὴ	48
Γ. ΚΑΤΡΗ: Πολυτεχνεῖο καὶ Πολιτικοὶ	49
Ὁ Α.Ν. 942)46	61
Καλλιτεχνικὲς σελίδες	52

Τὸ ἑπόμενο τεῦχος (ἀρ. 35) λόγῳ τῶν ἑορτῶν θὰ κυκλοφορήσει τὴν παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων, Τετάρτη 24 Δεκεμβρίου ἀντὶ γιὰ τὸ Σάββατο 27 Δεκεμβρίου.

Κάθε ἐνυπόγραφο ἄρθρο ἐκφράζει τὴν προσωπικὴ γνώμη τοῦ συγγραφέα του.

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ: Δημοχάρους 60, Ἀθήνα 601. Τηλ: σύντ. 732-819 – διαχ. 732-713. ● Ἰδιοκτήτης - Ἐκδότης - Διευθυντής: ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ, Δεινοκράτους 131. ● Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου: ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΝΟΥΣΗΣ, Αἰγαίου 16, Ἄνω Καλαμάκι. ● Διαφημίσεις: ΕΥΑΓ. ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΠΟΥΛΟΥ. ● Ἀτελιέ: Α. Σ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΑΚΗ, Πετσόβου 12 ● Τὸ «ΑΝΤΙ» φωτο-στοιχειοθετεῖται ἀπὸ τὴ ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΤΙΚΗ «Γ. ΤΣΙΒΕΡΙΩΤΗΣ» Ε.Π.Ε., Λένορμαν 205, καὶ τυπώνεται ἀπὸ τὴν ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ «Ι. ΚΑΜΠΑΝΑΣ» Α.Ε., Φιλαδελφείας 4.

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΛΕΥΚΟΣ ΜΙΛΗΣΕ

Ὁ κ. Τζέραλντ Φόρντ τοῦ γνωστοῦ "Λευκοῦ Οἴκου" ἀπεφάνθη:

1. ΣΚΟΠΟΣ: "Ἡ ἐπάνοδος τῆς Ἑλλάδος σέ πλήρη συμμετοχήν εἰς τά πλαίσια τῆς συμμαχίας τοῦ ΝΑΤΟ".

2. ΤΟ ΔΙΛΕΑΡ: "Ἡ ἐνίσχυσις ὑπό τῶν ΗΠΑ τῶν θεμελίων τῆς ἀντιπροσωπευτικῆς δημοκρατίας ὁμοῦ μετά τοῦ ἐκσυχρονισμοῦ καί τῆς βελτιώσεως τῶν Ἑλληνικῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων..."

Ἡ φυσιολογική ἀντίδραση τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ σ'αὐτά τά κυνικά (α΄μέρος) καί ὑποκριτικά (β΄μέρος) κείμενα, εἶναι ὁ καγχασμός.

Γιά τούς σκοπούς τοῦ "Μεγάλου Λευκοῦ" δέν ἀμφιβάλλαμε. Οἱ δελεαστικές του ὅμως ὑποσχέσεις ἀνακαλοῦν στή μνήμη μας πῶς γιά 7,5 χρόνια ξεχνοῦσε "τήν θεμελίωσιν τῆς δημοκρατίας" σ' αὐτόν τόν τόπο, ἐνῶ παράλληλα, δραστικώτατα ἐπιχειροῦσε τήν "θεμελίωσιν τῆς δημοκρατίας" στό Βιετνάμ.

Οἱ ἀπό καιροῦ σέ καιρό ἀνακοινώσεις τοῦ εἴδους αὐτοῦ ἀπό μέρους τοῦ "ἀμερικανικοῦ παράγοντος", ἔχουν μόνο ἕνα θετικό στοιχεῖο: τήν συνεχῆ ὑπενθύμιση τῆς ἀνάγκης γιά τήν πλήρη ἀπαγκίστρωση καί ἀπό τό ΝΑΤΟ καί τήν κηδεμονία τῶν ΗΠΑ.

Ἡ Κυβέρνηση φαίνεται πῶς δέν ἄκουσε αὐτά τά μηνύματα. Ἄκουσε ὅμως τίς ἄμεσες ἀντιδράσεις τῆς Ἀντιπολίτευσης καί τίς βρῆκε ... δημαγωγικές. Ἄλλωστε γι'αὐτήν τό θέμα Φόρντ εἶναι "ἀνύπαρκτο".

Ἀφοῦ ὅμως ὁ "Μεγάλος Λευκός" μίλησε, εἶναι βέβαιο ὅτι θά ξαναμιλήσει. Ἡ ἀπάντηση θά εἶναι ἀποφασιστικῆς σημασίας γιά τίς ἐξελίξεις στήν Ἑλλάδα ἀλλά καί στήν Κύπρο πού ἀκόμα ἔχει ἀνοιχτές τίς πληγές ἀπό τήν ἀμερικανική ἐπέμβαση.

Καί εἶναι τώρα ἡ εὐκαιρία νά ἀποσαφηνίσουμε στούς "ἀμερικανούς φίλους" μας τό εἶδος τῶν σχέσεων πού ἐπιθυμοῦμε νά ἔχουμε μαζί τους. Γιά τόν Ἑλληνικό Λαό τά πράγματα εἶναι ξεκαθαρισμένα: Ἡ ὑπονόμευση τῆς δημοκρατίας, ἡ δικτατορία, ἡ Κυπριακή τραγωδία, ἔχουν ταυτιστεῖ στή συνείδησή του μέ τίς ΗΠΑ καί τό ΝΑΤΟ.

Γιά τήν Κυβέρνηση ὅμως;

ὁ Ἐκδότης

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝ. & ΠΟΛΙΤ. ΕΠΙΣΤ. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

● ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: ἑξάμηνη 260 δρχ. – ἐτήσια 520 δρχ. Ἐτήσια Ὀργανισμῶν, Τραπεζῶν, κ.λπ. 1.000 δρχ.– Γιά μαθητές, σπουδαστὲς ἔκπτωση 15%. ● ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εὐρώπη - Μεσογ. χῶρες: ἑξάμηνη: ἁπλῆ δολ. 10, ἀεροπ. δολ. 13 - ἐτήσια: ἁπλῆ δολ. 20, ἀεροπ. δολ. 25– Η.Π.Α. - Καναδὰς - Ἀνατ. Ἀσία: ἑξάμηνη: ἁπλῆ δολ. 10, ἀεροπ. δολ. 17– ἐτήσια: ἁπλῆ δολ. 20, ἀεροπ. δολ. 34 – Αὐστραλία - Ὠκεανία: ἑξάμηνη: ἁπλῆ δολ. 10, ἀεροπ. δολ. 24-ἐτήσια: ἁπλῆ δολ. 20, ἀεροπ. δολ. 47 ● Ἐμβάσματα, ταπεζικὲς ἐπιταγές: ΧΡΗΣΤΟΝ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΝ, Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ 601. ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ δρχ. 20.

Κεντρικὴ διάθεση τοῦ «ΑΝΤΙ»
● γιὰ τὰ βιβλιοπωλεῖα τῆς Ἀθήνας:
Βιβλιοπωλεῖο **«Τὸ δέντρο»**,
Μιχάλης Γκανᾶς,
Χαριλάου Τρικούπη 13, τηλ. 606-393
● γιὰ τὰ βιβλιοπωλεῖα Β. Ἑλλάδος:
Βιβλιοπωλεῖο **«Ξένος Τύπος»**,
Ν. Κοτζιᾶς καὶ Σία Ο.Ε.
Τσιμισκῆ 78, τηλ. 279-720, Θεσ/νίκη

Ἀνακατατάξεις, ἤ...

Τοῦ Κώστα Παπαϊωάννου

Διάχυτη εἶναι τὸν τελευταῖο καιρὸ ἡ ἐντύπωση, ὅτι ἡ καινούργια χρονιὰ θὰ εἶναι «χρονιὰ πολιτικῶν ἀνακατατάξεων». Καὶ δὲν ἐννοοῦν, φυσικὰ – ὅσοι πιστεύουν κάτι τέτοιο – μόνο τὸν ἀνασχηματισμὸ τῆς Κυβέρνησης... Ἀντίθετα, «ἐξελίξεις» ἀναμένονται στὸ χῶρο τῆς Ἀντιπολίτευσης, ὅπου – γιὰ πρώτη φορὰ μετὰ τὴν «ἀλλαγὴ τοῦ Ἰουλίου» – τὰ κόμματα ἔχουν σχεδὸν ξεκαθαρίσει τὴ θέση τους στὸ θέμα τῆς μεταξύ τους συνεργασίας, μιὰ καὶ ἀρχίζει νὰ γίνεται ὅλο καὶ πιὸ ἐπιτακτικὴ ἡ ἀνάγκη συσπείρωσης τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων. Πῶς μπορεῖ νὰ ὑλοποιηθεῖ αὐτὴ ἡ ἀνάγκη, εἶναι κάτι ποὺ τὰ κόμματα ἀντιμετωπίζουν σοβαρὰ καὶ ὑπεύθυνα – ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ τελευταῖα ἐπίσημα κείμενα τῶν δύο ΚΚ καὶ τῆς ΕΔΑ καὶ ἀπὸ συνεντεύξεις ἐκπροσώπων τοῦ ὑπόλοιπου χώρου. Συγκεκριμένα:

1. Τὸ ΚΚΕ, στὴν ἀπόφαση τῆς 3ης Ὁλομέλειας, μιλάει γιὰ συσπείρωση ὅλων τῶν δυνάμεων ποὺ εἶναι «ὑπὲρ μιᾶς σταθερῆς ἀντιιμπεριαλιστικῆς-δημοκρατικῆς κατεύθυνσης» καὶ «γιὰ τὴ συμπαράταξη ὅλης τῆς ἀντιπολίτευσης ἀπέναντι στὸ αὐταρχικὸ καθεστώς». Δέχεται – γιὰ πρώτη φορὰ – νὰ συνεργαστεῖ μὲ τὴν ΕΚΝΔ (παρὰ «τὶς βασικὲς διαφορὲς μὲ τὴν πολιτικὴ τῆς ἡγεσίας της, ποὺ εἶναι στὴ βάση της ἀτλαντική»), μὲ τὸ ΠΑΣΟΚ («παρ' ὅλο ποὺ διαφωνεῖ μὲ ἰδεολογικὲς θέσεις καὶ ἐκτιμήσεις του») καὶ μὲ τὴν ΕΔΑ – μ' ὅλες τὶς γνωστὲς διαφορές. Δὲν δέχεται συνεργασία μὲ τὸ ΚΚΕ (ἐσ.) – βάζοντας σὰν πρῶτο θέμα τὸ πρόβλημα τοῦ τίτλου – ἀλλὰ «βλέπει τὴν ἀνάγκη καὶ τὴ δυνατότητα νὰ πραγματοποιεῖται ἡ συνεργασία μὲ κάθε ὀργάνωση ἢ κίνηση ποὺ ἐπηρεάζεται ἢ ἀκολουθεῖ τὴ γραμμή του».

2. Τὸ ΚΚΕ (ἐσ.), στὸ Σχέδιο Προγράμματος ποὺ κυκλοφόρησε, βλέπει τὸ σύστημα τῶν συμμαχιῶν «σὰν σύστημα συνεργασίας κοινωνικῶν καὶ πολιτικῶν δυνάμεων ποὺ διατηροῦν τὴν αὐτοτέλειά τους, συνεργάζονται ἰσότιμα, χωρὶς κηδεμονεύσεις, ὑπαγορεύσεις καὶ ἐπιβολές, μὲ πλήρη λειτουργία τῶν δημοκρατικῶν διαδικασιῶν». Μιλάει γιὰ συμμαχίες μὲ δυνάμεις ποὺ «συμπίπτουν στὴ μερικὴ ἢ ὁλικὴ ἐφαρμογὴ προγράμματος δημοκρατικῶν μεταρρυθμίσεων μὲ ἀντιμονοπωλιακὴ καὶ ἀνεξαρτησιακὴ κατεύθυνση». Καὶ δέχεται σὰν μορφὲς συμμαχιῶν «ἀπὸ τὴν ἁπλὴ συμπαράταξη ἢ συνεργασία γιὰ τὴν πραγματοποίηση ἑνὸς εἴτε περισσότερων προγραμματικῶν σημείων, ὡς τὴ μορφὴ συμφωνίας γιὰ κυβερνητικὸ πρόγραμμα μὲ φορέα ἕνα συνασπισμὸ κομμάτων». Πιὸ συγκεκριμένα, μὲ βάση τὴ γραμμὴ τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιδικτατορικῆς Δημοκρατικῆς Ἑνότητας, τὸ ΚΚΕ (ἐσ.) «ἐπιδιώκει νὰ συμπαρατάξει καὶ νὰ συνενώσει – στὴ σημερινὴ φάση – τὶς δυνάμεις τῆς Ἀριστερᾶς, τοῦ Κέντρου καὶ τῆς ἀντιδικτατορικῆς Δεξιᾶς, μὲ βάση τὰ σημεῖα ποὺ συμπίπτουν: τὴν ἀπόκρουση κάθε δικτατορικῆς ἐπιβουλῆς, τὴ διασφάλιση καὶ στερέωση τῆς δημοκρατικῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας, κυριαρχίας καὶ ἀκεραιότητας. Καί, παράλληλα, τὸν περιορισμὸ ὁρισμένων ἀπαράδεκτων κοινωνικῶν ἀνισοτήτων».

3. Ἡ ΕΔΑ, στὴν Προγραμματικὴ Διακήρυξή της, τονίζει πὼς «ἡ ὁλοκλήρωση τῆς Δημοκρατίας καὶ τῆς Ἐθνικῆς Ἀνεξαρτησίας, ἡ πορεία καὶ ἡ πραγμάτωση τοῦ Σοσιαλισμοῦ, μπορεῖ νὰ εἶναι ἀποτέλεσμα, μόνο κοινῶν πολιτικῶν ἀγώνων καὶ συνεργασίας περισσοτέρων πολιτικῶν κομμάτων, ὁμάδων καὶ ὀργανώσεων», καὶ πὼς «θὰ ἐπιδιώξει σταθερὰ τὴν πραγματοποίηση συνεργασιῶν πρῶτ' ἀπ' ὅλα μὲ τὶς δυνάμεις τῆς Ἀριστερᾶς, μὲ τὰ ἄλλα δημοκρατικὰ κόμματα, ἀκόμα καὶ μὲ τὴ μερίδα τῆς δημοκρατικῆς κοινοβουλευτικῆς Δεξιᾶς, στὴ βάση τοῦ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ, τῆς ἰσοτιμίας, τῆς ἀνεξαρτησίας κάθε κόμματος καὶ τῆς δικῆς του πολιτικῆς δραστηριότητας καὶ πάνω σὲ πρόγραμμα κοινῶν ἐπιδιώξεων καὶ δράσης γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τῆς Δημοκρατίας καὶ Ἀνεξαρτησίας».

Αὐτὰ γιὰ τὰ κόμματα τῆς παραδοσιακῆς Ἀριστερᾶς.

Ἀπὸ τὰ ἄλλα δύο κόμματα τῆς Ἀντιπολίτευσης:

1. Τὸ ΠΑΣΟΚ ἔχει, μὲ δηλώσεις τοῦ προέδρου του κ. Α. Παπανδρέου, διευκρινίσει ὅτι θὰ δεχόταν σὰν ἕνα μίνιμουμ πρόγραμμα συνεργασίας τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων:

- Τὸν ἀγώνα γιὰ τὴν ἐθνικὴ ἀπελευθέρωση καὶ τὴν ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία τῆς χώρας.
- Τὴν ἀποσύνδεσή μας ἀπὸ τὸ ΝΑΤΟ καὶ τὶς σημερινὲς διασυνδέσεις καὶ τοὺς μηχανισμοὺς ἀπὸ τὸ Πεντάγωνο καὶ τὴ ΣΙΑ.
- Τὸν πλήρη ἐκδημοκρατισμὸ τοῦ κράτους μὲ τὴν εὐρεία ἔννοια, ποὺ σημαίνει τὴν ἀποχουντοποίηση, τὴν κάθαρση καὶ τὴν οὐδετεροποίησή του.

2. Στελέχη τῆς ΕΚΝΔ ἔχουν πρόσφατα, ἀλλὰ καὶ παλαιότερα, πάρει θέση πάνω στὸ θέμα τῶν συνεργασιῶν. Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρουμε ὅτι:

- Ὁ τ. ὑπουργὸς κ. Π. Πολυχρονίδης, ποὺ ἀνήκει στὶς παλιὲς φιλελεύθερες δυνάμεις, θεωρεῖ «σὰν πρώτιστο ἐπιτακτικὸ χρέος (γιὰ τὴν παράταξή του) νὰ ἀνταποκριθῆ στὴ λαϊκὴ ἐπιταγὴ τῶν μεγάλων μαζῶν τοῦ δημοκρατικοῦ μας κόσμου, ποὺ ξεκινᾶ ἀπὸ τὴν προεκλογικὴ περίοδο καὶ ἔντονα συνεχίζεται, γιὰ ἕνωση τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων» – κάτι ποὺ ὁ ἴδιος τὸ χαρακτηρίζει σὰν «ἐθνικὴ ἀνάγκη»! Καὶ ἀναφέρει σὰν «μεγάλο κομματικὸ σφάλμα μὲ γενικώτερες ἐπιπτώσεις στὴν ὁμαλὴ λειτουργία τοῦ δημοκρατικοῦ μας πολιτεύματος», τὴ διάσπαση τῆς Ε.Κ. σὲ ΕΚΝΔ (τελικὰ) καὶ ΠΑΣΟΚ.
- Ὁ τ. ὑπουργὸς κ. Χ. Πρωτοπαπᾶς, πρόεδρος τῆς ΣΔΕ, ὑποστηρίζει ὅτι μόνη ἐναλλακτικὴ λύση στὸν Καραμανλῆ καὶ τὸ κράτος τῆς Δεξιᾶς ποὺ ἀνασυντάσσεται, εἶναι «ἕνα μεγάλο πλατὺ δημοκρατικὰ ὀργανωμένο προοδευτικὸ κόμμα, ποὺ θὰ περιλάβει στοὺς κόλπους του ὅλες τὶς δυνάμεις ἀπὸ τὴν ΕΚΝΔ μέχρι τὴν ΕΔΑ», καὶ θὰ συνεργάζεται «στενὰ μὲ τὸ ΚΚΕ (ἐσ.)» καὶ «κατὰ περίσταση μὲ τὸ ΚΚΕ». Ὁ ἴδιος πιστεύει ὅτι κι ἄλλοι βουλευτὲς «τῶν παλαιῶν καὶ νέων δυνάμεων» υἱοθετοῦν τὴν ἄποψη αὐτὴ σήμερα, καὶ θεωρεῖ τὴν πραγμάτωση αὐτοῦ τοῦ κόμματος σὰν «στόχο τοῦ ἄμεσου καὶ ὄχι τοῦ ἀπώτερου μέλλοντος».
- Ὁ κ. Ι. Παπαδόπουλος (τῶν Ν. Δυνάμεων) θεωρεῖ «χρήσιμες καὶ ἐποικοδομητικὲς τὶς σχέσεις μὲ τὸ ΚΚΕ (ἐσ.) καὶ τὴν ΕΔΑ», «ἀρκετὰ ἐνδιαφέρουσα τὴν πρόταση τοῦ ΚΚΕ γιὰ συνεργασία» καὶ «ἐξαιρετικὰ δύσκολη τὴν ἑνότητα μὲ τὸν χῶρο τοῦ ΠΑΣΟΚ».
- Ὁ κ. Σ. Παπαπολίτης (νέος βουλευτὴς – ὄχι τῶν Νέων Δυνάμεων) ὑποστηρίζει ὅτι ὑπάρχει «προσταγὴ τῆς βάσεως (στὴν ΕΚΝΔ) νὰ συνεργαστῆ οὐσιαστικώτερα μὲ ὅλα τὰ συγγενικὰ μὲ αὐτὴ δημοκρατικὰ κόμματα τοῦ τόπου ποὺ συμμερίζονται τὶς βασικὲς ἀρχὲς καὶ ἐπιδιώξεις της».

Οἱ περισσότεροι θεωροῦν τὴ στροφὴ πρὸς τὴ σοσιαλδημοκρατία σὰν σημαντικὸ στοιχεῖο γι' αὐτὸ τὸ θέμα.

Θὰ πρέπει, ἀκόμα, νὰ ἀναφερθοῦν ἐδῶ καὶ οἱ ἀπόψεις τοῦ Μίκη Θεοδωράκη, ποὺ βλέπει δυνατὴ τὴ συνεργασία ΕΚΝΔ-ΕΔΑ-ΚΚΕ (ἐσ.) – Δημοκρατικῆς Ἄμυνας (Σ.Σ.: σήμερα ἐκφράζεται ἀπὸ τὴ «Σοσιαλιστικὴ Πορεία»), εὔχεται νὰ συνεργασθοῦν μαζὶ μ' αὐτὲς τὶς δυνάμεις (χωρὶς νὰ τὸ βλέπει εὔκολο) καὶ ΚΚΕ-ΠΑΣΟΚ καὶ δὲν ἀποκλείει συνεργασία Καραμανλῆ-Μαύρου, «ἂν ἡ ἄκρα Δεξιὰ ἀποσπαστεῖ ἀπὸ τὴ Ν. Δημοκρατία» καὶ σχηματίσει δικό της κόμμα».

- Καὶ κάτι ἄλλο: ὅσοι – ὄχι στὸ χῶρο τῆς ΕΚΝΔ μόνο – συζητᾶνε τὴν ἄποψη ἑνιαίας παρατάξεως τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων, συζητᾶνε μαζὶ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ τ. πρωθυπουργοῦ κ. Π. Κανελλόπουλου: θὰ ἦταν, λένε, ὁ πιὸ κατάλληλος, ἴσως, γιὰ ἡγέτης...

Πόσο πραγματοποιήσιμη εἶναι ὅμως σήμερα μιὰ τέτοια συνεργασία τῶν δυνάμεων τῆς Ἀντιπολίτευσης; Κοινὰ σημεῖα ἀναμφισβήτητα ὑπάρχουν. Ὅπως καὶ «κοινὸς ἐχθρός»: τὸ μονοκομματικὸ κράτος τῆς Δεξιᾶς ποὺ ἀνασυντάσσεται. «Νέο στοιχεῖο» στὴν ὅλη ὑπόθεση:

- Ὁ χουντικὸς καὶ ὁ φιλοβασιλικὸς παράγοντας – ἀπὸ τὴ μιὰ πλευρά.
- Ἡ ἑνότητα ποὺ σφυρηλατήθηκε στὰ χρόνια τῆς δικτατορίας – ἀπὸ τὴν ἄλλη.

Εἶναι σὲ θέση νὰ συνεργασθοῦν στενὰ τὰ κόμματα τῆς Ἀντιπολίτευσης, ὥστε ἡ μεγάλη προοδευτικὴ παράταξη (ποὺ προϋπῆρχε τῆς δικτατορίας, ἀλλὰ ἔγινε πολὺ πιὸ πλατιὰ στὴ διάρκειά της) νὰ κυβερνήσει τὸν τόπο; Ἀνάμεσα στὰ ἐπιχειρήματα ποὺ χρησιμοποιοῦν οἱ ὑποστηρικτὲς τῆς δυνατότητας ὑπάρξεως, σήμερα, ἑνὸς τέτοιου φορέα, εἶναι κι ἕνα ἀναμφισβήτητο: ἡ λογικὴ τῶν ἀριθμῶν.

Σύμφωνα μ' αὐτή, ἡ Δεξιὰ ἔπαιρνε – τὰ τελευταῖα χρόνια – σταθερὰ τὸν κατήφορο (μὲ ἐξαίρεση τὶς ἐκλογὲς βίας καὶ νοθείας τοῦ 1961), περιορίζονταν, δηλαδή, στὰ φυσικά της πλαίσια. Στὴν τελευταία 20ετία, αὐτὸ εἶναι ὁλοφάνερο:

- 1956 : 47,38%
- 1958 : 41,17%
- 1961 : 50,81%
- 1963 : 39,37%
- 1964 : 35,26%

Μεσολάβησε ἡ δικτατορία, ἡ... ἰδιόρρυθμη «παράδοση τῆς ἐξουσίας» καὶ ἡ βιαστικὴ ἀναμέτρηση τῶν κατακερματισμένων δημοκρατικῶν δυνάμεων μὲ τὴν «ἀνανεωμένη Δεξιὰ» – καὶ πιὸ σωστὰ μὲ τὸν ἡγέτη της Κ. Καραμανλῆ, τὸν (γιὰ πολλοὺς) «ἐθνάρχη». Ἦταν ἕνας ἀγώνας μὲ προκαθορισμένο, θά 'λεγε κανείς, ἀποτέλεσμα, ἔτσι ὅπως δόθηκε ἡ «μάχη». Τὶς συνέπειές του, τὶς βλέπουμε καθημερινὰ – γίνονται, ὅσο περνᾶ ὁ καιρός, πιό... αἰσθητές. Θὰ μπορέσει ἑπομένως (καὶ πολιτικὰ-ὀργανωτικὰ) ὁ δημοκρατικὸς-προοδευτικὸς κόσμος νὰ τὶς ξεπεράσει;

Σημείωση: τὰ κείμενα τῶν ΚΚΕ καὶ τῆς ΕΔΑ πάρθηκαν ἀπὸ τὸν τύπο. Οἱ συνεντεύξεις τῶν πολιτικῶν δημοσιεύθηκαν στὶς ἐφημερίδες «Νέα» καὶ «Ἐλευθεροτυπία».

ἀντιθέσεις

Η ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

Ὁ κ. Κ. Καραμανλῆς εἶχε μιὰ ἐξαιρετική, γιὰ ἕλληνα πολιτικό, εὔνοια καὶ περιστασιακὴ τύχη: γιὰ διάφορους λόγους εἶναι, μέχρι στιγμῆς, ὁ ἀδιαμφισβήτητος ἡγέτης. Μύθοι, πίστη στὶς ἱκανότητες του, ἀπεγνωσμένες ἐλπίδες, ἡ θεωρία τοῦ «μικρότερου κακοῦ» κ.λ.π., κ.λ.π. στοιχειοθετοῦν τοὺς λόγους αὐτῆς τῆς ἀποδοχῆς. Κι ὅσα στραβὰ συμβαίνουν σ' αὐτὸ τὸν τόπο, συμβαίνουν γιατὶ ὁ ἴδιος «δὲν ἐλέγχει τοὺς πάντες» – αὐτή, εἶναι τουλάχιστον, ἡ κυριαρχοῦσα – πάνω στὸ θέμα αὐτὸ – μυθολογία.

Ἐμεῖς θὰ ἀναφερθοῦμε ἐπιγραμματικὰ σὲ μερικὰ σημεῖα τῆς πρόσφατης πολιτικῆς ζωῆς, γιὰ τὰ ὁποῖα τὴν εὐθύνη ἔχει, ὁπωσδήποτε ὁ κ. Κ. Καραμανλῆς, καὶ τὰ ὁποῖα στοιχειοθετοῦν τὸ πορτραῖτο ἑνὸς συντηρητικοῦ, ἀντιλαϊκοῦ πολιτικοῦ προσώπου.

1. Η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Ὁ σάλος ποὺ ξεσήκωσε ἡ – ὄχι ὁριστικὴ – ἀπόφαση τοῦ Κακουργοδικείου Χαλκίδας, ἀντιμετωπίστηκε ἀπὸ τὴν κυβέρνηση μ' ἕναν τρόπο ἀπαράδεκτο: διατυπώθηκε τὸ δόγμα πὼς ἡ ἀντιπολίτευση «κακῶς παρεμβαίνει» καὶ κρίνει τὴ δικαιοσύνη. Ἡ ἴδια, ὅμως, ἡ κυβέρνηση κράτησε γιὰ τὸν ἑαυτό της τὸ δικαίωμα νὰ κρίνει, νὰ τροποποιεῖ καὶ νὰ ἀξιολογεῖ τὸ ἔργο τῆς δικαιοσύνης – τὰ παραδείγματα καὶ συνηθισμένα καὶ ἀρκετὰ νωπὰ εἶναι.

2. Η ΑΣΤΥΝΟΜΕΥΣΗ

Ἂν ὁ κ. Γκίκας «μᾶς ἀποχαιρετᾶ» τὸ «πνεῦμα Γκίκα» παραμένει, ὅπως φυσικὰ καὶ οἱ μηχανισμοὶ ποὺ ὁ παλιὸς ΙΔΕΑτης στρατηγὸς ἔστησε προσεκτικά. Αὐτοῦ τοῦ πνεύματος πρόσφατο παράδειγμα ἡ «ὑπόθεση Μπαντουβᾶ»: ὁ βιασμὸς τῆς λογικῆς, δὲν ἀπέδωσε ἀποτελέσματα, ἀπέδειξε, ὅμως, τὴ συνέπεια τῆς κυβέρνησης στὴν ἀντιδημοκρατική της νοοτροπία.

3. Η «ΑΠΑΘΕΙΑ»

Ἡ χουντικὴ δημοσιογραφία – αὐτὴ ἡ ἴδια ποὺ μᾶς συνιστοῦσε τὸ πρωὶ τῆς 23ης τοῦ Ἰούλη 1974 νὰ καταγγέλλουμε στὴν ἀστυνομία «τὶς διαδόσεις περὶ ἐπανόδου τοῦ Καραμανλῆ», ἐνισχυμένη μὲ καινούργιες φωνές, βυσσοδομεῖ, κι ἂν κρίνει κανένας ἀπὸ μερικὰ μέτρα τῆς κυβέρνησης, ὑποδεικνύει κριτήρια ἐπιλογῶν! Δὲν εἶναι, δηλαδή, μόνο ἡ «ἀπάθεια» τῆς κυβέρνησης, σὲ «κύμβαλα κορυβαντιῶντα» – εἶναι, μερικὲς φορές, κάτι πολὺ περισσότερο...

4. ΤΟ ΠΑΡΑΣΥΝΤΑΓΜΑ

Ἡ σπουδὴ τοῦ ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης νὰ προφτάσει μὲ εἰδικὴ τροπολογία τὴν κατάργηση «λόγω παραγραφῆς» τοῦ Γ΄ Ψηφίσματος (καὶ οἱ ἀποκαλύψεις ποὺ ἀκολούθησαν στὴ Βουλὴ) δείχνουν – οὐσιαστικὰ – τὴν κυβερνητικὴ πρόθεση διατηρήσεως ἑνὸς Παρασυντάγματος.

5. Η ΠΑΙΔΕΙΑ

Ὁ κ. Καραπιπέρης – ποὺ καὶ ἄλλοτε μᾶς ἀπασχόλησε μὲ «πρωτοβουλίες του» – ξεσπάθωσε κατὰ τῆς νεολαίας, σὲ μιὰ προσπάθεια περιορισμοῦ κάθε ἐλευθερίας σκέψης καὶ δράσης, σὲ μιὰ προσπάθεια ἀστυνόμευσης.

Αὐτὰ (πολὺ σύντομα), εἶναι μερικὰ καίρια «σημεῖα τῶν καιρῶν», ποὺ ἀποκαλύπτουν συγκεκριμένες ἐπιλογὲς τῆς κυβέρνησης Καραμανλῆ. Δὲν εἶναι πιὰ θέμα «κακῶν» ἢ «μὴ ἐλεγχομένων» προσώπων. Ἡ γνώση καὶ ἡ εὐθύνη τους ἀνήκει στὸν ἴδιο τὸν πρωθυπουργό.

...Κι ὅμως ὁ κ. Ἀβέρωφ δὲν εἶπε ὅλη τὴν ἀλήθεια

ΣΤΟ προηγούμενο τεῦχος, ἀποκαλύψαμε ἕνα ἐκπληκτικὸ ἔγγραφο: μιὰ ἀπόρρητη διαταγὴ τοῦ 2ου Ἐπιτελικοῦ Γραφείου, μὲ τὴν ὁποία, ὁ ταξίαρχος Β.Λιός, ζητοῦσε (24-4-75) «πᾶσα σχετικὴ πληροφορία» γιὰ μιά.. φοβερὴ καταγγελία ποὺ κάποιοι τοῦ εἶχαν «κοινοποιήσει»: τὸ ΚΚΕ/Ρ «εἰσήγαγε κρυφίως ὅπλα ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ»... Σὰν «κυρία πηγὴ προμηθείας» ἀναφέρονται «Παλαιστίνιοι ἀντάρτες».

Η ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ τοῦ «ΑΝΤΙ» προκάλεσε μεγάλο πολιτικὸ ζήτημα, ἔγινε πρωτοσέλιδο θέμα στὸν τύπο καὶ θὰ φθάσει σύντομα στὴ Βουλή, ὕστερα ἀπὸ ἐπερώτηση τῶν βουλευτῶν τῆς ΕΚΝΔ κ.κ. Σ. Παπαπολίτη, Ν. Παπαϊωάννου, Κ. Γιατράκου καὶ τὴ σχετικὴ ἐρώτηση τοῦ συναδέλφου των κ. Κ. Κονιωτάκη, ποὺ ἀκολούθησε.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ Ἐθνικῆς Ἀμύνης κ. Ἐ. Ἀβέρωφ μὲ διπλὲς δηλώσεις του, «πῆρε θέση» πάνω στὸ θέμα:

- Τὸ Σάββατο, 29/11, εἶπε ὅτι ἔχει ὑποχρέωση νὰ δώσει τὴν ὀφειλόμενη ἀπάντηση σύμφωνα μὲ τὸν κανονισμὸ τῆς Βουλῆς. Παρατήρησε, ὅμως, ὅτι ἔχει ἤδει ἐγκαινιασθεῖ ἡ τακτικὴ τῆς κοινολογήσεως τῶν ἐρωτήσεων καὶ ἐπερωτήσεων μέσω τοῦ Τύπου, πρὶν αὐτὲς περιέλθουν στοὺς ἁρμόδιους ὑπουργοὺς καὶ πρὶν κατατεθοῦν στὴ Βουλή. Γι' αὐτὸ θὰ ἀνακοινώσει τὴν ἀπάντησή του μέσω τῶν ἐφημερίδων στοὺς βουλευτὲς ποὺ ὑπέβαλαν τὴν ἐρώτηση...
- Τὴν ἑπόμενη μέρα ὁ κ. Ἀβέρωφ δήλωσε τὰ ἑξῆς:

«1. Αἱ Ὑπηρεσίαι, εἰς ἃς ἔχει ἀνατεθῆ ἡ ἀσφάλεια τοῦ Στρατεύματος καὶ ἡ συλλογὴ πληροφοριῶν, ἔχουν ὑποχρέωσιν ν' ἀναφέρουν εἰς τὰς προϊσταμένας ἀρχάς των κάθε πληροφορίαν ποὺ περιέρχεται εἰς αὐτάς. Ἔργον τῶν ἀνωτέρων των καὶ τελικῶς τῆς ἡγεσίας εἶναι νὰ ἐλέγχη τὴν σοβαρότητα τῶν μεταδιδομένων πληροφοριῶν καὶ νὰ ἐνεργῆ ἀναλόγως.

2. Ἡ πληροφορία, περὶ ἧς ἡ ἐπερώτησις, δὲν εἶχε χαρακτηρισθῆ οὔτε ὡς ἀπολύτως ἀξιόπιστος, οὔτε ὡς ἐκ καλῆς πηγῆς, μέρος δὲ αὐτῆς – τὸ περὶ Παλαιστινίων προμηθευτῶν – εἶχε ἐπισημανθῆ ὡς ἔτι μικροτέρας ἀξιοπιστίας.

3. Ἡ πληροφορία δὲν ἐθεωρήθη σοβαρά, δι' αὐτὸ δέ, ἀφ' ἑνὸς ὁ ἔλεγχός της διεξήχθη κατὰ τρόπον ἀθόρυβον καὶ ἀπόρρητον, ἀφ' ἑτέρου οὐδὲν μέτρον ἐλήφθη.

4. Τὰ ἀνωτέρω, ὡς καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ μνημονευόμενον ἐν τῇ ἐπερωτήσει ἀπόρρητον ἔγγραφον εἶναι τοῦ Ἀπριλίου 1975, δηλ. ὅτι παρῆλθον ἀπὸ τῆς συντάξεώς του πλέον τῶν ἐννέα μηνῶν χωρὶς τοῦτο νὰ κοινολογηθῆ, ἀποδεικνύουν ὅτι οὐδὲ ἴχνος προθέσεως ὑπῆρξε καλλιεργείας κινδυνολογίας ἢ τραυματισμοῦ τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ. Τὰ ἀνωτέρω ἀποδεικνύουν, ἀντιθέτως, προσεκτικὴν ἐκτέλεσιν καθήκοντος, τήρησιν τῆς δεούσης αὐστηρῆς ἐχεμυθείας καὶ ἐπίμονον ἀποφυγὴν δημιουργίας ἐντυπώσεων εἰς βάρος οἱουδήποτε κόμματος.

5. Ἡ σημερινὴ κοινολόγησις τοῦ προμνησθέντος ἀπορρήτου στρατιωτικοῦ ἐγγράφου δὲν ὀφείλεται εἰς οἱονδήποτε ὄργανον τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων, ἀλλ' εἰς ἐκεῖνον ὅστις τὸ ὑπέκλεψε καὶ τὸ ἔδωκεν εἰς τὴν δημοσιότητα».

ΑΛΛΑ ὁ κ. ὑπουργὸς δὲν μᾶς εἶπε ΟΛΗ τὴν ἀλήθεια. Δὲν ἀναφερόμαστε, μόνο, στὸ μᾶλλον περίεργο κείμενο τῆς ἀπαντήσεως. Ἀναφερόμαστε στὴν οὐσία τοῦ θέματος.

ΠΙΟ συγκεκριμένα:

1. Ἡ ἱστορία αὐτὴ τοῦ «ἐξοπλισμοῦ τοῦ ΚΚΕ», μὲ τὸν ἀπίθανο τρόπο ποὺ τὸ ἔγγραφο ἀναφέρει, δὲν εἶναι τόσο πρόσφατη – σὰν φήμη. «Κυκλοφοροῦσε» στὸν στρατὸ ἀπὸ τὸν περασμένο Ὀκτώβριο. Οἱ ἄφρονες «συνωμότες τοῦ Φεβρουαρίου» τὴν καλλιέργησαν κατάλληλα καὶ ἐπρόκειτο νὰ τὴ χρησιμοποιήσουν στὴ δίκη τους. Ἡ σχετικὴ πληροφορία – μὲ ὅλες τὶς ἐκπληκτικὲς λεπτομέρειες – δημοσιεύθηκε στὸ «ΒΗΜΑ», στὶς 9 Ἰουνίου, σ' ἕνα ἀποκαλυπτικὸ-ἀποκλειστικὸ ρεπορτὰζ τοῦ κ. Ν. Κακαουνάκη. Ἀλλὰ στὴ δίκη δὲν ἀναφέρθηκε οὔτε λέξη, γιατὶ δικηγόροι ποὺ ἄκουσαν τὴν ἱστορία ἀπέτρεψαν τοὺς πελάτες τους νὰ τὴ χρησιμοποιήσουν. Τὴ θεώρησαν γελοία... Κι ὅμως, ἡ ἱστορία αὐτή, κυκλοφόρησε σὰν ἐπίσημο ἔγγραφο στὸν στρατὸ – καὶ μάλιστα... «ὡς πίναξ ἀποδεκτῶν «Θ»!

2. Τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τοῦ ἐγγράφου ἦταν ἡ (γνωστὴ πιὰ) κινδυνολογία. Ὁ κ. Ἀβέρωφ τὸ διαψεύδει: «οὔτε ἴχνος προθέσεως καλλιεργείας κινδυνολογίας» κ.λπ. Κι ὅμως...

- Ἕνα, ἀκριβῶς, μήνα ἀργότερα (15-5-75), ὁ ἴδιος ταξίαρχος, σὲ ἀπόρρητο (ἐπίσης) ἔγγραφό του σχετικὸ μὲ τὰ «φρονήματα Στρατιωτικοῦ Προσωπικοῦ», ἀναφέρει: «(...) τὰ ἀνωτέρω (...) δέον νὰ ἐμβάλουν τὰς Διοικήσεις ἁπάντων τῶν κλιμακίων εἰς ἀνησυχίας καὶ σκέψεις ὡς πρὸς τὸν δημιουργούμενον κίνδυνον ἀφανοῦς διεισδύσεως τοῦ ἀναρχισμοῦ εἰς τὸ στράτευμα»!!

ΟΙ ΑΝΗΣΥΧΙΕΣ ὅμως, «ἁπάντων τῶν κλιμακίων», δὲν ἔμειναν... ἁπλὲς ἀνησυχίες.

- Τὸν ἑπόμενο μήνα (!) δύο σχετικὰ ἔγγραφα τοῦ Ἀρχηγείου Ἐνόπλων Δυνάμεων πλέον, μὲ ἡμερομηνίες 15/6 καὶ 19/6 ἀναφέρουν πάλι γιὰ κομμουνιστάς, μὲ «στοιχεῖα» τὸ ἴδιο κωμικά, ἀλλὰ καὶ τὸ ἴδιο ἐπικίνδυνα. Δηλαδὴ ἡ κινδυνολογία, ὄχι μόνο καλλιεργεῖται, ἀλλὰ – τουλάχιστον στὴν προκειμένη περίπτωση – υἱοθετεῖται ἀπὸ τὰ ἀνώτατα κλιμάκια.

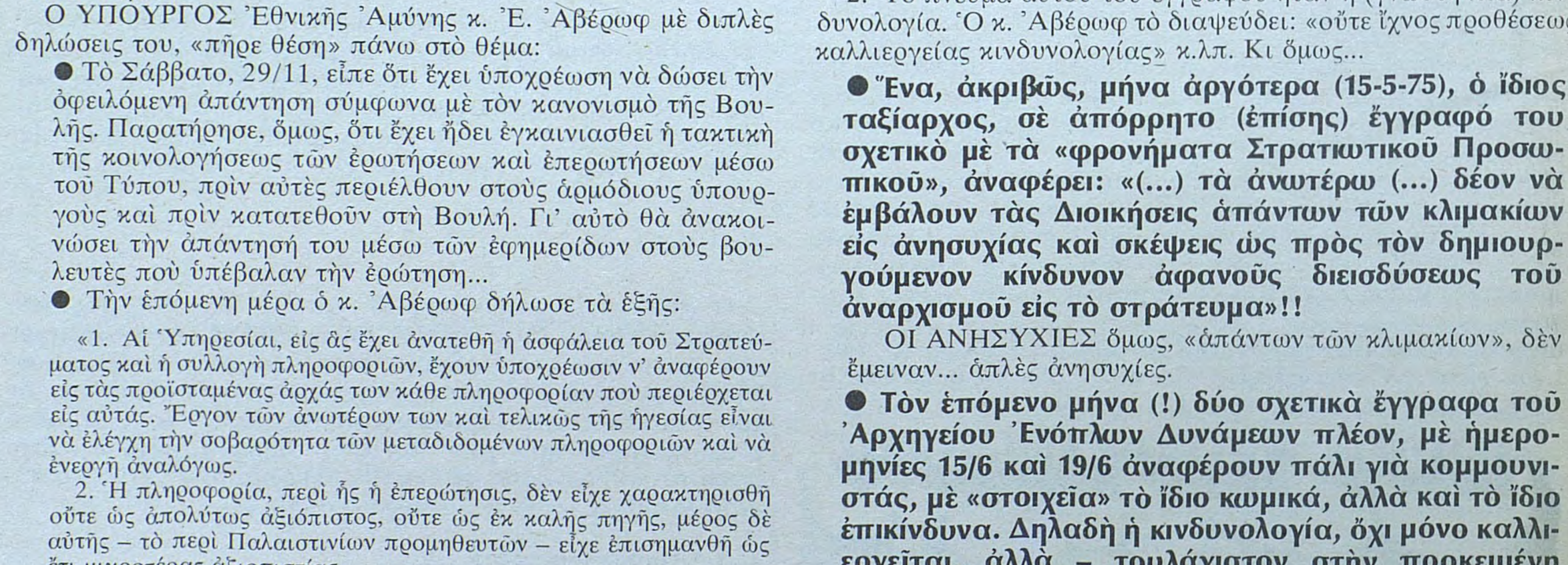

ΤΟ ΕΝΑ, ἔχει θέμα (τί ἄλλο;) «φρονήματα Στρατιωτικοῦ Προσωπικοῦ». Δημοσιεύθηκε, μὲ τὴ μορφὴ στοιχείων (καὶ κατάλληλα σχολιασμένο) στὰ «Πολιτικὰ Θέματα», στὶς 30/8. Λέει:

«1. Διὰ τῆς ὑπερθεν (β) σχετικῆς ἐγνώσθη ἡμῖν ὅτι, κατὰ πληροφορίας ὁ ἐγχώριος Κομμουνισμὸς θὰ προσπαθήση νὰ εἰσαγάγη εἰς τὰς Παραγωγικὰς Στρατιωτικὰς Σχολὰς *νέους ὀργανωμένους εἰς Ἀναρχικὰς Ὀργανώσεις ἐξ ὧν καὶ τέκνα ἐθνικοφρόνων οἰκογενειῶν μεμυημένα εἰς τὸν Κομμουνισμὸν μέ:*

α. Τὴν πιθανότητα παρεισφρύσεως ἐνίων ἐξ αὐτῶν εἰς τὰς Στρατιωτικὰς Σχολὰς τὴν δημιουργίαν προϋποθέσεων διὰ τὴν κατάργησιν μελλοντικῶς τῶν Πιστοποιητικῶν Κοινωνικῶν Φρονημάτων.

β. Τὴν δυνατότητα εἰς τὸ μέλλον νὰ ἐλέγχη ἀριθμὸν Ἀξ/κῶν καὶ κατωτέρων ὀργάνων εἰς τὰς Ε.Δ. καὶ τὰ Σώματα Ἀσφαλείας.

2. Πρὸς ἀποτροπὴν ἐπιτεύξεως τῶν ἀνωτέρω σκοπῶν καὶ δεδομένου ὅτι, ὁ ἔλεγχος Νομιμοφροσύνης τῶν ὑποψηφίων διὰ τὰς Παραγωγικὰς Σχολὰς διενεργεῖται διὰ τῶν Πιστοποιητικῶν Κοινωνικῶν Φρονημάτων, εἰς ἃ περιέχονται πληροφορίαι περὶ τοῦ ἰδίου τοῦ ὑποψηφίου ἀλλὰ κυρίως περὶ τοῦ οἰκογενειακοῦ καὶ συγγενικοῦ του περιβάλλοντος, *καθίσταται σαφὴς ἡ ἀνάγκη ἐξευρέσεως καὶ ἑτέρων πηγῶν πληροφοριῶν, πλέον τῶν ὀργάνων Ἀσφαλείας,* διὰ τὴν μόρφωσιν περισσότερον σαφοῦς καὶ συγκεκριμένης γνώμης περὶ τῆς καταλληλότητος ἢ οὐ τῶν ὑποψηφίων, ἔστω καὶ ἐὰν οὗτοι προέρχονται ἐξ ἐθνικοφρόνων οἰκογενειῶν.

3. Πρὸς τούτοις οἱ Σχηματισμοὶ παρακαλοῦνται ὅπως ὀργανώσουν ἐντὸς τῆς ΖΕ των διακριτικὴν ἔρευναν πρὸς συλλογὴν πληροφοριῶν περὶ τοῦ ποιοῦ τῶν ὑποψηφίων διὰ τὰς Παραγωγικὰς Σχολάς, καθ' ἕκαστον ἔτος. *Ἡ ἔρευνα αὕτη δύναται νὰ διεξάγεται παραλλήλως πρὸς τὴν τοιαύτην τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας, παρ' ὧν δύνανται νὰ λαμβάνωνται τὰ στοιχεῖα τῶν ὑποψηφίων.»*

ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ, δημοσιεύθηκε ὁλόκληρο στὸ ἴδιο περιοδικό, στὶς 23/8 – μιὰ βδομάδα πρὶν ἀπὸ τὸ προηγούμενο. Ἀντιγράφουμε:

ΣΧΕΤ. Φ. 361/75/5.6.75
ΔΔΜΝ/2ον ΕΓ/1
ΘΕΜΑ: Δραστηριότης Κομμουνισμοῦ εἰς τὴν σπουδάζουσαν νεολαίαν.

19.6.75,

1. Ἐκ ληφθεισῶν πληροφοριῶν φέρονται εἰς γνῶσιν ὑμῶν τὰ κάτωθι:

α) Ἐξ ἐνεργηθείσης παρ' ἁρμοδίων ὑπηρεσιῶν ἀσφαλείας σχετικῆς ἐρεύνης, προέκυψε ὅτι τὸ ΚΚΕ ἔχει δώσει ἐντολὴν εἰς κομμουνιστὰς φοιτητάς-σπουδαστάς, ἵνα παρατείνουν τὴν εἰς τὰ ἀνώτατα ἐκπαιδευτικὰ ἱδρύματα τῆς χώρας φοίτησίν των, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅπως:

1) Διατηρῶσι τὴν ἰδιότητα τοῦ φοιτητοῦ-σπουδαστοῦ.

2) Ἀποφύγωσι τὴν στράτευσιν.

3) Διευκολύνουν τοῦτο (ΚΚΕ) ἐν τῇ προσπαθείᾳ του πρὸς δημιουργίαν στελεχῶν ἱκανῶν καὶ δεδοκιμασμένων πρὸς κατάταξιν ἐν συνεχείᾳ εἰς τὰς τάξεις τοῦ Στρατοῦ.

4) Συνδράμωσι τὸ ΚΚΕ εἰς τὴν ἐφαρμοζομένην ὑπ' αὐτοῦ τακτικὴν πρὸς ὀργάνωσιν, μαζικοποίησιν καὶ κινητοποίησιν τῶν συναδέλφων των φοιτητῶν-σπουδαστῶν ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ φοιτητικοῦ-σπουδαστικοῦ κινήματος καὶ ἐπίτευξιν τοῦ ἐπιδιωκομένου ὑπὸ τοῦ κομμουνισμοῦ τελικοῦ σκοποῦ.

β) Ἡ ἀνωτέρω παράτασις τῶν σπουδῶν καὶ διατήρησις τῆς ἰδιότητος τοῦ φοιτητοῦ-σπουδαστοῦ ἐπιτυγχάνεται δι' ἐπιδείξεως παρ' αὐτῶν ἀδιαφορίας πρὸς τὰς σπουδάς των, ἀπροθυμίας περὶ τὴν λῆψιν ἐγκαίρως τοῦ πτυχίου των, καὶ ἐν γένει διὰ τῆς συστηματικῆς μὴ συμμετοχῆς των εἰς τὰς ἐξετάσεις, οὕτως ὥστε νὰ ἐξακολουθοῦν νὰ ὀφείλωσι ἐπὶ μακρὸν μαθήματα ἐλαχίστου ἀριθμοῦ ἢ ἐπουσιώδους σημασίας.

ΤΟ περιοδικό, εὔλογα, ρωτοῦσε τὸν κ. Ἀβέρωφ:

α) Ποιὰ ἡ σοβαρότητα τῆς πληροφορίας καὶ τῆς πηγῆς, ὥστε νὰ δικαιολογήση τὴν γνωστοποίηση αὐτοῦ τοῦ κινδύνου στοὺς ἀξιωματικούς;

β) Πῶς προηγήθη ἡ ἐνημέρωση τῶν ἀξιωματικῶν γιὰ τέτοιους «κινδύνους», χωρὶς νὰ ἐνημερωθῆ ἡ Κυβέρνησις καὶ κυρίως ἡ Ἐθνικὴ Ἀντιπροσωπεία;

γ) Ποιὸς προΐσταται τοῦ 2ου Ε.Γ., νευραλγικοῦ πόστου τοῦ Ἐπιτελείου, ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἐκπηγάζουν ὅλα τὰ σχέδια «ἐνημερώσεως καὶ διαφωτίσεως» τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων;

δ) Ποιὸς ἔδωσε τὴν ἐντολὴ νὰ κοινοποιηθῆ τὸ ἔγγραφο αὐτὸ σὲ ἀξιωματικοὺς καὶ μάλιστα συντεταγμένο σ' αὐτὸ τὸ ὕφος, ποὺ θυμίζει τὶς ἀνάλογες προβοκάτσιες τῶν πραξικοπηματιῶν;

ΟΙ ΜΗΝΕΣ πέρασαν κι ἕνα ἀκόμα ἔγγραφο, πιὸ σημαντικὸ καὶ μὲ στόχους... εὐρύτερους, βγῆκε στὴ δημοσιότητα: ὁ «ἐξοπλισμὸς τοῦ ΚΚΕ/Ρ (...) ἀπὸ Παλαιστίνιους ἀντάρτες».

ΣΤΟ προηγούμενο τεῦχος, ἀποφύγαμε νὰ σχολιάσουμε «τὰ πολλὰ-πολλὰ προβλήματα, ἐθνικά, πολιτικά, διπλωματικά, ποὺ προκαλεῖ», ὅπως ἀναφέραμε.

ΣΗΜΕΡΑ, δὲν μποροῦμε νὰ μὴν ἐπισημάνουμε τοὺς δύο, τουλάχιστον, ἐμφανεῖς στόχους, χωρὶς «σειρὰ ἀξιολογήσεως»:

1. Τοὺς Παλαιστίνιους ἀντάρτες. Δὲν εἶναι ἴσως τυχαῖο, ὅτι τὸ ἔγγραφο γίνεται τὴν ἐποχὴ ποὺ δύο ἡγέτες τῆς Ἀντιπολίτευσης, ὁ πρόεδρος τοῦ ΠΑΣΟΚ Α. Παπανδρέου καὶ ὁ πρῶτος γραμματέας τοῦ ΚΚΕ Χ. Φλωράκης, ἐπισκέπτονται – μὲ διαφορὰ ἐλαχίστων ἡμερῶν – τὴν πατρίδα τῶν «προμηθευτῶν» τῶν ὅπλων. Καὶ ἴσως δὲν εἶναι, ἐπίσης, τυχαῖο τὸ γεγονὸς ὅτι τὴν ἐποχὴ ποὺ ἡ Ἑλλάδα δέχεται ἐπίσημα ἐκπρόσωπους τοῦ PLO καὶ εἶναι ἕτοιμη νὰ ρυθμίσει τὸ θέμα τοῦ ἐδῶ «γραφείου» τους, ἀποκαλύπτεται τὸ ἄλλο ἐκπληκτικὸ ἔγγραφο: τῆς παρακολούθησης ὁλόκληρης τῆς Ἐπιτροπῆς Συμπαράστασης στὸν ἀγώνα τοῦ παλαιστινιακοῦ λαοῦ, ποὺ τὴν ἀπαρτί-

ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΘΕΜΑ ΗΘΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ

ΤΗΝ περασμένη ἑβδομάδα, ἕνας βουλευτής, ὁ κ. Κ. Μπαντουβᾶς (ΕΚΝΔ), ἔφερε στὴ δημοσιότητα ἕνα ἔγγραφο τῆς Υ.Π.Ε.Α. Ἀφοροῦσε τὴν παρακολούθηση 22 πολιτῶν – κι ἀνάμεσά τους 9 βουλευτῶν – μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀλληλεγγύης στὸν ἀγώνα τοῦ Παλαιστινιακοῦ Λαοῦ. Ἡ ἐξέλιξή του εἶναι γνωστή:

● *Πρώτη φάση: ὁ βουλευτὴς ἑτοιμάζει μιὰ ἐπερώτηση, τὴ μοιράζει στὶς ἐφημερίδες, ἀλλὰ ἀργὰ τὸ βράδυ – κι ἀφοῦ συνεννοήθηκε μὲ τὸ κόμμα του – τὴν ἀποσύρει. Δυὸ ἐφημερίδες τὴ δημοσιεύουν καὶ ὁ κ. Γκίκας διαψεύδει τὴν πληροφορία: «Εἶναι ψευδέστατα τὰ περὶ παρακολουθήσεως βουλευτῶν», λέει.*

● *Δεύτερη φάση: ὁ βουλευτὴς ἐπανέρχεται καὶ – μὲ ἔγκριση τοῦ κόμματος – δίνει στὴ δημοσιότητα μακρὲς δηλώσεις μὲ τὸν ἀριθμὸ τῆς διαταγῆς καὶ τὰ ὀνόματα τῶν βουλευτῶν. Ἀναφέρει, ὅτι θὰ καταθέσει τὴν ἑπομένη τὸ ἔγγραφο καὶ τὴν ἐπερώτηση. Τὸ ἔγγραφο δημοσιεύεται σὲ μιὰ ἐφημερίδα («Νέα») καὶ ἔτσι ἀποκαλύπτονται καὶ τὰ 22 ὀνόματα. Ἡ κυβέρνηση διαψεύδει τὸν βουλευτή. Καὶ τὸν βρίζει...*

● *Τρίτη φάση: ὁ βουλευτὴς καταθέτει τὸ ἔγγραφο, ὄχι ὅμως καὶ τὴν ἐπερώτηση. Ὁ κ. Γ. Ράλλης ἔπεισε, φαίνεται, τὸν κ. Γ. Μαῦρο – σὲ συνάντηση ποὺ εἶχαν παρουσία τῶν κ. Παπανδρέου, Ἡλιοῦ καὶ Παπακωνσταντίνου – ὅτι παρακολούθηση βουλευτῶν δὲν γίνεται.*

● *Τέταρτη φάση: ὁ βουλευτὴς τὸ παίρνει ἀπόφαση ὅτι ἡ ἐπερώτηση δὲν θὰ κατατεθεῖ καὶ ζητάει τὴν προστασία τοῦ προέδρου τῆς Βουλῆς γιατὶ «ὑβρίζεται ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν» καὶ «ἀπειλεῖται ἀκόμα καὶ ἡ ζωή του ἀπὸ ἀγνώστους». Τὸ μόνο ποὺ δὲ λέει εἶναι: «τί θὰ γίνει μὲ τό... κόμμα του; γιατί τὸν ἄφησε ἀκάλυπτο;»*

ΤΟ «θέμα Μπαντουβᾶ», ἔχει βασικὰ δύο ὄψεις:

● *Ἡ μιὰ ὄψη, εἶναι ἡ ἀντιμετώπιση ποὺ ἔτυχε ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση, καὶ ὁ ἴδιος καὶ τὸ «ὅλον θέμα». Μιὰ πεντακάθαρη καὶ σαφέστατη διαταγὴ παρακολουθήσεως τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς ποὺ προαναφέρθηκε, καταβλήθηκε προσπάθεια ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση νὰ πάρει ἄλλη μορφή. Κι αὐτὸ ἔγινε κατὰ τρόπο πρωτοφανῆ καὶ ὑβριστικότατο γιὰ τὸν βουλευτή. Δικαιολογημένα, λέει στὶς τελευταῖες δηλώσεις του: «Ἀποτελεῖ πικρὰν ἐμπειρίαν δι' ἐμέ, τὸν νέον βουλευτήν, ἡ στενὴ κομματικὴ μεθόδευσις τῆς ἀντιμετωπίσεως τοῦ μεγάλου τούτου θέματος. Ἀνέμενα πνεῦμα ὑπευθυνότητος, συνεργασίας, ἂν ὄχι ἔπαινον καὶ εὐχαριστίας, διὰ τὴν ἐπισήμανσιν κινδύνων ὄχι προσωπικῶν ἢ κομματικῶν, ἀλλὰ αὐτόχρημα ἐθνικῶν. Κι ἀντ' αὐτοῦ ὑβρίσθην»!!*

● *Ἡ ἄλλη ὄψη, εἶναι ὁ τρόπος ποὺ τὸ κόμμα ἄφησε – τελευταία στιγμή! – ἀκάλυπτο, ἐκτεθειμένο, τὸν βουλευτή, ἂν καὶ τὸ θέμα ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἦταν μὲ ὅλες του τὶς λεπτομέρειες γνωστὸ στὴν ἡγεσία.*

Ο ΙΔΙΟΣ, γιὰ τὶς κυβερνητικὲς δηλώσεις, λέει ὅτι «προδίδουν ἀτμόσφαιρα πλήρους συγχύσεως καὶ ὑποδηλώνουν ἀντιδημοκρατικὴν καὶ ἀντικοινοβουλευτικὴν νοοτροπίαν». Γιὰ τὸ κόμμα του δὲν λέει τίποτα...

Κ.Π.

ζουν 9 βουλευτὲς ὅλων τῶν κομμάτων καὶ 13 ἄλλες προσωπικότητες. Καὶ ἡ κυβέρνηση ἔρχεται, στὴν ἀπεγνωσμένη προσπάθειά της νὰ καλύψει τὸ θέμα, καὶ μιλᾶ γιὰ «ξένους ὑπηκόους!...

2. Τὸ ΚΚΕ καὶ γενικότερα τὸ προοδευτικὸ κίνημα: οἱ κομμουνισταὶ ἐξοπλίζονται, οἱ κομμουνισταί... διεισδύουν στὸ στρατό, οἱ κομμουνισταί... παρατείνουν τὴν παραμονή τους στὰ πανεπιστήμια – τὸ ἴδιο παλιὸ τροπάρι, ἴσως κι ἀπὸ τὰ ἴδια πρόσωπα, μερικὲς φορές.

ΤΟΣΟ τὰ «ἔγγραφα τῆς κινδυνολογίας» ὅσο καὶ ἡ ἀπάντηση τοῦ κ. Ἀβέρωφ εἶναι πειρασμὸς γιὰ εὐρύτερο σχολιασμό. Θὰ τὸν ἀποφύγουμε. Ἁπλά, δημοσιεύουμε ἕνα ἀκόμα κείμενο: τὴν ἐρώτηση ποὺ ὑπέβαλε (3/12) στὴ Βουλὴ γιὰ τὸν ὑπουργὸ Ἐθν. Ἀμύνης ὁ βουλευτὴς τῆς ΕΚΝΔ κ. Κώστας Κονιωτάκης, σὲ συνέχεια τῆς ἐπερωτήσεως ποὺ οἱ τρεῖς συνάδελφοί του (Σ. Παπαπολίτης, Ν. Παπαϊωάννου, Κ. Γιατράκος) ὑπέβαλαν καὶ ποὺ δημοσιεύεται σ' ἄλλες στῆλες. Λέει ὁ κ. Κονιωτάκης, ποὺ σὰν τ. ἀξιωματικὸς ξέρει κάτι παραπάνω γι' αὐτὰ τὰ θέματα:

«Δὲν ἀποτελεῖ σκοπὸν τῆς παρούσης νὰ σχολιάσῃ τὴν ἀπάντησίν σας στὴ δημοσιευθεῖσα ἐπερώτησιν συναδέλφων μου, ποὺ καταγγέλλει τὴν ὕπαρξιν στρατιωτικοῦ ἐγγράφου ἀποσκοποῦντος νὰ ἐμπνεύσῃ ἀνησυχίες, μὲ πληροφορίες περὶ προμηθείας ὁπλισμοῦ στὸ ΚΚΕ ἀπὸ Παλαιστινίους ἀντάρτες. Διότι τοῦτο εἶναι ἔργον ἰδικόν τους, ὅταν θὰ ἔλθῃ στὴ Βουλὴ ἐν καιρῷ ἡ συζήτησις τῆς ἐπερωτήσεώς των.

Πρὸ 6μήνου περίπου εἶχα καταγγείλει καὶ ἐγὼ εἰς προσωπικὴν μεθ' ὑμῶν ἐπαφήν, ἀνάλογον, ἔτι σοβαρωτέραν κατὰ τὴν γνώμην μου περίπτωσιν, διὰ τὴν ὁποίαν μοῦ ἀνεκοινώσατε ὅτι ἐλάβατε μέτρα, ὥστε νὰ μὴ ἐπαναληφθοῦν παρόμοιαι ἐνέργειαι στὸ μέλλον. Ἐδέχθητε οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅτι τοιαύτης φύσεως ἐνέργειαι ἀποτελοῦν στρατιωτικὰ παραπτώματα. Ἤδη ἀποκαλύπτεται ὑποτροπή, διότι ἐν τῇ ἀπαντήσει σας δὲν διαψεύδεται τὸ γεγονός, ποὺ προκάλεσε τὴν ἐπερώτησιν τῶν συναδέλφων.

Καὶ ἡμεῖς μὲν ὡς ἀντιπολίτευσις παραδεχόμεθα, ὅτι ἱεραρχικὴ ἀναφορὰ πρὸς τὰ ἄνω, οἱασδήποτε πληροφορίας, ποὺ ἔχει σχέσιν μὲ τὴν ἀσφάλειαν ἢ ἐνέχει ὑποψίαν κινδύνου διὰ τὰς Ἐνόπλους Δυνάμεις, ἀποτελεῖ ὑποχρέωσιν κάθε στρατιωτικοῦ κλιμακίου, ἀρκεῖ βεβαίως ἡ πηγὴ τῆς πληροφορίας νὰ μὴ εἶναι ἀναξιόπιστος, καὶ νὰ ἔχῃ προϋπάρξει κάποια στοιχειώδης διὰ τὴν ἐξακρίβωσίν της ἔρευνα, στὸ ἐπίπεδο τοῦ κλιμακίου ποὺ τὴν ἀναφέρει.

ΕΡΩΤΩ ΥΜΑΣ

Ὑμεῖς ὡς κυβέρνησις παραδέχεσθε, ὅτι κοινοποίησις πρὸς ὑφισταμένας Μονάδας ἀνεξακριβώτων πληροφοριῶν ἐμπνεουσῶν δικαιολογημένας ἀνησυχίας, ἀποτελεῖ κινδυνολογίαν καὶ πρέπει νὰ τιμωρῆται; Εἶναι δυνατὸν τοιαύτη ἐνέργεια νὰ ἀποβλέπῃ εἰς ἄλλον σκοπόν, παρὰ στὸ νὰ ὑποσκάπτῃ τὸ ἠθικὸν τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων, διὰ νὰ τὶς καθιστᾶ εὐαλώτους σὲ φασιστικὰ κελεύσματα, ὅταν ἄλλοι Παπαδόπουλοι τοὺς ζητήσουν κάποια μέρα τὴν ὑποστήριξη γιὰ νὰ σώσουν πάλι τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τοὺς ἀνυπάρκτους κινδύνους, ποὺ ἀπὸ τώρα ἐπισείουν;

Σεβόμενοι τὰς Ἐνόπλους Δυνάμεις εἰς ἴσον τοὐλάχιστον βαθμὸν ὅσον καὶ ὑμεῖς, καὶ κηδόμενοι τοῦ κύρους των καὶ τῆς ἠρεμίας ποὺ τοὺς εἶναι ἀπαραίτητος, διὰ νὰ μένουν ἀπερίσπαστοι στὴν ἀποστολὴ τῆς προπαρασκευῆς των γιὰ τὴν ἄμυνα τῆς Πατρίδος, δὲν ἐπιθυμοῦμε νὰ καθιστοῦμε αὐτὰς στόχον κριτικῆς. Παραλείψεις ὅμως ὀφειλομένων κυβερνητικῶν ἐνεργειῶν, ποὺ ἀφοροῦν τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον, ὅταν μάλιστα ἔχωμεν σκληρὰν διὰ τὴν Ἑλλάδα πεῖραν προσφάτου παρελθόντος, μᾶς ἀναγκάζουν νὰ τὸ πράττωμεν, διὰ νὰ προστατεύσωμε τὴν Δημοκρατίαν. Ἡ εὐθύνη διὰ τυχὸν ζημίας ἐκ τῆς κριτικῆς εἶναι ὅλη ἰδική σας».

Ὁ κ. ΚΟΝΙΩΤΑΚΗΣ δὲν θέλει – καὶ πολὺ σωστὰ – νὰ καταστήσει τὶς Ἔνοπλες Δυνάμεις «στόχον κριτικῆς». Εἶναι, ὅμως, οἱ Ἔν. Δυνάμεις – ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὰ δημοσιευόμενα ἔγγραφα – στόχος μιᾶς ἀχαλίνωτης κινδυνολογίας. Ὡς πότε ὁ κ. Ἀβέρωφ θὰ ἐξακολουθεῖ νὰ ἀρνεῖται τὴν ὕπαρξή της;

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ
Πανεπιστημίου 44 – Τηλ. 615.783

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΕΙΜΩΝΑΣ
Ὁ ἀδελφὸς

ΖΑΧΟΣ ΣΙΑΦΛΕΚΗΣ
Ἡ Ἐλοΐζ
Ὁ Ζόγκλερ
καὶ ἕφτὰ
λαϊκὰ ἄσματα
ποιήματα

ΜΑΝΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ
Ἀγρύπνια
στὴν ἐκκλησία
τοῦ προφήτη Ἐλισαίου
γιὰ τὸ σκοτεινὸ τρυγόνι
ποιήματα

ΚΩΣΤΑΣ ΖΗΛΙΑΣ
Τὸ σύνθημα
ποιήματα

Μιὰ διαφορετικὴ γυναίκα
γεννιέται στὴ σημερινὴ Κίνα

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΣΤΗ ΚΙΝΑ
το μισο τ' ουρανου

Κλωντὺ Μπρογιὲλ
μὲ πρόλογο τῆς Χὰν Σουΐν

Ἐκδόσεις «ΚΥΤΤΑΡΟ»
τηλ. 713.604

ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ

ΣΤΗ Βουλὴ θὰ φτάσει σύντομα καὶ ἡ νέα ἀποκάλυψη τοῦ «ΑΝΤΙ» γιὰ τὴν ὑπόθεση τοῦ «ἐξοπλισμοῦ τοῦ ΚΚΕ». Οἱ βουλευτὲς τῆς ΕΚ–ΝΔ κ.κ. ΣΩΤΗΡΗΣ ΠΑΠΑΠΟΛΙΤΗΣ, ΝΙΚΟΣ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ καὶ ΚΩΣΤΑΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ κατέθεσαν (28/11) στὴ Βουλὴ τὴν ἑξῆς ἐπερώτηση γιὰ τὸν ὑπουργὸ Ἐθνικῆς Ἀμύνης:

«Προάγγελος τῆς ἑφταετοῦς στυγνῆς τυραννίας ὑπῆρξε ἡ κινδυνολογία. Τὴν μυθοπλασία ἀνύπαρκτων κινδύνων ποὺ δῆθεν ἀπειλοῦσαν τὸν τόπο γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν ὕποπτων σκοπῶν τῆς δικτατορικῆς συμμορίας πλήρωσε καὶ πληρώνει ἀκριβὰ ὁλόκληρος ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς ἀνεξάρτητα παρατάξεων. Θεμέλιος λίθος τῆς ἐθνοπροδοσίας ἡ ἀπάτη, τὸ ψεῦδος, ἡ παραπλάνηση, ἡ διασπορὰ χαλκευμένων «εἰδήσεων» γιὰ τὴν προκατασκευὴ κλίματος ἀνησυχίας καὶ φοβίας. Ἀποκλειστικὸς σκοπὸς τούτης τῆς μεθοδεύσεως ἡ ἐξαπάτηση τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ καὶ τῶν τίμιων ἀξιωματικῶν τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεών μας.

Δικαιοῦται ὁ Λαὸς νὰ πιστεύει ὅτι πιὰ «τὰ παθήματα ἔγιναν μαθήματα» σὲ ὅλους τοὺς ὑπεύθυνους αὐτοῦ τοῦ τόπου. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἀξιοῖ. Ὡστόσο, ἐξακολουθεῖ ἐνυπάρχον τὸ ἴδιο ἐκεῖνο «σύστημα» ποὺ μᾶς ὁδήγησε στὴν τυραννία. Δυστυχῶς καὶ σήμερα ἀκόμη καταβάλλεται ἡ ἴδια ἀκριβῶς προσπάθεια ἀπὸ τοὺς ἐναπομείναντες ἐθνικοὺς μητροκτόνους καὶ τοὺς ὕποπτους ἢ ἐγκληματικὰ ἀφελεῖς συνεργούς τους. Ἤδη ἔχουμε τὴν ἐπανάληψη τῆς ἐθνοκτόνου καὶ ψευδοῦς τακτικῆς τῶν «ρωσικῶν τρίκαννων», τῶν «σοβιετικῶν ὑποβρυχίων στὶς ἀκτὲς τῆς Πελοποννήσου» καὶ τῶν παρόμοιων ναρκοθετήσεων τῆς Δημοκρατίας στὴ Χώρα μας. Μόνη τώρα διαφορὰ ὅτι σὰν προμηθευτὲς ὅπλων ποὺ «θὰ χρησιμοποιηθοῦν εἰς δεδομένην στιγμὴν» κατηγοροῦνται «οἱ Παλαιστίνιοι ἀντάρται». Αὐτὰ τὰ ἐξωφρενικὰ ὅσο καὶ ἀπαράδεκτα κι ἐπικίνδυνα γιὰ τὴν Δημοκρατία καὶ τὴν γαλήνη τῆς Ἑλλάδος ἀναγράφονται σὲ «ἀπόρρητον» ἔγγραφο ποὺ βρίσκεται στὴν κατοχή μας δημοσιευόμενο στὸ ἤδη κυκλοφοροῦν περιοδικὸ «ΑΝΤΙ». Τὸ ἀκριβὲς κείμενο τοῦ ἐγγράφου ἔχει ὡς ἑξῆς:

ΑΠΟΡΡΗΤΟΝ
ΠΡΟΣ. Ὡς πίναξ Ἀποδεκτῶν «Β»
ΚΟΙΝ ..... 2)ον.....
ΕΠΕΙΓΟΝ
.....
2ον Ἐπιτελικὸν Γραφεῖον
Τηλ. .....
Φ... 7/17/...11
Σ. 139
Θεσσαλονίκη 24 Ἀπρ. 75
ΘΕΜΑ. Ὁπλισμὸς - Πυρ)κὰ
ΣΧΕΤΙΚΑ. Φ..... 2/12 .....5/15-4-75 / Γ΄ .....ΕΓ/ΙΠ.

1. Διὰ τοῦ σχετικοῦ ἐκοινοποιήθησαν ἡμῖν αἱ κάτωθι πληροφορίαι:

α. Ὑπὸ τοῦ ΚΚΕ/Ρ εἰσάγονται κρυφίως ὅπλα ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἅτινα θὰ χρησιμοποιηθοῦν εἰς δεδομένην στιγμήν.

β. Τὰ εἰσαγόμενα ὅπλα συσκευάζονται εἰς εἰδικὰ κιβώτια, ἅτινα, λόγω στεγανῶν διαμερισμάτων, ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ παραμένουν εἰς βάθος δέκα (10) περίπου μέτρων ἐντὸς τῆς θαλάσσης.

γ. Τὰ ἐν λόγω κιβώτια, ἐξαρτώμενα ἀπὸ μικρὰν «σημαδούραν» ποντίζονται εἰς συγκεκριμένον σημεῖον ἐντὸς τῆς θαλάσσης ἀπὸ διερχόμενον πλοῖον, ἐν συνεχείᾳ προσδένονται εἰς ἕτερον διερχόμενον πλοῖον ὅπερ τὰ σύρει ὑπὸ τὴν θάλασσαν εἰς τὸν τελικὸν προορισμόν των καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ ἀνακάλυψίς των ὑπὸ τῆς ἀσφαλείας, εἰς περίπτωσιν διενεργείας νηοψίας.

δ. Κατὰ πληροφορίας, μὴ διασταυρωθείσας, κυρία πηγὴ προμηθείας ὁπλισμοῦ εἰς τὸ ΚΚΕ εἶναι οἱ Παλαιστίνιοι ἀντάρται.

2. Παρακαλῶ ὅπως πᾶσα σχετικὴ πληροφορία ἐπὶ τοῦ ἐν λόγω ἀντικειμένου νὰ ἀναφέρεται πάραυτα εἰς ... Σ ... 2ον ... .

Ἀκριβὲς ἀντίγραφον
(ὑπογραφὴ)
ΚΩΝ/ΝΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ
Ἀν/χης (ΠΖ) – Δντὴς 2ου ΕΓ

Ταξ/χος ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΛΙΟΣ
Διοικητὴς

Εἶναι προφανὲς ὅτι μονάχα παρόμοια κείμενα μποροῦν νὰ συζεύξουν τὰ γέλια μὲ τὴν ὀργή. Εἶναι ἐξ ἄλλου πρόδηλο ὅτι παρόμοια κείμενα προσπαθοῦν, μάταια, νὰ ἀνακόψουν τὴν ὁμαλὴ πορεία τῆς Ἑλλάδας πρὸς τὴν ὁλοκληρωμένη Δημοκρατία, νὰ διασπάσουν τὴν ἀρραγῆ ψυχικὴ ἑνότητα ὁλόκληρου τοῦ Λαοῦ, νὰ μειώσουν τὸ ὑψηλὸ πιὰ γόητρο τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεών μας, νὰ κατασκευάσουν μιὰ καταστρεπτικὴ διάσταση μεταξὺ Λαοῦ καὶ Στρατοῦ, νὰ δημιουργήσουν, δηλαδή, τεράστια ἐθνικά, πολιτικά, στρατιωτικά, διπλωματικὰ προβλήματα γιὰ τὸν τόπο – καὶ μάλιστα σὲ ὧρες τόσο κρίσιμες γιὰ τὸ Ἔθνος. Εἶναι, συνεπῶς, ἐξ ἴσου προφανὲς ὅτι ὁ ἄτεγκτος ἔλεγχος κι ἡ ἀδυσώπητη τιμωρία τῶν ἐνόχων, ποὺ ἡ ἐπερώτηση αὐτὴ ἐξυπακούει, ἐφ' ὅσον τὸ ἐγκληματικὸ τοῦτο ἔγγραφο εἶναι γνήσιο, μόνο ἀπὸ ἀντιπολιτευτικὴ διάθεση δὲν μποροῦν νὰ ὁρμοῦνται. Εἶναι ἀδιαμφισβήτητο ὅτι τὸ θέμα τῆς ἐπερωτήσεως αὐτῆς ἀφορᾶ στὸ Ἔθνος, τὴν Δημοκρατία, τὸν Ἑλληνικὸ Λαό. Ἀφορᾶ ἀκόμη στὴν ἀποτελεσματικὴ προστασία τῶν γενναίων ἐνόπλων δυνάμεών μας, στὴν τόσο ἀναγκαία ψυχικὴ γαλήνη τῶν ὁποίων θὰ συντελέσει καίρια ἡ κατάργηση τῆς κινδυνολογίας καὶ τῶν χαλκευομένων ἀνυποστάτων «πληροφοριῶν». Μονάχα ὅλεθρο καὶ ἐθνικὴ αὐτοκτονία προδικάζει ἡ ὁποιαδήποτε ἀπόπειρα ἐπιστροφῆς στὴν «μέθοδο Μακαρέζου» καὶ τῶν ὁμοίων του ἐπιόρκων.

Εἶναι πασίδηλες οἱ χονδροειδεῖς ἀνακρίβειες τοῦ κειμένου τοῦ προαναφερόμενου ἐγγράφου. Εἶναι διαφανεῖς οἱ ὕποπτοι σκοποὶ τῶν «πληροφοριοδοτῶν». Καὶ κραυγαλέα παραμένει ἡ ἔντεχνη προσπάθεια τοποθετήσεως τῆς βραδυφλεγοῦς αὐτῆς δυναμίτιδας στὰ θεμέλια τῆς Πατρίδας μας καὶ τῆς Δημοκρατίας της. Εἶναι ἀκράδαντη ἡ πίστη μας ὅτι τὸ περιεχόμενο τοῦ ἐγκληματικοῦ τούτου ἐγγράφου εἶναι τελείως κατασκευασμένο καὶ σκόπιμο προκειμένου νὰ ἐπιτευχθοῦν οἱ παραπάνω ἀνίεροι στόχοι. Ἄλλωστε τὴν πίστη μας αὐτὴ πρέπει νὰ συμμερίζεται καὶ ἡ κυβέρνηση, ἀφοῦ ἤδη ἀναγνώρισε πρόσφατα στὸν ΟΗΕ, τόσο τὸν Παλαιστινιακὸ Λαὸ ὅσο καὶ τοὺς νόμιμους ἐκπροσώπους του. Εἶναι ὅμως ἐξ ἴσου ἀκράδαντη καὶ ἡ πεποίθησή μας ὅτι κανένα ἀπολύτως κόμμα στὸν τόπο μας δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀπεργάζεται τὴν ὑποδούλωση τῆς Πατρίδας μας. Παρὰ ταῦτα σκοτεινοὶ καὶ βυσσοδόμοι «πληροφοριοδότες» τροφοδοτοῦν Ἕλληνες ἀξιωματικοὺς μὲ «στοιχεῖα» δολιοφθορᾶς κατὰ τοῦ Ἔθνους, τοῦ Κοινοβουλευτισμοῦ, τοῦ Στρατεύματος. Ποιοὶ ἔδωσαν τὰ «στοιχεῖα» αὐτά; Πῶς ἐπετράπη ἡ κυκλοφορία ἑνὸς παρόμοιου λιβελλογραφήματος ἀπὸ τὶς 24 Ἀπριλίου 1975 κατὰ τῆς ἐθνικῆς ἑνότητας μέσα στὸ Στράτευμα; Ἔλαβε γνώση ὁ κ. ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Ἀμύνης ὡς ὁ πολιτικὸς ἐπικεφαλῆς τῶν Ἐνόπλων μας Δυνάμεων; Ἂν παραμένουν ἀκόμη ἀνεντόπιστοι κι ἀτιμώρητοι, ποιὸς εὐθύνεται γι' αὐτό; Τί περιέχει ὁ φάκελλος τῆς 15-4-75 ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ, τὸν ὁποῖον παρακαλεῖται ὁ κ. ὑπουργὸς νὰ καταθέσει στὴν Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων;

Καταθέτουμε σήμερα τὴν ἐπερώτηση αὐτὴ ἀσκοῦντες ὄχι μόνο σὰν ἐκπρόσωποι τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ τὸ καθῆκον ὑπευθύνων δημοσίων ἀνδρῶν, ἀλλὰ προπαντὸς σὰν ἁπλοὶ Ἕλληνες πολίτες τὸ ἀναφαίρετο καὶ ἀπόλυτα συνταγματικό μας δικαίωμα τῆς ἄμεσης πληροφορήσεως τοῦ Λαοῦ, τῆς Βουλῆς, τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεών μας γιὰ τὸ ποιοὶ κι ἀπὸ ποῦ καθοδηγούμενοι πάλι ἀποπειρῶνται μάταια νὰ ὑποσκάψουν τὰ θεμέλια τοῦ δημοκρατικοῦ μας Κοινοβουλευτισμοῦ καὶ τῆς εἰρηνικῆς συμβιώσεως ὅλων τῶν Ἑλλήνων. Πιστεύουμε δὲ εἰλικρινὰ ὅτι προσφέρουμε ἐθνικὴ ὑπηρεσία μὲ τὸ νὰ σᾶς παράσχουμε τὴν δυνατότητα ἀμέσου διαψεύσεως τοῦ διχαστικοῦ περιεχομένου τοῦ παραπάνω ἐγγράφου, τῆς ὁριστικῆς καταδίκης τῆς κινδυνολογίας σὰν μέσο ἐπικίνδυνης ἀναμοχλεύσεως ἐθνοφθόρων παθῶν, τῆς καθολικῆς ἐξαρθρώσεως κι ἀμείλικτης τιμωρίας ὅλων τῶν ἀπεργαζομένων διάβρωση στὸ Στράτευμα καὶ νέες ἐθνικὲς συμφορές. Σᾶς παρέχεται ἔτσι καὶ ἡ εὐκαιρία τῆς ἰχνηλατήσεως μιᾶς πιθανὰ σκόπιμης διαρροῆς ποὺ τὸ περιεχόμενό της ἐξυπηρετεῖ σχέδια, ὄχι μόνον ἀντικοινοβουλευτικὰ καὶ ἀντικυβερνητικά, ἀλλὰ καὶ γνήσια ἀντεθνικά. Ἔτσι ὅλοι ἀπὸ κοινοῦ θὰ προσφέρουμε καὶ ὕψιστη ἐθνικὴ ὑπηρεσία στὸν Ἑλληνικὸ Λαὸ ἀποδεικνύοντες συνάμα τὰ ἀσύστολα ψεύδη ποὺ κυκλοφοροῦν καὶ ἀποσκοποῦν νὰ ἐμβάλλουν τὸν φόβο στὴν ψυχή του. Ἐνῶ παράλληλα ἀδίστακτοι κατάσκοποι καὶ κακοποιὰ στοιχεῖα διεθνῶν σκοτεινῶν ὀργανώσεων ἀπεργάζονται τὴν σύνθλιψη τοῦ Δημοκρατικοῦ μας Πολιτεύματος.

ΕΠΕΡΩΤΑΤΑΙ, συνεπῶς, ὁ κ. ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Ἀμύνης γιὰ ὅλα τὰ παραπάνω. Ἡ ἐπερώτησή μας αὐτὴ ὑπέχει ταυτόχρονα καὶ τὴν μορφὴ ἐκκλήσεως. Χωρὶς καθόλου νὰ διεκδικοῦμε τὸ μονοπώλιο τῆς φροντίδας καὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος προειδοποιοῦμε ὅλους τοὺς ὑπεύθυνους: Φυλάξτε τὴν Ἑλλάδα καὶ τοὺς Ἕλληνες ἀπὸ τὰ ἐθνοβόρα τρωκτικά.

Ἐφ' ὅσον ὅλα τοῦτα διευθετηθοῦν κατὰ τρόπο ριζικό, ὁριστικὸ καὶ ἀμετάκλητο, εἴμαστε ἀπόλυτα διατεθειμένοι, ἀλλὰ καὶ ἐθνικὰ καὶ ἠθικὰ ὑποχρεωμένοι, νὰ παραιτηθοῦμε κάθε συζητήσεως ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως τούτης. Γιὰ μᾶς ἀρκεῖ ἡ ἀποκάλυψη καὶ παραδειγματικὴ τιμωρία ὅλων αὐτῶν τῶν ἐγκληματούντων κατὰ τοῦ Ἔθνους καὶ τοῦ δημιουργικοῦ μέλλοντός του καὶ ἡ καθησύχαση τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ καὶ τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεών μας ὅτι τὰ χαλκευμένα ψεύδη καὶ ἡ κινδυνολογία εἶναι ἡ γνωστὴ πιὰ μέθοδος τῶν ἐπιδόξων τυράννων καὶ τῶν δημιουργῶν ἀνωμαλιῶν στὴν Χώρα μας σήμερα. Ὅταν μάλιστα ἡ ψυχικὴ ἑνότητα τοῦ Λαοῦ μας, ἡ γαλήνη του καὶ ἡ ἀφοβία του εἶναι τὸ μοναδικὸ θεμέλιο τῆς Πατρίδας μας γιὰ τὴν Δημοκρατία, τὴν Ἐλευθερία καὶ τὴν Ἀκεραιότητα αὐτῆς».

Συγγενεῖς, φίλοι... καὶ ὁ Μαρκονίκος!

ΧΑΛΚΙΔΑ: «τὸ 20ήμερο τῶν ἐκπλήξεων»

Τοῦ Γιάννη Δημαρᾶ

«Συχνὰ ὁ κ. Κ. ἀνέφερε σὰν ὑποδειγματικό, κατὰ κάποιο τρόπο, ἕνα νόμο τῆς ἀρχαίας Κίνας, ποὺ ὅριζε ὅτι στὶς μεγάλες δίκες ἔπρεπε νὰ διορίζονται δικαστὲς ἀπὸ μακρινὲς ἐπαρχίες, γιατὶ ἦταν πολὺ πιὸ δύσκολο νὰ τοὺς ἐξαγοράσεις (γι' αὐτὸ καὶ μποροῦσαν νἆναι λιγότερο ἀδέκαστοι) μιὰ καὶ οἱ δικαστὲς τοῦ τόπου – ἄνθρωποι, δηλαδή, μὲ μεγάλη πεῖρα σ' αὐτὰ τὰ πράγματα καὶ ποὺ ἤθελαν τὸ κακὸ τῶν ξένων δικαστῶν – ἀγρυπνοῦσαν γιὰ νὰ μὴν τοὺς ἐξαγοράσουν. Ἐξάλλου οἱ νεοφερμένοι δὲν γνώριζαν τὶς συνθῆκες καὶ τὶς συνήθειες τοῦ τόπου ἀπὸ καθημερινὴ ἐπαφή. Ἡ ἀδικία πολλὲς φορὲς νομιμοποιεῖται, μόνο καὶ μόνο ἐπειδὴ ἐπαναλαμβάνεται συχνά. Οἱ καινούριοι ἔπρεπε νὰ τ' ἀκούσουν ὅλα ἀπὸ τὴν ἀρχή, κι ἔτσι τὸ παράξενο στὴν ὑπόθεση κινοῦσε, ἀμέσως, τὴν προσοχή τους. Τέλος, δὲν ἦταν ἀναγκασμένοι χάρη τῆς ἀντικειμενικότητας νὰ παραμερίσουν πλῆθος ἄλλες ἀρετὲς καθὼς τὴν εὐγνωμοσύνη, τὴν ἀγάπη στὸ παιδί, τὴν ἀγαθοσύνη ἀπέναντι στοὺς στενοὺς φίλους, κι ἀκόμα δὲν ἦταν ἀναγκασμένοι νἄχουν τόσο θάρρος γιὰ νὰ δημιουργήσουν ἐχθροὺς γύρω τους».

(Ἀπὸ τὶς «Ἱστορίες τοῦ κ. Κόϋνερ» τοῦ Μπέρτολτ Μπρέχτ, ἐκδ. «ΚΕΙΜΕΝΑ». Τίτλος: Ἀπονομὴ Δικαιοσύνης).

ΕΝΑΣ συνήγορος ὑπεράσπισης στὴ δίκη τῶν βασανιστῶν-στρατιωτικῶν, χαρακτήρισε τὴν ἀπόφαση τοῦ Κακουργοδικείου Χαλκίδας γιὰ τοὺς ἀστυνομικοὺς-βασανιστὲς σὰν «ὀρόσημο». Θὰ συμφωνήσουμε μαζί του. Ὁλόκληρη ἡ δίκη τῆς Χαλκίδας ἦταν – ἀπὸ πολλὲς πλευρὲς – «ἕνα ὀρόσημο», μιὰ καὶ φώτισε καὶ τὸ παρελθὸν (ποὺ μερικοὶ νόμιζαν ὅτι ξεχάστηκε) καὶ τὸ παρὸν (τὸ τόσο... ἄγνωστο γιὰ πολλοὺς) καὶ τὸ μέλλον (ποὺ δὲν χρειάζονται προφητικὲς ἱκανότητες γιὰ νὰ τὸ προβλέψει κανένας).

ΤΟ ΚΛΙΜΑ (τὸ εἰδικό, μέσα στὸ γενικὸ πολιτικὸ κλίμα τῆς ἐποχῆς) ποὺ ἐπικρατοῦσε μέσα κι ἔξω ἀπὸ τὸ δικαστήριο, ἐντυπωσίαζε καὶ «μιλοῦσε μόνο του»: ἀπὸ τὴ συμπεριφορὰ τῶν κατηγορουμένων, μέχρι τὴν προσωπικότητα τῶν μαρτύρων ὑπεράσπισης, μέχρι τοὺς διάφορους «φίλους», τίς... προκηρύξεις ὑπὲρ τῶν δικαζομένων (πού... ἔζωσαν τὸ καλοφρουρούμενο νύχτα-μέρα ἀπὸ χωροφύλακες κτίριο) καὶ μέχρι – φυσικὰ – τὸν ἐπίλογο...

Η ΔΙΚΗ τῆς Χαλκίδας – ἀνεξάρτητα μὲ τὴν «περαιτέρω πορεία της» – ἀνήκει πιὰ στὸ παρελθόν, πέρασε στὴν ἱστορία. Τὴν ἤδη γνωστή, ἀπὸ τὰ δημοσιεύματα τοῦ τύπου, εἰκόνα της, συμπληρώνει σήμερα, τὸ «ΑΝΤΙ» μὲ μιὰ ἀποκάλυψη καὶ μερικὲς «μικρὲς (ἀλλὰ χαρακτηριστικὲς) στιγμὲς» ἀπὸ τὸ «20ήμερο τῶν... ἐκπλήξεων».

Η ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ:

Οἱ κατηγορούμενοι ποὺ δὲν ἦταν προφυλακισμένοι, φιλοξενήθηκαν, τὶς ἡμέρες τῆς δίκης, στὴ βίλα τοῦ Βασίλη Λάμπρου, ποὺ βρίσκεται μετὰ τὸ Λευκαντί, 15 χιλ. ἔξω ἀπὸ τὴ Χαλκίδα, κοντὰ στὶς ἐγκαταστάσεις «Σέλμαν», σὲ μιὰ περιοχὴ ποὺ λέγεται Νησάκι.

Ο Β. ΛΑΜΠΡΟΥ, τὸ νούμερο ἕνα στὴ Γεν. Ἀσφάλεια Ἀθηνῶν τὰ πρῶτα χρόνια τῆς δικτατορίας, τὸ πιὸ πολυσυζητημένο γιὰ βασανιστήρια πρόσωπο τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ποὺ δὲν μηνύθηκε ἀπὸ κανένα καὶ φυσικὰ δὲν θὰ δικασθεῖ, καὶ ποὺ δὲν ἀποστρατεύθηκε παρὰ ἀρκετὸν καιρὸ μετὰ τὴν «ἀλλαγὴ τοῦ Ἰουλίου», ἦταν ἀπὸ τοὺς μάρτυρες ὑπεράσπισης τοὺς ὁποίους τελικὰ οἱ κατηγορούμενοι ἀπέφυγαν νὰ φέρουν στὸ δικαστήριο. Βοήθησε, ὅμως, τοὺς ἄλλοτε ὑφισταμένους του διαφορετικά: Κάθε μέρα, μόλις τέλειωνε ἡ δίκη, δύο αὐτοκίνητα (ἕνα πράσινο «φὸλκς βάγκεν» μὲ ἀριθμὸ ΕΒ 1890 κι ἕνα ἄσπρο «φίατ» μὲ ἀριθμὸ ΕΑ 7474) ἔπαιρναν τοὺς μὴ προφυλακισμένους κατηγορούμενους (Καραπαναγιώτη, Σμαΐλη, Κωτσάκη κ.λπ.) καὶ τοὺς πήγαιναν στὸ Λευκαντί. Ἐκεῖ ἔτρωγαν – καὶ μ' ἄλλη συντροφιὰ – στὸ ἴδιο πάντα ἑστιατόριο. Μαζί τους, ἦταν συνήθως καὶ κάποιος συνήγορος καὶ «μερικοὶ φίλοι». Μετά, πήγαιναν στὴ βίλα τοῦ Λάμπρου, ποὺ βρίσκεται σὲ μιὰ τεράστια ἔκταση προφυλαγμένη ἀπὸ σειρὲς συρματοπλέγματα ποὺ δὲν ἀφήνουν διέξοδο στὴ θάλασσα. Σ' αὐτὸ τὸ φυσικὸ «κάστρο» (στὴν ἴδια περιοχὴ ὑπάρχουν τρεῖς ἀκόμα βίλες) προετοιμάζονταν ἡ «γραμμὴ» γιὰ τὴν ἑπομένη μέρα τῆς δίκης... (ὅπως εἶναι γνωστό, ἕνας ἀδελφὸς τοῦ Λάμπρου ποὺ θέλησε νὰ δείξει πιό.. φανερὰ τὴν «ἀλληλεγγύη» του πρὸς τοὺς δικαζομένους, τιμωρήθηκε μὲ 5μηνη φυλάκιση καὶ πρόστιμο 3.000 δρχ. γιὰ ἐξύβριση δημοσιογράφων σὲ διακοπὴ τῆς δίκης).

ΚΑΙ οἱ «μικρὲς στιγμές»: ὅπως εἶναι γνωστό, σὲ μερικὲς μεγάλες δίκες, κάτι «μικρὲς στιγμὲς» ἔχουν, πολλὲς φορές, περισσότερη σημασία – ὄχι γιὰ τὸ δικαστήριο, ἀλλὰ γιὰ τὴν κοινὴ γνώμη – κι ἀπὸ καταθέσεις ἢ ἔγγραφα. Γιὰ παράδειγμα: στὴ δίκη Λαμπράκη, ἡ χιλιοσυζητημένη σχέση ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς καὶ παρακρατικῶν, «ἔβγαινε» πιὸ ἔντονα, πιὸ παραστατικὰ ἀπὸ τὶς σχέσεις τους στὸ ἑδώλιο, παρά, ἴσως, ἀπὸ τὶς σελίδες τῆς δικογραφίας. Ἦταν π.χ. ὁ σεβασμὸς τοῦ γερμανοντυμένου δοσίλογου Φωκᾶ στὸν στρατηγὸ Μήτσου («νὰ περάσει ὁ στρατηγός», ἔλεγε σὲ κάθε διάλειμμα καί... ἔσπρωχνε τοὺς δημοσιογράφους) ποὺ τοῦ τὸν ἀνταπέδιδε ὁ στρατηγὸς μὲ πράξεις ἀβροφροσύνης, ὅπως ὅταν τοῦ 'δινε τήν... τσάντα του γιὰ νὰ καθήσει στά... μαλακά! Ἦταν ὁ ἐνικὸς τῆς (διόλου) εὐγενείας, μὲ τὸν ὁποῖο μιλοῦσε ὁ καταδικασμένος γιὰ διάφορα ἀδικήματα Κυνηγὸς στὸ συνταγματάρχη Δόλκα, διοικητὴ Ἐθνικῆς Ἀσφαλείας Θεσσαλονίκης: «Κάνε πιὸ ἐκεῖ ρέ – τοῦ ἔλεγε – νὰ δῶ τί λέει ἡ ἐφημερίδα» – σὲ ὥρα δίκης αὐτά! (Ὁ Δόλκας διάβαζε κάθε πρωὶ τὴν «Καθημερινὴ» τὴν ὥρα τῆς διαδικασίας – ὡς καὶ τὸ σταυρόλεξο ἔλυνε...). Καὶ ἄλλα πολλά.

ΣΤΗ ΔΙΚΗ, ΛΟΙΠΟΝ, τῆς Χαλκίδας:

● Ἦταν ἡ σχέση χωροφυλάκων καὶ κρατουμένων. Οἱ προφυλακισμένοι ἀπὸ τοὺς δικαζόμενους (Μάλλιος, Μπάμπαλης κ.λπ.) ἐκρατοῦντο στὶς φυλακὲς Χαλκίδας. Καθημερινά, τοὺς μετέφεραν χωρὶς χειροπέδες μ' ἕνα λεωφορεῖο τῆς χωροφυλακῆς. Ἡ φρουρὰ τοὺς ἀντιμετώπιζε μὲ τὸν πιὸ διακριτικὸ τρόπο: γελάκια, σχόλια, τσιγαράκι ὅλοι μαζί πολὺ φιλικά. Ὁ κρατούμενος καὶ ὁ φρουρὸς λὲς καὶ ξεχώριζαν μόνο ἀπὸ τὴ στολή...

● Ἦταν οἱ «περίεργοι ἐπισκέπτες» τῶν λίγων ὡρῶν. Μιὰ μέρα π.χ. ἐμφανίστηκε ὁ πασίγνωστος στοὺς φοιτητὲς ὑπαστυνόμος Μαρκονίκος. (Στὴ δικτατορία ὑπηρετοῦσε στὸ «Σπουδαστικὸ» καὶ πρωτοστάτησε σ' ὅλα τὰ φοιτητικὰ γεγονότα-σήμερα ποῦ νὰ ὑπηρετεῖ ἄραγε;). Παρακολούθησε τὴν πρωϊνὴ διαδικασία, ἀγριοκοίταξε τοὺς δημοσιογράφους ποὺ τὸν ἀναγνώρισαν (δὲν ἤξερε ὅτι τὸν φωτογράφισαν κιόλας), ἔκανε πολλὲς χαρὲς στοὺς κατηγορούμενους καί, σὲ μιὰ διακοπή, πέρασε τὸν κλοιὸ τῶν χωροφυλάκων, μπῆκε στὸ ἰδιαίτερο δωμάτιο ποὺ ἐκρατοῦντο οἱ κατηγορούμενοι, τὰ «εἶπαν», φιλήθηκαν καὶ ἔφυγε...

● Ἦταν οἱ μάρτυρες ὑπεράσπισης – καὶ οἱ σχέσεις τους μὲ τοὺς κατηγορούμενους. Ὁ περιβόητος Καραχάλιος, ἔδειχνε μὲ τὴ συμπεριφορά του ἔμπρακτα αὐτὸ ποὺ εἶπε στὴ δίκη: «Εἶναι ὅλοι τους παιδιά μου»!... Κι ὁ μάρτυρας τοῦ Συμβουλίου Εὐρώπης (ὑπὲρ τῆς χούντας, φυσικά) Γουρνιᾶς, διοικητὴς Γεν. Ἀσφαλείας Ἀθηνῶν σήμερα, δὲν ἀπεκάλυψε μόνο τὴν περί... «λευκότητας» συζήτηση Γκίκα, Μάλλιου, Μπάμπαλη κ.λπ. Μετὰ τὴν κατάθεσή του, μαζί μ' ἕναν ἄλλο ἀξιωματικὸ ἐπισκέφθηκε στὸ ἰδιαίτερο δωμάτιο (πόσο ἰδιαίτερο ἦταν τάχα αὐτὸ τὸ δωμάτιο...) τὸν Μάλλιο καὶ τὸ Μπάμπαλη, κάπνισαν μαζί, συζήτησαν. «Δὲν τὰ εἶπες καλὰ ρέ!», ἀκούστηκε νὰ λέει ὁ Μπάμπαλης. Ὁ Γουρνιᾶς κάτι εἶπε, ποὺ δὲν ἀκούστηκε. Ἐξηγοῦσε!... Φαινόντουσαν ἀπὸ ἕνα μικρὸ διάδρομο τοῦ δικαστηρίου. Κοντά τους ἦταν ἕνας ἀξιωματικὸς τῆς Χωροφυλακῆς. Κάπνιζε καὶ ἔδειχνε ἀδιάφορος. Δὲν εἶχα μαζί μου φωτογραφικὴ μηχανή, ν' ἀποθανατίσω τὴ σκηνή. Κι ἦταν τόσο εἰδυλλιακή...

● Ἦταν πολλὰ ποὺ ἢ δὲν γράφονται ἢ θέλουν χῶρο πολύ. Κι ἡ δίκη τῆς Χαλκίδας πέρασε...

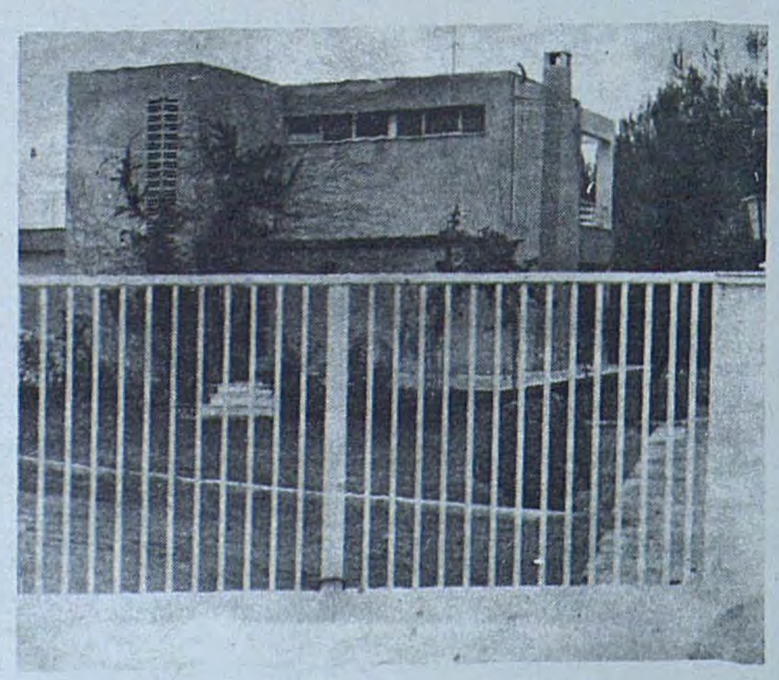

Ἡ βίλα τοῦ Λάμπρου.

ΓΥΡΙΖΟΝΤΑΣ ἀπὸ τὴ Χαλκίδα, εἶχα μαζί μου ἕναν φίλο. Μαζὶ πήγαμε ὅταν ἄρχισε ἡ δίκη. Εἶχε βασανιστεῖ ἄγρια στὴ δικτατορία. Δὲν ἔκανε, ὅμως, μήνυση. Γιατί, ὅπως μοῦ εἶπε – πηγαίνοντας – τὸ «σκέφτηκε ἐκπρόθεσμα» (αὐτὸς ἦταν κι ὁ λόγος ἀπαλλαγῆς τοῦ Μπάμπαλη κ.ἄ.), γιατὶ «πίστευε ὅτι ἡ κυβέρνηση δὲν ἐπεμβαίνει στὸ ἔργο τῆς δικαιοσύνης (δηλώσεις κ. Κ. Στεφανάκη) καὶ γι' ἄλλα «γιατὶ» ποὺ μοῦ ἐξήγησε. Τὸν κοίταζα – τώρα – παράξενα. Ἔδειχνε εὐχαριστημένος – σὰ νά 'λεγε «πάλι καλά...»

Η ΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗ

Τοῦ Βασίλη Βασιλικοῦ

ΤΗΝ ἄποψη αὐτή, μιὰ ἄποψη μὲς στὶς ἄλλες, ἦρθαν ἐντελῶς πρόσφατα νὰ μοῦ τὴ θυμίσουν δυὸ συνεντεύξεις κ' ἕνα βιβλίο. Πρέπει, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, νὰ δηλώσω ὅτι προσωπικὰ δὲν ἔχω τίποτα ἐναντίον αὐτῆς τῆς μορφῆς τῆς ἀλλοτρίωσης κ' ἡ πρόοδος, πολλὲς φορές, ἔρχεται ἀπὸ μυαλὰ θετικὰ (ὡς πρὸς τὶς γηγενεῖς συνθῆκες διαβίωσης καὶ συγχρωτισμοῦ), ἀλλοτριωμένα.

Δὲν ἔχω, δυστυχῶς, πρόχειρη στὰ χαρτιά μου τὴ συνέντευξη τοῦ Γιάννη Ξενάκη, στὸ περιοδικὸ τῶν Ἑλλήνων Φοιτητῶν τοῦ Παρισιοῦ «Ἡ Πορεία», τὸν Ὀχτώβρη τοῦ 1968, ὅπου ὁ μεγάλος συνθέτης τόλμησε νὰ πεῖ κάτι σὰν (τσιτάρω ἀπὸ μνήμης) «Ἡ Ἑλλάδα; Τί εἶναι ἡ Ἑλλάδα; Ποῦ βρέθηκε; Ποιὸς τὴν ἀποτελεῖ;» – πού, σὲ κείνη τὴν ἐποχὴ τοῦ ἀγώνα κατὰ τῆς χούντας σφόδρα ξένισε τοὺς συνομιλήκους του τῆς Ἀντίστασης κατὰ τὴν περίοδο τῆς Κατοχῆς. Γιὰ μένα ἀπόδειχνε περίτρανα τὴ θεωρία μου: τόσα χρόνια ὁ ἄνθρωπος μακριά, εἶχε φτάσει σὲ μιὰ *ἀνάλυση* τοῦ χώρου καὶ λιγότερο σὲ μιὰ συναισθηματικὴ *ταύτιση* μαζί του, ὅπως ἦταν ἡ περίπτωση τῶν περισσοτέρων μας, τότε, ἐξορίστων στὴν Εὐρώπη. Συνεπὴς μὲ τὸν ἑαυτό του, τὸ 1966, εἶχε πεῖ πάλι στὰ «Λὲτρ Φρανσὲζ» τοῦ Ἀραγκόν, γιὰ τὸν «ἦχο ποὺ κάνουν οἱ σφαῖρες στὰ Δεκεμβριανὰ πάνω ἀπ' τὴν Ἀκρόπολη». Δὲν ἦταν πιὰ οἱ σφαῖρες, ἀλλὰ ὁ ἦχος τους. Δηλαδὴ ἡ ἀφαίρεση τοῦ ψαχνοῦ ἀπ' τὸ κόκκαλο, ἡ δομοποίηση τῆς ἐμπειρίας, σὲ ἀφηρημένη μαθηματικὴ ἀναλογία.

Ξεφυλλίζοντας τὸν πολὺ ἐνδιαφέροντα «Ἠριδανό», στὸ τεῦχος τοῦ Αὐγούστου, τὸ πρῶτο, πέφτω σὲ μιὰ ἀνάλογη περίπτωση τοῦ Ἄρη Ἀλεξάνδρου (σελ. 70 τοῦ περιοδικοῦ): ΕΡΩΤΗΣΗ: Τί γνώμη ἔχεις γιὰ τὴν Ἑλλάδα; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ποιὰ Ἑλλάδα; Ἑλλάδα δὲν ὑπάρχει. Εἴμαστε μιὰ ἀποικία τῆς δῆθεν ἐλεύθερης Ἀμερικῆς κτλ.

Ἐδῶ δηλαδὴ διαπιστώνουμε τὸ πρῶτου βαθμοῦ ἔγκαυμα, ὅπου ὁ ἄνθρωπος μιλάει μὲ τὸ «ἐμεῖς». «Εἴμαστε» λέει ὄχι «εἶναι». Τὰ σχετικὰ λίγα χρόνια ποὺ ἔζησε ὁ Ἀλεξάνδρου στὸ ἐξωτερικό, ἐξηγοῦν τὸ φαινόμενο. (Ἄλλη φορὰ θἄθελα νὰ μιλήσω γιὰ τὸ καταπληκτικό του «Κιβώτιο»).

Ἡ ἀλλοτρίωση εἶναι μιὰ ἔκφραση καταχρασμένη ὅσο καὶ τὸ κατεστημένο. Ἐγὼ θὰ τὴν ἐξετάσω ἀπ' τὴ σκοπιὰ τοῦ Ἔνγκελς μεταφέροντάς την στὰ καθ' ἡμᾶς. Διαπιστώνουμε λοιπὸν ὅτι μὲ βάση ἕναν κοινὸ παρανομαστή, ὅπως τῆς σχέσης τοῦ Ἕλληνα μὲ τὴν πατρίδα του, ἔχουμε τριῶν βαθμῶν ἐγκαύματα: ὅσοι λὲν μιλώντας γιὰ τὴν Ἑλλάδα «ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες» (στάδιο ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ χαρακτηρισθεῖ, ἐν ἀνάγκη, καὶ μὴ ἀλλοτριωμένο, ἀφοῦ ἐμπεριέχει τὴ δυναμικὴ ἔκφραση ἑνὸς ἀτόμου ποὺ ζεῖ καὶ κινεῖται μέσα σ' ἕνα συγκεκριμένο ἀνθρωπογεωγραφικὸ πλαίσιο)· ἐκεῖνοι ποὺ λὲν σκέτα «οἱ Ἕλληνες», πρᾶγμα ποὺ ὑποδηλώνει ἑνὸς πρώτου βαθμοῦ ἀποξένωση, ἀποστασιοποίηση, ἀλλοτρίωση δηλαδὴ (γιατὶ μπαίνει τὸ ἐρώτημα: ἐσὺ τί εἶσαι ποὺ λὲς «οἱ Ἕλληνες»· Λάτβιος εἶσαι;»)· καὶ σὲ ὅσους ἡ τερηδόνα ἔχει προσβάλει τὸν πολφὸ καὶ λέν, μιλώντας γιὰ τὴ χώρα τους, «αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες», φαινόμενο ποὺ συχνὰ παρατηρεῖται σὲ ἀνθρώπους ποὺ ἔχουν ζήσει ἕνα ἀρκετὰ μεγάλο χρονικὸ διάστημα στὸ ἐξωτερικό, γιὰ λόγους ἀνεξάρτητους ἀπ' τὴ θέλησή τους καὶ ποὺ ἔχουν διαχωρίσει πλήρως τὴ θέση τους ἀπ' τὸν ὑπανάπτυκτο, βαλκανικὸ γι' αὐτοὺς πιά, χῶρο τῆς γενέτειρας τους.

Δευτέρου βαθμοῦ ἀλλοτρίωσης, «οἱ Ἕλληνες», βρίσκουμε ἄφθονα συμπτώματα στὸ ἔργο τοῦ Σεφέρη, κυρίως στὰ «Ἡμερολόγια» καὶ τὶς «Μέρες», ὅπου ὁ Σεφέρης δὲν ξεπερνάει τὴν τάξη του, ὅπως τὸ πετυχαίνει στὴν ποίησή του, καὶ μένει πιὸ πολὺ δέσμιος τοῦ χωρὶς «κρούση» (κρούεται κατὰ τὸν Λεκατσά, μεταρσιώνεται δηλαδὴ) ἑαυτοῦ του: «Δευτέρα, 11 Αὐγούστου. Κοιτάζοντας τὸ θέμα ποὺ ἔχω νὰ ἐξετάσω αὔριο στὸ Ὑπουργεῖο (πνευματικὸς πολιτισμὸς) παρατηρῶ: α) Ὅτι ἡ ἑλληνικὴ κριτικὴ σκέψη σ' ὅλο τὸ ΙΘ΄ αἰώνα κατατρώγεται κτλ. γ) πὼς ὅλοι οἱ μείζονες ποιητὲς στὴν Ἑλλάδα κατηγορήθηκαν γιὰ ἐγκεφαλικοὶ κτλ.» (Οἱ ὑπογραμμίσεις δικές μου· ἀποσκοποῦν στὸ νὰ ἀποδείξουν τὴ δευτεροβάθμια ἀλλοτρίωση τοῦ: «οἱ Ἕλληνες»). Σὲ κάθε σελίδα σχεδὸν συναντᾶς ἀνάλογες διαφάνειες. Ὅπως:

Σελ. 45–46: «Καθὼς ντύνομαι τὸ πρωί, ρομβίες ἔξω στὸ δρόμο... Φαινόμενα γενικῆς τυμβωρυχίας στὴ σημερινὴ Ἑλλάδα... Καημένη Ἑλλάδα. Ἀρχίζω νὰ σκέπτομαι σοβαρὰ – καὶ εἶναι φριχτὰ βασανιστικὴ αὐτὴ ἡ σκέψη – πώς, ὕστερα ἀπὸ τὴν πρωτοφανῆ συγκέντρωση τοῦ Ἑλληνισμοῦ στὸν ἑλλαδικὸ χῶρο (τὸν καιρὸ τοῦ μεσοπολέμου), μόνο ἡ δυνατότητα μιᾶς καινούργιας διασπορᾶς θὰ ἐπιτρέψει στοὺς

Ἕλληνες νὰ κάμουν κάτι». (Σκέψη ποὺ ὁροθετεῖ κιόλας τὴ διαδικασία γιὰ τὴν ἀλλοτρίωση: βγεῖτε ἐκτὸς τοῦ τόπου σας γιὰ νὰ δεῖτε τί χάλια ποὺ εἶναι).

Ἔχω σκοπὸ νὰ ἐπεκταθῶ σ' ἕνα ἄλλο δοκίμιο γιὰ τὶς μορφὲς τῆς ἀλλοτρίωσης στὰ πεζὰ τοῦ Σεφέρη. Ἐδῶ δὲν θέλω παρὰ μόνο νὰ τὶς ὀνομάσω: τὸν «λαϊκὸ» ἄνθρωπο ποὺ τὸν διαχωρίζει ἀπ' τὸν ἑαυτό του, ὅπως λέμε π.χ., γιὰ τὶς ὑπηρέτριες τοῦ σπιτιοῦ ἐννοώντας πὼς ἐμεῖς δὲν εἴμαστε δουλικά. Τὸ σχιζοφρενικὸ διχασμό του μπροστὰ στὴν περίπτωση Ἐλυάρ, ὅπου τὸν ἐνοχλεῖ ὁ στρατευμένος, ἐνῶ θαυμάζει τὸν ποιητή, κάτι ποὺ τὸ παλεύει μέσα του γιατὶ ὁ ἐμφύλιος μαίνεται τριγύρω καὶ πῶς νὰ συμβιβάσει τὴ γνώση του γιὰ τὴν καταστροφὴ μὲ τὴν ἐπίσημη θέση του στὸ Ὑπουργεῖο. Μορφὲς ἀλλοτρίωσης ἐξόχως ἐνδιαφέρουσες ἀπὸ κάθε ἄποψη, γιατὶ δὲν πρόκειται γιὰ ἄσχετο στοχαστή. Εἶναι «πολιτικὸς» μέχρι τὰ μπούνια. Ἂς σημειωθεῖ ὅτι αὐτὸς πρῶτος, πρόσεξε, σὲ διεθνῆ κλίμακα, τὴν ἐμφάνιση τοῦ Ναπάλμ. (20 Ἀπρίλη 1950).

Ὅμως σκοπὸς τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ δὲν εἶναι ἡ ἀλλοτρίωση σὰν γενικὸ φαινόμενο, ἀλλὰ σὲ σχέση μὲ τὴν Ἑλλάδα γενέτειρα, ἐν προκειμένω.

Ἐπὶ τρίτου καὶ τελευταίου βαθμοῦ, ἀναφέρω τὴ συνέντευξη τοῦ διάσημου γλύπτη Τάκη, στὸ περιοδικό, μὲ τὸ πολλαπλὸ ἐνδιαφέρον (εἰκαστικὸ καὶ λογοτεχνικὸ) «ΣΗΜΑ»: (τεῦχος 5, Ἰούνιος 1975):

«Αὐτὲς οἱ χαράδρες φτάνουν μέχρι τὴν Πάρνηθα... Αὐτοὶ οἱ ξεροπόταμοι φουσκώνανε καὶ πλημμύριζε ἡ Νέα Χαλκηδόνα... Αὐτὲς οἱ ἐπισκέψεις μου τὴν Ἀκρόπολη». Συμπτώματα μήπως συντακτικὰ ποὺ δὲν ἀνταποκρίνονται στὸ περιεχόμενο; Καθόλου. Ἡ ἀποστασιοποίηση, μεγενθυμένη ἀπ' τὸ χρόνο ποὺ μεσολάβησε (ὁ Τάκης, στὸ σημεῖο αὐτὸ τῆς συνέντευξης μιλάει γιὰ τὶς παιδικές του πικρὲς ἀναμνήσεις), εἶναι τόσο μεγάλη, ποὺ μὲ τὸ χαρακτηρισμὸ «αὐτές», δαχτυλοδείχνει ὁριακὰ σημεῖα τῆς μνήμης σὰ νὰ ἀνήκουν σὲ ἕναν ἄλλο, τρίτο πρόσωπο ὡς πρὸς αὐτόν.

Ἡ ἀλλοτρίωσή του εἶναι ἐμφανὴς ἀπὸ ἄλλα σημεῖα: «Ἐγὼ δὲν αἰσθάνομαι τόσο ἕλληνας καλλιτέχνης, δηλαδὴ ὁ Μὰξ Ἔρνστ εἶναι πιὸ ἕλληνας ἀπὸ μένα... Τί κάνει ὁ Τσαρούχης, λίγο Βυζάντιο, λίγο Τουρκία, λίγο ἀπ' ὅλα. Ἡ ἑλληνικὴ τέχνη ὑπάρχει στὴν Εὐρώπη, κι ὄχι στὴν Ἑλλάδα... Ἂν μορφωθοῦμε ἑλληνικά, μπορεῖ νὰ γίνουμε ἕλληνες καλλιτέχνες».

Ὅλα αὐτὰ ὅμως, γιὰ τὴ δική μου ἀντίληψη τῆς ἀλλοτρίωσης, τὸ κλειδὶ δηλαδὴ ποὺ θέλησα γιὰ νὰ χρησιμοποιήσω, δὲν εἶναι τόσο ἀντιπροσωπευτικά, ὅσο τὸ «αὐτὲς οἱ χαράδρες». Γιατὶ ἡ ἐκφραστικὴ σχέση τῆς ἀλλοτρίωσης εἶπα μὲ ἀφορᾶ: «Αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες».

Ἀπὸ μιὰ τέτοια σκοπιὰ μπορεῖ κι ὁ καθένας, γιὰ τὸν ἑαυτό του, νὰ βαθμολογεῖ τὴν ἀλλοτρίωση τοῦ συνομιλητῆ του μὲ τὴ διαφορετικὴ σύνταξη ποὺ αὐτὸς χρησιμοποιεῖ. Γιὰ ν' ἀποφευχθοῦν οἱ παρεξηγήσεις, ξαναλέω ὅτι δὲν θεωρῶ προσωπικὰ τὴν ἀλλοτρίωση κάτι κακό. Ἀντίθετα, εἶναι ὑγιεινὴ πολλὲς φορές. Κάνει καλό. Φιξ-άρει τὸ πνεῦμα.

στὶς ἐπάλξεις τῆς Δημοκρατίας
ἡ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
ἡ ἀπογευματινή σου ἐφημερίδα

Τὸ ἀμυντικὸ πρόβλημα τῆς Ἑλλάδας

Α΄ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

τοῦ Κ. Ζουράρι

Στὸ τελευταῖο δίμηνο ἔγιναν ἀξιόλογες προσπάθειες στὸ χῶρο τῆς ἀνανεωτικῆς ἀριστερᾶς, γιὰ τὴν ἐπεξεργασία μιᾶς γραμμῆς στὸ κρίσιμο θέμα τοῦ ἀμυντικοῦ προβλήματος τῆς χώρας.

Ἀναφέρομαι ἰδιαίτερα στὸ ἄρθρο τοῦ Σ. Καρᾶ «Γιὰ μιὰ ἐθνικὴ πολιτικὴ» (Αὐγὴ 9 Ὀκτωβρίου), στὴ μελέτη τοῦ Λ. Σπύρου «Στρατὸς καὶ Δημοκρατία» (Κ.Θ.Π. τεῦχος 5), στὸ λόγο τοῦ Λ. Κύρκου στὸ θέατρο Διάνα (6 Ὀκτωβρίου) καὶ στὸ ἄρθρο τοῦ Γ. Ἀνδρικόπουλου (στὴν Αὐγὴ Σεπτ. 75).

Ἐκεῖνο ποὺ χαρακτηρίζει ὅλες τὶς εἰσφορὲς εἶναι ὅτι διαπιστώνουν καίρια (καὶ εἶναι οἱ μόνες στὴν ἑλληνικὴ προβληματικὴ) τὴν κρισιμότητα τῆς στιγμῆς καὶ τὴν ἔκταση τῆς καταστροφῆς ποὺ ἐπαπειλεῖται.

Στὴ διατύπωση ὅμως συγκεκριμένων προτάσεων μένει κανεὶς μὲ τὴν ἐντύπωση ὅτι, μὲ ἐξαίρεση τὴ γόνιμα τολμηρὴ συμβολὴ τοῦ Ἀνδρικόπουλου, οἱ συντάκτες διστάζουν νὰ φτάσουν στὴ λογικὴ κατάληξη τῆς σωστῆς ἀναλυτικῆς τους πορείας καὶ ἡ σύνθεση ποὺ ἐπιχειροῦν δὲν εἶναι στὸ ὕψος τῆς κρίσης ποὺ διαπιστώνουν.

Ἡ παρακάτω μελέτη, ξεκινώντας ἀπὸ τὴ διαπιστωμένη σύμπτωση στὴν ἐκτίμηση τῶν γεγονότων, προσπαθεῖ νὰ ἐρευνήσει μερικὲς ἐκδοχὲς μιᾶς δημοκρατικῆς ἑνότητας, ἐφαρμοσμένης στὸν ἰδιόρρυθμο χῶρο τῆς ἀμυντικῆς καὶ στρατιωτικῆς πολιτικῆς.

Τί χαρακτηρίζει ἰδιαίτερα τὴ σημερινὴ στιγμὴ στὴ σχέση τοῦ ἑλληνικοῦ κοινωνικοῦ σχηματισμοῦ μὲ τὸ ἰμπεριαλιστικὸ κύκλωμα;

Οἱ τέσσερις ἔρευνες ποὺ προαναφέρθηκαν ἐπισημαίνουν δυὸ ἑνότητες καὶ τὴ διαπλοκή τους, ποὺ καθορίζει τὸ σημερινό μας ἀδιέξοδο.

Ἡ πρώτη ἀναφέρεται στὰ στοιχεῖα τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἐξάρτησης, ποὺ διαμόρφωσαν καὶ τὸ χαρακτήρα τῆς ἄμυνας στὴν τελευταία εἰκοσιπενταετία.

Δηλαδή:

1. Τὸ ἀντικομμουνιστικὸ δόγμα.
2. Ὁ ἐμφυλιογενὴς χαρακτήρας τοῦ στρατοῦ.
3. Ἡ ὁλοκληρωτικὴ ἀτλαντικὴ ἐνσωμάτωση τοῦ ἀμυντικοῦ μας συστήματος.
4. Ἡ «στεγανοποίηση» τῆς στρατιωτικῆς μηχανῆς καὶ συνακόλουθα ἡ ἰδιότυπη «πολιτικοποίησή» της χάρη στὰ καθήκοντα ποὺ τῆς ἐπέβαλλε πιὰ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἀντικομμουνιστικοῦ δόγματος.
5. Ἡ διάταξη τοῦ στρατοῦ, σὰν δύναμη καταστολῆς *πρὸς τὰ μέσα* καὶ σὰν σκέτη περιφερειακὴ ἐφεδρεία *πρὸς τὰ ἔξω* ἁπλὴ καὶ πρόσκαιρη ἐπάνδρωση ἑνὸς «προκεχωρημένου φυλακίου τοῦ ἐλευθέρου κόσμου».
6. Τὸ καθεστὼς καὶ ἡ λειτουργία τῶν παραχωρημένων βάσεων. Ὅπως πολὺ σωστὰ διαπιστώνει ὁ ἀντιστράτηγος Σιαπκαρᾶς(1) οἱ βάσεις, στὴν ἐποχή μας τῆς τεχνολογικῆς ἔκρηξης, εἶναι δυναμικὰ καὶ ὄχι ἀδρανῆ στοιχεῖα μιᾶς στρατιωτικῆς μηχανῆς, μὲ ἀναπότρεπτες πολιτικὲς ἐπιπτώσεις. Ἡ μετατροπὴ μιᾶς βάσης ἀπὸ πάτ' ἐπίφαση ἀμυντικὴ σὲ ἀπροσχη-

μάτιστα ἐπιθετική, χάρη σὲ μιὰ αὔξηση τοῦ βελγενεκοῦς ἑνὸς πυραύλου, μετατρέπει τὸν «ἁπλὸ» ἀκρωτηριασμὸ τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας σὲ καθαρὴ ἐθνοκτονία. Κι αὐτὸ χωρὶς νὰ ὑπολογισθεῖ ἡ δυνατότητα παρεμπόδισης, ἀπὸ τὴν ὕπαρξη τῶν βάσεων, αὐτόνομων, ἐθνικῶν ἐπιδιώξεων.

Ὁ συνδυασμὸς ὅλων αὐτῶν τῶν στοιχείων δὲν μποροῦσε παρὰ νὰ ὁδηγήσει – καὶ ὁδήγησε – στὴ διαπιστωμένη μὲ τὴν περσινὴ ἐπιστράτευση ὁλικὴ χρεωκοπία τοῦ ἀμυντικοῦ συστήματος. Διαπιστώθηκε δηλαδὴ μὲ τραγικὴ καθαρότητα ὅτι ἡ ἀπορρόφηση τῆς ἑλληνικῆς ἀμυντικῆς ἑτοιμότητας ἀπὸ τὸ ἰμπεριαλιστικὸ κύκλωμα ἐπέφερε κατ' ἀρχὴν τὸν *οὐσιαστικὸ ἀφοπλισμὸ* τῆς Ἑλλάδας. Θὰ δοῦμε παρακάτω πῶς ὁ ἀφοπλισμός, ποὺ ἐπιβλήθηκε ἀπὸ τὴν ἰμπεριαλιστικὴ ἀπορρόφηση – κατανομὴ ρόλων στὰ περιφερειακὰ «προκεχωρημένα φυλάκια» – ἀποτελεῖ συστατικὸ στοιχεῖο μιᾶς διαδικασίας *διαμελισμοῦ*(2), ποὺ ἐκδηλώθηκε ἔμμεσα στὴν Κύπρο καὶ συνεχίζεται ἄμεσα στὸ Αἰγαῖο μὲ τὴν ἀνατροπὴ τοῦ ἀπὸ τὸ 1922 στάτους κβὸ ἀνάμεσα στὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Τουρκία(3).

Τὸ δίπολο ἰμπεριαλιστικὴ ἀπορρόφηση – ἀφοπλισμὸς λειτούργησε καὶ λειτουργεῖ ἀκόμα μέσα στὶς παρακάτω ἐπὶ μέρους ἐκδηλώσεις:

1. Ὁ στρατηγικὸς ἀφοπλισμός.
   Ἡ ὑπαγωγὴ τῆς ἐθνικῆς στρατηγικῆς στὴν ἀτλαντικὴ ἀπορρόφηση στέρησε ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα τὴ στρατηγικὴ δυνατότητα ἐκδήλωσης καὶ διαμόρφωσης *τῶν ἐξωτερικῶν στοιχείων τῆς κυριαρχίας* (συνομολόγηση συμφωνιῶν, περιφερειακὴ ἐξωτερικὴ πολιτική), μὲ ἄξονα τὶς ἑλληνικὲς στρατηγικὲς ἀνάγκες στὸν τοπικὸ ὁρίζοντα, ὅπου ἡ ἑλληνικὴ κυριαρχία δοκιμάζεται ἀντικειμενικά.
   Ἀκραία συνέπεια αὐτῆς τῆς ὁλικῆς μας ἔκλειψης ὑπῆρξε ἡ ἀγελαία ἀποστολὴ τμημάτων μας στήν... Κορέα, ὅπου μᾶς καλοῦσαν προφανῶς οἱ προωθημένες ἀμυντικές μας θέσεις!
2. Ὁ προγραμματικὸς ἀφοπλισμός.
   Ἡ ὁλικὴ ἐπιτελικὴ ὑπαγωγὴ τοῦ ἀμυντικοῦ συστήματος στὴ νατοϊκὴ ἐνσωμάτωση, δημιούργησε ἀντικειμενικὰ τὴν ἀνυπαρξία αὐτόνομου ἀμυντικοῦ προγραμματισμοῦ, ποὺ νὰ μπορεῖ νὰ «συνοδεύει» ἢ νὰ ἀποτελεῖ τὴν ἐνδεχόμενη ὑλοποίηση τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας. Ἡ Ἑλλάδα σύρθηκε ἔτσι σ' ἕνα *προγραμματικὸ – λογικὸ ἀδιέξοδο* ποὺ πιστοποιήθηκε τραγικὰ στὴν περσινὴ ἐπιστράτευση, στὸ ἀδιέξοδο τοῦ «ὅλου ἢ τίποτα».
   Δηλαδή, ἢ ὅλη ἡ ἐθνικὴ κυριαρχία μέσα στὸ NATO, ποὺ διαπιστώσαμε ὅτι σημαίνει κατακερματισμὸ τῆς κυριαρχίας, ἢ καθόλου ἐθνικὴ κυριαρχία ἔξω ἀπὸ τὸ NATO, καὶ τὸ ὑποφέραμε πέρυσι, ὅταν περιφέραμε τὴ γυμνότητά μας ἀπὸ Ἀττίλα 1 σὲ Ἀττίλα 2, ψάχνοντας ἀνύπαρκτα ἀντερείσματα.
3. Ὁ ἐπιχειρησιακὸς ἀφοπλισμός.
   Ἡ ὁλικὴ ὑπαγωγὴ τοῦ ἀμυντικοῦ συστήματος στὴν ἀτλαντικὴ διάταξη, διαμόρφωσε πρώτιστα τὴν πλήρη τεχνική, τεχνολογικὴ καὶ δομικὴ ἐξάρτησή του(4) ἀπὸ τὸ ἰμπεριαλιστικὸ κύκλωμα. Ἀλλὰ πέρα ἀπὸ τὴν ἐξάρτηση, ποὺ εἶναι μιὰ *στατικὴ* ἐκδήλωση τοῦ ἐπιχειρησιακοῦ ἀφοπλισμοῦ, ἡ ὑπαγωγὴ γέννησε καὶ *δυναμικὲς* μορφὲς ἐπιχειρησιακοῦ ἀφοπλισμοῦ, στὸ ἐπίπεδο τῶν πραγμάτων καὶ τῶν προσώπων.

α. Ἡ κατάστρωση κοινῶν καὶ κοινοποιήσιμων σχεδίων τῆς διάταξης τοῦ ἀμυντικοῦ μας δυναμικοῦ, ἔκανε διάτρητη τὴ στεγανότητα τῶν στρατιωτικῶν μας πραγμάτων: διάτρητη πληροφοριακὴ στεγανότητα, ἀφοῦ κάθε «συνεταῖρος» ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἐνιαίας «ἐνσωματωμένης» πληροφορίας, καὶ διάτρητη συνοχὴ τῆς ἀμυντικῆς διάταξης, ἀφοῦ κάθε ἐπὶ μέρους «ἐθνικὴ» δύναμη καλύπτει μερικὴ μόνο ἀποστολή, ἐλεγχόμενη, *γνωστοποιήσιμη* καὶ ἀναδιατάξιμη ἀπὸ τὴν ἐπιχειρησιακὴ «κορυφὴ» τῆς συμμαχίας.

β. Οἱ ἀξιωματικοὶ-ἐκτελεστικοὶ φορεῖς τῆς ἐπιχειρησιακῆς ἀμυντικῆς διάταξης, ἐνσωματώνονται (ἐπαγγελματικὴ ἔνταξη καὶ ἐπαγγελματικὴ ἄνοδος), σὲ κάθε φάση καὶ ἐπίπεδο τῆς ἐπιχειρησιακῆς λειτουργίας, στοὺς μηχανισμοὺς κατανομῆς τοῦ ἑνιαίου ἔργου τῆς συμμαχίας.

Ἔτσι, ἀντικειμενικά, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἔνταση τῆς ἐθνικῆς τους θέλησης, ὑποκύπτουν στὴ *λειτουργικὴ ἀπορρόφησή τους*, ἀπὸ τὸ ὑπερεθνικὸ ἐνσωματωμένο πλαίσιο τοῦ NATO. Στὴν τμηματική, κατακερματισμένη λειτουργία τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας μὲ τὴ μορφὴ τῆς ἐπιχειρησιακῆς ὑπαγωγῆς, ἀνταποκρίνονται ὁ τμηματικός, κατακερματισμένος ρόλος τῶν ἀξιωματικῶν ποὺ πλαισιώνουν καὶ ὑλοποιοῦν, στὴν καθημερινή της λειτουργία, τὴν ἐπιχειρησιακὴ ὑπαγωγὴ-ἀπορρόφηση: οἱ ἀξιωματικοὶ *ἀποεθνικοποιήθηκαν* σταδιακὰ ἀπὸ τὸ 1951, γιατὶ ἡ στρατηγική, προγραμματικὴ καὶ ἐπιχειρησιακὴ διάσταση τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας δὲν ἐμφανίστηκε ποτὲ μέσα στὶς *πραγματικὲς λειτουργίες* ποὺ ἀσκοῦν στὸ ἀμυντικό μας σύστημα.

Ἔτσι δὲν εἶναι περίεργο, ποὺ ὁ Ἀττίλας 1 καὶ 2, *λειτουργώντας ἔξω – ὑπερεθνικά, δηλαδὴ σὲ ἐπίπεδο ἐθνικῆς κυριαρχίας*, ἀποδιάρθρωσε τὴν ἀπορροφημένη ἀπὸ τὸ ἰμπεριαλιστικὸ κύκλωμα ἀμυντική μας διάταξη. Ὁ ἐπιχειρησιακὸς ἀφοπλισμὸς τῆς ἀμυντικῆς διάταξης καὶ τῶν φορέων της ἀξιωματικῶν ἐκδηλώθηκε βέβαια καὶ μὲ τὴ μορφὴ τῆς *στρατηγικῆς κατάρρευσης*, μπροστὰ στὴν τετελεσμένη τουρκικὴ πρόκληση, ποὺ διαμόρφωσε ἕνα παγιοποιημένο ἀκρωτηριασμὸ τοῦ ἐθνικοῦ χώρου. Στὴν ἥττα αὐτή, ποὺ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ συγκριθεῖ μὲ τὴ μικρασιατικὴ καταστροφή, ὅπως τόνισε ὁ Λ. Κύρκος(5), καὶ ποὺ συναρτᾶ ἄμεσα τὴν ἐθνικὴ ὑπόσταση, ἡ ἑλληνικὴ ἀμυντικὴ διάταξη καταδικάστηκε σὲ σιωπή, γιατὶ ὁ προβληματισμός της δὲν λειτούργησε πιὰ ἀπὸ τὸ 1951 σὰν ἐφαρμογή, διασφάλιση καὶ ἐξυπηρέτηση τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας.

Ἡ ἑλληνικὴ στρατιωτικὴ μηχανὴ δὲν μπόρεσε (δομὴ λειτουργικὴ) καὶ δὲν θέλησε (ἐκτελεστικοὶ φορεῖς – ἀξιωματικοὶ) νὰ προστατέψει τὸν ἐθνικὸ χῶρο, γιατὶ ἐπὶ ἕνα τέταρτο αἰώνα ἡ ἰμπεριαλιστικὴ ἀπορρόφηση τῆς εἶχε ἀφαιρέσει πολιτικὰ καὶ ὀργανωτικὰ τὸ στρατηγικὸ αἰτούμενο τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας.

Τὸ ἐπιχείρημα τῆς ὕπαρξης τῆς χούντας δὲν ἔχει στὴ συγκεκριμένη περίπτωση καμιὰ *στρατηγικῆς ὑφῆς* σημασία. Ἡ χούντα ὑπῆρξε ἡ συνέχιση τῆς ἴδιας πολιτικῆς τοῦ κρατικομονοπωλιακοῦ ἑλληνικοῦ καπιταλισμοῦ μὲ ἄλλα πολιτειακὰ μέσα καὶ ἡ ἀμυντικὴ διάταξη τῆς στρατιωτικῆς μηχανῆς δὲν ἀλλοιώθηκε ἀπὸ τὸ στρατιωτικὸ πραξικόπημα.

Οἱ Ἀττίλας 1 καὶ 2 ἔδωσαν ὅμως καὶ ἕνα ἄλλο ἔμπρακτης βαρύτητας μάθημα: Τὴ διαπίστωση τῆς ὑπεροχῆς τῆς μόνιμα ἐθνωτικῆς(6) πρακτικῆς τῆς Τουρκίας, παρὰ τὴ μερική της ἔνταξη στὸ ἰμπεριαλιστικὸ κύκλωμα, σὲ σχέση μὲ τὴν ἐθνικὴ παραίτηση τοῦ συνασπισμοῦ ἐξουσίας ποὺ ἄρχει στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὸν ἐμφύλιο μέχρι σήμερα. Ἀπέναντι στὴν εὐελιξία τῆς Τουρκίας, στὸ κύρος ποὺ ἐμπνέει ἡ ἐθνωτικὴ συμπεριφορά της καὶ στὴν ἀποτελεσματικότητά της, κατέρρευσαν καὶ τὰ τελευταῖα ψελλίσματα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀστικοῦ δοσιλογισμοῦ γιὰ τὴ διασφάλιση τοῦ ἔθνους μέσα στὴ νατοϊκὴ ἔνταξη – ἀπονέκρωση τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας.

Ἡ δεύτερη ἑνότητα, ποὺ συνάγεται διερευνώντας τὴ σχέση τῆς ἑλληνικῆς ἄμυνας μὲ τὸ ἰμπεριαλιστικὸ πλέγμα, ἀφορᾶ τὸ πολυώνυμο Ἑλλάδα – Κύπρος – Τουρκία – NATO – καὶ οἱ ἄλλοι.

Δεκαπέντε μῆνες μετὰ ἀπὸ τὴ νέα μικρο-μικρασιατικὴ καταστροφή, ποιὲς εἶναι οἱ διεθνεῖς ἰσορροπίες ποὺ λειτουργοῦν σ' αὐτὸν τὸ χῶρο καὶ ποιοὶ ἀνασυσχετισμοὶ θὰ ἐπέτρεπαν ἴσως στὴν Ἑλλάδα νὰ ἀνασυγκολλήσει τὸν ἀκρωτηριασμένο ἐθνικό της χῶρο;

Ὑπάρχουν δύο ἐνδιάμεσες ἀλλὰ βασικὲς διαπλοκὲς ποὺ πρέπει νὰ ἐρευνηθοῦν γιὰ νὰ κατανοηθεῖ ἡ βασικὴ σύγκρουση:

1. Ἡ ἀντιστοιχία βαρύτητας Τουρκίας καὶ Ἑλλάδας στὴ στρατηγικὴ διάταξη τῶν δύο ὑπερδυνάμεων.
2. Τὸ φαινόμενο Τουρκία.

ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΡΡΟΦΗΣΗ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΕΣ ΑΣΥΜΜΕΤΡΙΕΣ

1. Ἡ Τουρκία καὶ ἡ Ἑλλάδα ἀποτελοῦν, ὡς γνωστόν, τὰ βασικὰ στοιχεῖα τῆς νοτιοανατολικῆς πτέρυγας τοῦ NATO καὶ εἶναι οἱ «σφῆνες» ποὺ συνιστοῦν τὴν προωθημένη ἀνάσχεση τῆς ἀμερικανικῆς στρατηγικῆς στὴν περιοχή.

Ἐκεῖνο ποὺ εἶναι ἐξ ἴσου γνωστό, ἀλλὰ ποὺ ἡ ἑλληνικὴ δεξιὰ τὸ ἀποσιωπᾶ γιὰ λόγους εὐνόητους, εἶναι ὅτι τὰ δύο σκέλη τῆς πτέρυγας δὲν ἔχουν τὴν ἴδια σημασία γιὰ τὴν ἰμπεριαλιστικὴ διάταξη, *ἄρα καὶ γιὰ τὴ σοβιετικὴ ἀντιδιάταξη*.

Οἱ λόγοι τῆς ἀσύμμετρης βαρύτητας τῶν δύο παραγόντων δὲν

μᾶς ἐνδιαφέρουν ἐδῶ, ἀλλὰ ἡ τελικὴ ἀλήθεια εἶναι μία: ἡ στρατηγικὴ σημασία τῆς Τουρκίας εἶναι πολὺ πιὸ σημαντικὴ ἀπὸ αὐτὴν τῆς Ἑλλάδας.

Ὅλες οἱ ἐκθέσεις, ἐπίσημες ἀνακοινώσεις τοῦ S.H.A.P.E. καὶ τοῦ ἑκάστοτε Ἀμερικανοῦ ἀρχηγοῦ τῆς συμμαχίας, ἡ κατανομὴ τῶν κονδυλίων καὶ τῆς βοήθειας κι οἱ ἐπίσημες δηλώσεις τοῦ Πενταγώνου πρὸς τοὺς Ἕλληνες «μὴ μᾶς ἀναγκάζετε νὰ κάνουμε ἐπιλογή, γιατὶ θὰ εἶναι σὲ βάρος σας», διαμορφώνουν τὴν ἑξῆς στρατηγικὴ λογικὴ συνέπεια: σὲ φάση στρατηγικῆς ἀποσταθεροποίησης, ἡ Τουρκία εἶναι τὸ μῆλο τῆς ἔριδας. Αὐτὸ ποὺ ἐπιδιώκει ἡ Ἀμερικὴ νὰ κρατήσει, εἶναι ἐκεῖνο ἀκριβῶς ποὺ προσπαθεῖ ἡ ΕΣΣΔ νὰ ἀποσπάσει.

Πέρα λοιπὸν ἀπὸ τοὺς τρεῖς σωστοὺς λόγους, ποὺ ἀναφέρει ὁ Στ. Καρᾶς(7) (ἀρχὴ καλῆς γειτονίας, συμφέρον γιὰ τὴν ἀδρανοποίηση τῶν βάσεων στὴν Τουρκία, λογικὴ τῆς ἰσορροπίας τῶν πολιτικοστρατιωτικῶν συνασπισμῶν), ἡ δυσμενὴς ἀπουσία τῆς ΕΣΣΔ, καὶ μάλιστα παρατεταμένα δυσμενὴς γιὰ τὴν ἑλληνικὴ ὑπόθεση, ὀφείλεται στὴν κοινὴ ἐκτίμηση τῶν δύο ὑπερδυνάμεων, *ὅτι ἐμεῖς ἐρχόμαστε δεύτεροι.*

Ἡ κατάσταση εἶναι τόσο συντριπτικὴ σὲ βάρος μας, ὥστε τὰ σχόλια νὰ εἶναι περιττά. Ὑπενθυμίζονται μόνο γιὰ τὶς ἀνάγκες τῆς παρούσης μελέτης τὰ βασικὰ δεδομένα:

α. Ἡ κατάρρευση τῆς προσπάθειας τοῦ ἑλληνικοῦ λόμπυ γιὰ τὴν ἀπαγόρευση ἀνεφοδιασμοῦ (EMBARGO) τῆς Τουρκίας ἀπὸ τὶς Η.Π.Α.

β. Ἡ μαζικὴ ἀπόφαση τοῦ συμβουλίου τῶν ὑπουργῶν τῆς Ε.Ο.Κ., μὲ ἀποχὴ τῆς Γαλλίας, νὰ συστήσουν ἐπανάληψη τῆς στρατιωτικῆς βοήθειας πρὸς τὴν Τουρκία.

γ. Ἡ ἄρνηση τῆς ΕΣΣΔ σὲ ὅλες τὶς ἐπίσημες τοποθετήσεις της νὰ κατονομάσει τὴν ἐπιτιθέμενη δύναμη, μὲ μόνη συνέπεια τὴν *de jure νομιμοποίηση* τῆς τουρκικῆς εἰσβολῆς. Ἡ ἄρνηση προσδιορισμοῦ τῆς ἐπιτιθέμενης δύναμης, ποὺ πέρασε ἄλλωστε καὶ στὶς ἀποφάσεις τοῦ ΟΗΕ *μὲ συντονισμένη ἐνέργεια τῶν δυὸ ὑπερδυνάμεων καὶ τὴν ἀνοχὴ τῆς Κίνας* (ποὺ δὲν πρόβαλε βέτο στὸ σχέδιο ἀπόφασης στὸ Συμβούλιο Ἀσφαλείας), εἶναι ὁ συντριπτικὸς δείκτης τῆς ἑλληνικῆς μοναξιᾶς.

Μᾶς ἀφαιρέθηκε δηλαδὴ ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ (Ὀκτώβριος '74) ἡ ἄνεση νὰ διαπραγματευθοῦμε τὴν *προαπαιτούμενη ἀποκατάσταση τῆς ἀκεραιότητας τοῦ ἐθνικοῦ χώρου* καὶ στὴν οὐσία ἡ Τουρκία νομιμοποίησε σὲ βάρος μας ἕνα ζοφερὸ σὲ συνέπειες δικαίωμα ἐπεμβάσεως σὲ διακοινοτικὲς διαφορές. Μ' ἄλλα λόγια, σὲ φάση κρίσης καὶ ἀνακατανομῆς τῶν ἰσορροπιῶν, ἡ Τουρκία ἔχει τεράστια διαπραγματευτικὴ ἱκανότητα σὲ σχέση μὲ τὴν Ἑλλάδα, κι αὐτὸ ἀντικειμενικά, χάρη στὴν ἀξία ποὺ τῆς ἀποδίδουν οἱ δύο ὑπερδυνάμεις καὶ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὶς ἐνυπάρχουσες δυνατότητές της.

Στὴν ἀντιπαράθεση δηλαδὴ μὲ τὴν Τουρκία, ξεκινοῦμε μειωμένοι ἤδη στὸ ἐπίπεδο τῶν διεθνῶν συσχετισμῶν.

Πῶς ὅμως ἐμφανίζεται ἡ θέληση καὶ ἡ ἱκανότητα τῆς Τουρκίας ἐκεῖ ὅπου τελικὰ ἀποκρυσταλλώνονται οἱ συνολικὲς σχέσεις, δηλαδὴ στὸ ἐπίπεδο τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας;

2. Ἡ προσπάθεια κατανόησης τοῦ φαινομένου Τουρκία σὲ ἀναφορὰ μὲ τὸ στρατηγικό μας ἀδιέξοδο, ἔδωσε μέχρι τώρα δύο ἑνότητες χαρακτηρισμῶν, ποὺ διαιωνίζουν, κατὰ τὴν ἄποψή μας, τὴν ὑποτίμηση τοῦ κινδύνου καὶ παρατείνουν τοὺς ἐπικίνδυνους ἐφησυχασμούς.

Ἡ πρώτη ἑνότητα, ποὺ ἀπορρέει κύρια ἀπὸ τὴν εὐρύτερη ἑλληνικὴ ἀριστερά, γίνεται ἴσως δεκτὴ καὶ ἀπὸ ἕνα τμῆμα τῆς κεντροδεξιᾶς, χαρακτηρίζει τὴν κρίση σὰν ἐκδήλωση τῆς ἰδιότυπης στρατοκρατίας – παρασκηνιακῆς ἀλλὰ πραγματικῆς πολιτειακῆς δύναμης στὴν Τουρκία – ποὺ ἡ ἐνσωμάτωση-ἀπορρόφησή της στὸ ἰμπεριαλιστικὸ κύκλωμα τὴν μετέτρεψε σὲ ἐκτελεστὴ τῶν ἐπιδιώξεών του. Ἔτσι ἡ κατάργηση τῆς Κύπρου καὶ ὁ ἔλεγχος τῶν πετρελαίων τῆς αἰγαιϊκῆς ὑφαλοκρηπίδας – βασικὴ ἐπιδίωξη τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ – λειτουργεῖ μὲ τὴ μορφὴ τοῦ τούρκικου σωβινιστικοῦ ἐπεκτατισμοῦ.

Ἡ δεύτερη ἑνότητα, προσπαθεῖ νὰ ἐπιμετρήσει τὴν ἀντοχὴ τῆς Τουρκίας καὶ χρησιμοποιεῖ παραμέτρους ὅπως τὸ ἐθνικό της εἰσόδημα, τὸ ἐπίπεδο ἀνεργίας, τὸ κόστος παραμονῆς τοῦ ἐκστρατευτικοῦ σώματος στὴν Κύπρο κ.λπ., γιὰ νὰ καταλήξει ὅτι ἡ Τουρκία ἐδῶ καὶ δεκαπέντε μῆνες ζεῖ σὲ μιὰ διαρκὴ ὑπερένταση, σὲ ρυθμοὺς ποὺ ξεπερνοῦν τὶς δυνατότητές της καὶ ὅτι ὁ χρόνος δὲν ἐργάζεται πάντως γι' αὐτήν, ἀκόμη κι ἂν δὲν ἐργάζεται γιὰ μᾶς... Σ' αὐτὴν τὴν ἄποψη, ὑπάρχει μιὰ γενικότατη ἀποδοχή, ἀπὸ τὴν ἀριστερὰ μέχρι τὴ δεξιά.

Καὶ οἱ δυὸ ἑνότητες πάσχουν ἀπὸ ἐπιστημονικὸ εὐρωπαιοκεντρισμὸ στὴ θεώρηση τοῦ φαινομένου καὶ τὰ συμπεράσματά τους εἶναι πολὺ ἀμφισβητήσιμα. Ξέρουμε(8) ὅτι δὲν ὑπάρχει κοινωνικὸς σχηματισμὸς μὲ καθαρὸ καὶ ἑνιαῖο παραγωγικὸ τύπο. Σὲ κάθε κοινωνία, συμμετέχουν περισσότεροι ἀπὸ ἕναν τρόποι παραγωγῆς, ποὺ συνδυάζονται μεταξύ τους πολύπλοκα, διαμορφώνουν σύνθετες καταστάσεις, μὴ κατατάξιμες σὲ μιὰ καὶ μόνο παραγωγικὴ κατηγορία. Ὁ χαρακτηρισμὸς μιᾶς κοινωνίας ἀποδίδει *κατὰ προσέγγιση* τὸν κυρίαρχο τρόπο παραγωγῆς: αὐτὸ σημαίνει ὅτι σὲ στιγμὲς κρίσης ἢ ἀκόμη καὶ σὲ ἐνδημικὲς καταστάσεις τὰ μὴ κυρίαρχα στοιχεῖα «παίζουν» μὲ τὶς κυρίαρχες σχέσεις καὶ δίνουν βαρύτητες καὶ ἀδράνειες ἀπροσμέτρητης διάστασης στὴν κοινωνία, ποὺ προσδιορίζεται χωρὶς νὰ ἐξαντλεῖται μέσα στὸ βασικὸ τρόπο παραγωγῆς.

Τί μπορεῖ νὰ σημαίνει λοιπὸν ἡ στρατοκρατία στὴν Τουρκία, ποῦ παραπέμπει ὁ «ἐπεκτατικὸς σωβινισμός» της, ποιὰ εἶναι ἡ μορφὴ συνεύρεσής της μὲ τὸν ἰμπεριαλισμὸ καὶ τί ἀντοχὲς μπορεῖ νὰ προτάξει στὴ σύγκρουση, ποὺ μᾶς ἑνώνει;

Οἱ ἀπαντήσεις σ' αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα, καθὼς καὶ ἡ προηγουμένη ἀνάπτυξη στοιχείων γιὰ τὸν τύπο τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἀπορρόφησης τῆς Ἑλλάδας, ἀποτελοῦν τὴ διερευνητικὴ φάση γιὰ τὴ διαπίστωση θέσεων μιᾶς ἐθνικῆς ἑνότητας στὸ ἀμυντικὸ πρόβλημα.

Ἡ Τουρκία ἀνήκει στὴν κατηγορία ἐκείνη τῶν κοινωνικῶν σχηματισμῶν ποὺ ἐμφανίζουν χαμηλὸ δείκτη ἀνάπτυξης τῶν καπιταλιστικῶν σχέσεων παραγωγῆς. Δυὸ κοινωνίες, δυὸ τρόποι ζωῆς συνυπάρχουν μέσα σὲ συνθῆκες σύγκρουσης καὶ ἐξισορρόπησης(9). Τὸ δυναμικὸ καὶ καινούργιο (ὁ καπιταλισμὸς) διεισδύει,μάλιστα, χωρὶς νὰ εὐνοεῖται ἀπὸ μιὰ προϋπαρξη ἀστικῶν σχέσεων.

Ἡ καπιταλιστικὴ συσσώρευση καὶ διευρυμένη ἀναπαραγωγὴ εἶναι ἀκόμη περιορισμένες ποσοτικά, ποιοτικὰ καὶ τοπικά, καὶ δίνουν μιὰ εἰκόνα ἑνὸς κοινωνικοῦ σώματος διάστικτου ἀπὸ κηλίδες ποὺ πλαταίνουν βέβαια μέρα μὲ τὴ μέρα, χωρὶς νὰ ἀποτελοῦν ἀκόμα τὴν οὐσία τῆς κοινωνικῆς δυναμικῆς. Τὸ βιομηχανικὸ προλεταριάτο εἶναι τὸ μισὸ τοῦ ἑλληνικοῦ (10% τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ), εἶναι πρόσφατο καὶ ἀποκλειστικὰ σχεδὸν

ἀγροτικῆς προέλευσης, μὲ μεγάλη κοινωνικὴ κινητικότητα, ὁ ἀστικὸς πληθυσμὸς μαζὶ μὲ τὸν ἡμιαστικὸ εἶναι μειοψηφία σὲ σχέση μὲ τὸν ἀγροτικὸ (70%).

Ἀλλὰ καὶ ἡ ὕπαιθρος, λίγο μοιάζει μὲ τὴ δική μας, ποὺ χαρακτηρίζεται ἀπὸ ψηλὸ ἐκμηχανισμό, ἐντατικὴ διείσδυση τῶν ἐμπορευματικῶν διαδικασιῶν καὶ πλήρη σχεδὸν ἐκχρηματισμὸ τῶν ἀγροτικῶν σχέσεων παραγωγῆς. Ἡ τουρκικὴ ἀγροτιά, ἐκτὸς ἀπὸ μερικὲς νησίδες ἐντατικῶν ἐξαγωγικῶν καλλιεργειῶν, ζεῖ βασικὰ σὲ πολὺ χαμηλὰ ἐπίπεδα ἀνταλλακτικῶν ἐκχρηματισμένων σχέσεων, μὲ μεγάλη ἀκόμη ἔκταση αὐτοκατανάλωσης καὶ ἀσήμαντο ποσοστὸ κεφαλαιουχικῆς συσσώρευσης.

Δὲν καλύπτει δηλαδὴ βασικὰ τὴν Τουρκία ἡ κοινωνικὴ σχέση-σύγκρουση κεφαλαίου καὶ μισθωτῆς ἐργασίας καὶ οἱ προκαπιταλιστικὲς μορφὲς ζωῆς-παραγωγῆς ἀποτελοῦν καθοριστικοὺς ὅρους τῆς *πολιτικῆς* της πραγματικότητας.

Μπορεῖ ἡ Τουρκία νὰ ἐμφανίζει γιὰ τὸ 1975 ἔλλειμμα 3,5 δισ. δολλάρια στὸ ἐμπορικό της ἰσοζύγιο, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνέργων της (καὶ κυρίως τῶν ἀέργων, ποὺ δὲν εἶναι κοινωνικὰ καὶ πολιτικὰ τὸ ἴδιο μὲ τοὺς ἀνέργους) νὰ πλησιάζει τὸ ἑκατομμύριο καὶ ὁ προϋπολογισμός της νὰ βαρύνεται μὲ 30-40 ἑκατομμύρια δολλάρια κάθε μήνα γιὰ τὴ συντήρηση τοῦ ἐκστρατευτικοῦ σώματος τῆς Κύπρου. Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ θίγουν τὸν καπιταλιστικὸ τομέα, ποὺ συνυπάρχει μὲ τὸν παραδοσιακό, δὲν ἀποτελοῦν ἀπόλυτα μεγέθη ἱκανὰ νὰ κλονίσουν *τὴν πολιτικὴ φερεγγυότητα* τῆς Τουρκίας, τὴν ἰσχύ της στὴν ἐπιδίωξη τῶν στρατηγικῶν της ἐπιδιώξεων.

Τὴ βασική της ἀμυντικο-επιθετικὴ ὑπεροχή, ἡ Τουρκία τὴν ἀντλεῖ ἀπὸ τὴ λειτουργικὴ σύζευξη τοῦ παραδοσιακοῦ μὲ τὸ καπιταλιστικὸ στοιχεῖο καὶ κυρίως ἀπὸ τὸ ὅτι οἱ προκαπιταλιστικὲς ἀξίες ζωῆς *διαποτίζουν τὸ σύνολο τοῦ κοινωνικοῦ της σχηματισμοῦ.*

Εἰδικότερα:

1. Ἡ Τουρκία λειτουργεῖ ἀκόμη σὲ σημαντικὴ ἔκταση *σὰν ἀγροτικὴ κοινότητα τῶν πιστῶν,* ποὺ ἰδιαίτερο γνώρισμά της δὲν εἶναι ἡ ταξικὴ σύγκρουση, *ἀλλὰ ἡ κοινοτικὴ συνοχή.* Ἡ ἀσθενικὴ διείσδυση τοῦ καπιταλισμοῦ (ἄρα καὶ τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ σὰν διαδικασία ἐνσωμάτωσης) δὲν ἔχει ἀκόμη *ἐξατομικεύσει ἀνταγωνιστικὰ* τὶς κοινωνικὲς σχέσεις παραγωγῆς, δὲν ἔχει ἀποσυνθέσει τὶς ἰδεολογικὲς λειτουργίες ἀναγνώρισης καὶ ἐπάρκειας μέσα στὸ πολιτισμικὸ σύνολο.

Ὅ,τι βλέπουμε ἐμεῖς σὰν βαρβαρότητες καὶ φανατισμούς, δὲν εἶναι παρὰ ἡ στρεβλωτικὴ διαπίστωση τῆς ἤρεμης ἀκόμη λειτουργίας τῶν κοινωνικῶν ἰσορροπιῶν καὶ τοῦ *ἱεροπρακτικοῦ* τύπου, ποὺ ἐμφανίζει ἡ πολιτισμικὴ συγκρότηση τοῦ τουρκικοῦ ἔθνους.

Ἀρκεῖ κανεὶς νὰ δεῖ μὲ τί φυσικὴ ἁπλότητα ἡ ἐκστρατεία τῆς Κύπρου ἔγινε δεκτὴ σὰν «τζιχὰντ» (ἱερὴ ἐκστρατεία), ἀρκεῖ κανεὶς νὰ διασχίσει τὴν ὕπαιθρο, γιὰ νὰ δεῖ στὴ λαϊκὴ χειροτεχνία τὴν προσχώρηση καὶ τὴν ἀποδοχὴ τοῦ πολέμου, γιὰ νὰ διαπιστώσει τὴ σχέση ἄνεσης καὶ ἀγάπης ποὺ ἑνώνει τὸ στρατὸ καὶ τὸ λαό. Εἶδε κανεὶς στὴν Ἑλλάδα, μετὰ τὸν Ε.Λ.Α.Σ., ἅρματα μάχης νὰ μετατρέπονται ἀπὸ χωριὰ ὁλόκληρα σὲ ἅρματα ἀνθεστηρίων, ὅπως γίνεται καθημερινά, *σήμερα,* στὴν Τουρκία;

(Σ' ἐμᾶς ὅλος ὁ κόσμος ἀπὸ τὴν κόσμια δεξιὰ μέχρι τὴν ἄτακτη ἀριστερὰ ἀσχολεῖται μὲ ξόρκια τοῦ τύπου «ὁ στρατὸς ἀσχολεῖται ἀποκλειστικὰ μὲ τὴν ὑψηλὴν ἐθνικήν του ἀποστολὴν» ἢ «λαὸς – στρατὸς ἑνωμένοι ποτὲ νικημένοι». Ποιὸς ὅμως τολμᾶ νὰ πάει νὰ βάλει ἕνα λουλούδι στὸ στόμα ἑνὸς πυροβόλου, ὅπως στὴν Τουρκία;)

2. Ἡ «στρατοκρατία» στὴν Τουρκία ἀποτελεῖ ἕνα σύνθετο ἀντιφατικὸ φαινόμενο, ὅπου τὰ ἀντιδραστικὰ στοιχεῖα του εἶναι ἀμφισβητήσιμο ἂν εἶναι καὶ τὰ καθοριστικά.

α. Μὲ τὴν ἀποσύνθεση τῆς αὐτοκρατορίας, ὁ στρατὸς λειτούργησε σὰν συνολικὴ κρατικὴ μηχανή, ὀργανώτρια τοῦ ὁμοιογενοῦς πιὰ ἐθνικοῦ χώρου (ἂν ἐξαιρέσει κανεὶς τὴν κουρδικὴ μειονότητα). Ὑπῆρξε ἡ μόνη θεσμικὴ ἀλλὰ καὶ πολιτικὴ δύναμη, ποὺ ἀπέτρεψε τὸ διαμελισμὸ τῆς χώρας καὶ ἀνασύνταξε τὸ τουρκικὸ ἔθνος σὲ συνθῆκες ἱκανοποιητικῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας καὶ μὲ μιὰ λαϊκὴ ἢ λαϊκίζουσα προοπτική. Ὁ παραδοσιακὸς στρατιωτικὸς χαρακτήρας τῆς ἀγροτικῆς κοινότητας τῶν πιστῶν μετεξελίχθηκε στὸν κεμαλικὸ ποπουλισμό, ὅπου ὁ στρατὸς ὀργανώνει τὰ κρατικὰ πλαίσια μιᾶς κοινωνίας *χωρὶς ἀστικὴ τάξη,* διασφαλίζει τὴν ἐθνικὴ κυριαρχία συμμαχώντας μὲ τοὺς μπολσεβίκους σὲ μιὰ μεταβατικὴ στιγμὴ ὅπου ἡ ΕΣΣΔ δὲν ἀποτελοῦσε ἀπειλὴ διαμελισμοῦ καὶ ἐκφράζει ἀνυποχώρητα τὸ αἴτημα τῆς ἀγροτικῆς μεταρρύθμισης.

β. Ὁ στρατός, στὴν Τουρκία δὲν ὑπῆρξε ποτὲ ἐμφυλιογενής. Ἡ σύμμετρη ἐπέμβασή του τὸ 1960 ἐνάντια στὸ ἰσχνὸ ἀστικὸ-κερδοσκοπικὸ πλέγμα πολιτικῆς ἐξουσίας ποὺ διαμορφωνόταν (ἀπαγχονισμοὶ τῆς δεξιᾶς πολιτικῆς ἡγεσίας), καὶ τὸ 1971-72, ἐνάντια στὸ ἀριστερίστικο ἔνοπλο κίνημα ποὺ ἐμφανίστηκε ἀκόμα καὶ μέσα στὸ στρατό, εἶναι ἀποκαλυπτική: ὁ τουρκικὸς στρατὸς ἀποτελεῖ μιὰ κρατικὴ-πολιτικὴ μηχανή, ὀργανώτρια τοῦ ἐθνικοῦ χώρου, μὲ *ψηλὸ ποσοστὸ αὐτονομίας* ἀπέναντι στὴν καχεκτική, νεοαναπτυσσόμενη ἀστικὴ τάξη. Ταυτόχρονα δὲν δέχεται τὴν προοπτικὴ ἀποδυνάμωσης τοῦ κρατικοῦ σχηματισμοῦ ὅπου ὁδηγεῖ ἡ ταξικὴ ἐπαναστατικὴ ἀντιβία, ἐκτιμώντας ὅτι σήμερα ἡ κύρια ἀντίθεση εἶναι ἡ ἀπειλὴ κατὰ τῆς ἐθνικῆς ἀκεραιότητας.

γ. Τὸ ἴδιο ψηλὸ ποσοστὸ αὐτονομίας ἐμφανίζει ἡ τουρκικὴ «στρατοκρατία» καὶ ἀπέναντι στὸν ἰμπεριαλισμό. Ἡ προσχώρηση τῆς Τουρκίας στὸ NATO δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς πίεσης μιᾶς ἀστικῆς τάξης τρομαγμένης ἀπὸ ὀξύνσεις ταξικῶν ἀγώνων, ὅπως στὴν Ἑλλάδα. Τὸ NATO εἶναι μία λύση ποὺ ὑπαγορεύτηκε ἀπὸ ὑπερταξικὲς στρατηγικὲς βαρύτητες καὶ ἐκφράζει τὸ προαιώνιο δέος τοῦ διαμελισμοῦ. Ἡ στρατηγικὴ ἄλλωστε σημασία τοῦ τουρκικοῦ χώρου βοήθησε ἀντικειμενικὰ τὴ στρατιωτικὴ κρατικὴ μηχανὴ νὰ συνομολογήσει ἕνα καθεστὼς *σύμμετρης προσχώρησης* (καὶ ὄχι ἀπορρόφησης) μὲ τὸ ἰμπεριαλιστικὸ κύκλωμα. Εἶναι φυσικὰ ἀναμφισβήτητο ὅτι ἕνα τμῆμα τῆς λειτουργικῆς δομῆς καὶ τῶν ἐκτελεστικῶν φορέων-ἀξιωματικῶν, ἔχει ἐξουδετερωθεῖ ἰδεολογικο-λειτουργικὰ ἀπὸ τὸ πλέγμα ἰμπεριαλισμοῦ καὶ καπιταλιστικοῦ τομέα. Εἶναι ὅμως ἐπίσης ἀναμφισβήτητο (Κύπρος, ὑφαλοκρηπίδα, καλλιέργεια ὀπίου, κλείσιμο ἀμερικανικῶν βάσεων) ὅτι ἕνα ἀντίστοιχο τμῆμα τῆς ἐθνικῆς στρατιωτικῆς κρατικῆς μηχανῆς ἐκφράζει ἀποφασιστικὰ *τὸ ἐθνωτικὸ προκαπιταλιστικὸ πλέγμα καὶ πνεῦμα κοινωνικῶν σχέσεων, ποὺ δροῦν ἔντονα στὸν τουρκικὸ χῶρο.*

Ἡ Τουρκία καὶ ἡ «στρατοκρατία» της ἔχουν λοιπὸν κατορθώσει, χάρη στὶς κοινωνικὲς καὶ πολιτικὲς ἰδιοτυπίες ποὺ προαναφέρθηκαν, μιὰ ἐκλεκτικὴ καὶ ἰσόροπη συμβίωση μὲ τὸν ἰμπεριαλισμό, ὅπου δὲν εἶναι καθόλου αὐτονόητο ποιὸς χρησιμοποιεῖ ποιόν. Εἶναι πιὰ καιρὸς νὰ βγάλουμε τὰ συμπεράσματα ποὺ ἐπιβάλλονται ἀπὸ τὴ στρατηγική μας κατάρρευση ποὺ ἄρχισε στὴν Κύπρο: ἡ ἀμερικανικὴ λύση[10] ἦταν ἀνατροπὴ τοῦ Μακαρίου χωρὶς τουρκικὴ ἐπέμβαση, κι ἐνῶ ἡ ἀμερικανικὴ διπλωματία ἦταν ἀπόλυτα ἐνήμερη γιὰ τὶς προετοιμασίες δὲν πίστεψε στὴν πραγματοποίησή τους. Λειτούργησε δηλαδὴ σὲ βάρος μας μιὰ μερική, συγκυριακὴ σύμπτωση συμφερόντων τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καὶ τῆς ἐθνικῆς της ὁλοκλήρωσης.

Μὲ βάση τὶς παραπάνω διαπιστωμένες ἰδιομορφίες, θὰ πρέπει νὰ ἐξετασθεῖ καὶ ἡ συνολικὴ στρατηγικὴ ἀντοχὴ τῆς Τουρκίας στὴν κοινή μας ἐμπλοκή.

(ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ: Ἡ συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ στὶς ἀμυντικὲς διαδικασίες.)

(1) Σιαπκαρᾶς: Ἑλληνικὰ στρατηγικὰ προβλήματα. Ἀθήνα 1974, ἐκδ. Ἑρμῆς.

(2) Βλ. Στ. Καρᾶ: Αὐγὴ 9 Ὀκτ. 1975.

(3) Ὁ Λ. Κύρκος ἔκανε σαφὴ μνεία στὸν λόγο του στὴ «Διάνα» λέγοντας ὅτι τὸ ἐπιχείρημα ὅτι τὰ 18% τοῦ πληθυσμοῦ μποροῦν νὰ κατέχουν τὸ 40% τοῦ ἐδάφους μπορεῖ νὰ προβληθεῖ καὶ στὴ Θράκη.

(4) Βλ. Λ. Σπύρου, OP. CIT. σελ. 47.

(5) Στὴν ὁμιλία του στὸ θέατρο Διάνα (6 Ὀκτωβρ. '75).

(6) Βλ. Κ. Μοσκώφ: Ἡ γέννηση τῆς ἐθνικῆς καὶ κοινωνικῆς συνείδησης στὴν Ἑλλάδα, Θεσσαλ. 1972. Ἐθνωτικὸς σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ μεταπρατικός, σὰν ὑποδήλωση μιᾶς θέλησης γιὰ αὐτόνομη ἐθνικὴ συμπεριφορά.

(7) Αὐγή, 9 Ὀκτωβρίου '75.

(8) K. MARX-GRUNDRISSE: Στοιχεῖα γιὰ τοὺς προκαπιταλιστικοὺς τρόπους παραγωγῆς.

(9) K. ZOURARIS: LA CRISE CHYPRIOTE — POLITIQUE HEBDO (Αὔγουστος 1974).

(10) Δηλώσεις τῶν ἐκπροσώπων τοῦ προσωπικοῦ καριέρας τοῦ Σταίητ Ντηπάρτμεντ, συνέντευξη Τάσκα στὸν Ταχυδρόμο, δηλώσεις Ἰωαννίδη καὶ ἄλλων χουντικῶν κ.λπ.

Ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς Τουρκίας μέρος τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ παιχνιδιοῦ

Τοῦ David Tonge

«Στρατεύματα, ὁ πρῶτος σας στόχος εἶναι ἡ Μεσόγειος, ἐμπρός, μάρς!».

Στὰ τούρκικα, εἶναι μόνο τέσσερις λέξεις, καὶ εἶναι ἴσως ἡ συντομώτερη διαταγὴ ποὺ δόθηκε ποτέ. Εἶναι ὅμως ριζωμένη στὴν καρδιὰ κάθε Τούρκου μαθητῆ καὶ χαραγμένη στὸ μεγάλο ἄγαλμα τοῦ Ἀτατοὺρκ στὴ Σμύρνη, καθὼς δείχνει μὲ τὸ πέτρινο χέρι του τὰ βρώμικα καὶ δύσοσμα νερὰ τοῦ λιμανιοῦ.

Πενήντα τρία χρόνια πέρασαν ἀπὸ τότε ποὺ δόθηκε αὐτὴ ἡ διαταγή, ἀλλὰ τὸ ἐρώτημα τοῦ ἂν τὰ τουρκικὰ στρατεύματα θὰ ἀκολουθήσουν πάλι τὸ δάχτυλο τοῦ Ἀτατοὺρκ στὰ δυτικὰ παραμένει καυτὸ – ὅπως καὶ ἡ ἐκδοχὴ τοῦ ἂν πίσω τους βρίσκονται Τοῦρκοι σὰν τὴν Καρὰ Φατμά, τὴν ντόπια Μπουμπουλίνα, ποὺ ἡ μορφή της βρίσκεται δίπλα στὸν Ἀτατούρκ, ἢ οἱ ἴδιες δυνάμεις ποὺ παλιότερα εἶχαν ἐνθαρρύνει τοὺς Ἕλληνες νὰ εἰσβάλουν στὴν Ἀνατολή.

Τὸ χάσμα μεταξὺ Ἀθήνας καὶ Ἄγκυρας εἶναι πιὰ ὁλοκληρωμένο, καὶ τὸ νὰ δεχτεῖ κανεὶς νὰ γράψει σχετικὰ μὲ τὴν τουρκικὴ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ εἶναι γιὰ τοὺς Ἕλληνες μιὰ ἐπικίνδυνη ὑπόθεση. Κανένας Ἕλληνας δημοσιογράφος δὲν δραστηριοποιεῖται ἔξω ἀπὸ τὴν Ἄγκυρα. Οὔτε οἱ ραδιοφωνικοὶ σταθμοί, οὔτε οἱ ἐφημερίδες τῆς Ἀθήνας, πιστεύουν ὅτι θὰ κερδίσουν τίποτα στέλνοντας ἕναν ἀνταποκριτή τους νὰ ζήσει στὴν ἀπέναντι μεριὰ τοῦ Αἰγαίου. Ἀντίθετα, οἱ ἱστορίες ποὺ φτιάχνουν τοὺς τίτλους τῶν ἐφημερίδων, ποὺ μὲ τὴ σειρά τους διαμορφώνουν τὴν ἑλληνικὴ κοινὴ γνώμη, συμπληρώνονται ἐδῶ. Ἀπὸ δεύτερο χέρι. Μετὰ ἀπὸ μιὰ ἐπίσκεψη στὴν Ἄγκυρα, μπορεῖ κανεὶς νὰ καταλάβει πιὸ ξεκάθαρα τὶς τουρκικὲς θέσεις. Μὰ δὲν θὰ μπορέσει ταυτόχρονα νὰ εἶναι καὶ αἰσιόδοξος, γιὰ μιὰ γρήγορη συνεννόηση μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν.

ΤΟΥΡΚΙΚΟΙ «ΦΟΒΟΙ»

Ἕνας Τοῦρκος διπλωμάτης, γράφοντας στὸ περιοδικὸ τοῦ ὑπουργείου ἐξωτερικῶν τελευταῖα, σχολίαζε ὅτι οἱ Ἕλληνες θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι εὐγνώμονες ποὺ κατάφεραν, σὰν γενίτσαροι, νὰ ἀναρριχηθοῦν στὰ ἀνώτερα ἀξιώματα τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας. Ἡ αὐτοκρατορικὴ παράδοση, φαίνεται, δὲν ἐξαφανίζεται εὔκολα, οὔτε καὶ ἡ πεποίθηση τῶν ἐπισήμων ὅτι ἡ Ἑλλάδα εἶναι ἐπεκτατική, ὅπως ἔδειξε στὸν 19ο αἰώνα. Ὁ πόλεμος τοῦ 1912-22 τὸ ἀπέδειξε, ἰσχυρίζονται, ὅπως ἐπίσης τὸ ἀπέδειξε καὶ ἡ ἀπόφαση τοῦ ταξίαρχου Ἰωαννίδη γιὰ κήρυξη πολέμου κατὰ τῆς Τουρκίας πέρυσι. Μιὰ ἀπόφαση γνωστὴ στοὺς νατοϊκοὺς κύκλους τῶν Βρυξελλῶν, πρὶν ἀπορριφθεῖ ἀπὸ τὴν ἡγεσία τοῦ στρατοῦ.

Τὸ ὅτι ἡ Ἑλλάδα ποὺ ἤθελε αὐτὴ τὴν περιπέτεια ἦταν μιὰ μικρὴ κλίκα καὶ τὸ ὅτι ἡ μεγάλη ἰδέα ἦταν πάντα ἰδέα τῶν Μεγάλων – τέτοια ἐπιχειρήματα δὲν ἰσχύουν γιὰ τοὺς Τούρκους.

Ἀντίθετα, πιστεύουν ὅτι θὰ μποροῦσε νὰ ἐμφανισθεῖ μιὰ νέα δικτατορία ποὺ θὰ προσπαθήσει νὰ «σηκώσει τὴν ἑλληνικὴ σημαία στὴν Ἁγία Σοφία», ὅπως ἔλεγε ὁ ταγματάρχης Κουλουμβάκης, ὁ βασανιστὴς τῆς ΕΣΑ ποὺ ἐκπαιδεύτηκε στὸν ψυχολογικὸ πόλεμο στὶς ΗΠΑ.

Αὐτὸς ὁ φόβος, πραγματικὸς ἢ τεχνητός, εἶναι ἕνα ἐπιχείρημα ποὺ προβάλλεται ἀπὸ τὴν Ἄγκυρα γιὰ τὴ δημιουργία μιᾶς «Στρατιᾶς τοῦ Αἰγαίου». Ἕνα δεύτερο ἐπιχείρημα εἶναι ἡ κατάσταση στὰ νησιὰ τοῦ Αἰγαίου. Μιὰ μερικὴ στρατιωτικοποίηση τῶν νησιῶν, ἦταν φανερὴ ἤδη ἀπὸ τὸ 1960, ἀλλὰ ἡ ταχύτητα καὶ ἡ ἱκανότητα τῆς ἐνίσχυσής τους κατὰ τὸν τελευταῖο χρόνο ἐνόχλησε τοὺς Τούρκους στρατιωτικούς. Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς κυπριακῆς εἰσβολῆς, παρατάχθηκε στὸ Αἰγαῖο τὸ 70% τῶν τουρκικῶν ναυτικῶν καὶ ἀεροπορικῶν δυνάμεων. Ἀλλὰ αὐτὸ τὸ μέτρο, φάνηκε ξαφνικὰ ἀκατάλληλο. Παλιότερα οἱ ἀκτὲς τοῦ Αἰγαίου φαινόντουσαν ἀρκετὰ ἀσφαλεῖς. Ἀκόμα καὶ ὅταν ὁ Μουσσολίνι ἔλεγχε τότε τὰ Δωδεκάνησα καὶ ἀπειλοῦσε τὴν Τουρκία, ἡ ἐπίθεσή του ἀναμενόταν ἀπὸ τὴ νότια ἀκτὴ καὶ τὴν Ἀττάλεια, κι ὄχι ἀπὸ τὸ Αἰγαῖο. Τὸ παλιὸ σύστημα τῆς διοίκησης ἀπὸ τὴν Κόνια ὅλων τῶν δυνάμεων ποὺ δὲν ἦταν εὐθυγραμμισμένες ἐναντίον τῆς «ρωσικῆς Ἄρκτου», πρέπει νὰ τροποποιηθεῖ. Αὐτὸ λέει τὸ τουρκικὸ ἐπιχείρημα, χωρὶς ὅμως νὰ πείθει τοὺς Ἕλληνες ἐπισήμους. «Αὐτὸ δὲν δικαιολογεῖ ἕναν ἀμφίβιο στρατό, οὔτε τὴ σημασία ποὺ τοῦ ἀποδίδεται», λένε στὴν Ἀθήνα, «οὔτε τὴν κατασκευὴ ἀεροδρομίων στὶς ἀκτές».

Πίσω ἀπὸ αὐτὴ τὴν καχυποψία, ὑπάρχει στὴν Ἀθήνα ὁ φόβος ὅτι ἡ Ἄγκυρα ἴσως νὰ προσπαθεῖ νὰ ἐπαναφέρει τὴν «ἰσορροπία» ἐκείνης τῆς περίφημης συνθήκης τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἐποχῆς, τῆς Λωζάννης. Τότε, τὰ Δωδεκάνησα, ποὺ ἐλέγχονταν ἀπὸ τὴν Ἰταλία, ἦταν περισσότερο ἕνας τοῖχος μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν, παρὰ ἡ «δυνητικὴ βαλβίδα» τοῦ σήμερα.

Ἡ προσπάθεια τῆς Τουρκίας κατὰ τὴ συνάντηση τῶν Παρισίων στὸν Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο γιὰ νὰ πάρει τὰ Δωδεκάνησα κάτω ἀπὸ τὴν «οὐδέτερη προστασία» της, ἀπέτυχε παταγωδῶς. Ἐφόσον δὲν ἦταν σὲ ἐμπόλεμη κατάσταση μὲ τὴν Ἰταλία, δὲν πῆρε μέρος στὶς συμφωνίες τὶς σχετικὲς μ' αὐτὴ τὴ χώρα.

Ἀλλά, τὸ 1968, ὁ Τοῦρκος ὑπουργὸς ἐξωτερικῶν εἶπε στὸν Πιπινέλη ὅτι «ἦταν λάθος τῶν Ἑλλήνων, νὰ μὴ δώσουν τὰ μισὰ Δωδεκάνησα στοὺς Τούρκους, μιὰ χαμένη εὐκαιρία γιὰ νὰ κερδίσουν τὴ φιλία ἑνὸς λαοῦ ποὺ εἶχε παραχωρήσει τὴ Θεσσαλονίκη χωρὶς διαμαρτυρίες».

Στὶς ἀρχὲς αὐτοῦ τοῦ χρόνου, ὁ τότε ὑπουργὸς Ἀμύνης Σανκὰρ ὑποστήριξε πάλι αὐτὴ τὴν ἐκδοχή, σχολιάζοντας ὅτι «ἡ ἰσορροπία δυνάμεων στὸ Αἰγαῖο εἶναι σαφῶς ὑπὲρ τῆς Τουρκίας, τόσο ὥστε οἱ Τοῦρκοι, ποὺ κάποτε κατοικοῦσαν στὰ νησιά, λίγα μίλια ἀπὸ τὶς ἀκτές, νὰ ἔχουν ἀκόμα τὰ μάτια καὶ τὴ σκέψη τους στραμμένα πρὸς τὰ ἐκεῖ».

Μὲ τὸ πλαίσιο αὐτό, καὶ παρὰ τὸ ξεπούλημα τῆς Κύπρου, εἶναι ἴσως ἐκπλη-

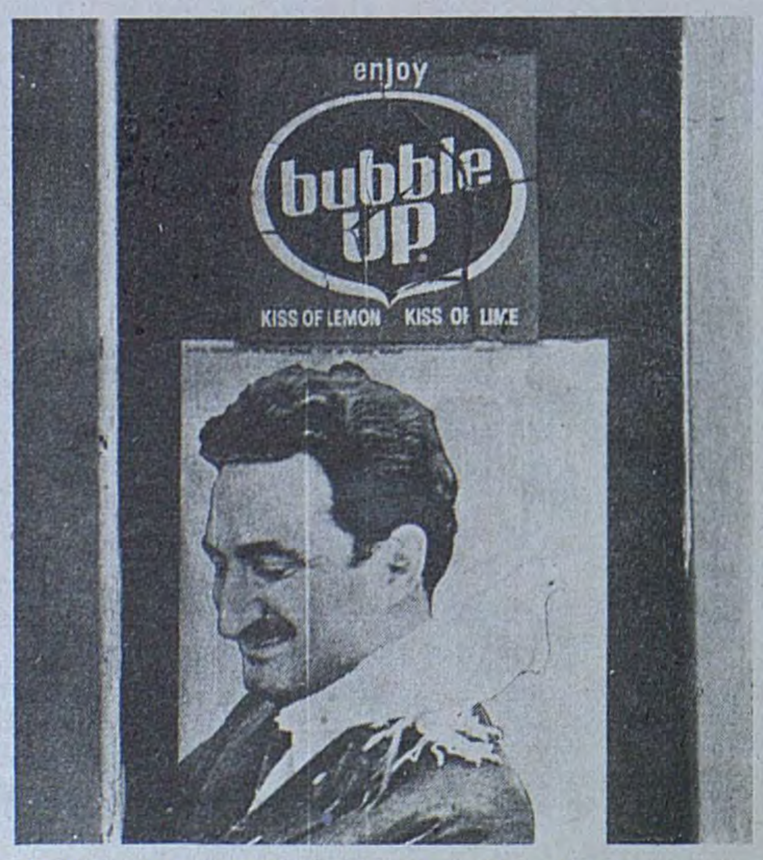

Ἀφίσα τοῦ «εἰρηνοποιοῦ» Ἐτσεβίτ, μὲ τὸ περιστέρι στὴν πλάτη, ποὺ κυκλοφόρησε στὴν κατεχόμενη Κύπρο.

κτικὸ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ πρόβλημα δὲν χρησιμοποιήθηκε συχνότερα γιὰ κομματικὴ προπαγάνδα, ἰδιαίτερα στὴ διάρκεια τῶν τελευταίων ἐκλογῶν. Ὁ Ντεμιρὲλ βέβαια ἔδωσε δυὸ συνεντεύξεις τὸν Ἰούλιο, ὅπου ἀνέφερε ὅτι τὰ «νησιὰ τοῦ Αἰγαίου ἀνῆκαν πάντα σ' αὐτοὺς ποὺ κατεῖχαν τὴν ἀνατολικὴ ἀκτή». Τέτοιες δηλώσεις ὅμως, θὰ ἔλεγαν οἱ Τοῦρκοι, ἔγιναν γιὰ νὰ ἀποδειχθεῖ ἡ λογικὴ τῶν αἰτημάτων τους – ὄχι σὰν ἀπειλὴ γιὰ ἐδαφικὲς ἀποσπάσεις. Ἐξ ἄλλου οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς πολιτικοὺς ἡγέτες τήρησαν σιωπὴ στὸ θέμα αὐτὸ – ἔστω κι ἂν κάτι τέτοιο δὲν ἔχει καὶ μεγάλη σημασία.

«ΧΩΡΟΙ ΥΠΟ ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ»

Ἂν οἱ ἐδαφικὲς ἐκτάσεις δὲν εἶναι πρὸς τὸ παρὸν ὑπὸ ἀμφισβήτηση, ὁ ἐναέριος καὶ ὁ θαλάσσιος χῶρος ὅμως εἶναι. Οἱ διαπραγματεύσεις ἔφτασαν σὲ ἀδιέξοδο στὶς ἑξῆς θέσεις:

α) *ΕΝΑΕΡΙΟΣ ΧΩΡΟΣ:* Ἔγιναν ἤδη 3 συναντήσεις. Συμφωνία ἐπετεύχθη μόνο γιὰ τὴν κοινοποίηση τῶν πτήσεων αὐτῶν ποὺ διασχίζουν τὶς ἐλεγχόμενες ἀπὸ τὰ δύο μέρη περιοχές. Δὲν ἔγινε μέχρι στιγμῆς καμιὰ συμφωνία σχετικὰ μὲ τὶς στρατιωτικὲς πτήσεις, ποὺ δὲν πρέπει νὰ περνοῦν τὴ διαχωριστικὴ γραμμή, καὶ δὲν καθορίστηκε ἀπὸ κοινοῦ ποιὰ εἶναι ἡ «ζώνη ἀμύνης».

Ἕνας ἑλληνικὸς νόμος τοῦ 1931 καθορίζει τὸν ἑλληνικὸ ἐναέριο χῶρο σὲ 10 μίλια ἀπὸ τὶς ἀκτὲς καὶ τὸν θαλάσσιο σὲ 6. Ἡ Ἄγκυρα ἰσχυρίζεται ὅτι αὐτὸ ποὺ ἡ Ἀθήνα ὀνομάζει «παραβίαση τοῦ ἐναέριου χώρου» της, ἔλαβε χώρα σ' αὐτὴ τὴ διαφορὰ τῶν 6 μέχρι τὰ 10 μίλια. Οἱ Τοῦρκοι λένε ἀκόμα ὅτι περιμένουν πρόσκληση στὴν Ἀθήνα γιὰ τὸν ἑπόμενο γύρο τῶν συνομιλιῶν. Οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τὴν ἄλλη ἰσχυρίζονται ὅτι οἱ Τοῦρκοι δείχνουν ἀνέτοιμοι γιὰ μιὰ τέτοια πρόσκληση.

β) *ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΧΩΡΟΣ:* Ἐπέκτασή του ἀπὸ 6 σὲ 12 μίλια συζητήθηκε γιὰ πρώτη φορὰ σὲ μιὰ «ἰδιωτικὴ» συζήτηση μεταξὺ Τούρκων ἐπισήμων καὶ τοῦ Ἕλληνα «ὑπουργοῦ» ἐξωτερικῶν τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1974. Ἡ ἄμεση τουρκικὴ ἀπάντηση ἦταν πὼς κάτι τέτοιο θὰ ἀποτελοῦσε αἰτία πολεμικῆς σύρραξης. Ἡ λύση αὐτὴ θὰ σήμαινε ὅτι κανένα πλοῖο δὲν θὰ μποροῦσε νὰ περάσει ἀπὸ τὰ Στενὰ στὴ Μεσόγειο, χωρὶς νὰ διασχίσει ἑλληνικὴ θάλασσα στὶς περιοχὲς Νάξου-Ἀμοργοῦ-Ἀστυπάλαιας καὶ Κῶ. Ἀπὸ τότε δὲν ξανασυζητήθηκε. Γιὰ τὴν Ἄγκυρα τὸ θέμα χρειάζεται συζήτηση, σὰν ζήτημα ποὺ τὴν ἀφορᾶ. Γιὰ τὴν Ἀθήνα δὲν τίθεται θέμα διαπραγμάτευσης, εἶναι κυριαρχικό της δικαίωμα. Τὸ θέμα, ἐξ ἄλλου, παρουσιάζει ἐνδιαφέρον καὶ γιὰ τὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση, γιατὶ μιὰ τέτοια ἐπέκταση θὰ τῆς στοίχιζε τὸ ἀγκυροβόλημα, ποὺ τώρα πραγματοποιεῖ στὰ διεθνῆ ὕδατα τῶν Κυθήρων καὶ τῆς Κέας.

γ) *ΒΥΘΟΣ:* Μετὰ ἀπὸ μεγάλη ἑλληνικὴ πίεση εἶχε ὁριστεῖ συζήτηση γιὰ τὶς 25 Σεπτέμβρη, πού, ὅμως, δὲν πραγματοποιήθηκε ἐξ αἰτίας τῶν Τούρκων, ὅπως τουλάχιστον ἰσχυρίζεται ἡ Ἀθήνα. Μέχρι στιγμῆς δὲν ἔγινε καμιὰ πρόοδος γιὰ νὰ συμφωνηθεῖ ἂν τὸ Διεθνὲς Δικαστήριο θὰ ὁριοθετήσει τὸν βυθό, ὅπως θέλουν οἱ Ἕλληνες, ἢ ἂν θὰ θεσπίσει ἀρχὲς γιὰ νὰ ἐφαρμοστοῦν μὲ διαπραγματεύσεις μεταξὺ τῶν μερῶν, ὅπως φαίνεται νὰ ζητοῦν οἱ Τοῦρκοι. Σύμφωνα μὲ τὶς ἀπόψεις τῆς Ἄγκυρας θὰ πρέπει στὰ θέματα αὐτὰ νὰ ἐφαρμόζονται ὅλοι οἱ διεθνεῖς νόμοι καὶ ὄχι μόνο ἡ συνθήκη τῆς Γενεύης τοῦ 1958, ποὺ ποτὲ δὲν τὴν ἀναγνώρισε.

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ «ΠΑΖΑΡΕΜΑ»

Ἐξετάζοντας αὐτὲς τὶς διαμάχες τίθεται τὸ ἐρώτημα ἂν εἶναι σωστὴ ἡ ἀντιμετώπιση τοῦ θέματος σὰν ἑλληνοτουρκικῆς ὑπόθεσης. Μήπως αὐτοὶ ποὺ στηρίζουν τὴν ἐξωτερικὴ πολιτική τους στοὺς χάρτες καὶ ὄχι στοὺς λαούς, θέλουν νὰ βεβαιώνουν ὅτι «πολύτιμοι σύμμαχοι» σὰν τὴν Τουρκία θὰ ἔπρεπε νὰ πάρουν σημαντικὲς ποσότητες ἐφοδίων, σὰν αὐτὸ τὸ ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορά τους πετρέλαιο; Μήπως ὑπάρχει κάπου κανένα σχέδιο, σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖο ὅποιος ἐλέγχει τὰ Στενὰ πρέπει νὰ ἐλέγχει καὶ τὸ Αἰγαῖο, ὥστε γιὰ τὴν ἔγκριση πλεύσεως ἀπὸ τὴ Μεσόγειο στὴ Μαύρη Θάλασσα, νὰ μεσολαβεῖ μία χώρα μόνο; Ἄλλωστε δὲν εἶναι γεγονὸς πὼς τὸ παιδὶ ποὺ φωνάζει πιὸ δυνατὰ – κλείνοντας βάσεις καὶ χωρὶς νὰ διαπραγματεύεται – κερδίζει πάντα τὸ γλυκὸ ποὺ θέλει;

Τέτοιες ἐκτιμήσεις ἀπορρέουν πιὸ εὔκολα στὴν Κυπριακὴ διαμάχη. Πρὶν ἐξετάσει κανεὶς αὐτό, θὰ ἔπρεπε πρῶτα νὰ θυμηθεῖ ὅτι ἡ τουρκικὴ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ ἐπιβάλλεται ἀπὸ ἕνα στρατὸ ποὺ «ἐκκαθαρίστηκε», κατὰ τὴ διάρκεια τῆς «κοινοβουλευτικῆς δικτατορίας» τοῦ 71-73, ἀπὸ τοὺς λίγους ἀξιωματικοὺς ποὺ πίστευαν σὲ μιὰ πιὸ ἀνεξάρτητη καὶ ἀδέσμευτη ἐξωτερικὴ πολιτική. Σήμερα, παρ' ὅλη τὴν ὀργὴ ἐνάντια στὸ Κογκρέσσο τῶν ΗΠΑ, κανεὶς ἀπὸ τοὺς βασικοὺς κομματικοὺς ἡγέτες, οὔτε ὁ συντηρητικὸς Ντεμιρέλ, οὔτε ὁ σοσιαλδημοκράτης Ἐτσεβίτ, ἀναφέρουν γιὰ ἀποχώρηση ἀπὸ τὸ ΝΑΤΟ.

Στὴν ἐξωτερικὴ πολιτική, ὁ Ἐτσεβὶτ ἐπιμένει γιὰ τὴν ὕφεση, περιμένοντας τὴ στιγμὴ ποὺ οἱ ἐγγυήσεις τῶν ΗΠΑ θὰ εἶναι λιγότερο σημαντικές. Σὰν τὸν Ντεμιρέλ, ἀνταποκρίθηκε στὸ ἐθνικιστικὸ κύμα ποὺ ἐξαπολύθηκε πρῶτα ἀπὸ τὴν Κύπρο, κι ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἐξάμηνη ἀπαγόρευση στρατιωτικῆς βοήθειας. Ἀλλά, ἀντὶ νὰ ἀκολουθήσει αὐτὸ ποὺ ἀναφέρεται σὰν «μέρα μὲ τὴ μέρα» πολιτικὴ τοῦ Ντεμιρέλ, καὶ τῆς κυβέρνησής του, ποὺ συμπεριλαμβάνει φασίστες καὶ φανατικοὺς θρησκόληπτους, αὐτὸς ἰσχυρίστηκε ὅτι χρειάζεται μεγαλύτερο παζάρεμα μὲ τὴ Δύση. Οἱ ἐγκαταστάσεις τῶν ΗΠΑ πρέπει νὰ ἐξυγιανθοῦν, οἱ «συνθηκολογήσεις» τοῦ Ντεμιρὲλ μὲ τὴν ΕΟΚ πρέπει νὰ ξανασυζητηθοῦν. Στὸ βιβλίο του ἀναφέρει ὅτι ὅταν θὰ ἐξασφαλιστεῖ ἡ ἀνεξαρτησία (ἢ τουλάχιστον αὐτὸ ποὺ θεωρεῖ ἀνεξαρτησία) θὰ μποροῦσαν νὰ ἀκολουθήσουν συμφωνίες μὴ ἐπιθέσεως μὲ τὴν ΕΣΣΔ καὶ τὴν Ἑλλάδα. Ἀλλὰ ὅταν ἡ Ἑλλάδα ἀνακοίνωσε τὴν ἀποχώρησή της ἀπὸ τὸ στρατιωτικὸ σκέλος τοῦ ΝΑΤΟ, εἶπε: «Πρέπει νὰ προσπαθήσουμε νὰ βροῦμε πῶς ἡ Τουρκία θὰ καλύψει τὸ κενό». Ὅσο γιὰ τὸν Ντεμιρέλ, εἶναι ἀναμφισβήτητα ὁ ἄνθρωπος τῶν Ἀμερικάνων...

Ἂν καὶ οἱ δύο αὐτοὶ πολιτικοὶ ἐλέγχονται ἀπὸ τοὺς Τούρκους στρατιωτικούς, στὴν πραγματικότητα καὶ ἡ ΕΣΣΔ καὶ οἱ ΗΠΑ φλερτάρουν τὴν Ἄγκυρα. Ἂν οἱ Σοβιετικοὶ διπλωμάτες ἰσχυρίζονται ὅτι μιὰ οὐδέτερη Τουρκία εἶναι πιὸ σημαντικὴ ἀπὸ μιὰ φιλο-σοβιετικὴ Ἑλλάδα, αὐτὸ δὲν εἶναι μόνο ἐπειδὴ ἡ Τουρκία ἐφοδιάζει τὸ κύριο κανάλι γιὰ τὶς ἀμερικανικὲς στρατιωτικὲς πτήσεις στὴ Μ. Ἀνατολή, ἀλλὰ κυρίως ἐξ αἰτίας τῶν Στενῶν. Ἂν μείνει κανεὶς μιὰ ὥρα στὶς ὄχθες τοῦ Βοσπόρου, θὰ δεῖ νὰ παρελαύνουν τὰ ὀνόματα τῶν νεκρῶν κομμουνιστῶν ὅλου τοῦ κόσμου, γραμμένα σὲ κυριλλικὴ ἀλφάβητο πάνω σὲ πλοῖα τοῦ σοβιετικοῦ ἐμπορικοῦ στόλου, μὲ τὸ σφυροδρέπανο στὰ φουγάρα τους. Μετὰ τὸ Πότσδαμ ὁ Τσώρτσιλ ἔγραψε ὅτι ἡ ΕΣΣΔ ἦταν «σὰν ἕνας γίγαντας, ποὺ τὰ ρουθούνια του ἐρεθίζονται ἀπὸ τὶς στενὲς ἐξόδους τῆς Βαλτικῆς καὶ τῶν Δαρδανελλίων».

Ὁ σοβιετικὸς μεσογειακὸς στόλος ἐξαρτᾶται σχεδὸν τελείως ἀπὸ αὐτὸ τὸ πέρασμα: δυὸ μισοέτοιμα σοβιετικὰ ἀεροπλανοφόρα μπλοκαρίστηκαν κάποτε στὴ Μαύρη Θάλασσα ἀπὸ τὴ συνθήκη τοῦ Μοντρέ. Ἄλλωστε καὶ σήμερα θὰ ἦταν ἔτσι, ἂν οἱ Τοῦρκοι διπλωμάτες δὲν ἦταν ἕτοιμοι νὰ ἰσχυριστοῦν ὅτι μποροῦν νὰ περνοῦν τὰ Στενὰ τὰ ἐπιβατικὰ πλοῖα καὶ ὅτι μερικὰ ἀγγλικὰ ἀεροπλανοφόρα θεωροῦνται σὰν ἐπιβατικά.

Οἱ δηλώσεις τοῦ προέδρου Κοροτοὺρκ γιὰ τὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση, ὅπου κάποτε ἦταν πρεσβευτής, ποικίλλουν σὲ τόνο, τὸν τελευταῖο ὅμως Αὔγουστο μίλησε γιὰ τὸν «φιλόξενο καὶ φιλότεχνο λαό, ποὺ ἀγαπάει τὰ λουλούδια». Ἐξ ἄλλου 700 ἑκ. δολ. βιομηχανικῆς βοήθειας θὰ περάσουν ἀπὸ τὴ Μαύρη Θάλασσα, ἐνῶ ἀργότερα θὰ ἀκολουθήσουν κι ἄλλα τέτοια ποσά. Αὐτὸ ὅμως εἶναι μᾶλλον ὕφεση παρὰ συμφωνία. Ἡ ὀθωμανικὴ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ βασιζόταν πάντα σὲ συμφωνία μὲ ὁποιαδήποτε δυτικὴ δύναμη θὰ τοὺς προστάτευε ἀπὸ τὴν Τσαρικὴ Ρωσία. Τὸ 1920 ἔγινε μιὰ βραχύχρονη συμμαχία μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν, ὅταν ὁ Λένιν καὶ ὁ Τρότσκυ ξεπέρασαν τὶς ἀντιρρήσεις τῶν συντρόφων τους (ποὺ δὲν ἤθελαν νὰ βοηθήσουν τὰ μὴ κομμουνιστικὰ ἐθνικὰ κινήματα) καὶ εὐθυγραμμίστηκαν μὲ τὸν Ἀτατοὺρκ ἐνάντια σὲ στρατοὺς ποὺ θεωροῦσαν σὰν χωροφύλακες τοῦ ἀγγλοσαξωνικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Ὅμως ἡ μετὰ ἀπὸ 20 χρόνια ἀπαίτηση τῶν σοβιετικῶν γιὰ ἐπιστροφὴ 3 τουρκικῶν ἐπαρχιῶν καὶ μιᾶς βάσης στὰ Στενά, ἔσπρωξε τὴν Τουρκία στὶς ἀνοιχτὲς ἀγκάλες τῆς Δύσης, ὅπου καὶ παραμένει ἀπὸ τότε.

Η ΑΓΚΥΡΑ ΗΞΕΡΕ...

Ὁ ναύαρχος Ζούμγουωλτ ὑποστήριξε ὅτι τὰ παρατηρητήρια τῶν ΗΠΑ στὸ τουρκικὸ ἔδαφος θὰ μποροῦσαν νὰ ἀντικατασταθοῦν ἀπὸ πλωτά, ἀλλὰ ὁ Δρ Κίσσινγκερ δὲν πείστηκε. Γι' αὐτὸν τὰ

παρατηρητήρια εἶναι ἀπαραίτητα γιὰ νὰ ἀντισταθμίζουν τὸ σοβιετικὸ «Κέηπ Κανάβεραλ» τοῦ Μπαϋκονοὺρ καὶ γιὰ νὰ συλλαμβάνουν τὰ σχόλια τῶν σοβιετικῶν πιλότων καὶ ἀσυρματιστῶν. Ἂν αὐτὸ εἶναι τὸ πρῶτο στοιχεῖο τῆς πολιτικῆς Κίσσινγκερ γιὰ τὴν Τουρκία, τὸ δεύτερο εἶναι ἡ θέση της σχετικὰ μὲ τὴ Μ. Ἀνατολή, ἀκόμα καὶ ἂν ἐπειμένει νὰ ὑποστηρίζει τοὺς Ἄραβες.

Ἕνας τρίτος παράγοντας, ἐξ ἄλλου, εἶναι ἡ ποικιλία τῶν διευκολύνσεων ποὺ ἔχουν οἱ Ἀμερικάνοι στὸ τουρκικὸ ἔδαφος. Οἱ 25 ἀμυντικὲς ἐγκαταστάσεις συμπεριλαμβάνουν ὄχι μόνο παρατηρητήρια ἀλλὰ καὶ ἀεροπορικὲς βάσεις, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς διευκολύνσεις πρὸς τὸ ΝΑΤΟ. Ὅλα αὐτά, σύν τὸν ἔλεγχο τῆς εἰσόδου καὶ ἐξόδου τῶν Στενῶν, κάνουν τὴν Τουρκία πολύτιμο σύμμαχο, ποὺ δὲν πρέπει νὰ χαθεῖ. Γιὰ ὅλα αὐτά, καὶ χωρὶς τὶς διαβεβαιώσεις τοῦ Κίσσινγκερ, ἡ Ἄγκυρα ἤξερε πάντοτε ὅτι τελικὰ ἡ ἀπαγόρευση τῶν ὅπλων θὰ ἀρθεῖ.

Ψυχολογικὰ ἡ ἀπαγόρευση αὐτὴ τάραξε τὴν Ἄγκυρα ὅσο καὶ τὸ γράμμα τοῦ Τζόνσον τὸ 1964, ποὺ τὴν προειδοποιοῦσε νὰ μὴν ἐπέμβει στὴν Κύπρο. Δημιουργώντας τὴ δική της πολεμικὴ βιομηχανία καὶ διευρύνοντας τὸν κύκλο τῶν προμηθευτῶν της σὲ ὅπλα ἔδωσε τότε τὴν κατάλληλη ἀπάντηση. Ὅπως καὶ γιὰ τὴν ἴδια τὴν Κύπρο δὲν αἰσθάνεται τὴν ὑποχρέωση νὰ ὑποκύψει σὲ ἐξωτερικὲς πιέσεις, πού, ὅπως ἄλλωστε διαβεβαίωσαν οἱ Κίσσινγκερ καὶ Λούνς, θὰ σταματήσουν πολὺ σύντομα. Ξεφεύγοντας ἀπὸ τὴ θύελλα αὐτὴ ἡ Τουρκία μένει πάντως μὲ μιὰ δέσμευση: τὴ δήλωση τοῦ τότε ὑπουργοῦ ἐξωτερικῶν Τουρχὰν Γκιουνὲς πρὸς τὸν Σοβιετικὸ πρεσβευτὴ Γκρουμπιακώφ, ὅτι ἡ Κύπρος θὰ μείνει ἀνεξάρτητη.

Τὸ τί σημαίνει αὐτὴ ἡ δέσμευση, δεδομένης τῆς τωρινῆς κατάστασης στὴν Κύπρο, εἶναι ξεκάθαρο. Ἀκόμα καὶ ἡ σκληρότερη τουρκικὴ γραμμὴ ἀπορρίπτει κάθε συζήτηση γιὰ διχοτόμηση – πρὸς μεγάλη λύπη ἀνθρώπων σὰν τὸν Τουρκοκύπριο «ἀντιπρόεδρο» Ὀσμὰν Ὀρέκ, ποὺ λένε «θέλουμε νὰ γίνουμε ἡ 68η ἐπαρχία τῆς Τουρκίας, ἀλλὰ ἡ Ἄγκυρα δὲν μᾶς θέλει». Τελικὰ ὅμως θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ ἀναρωτηθεῖ κατὰ πόσον ἡ τωρινὴ κατάσταση διαφέρει στὴν πραγματικότητα ἀπὸ τὴ διχοτόμηση.

Ἀφοῦ τὸ νησὶ ἀπορροφήθηκε οὐσιαστικὰ ἀπὸ τὸ ΝΑΤΟ, οἱ ΗΠΑ, ἡ Μ. Βρετανία καὶ ἡ ΕΟΚ πιέζουν τελευταῖα τὴν Τουρκία νὰ κάνει κάποια κίνηση, ποὺ θὰ ἐπιτρέψει στοὺς Ἕλληνες νὰ δεχτοῦν μία διζωνικὴ ὁμοσπονδία μὲ ἀνίσχυρη κεντρικὴ κυβέρνηση. Οἱ Τοῦρκοι διπλωμάτες ἰσχυρίζονται ὅτι τὴ δέχτηκε ὁ Κληρίδης στὴν τελευταία συνάντηση τῆς Βιέννης, μόνο ποὺ ὁ Μακάριος τὸ διέψευσε στὴ Λίμα καὶ ἀλλοῦ. Οἱ Τοῦρκοι ἰσχυρίζονται ἀκόμα ὅτι δὲν εἶναι μόνο ὁ Ντενκτάς, ποὺ ὄφειλε νὰ ἑτοιμάσει ἕνα χάρτη μὲ τὶς προτάσεις του γιὰ μιὰ ἐδαφικὴ συμφωνία, ἀλλὰ καὶ ὁ Κληρίδης, πού, παρουσία τοῦ Βαλντχάιμ, συμφώνησε νὰ κάνει τὸ ἴδιο. 22, 25, 28% – ὅλα αὐτὰ τὰ ποσοστὰ συζητοῦνται, ἐνῶ ἕνα πράγμα εἶναι βέβαιο, ἡ Ἀμμόχωστος δὲν θὰ ἐπιστραφεῖ ὁλόκληρη στοὺς Ἑλληνοκυπρίους. «Ἡ σημερινὴ Ἀμμόχωστος χτίστηκε ἀπὸ τὶς θυσίες τῶν Τουρκοκυπρίων», λένε στὴν Ἄγκυρα. Τέλος, οἱ Τοῦρκοι ἐπιμένουν ὅτι οἱ Ἕλληνες πρέπει νὰ παραδεχτοῦν δημόσια αὐτὸ ποὺ οἱ ἴδιοι ἰσχυρίζονται ὅτι δέχτηκαν ἀνεπίσημα (δηλ. τὶς ἀρχὲς τῆς διζωνικῆς καὶ τῆς ἀνίσχυρης κεντρικῆς κυβέρνησης), πρὶν ἀρχίσουν οἱ συνομιλίες. «Οἱ χειρονομίες καλῆς θέλησης γίνονται μετὰ τὶς διαπραγματεύσεις, ὄχι πρίν», λένε – ξεχνώντας ἴσως ὅτι μιὰ τέτοια ἀποδοχὴ ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ πλευρὰ δὲν εἶναι ἁπλῶς «καλὴ χειρονομία», ἀλλὰ ὁλόκληρο τὸ παιχνίδι.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη, στὴν Ἀθήνα ὑποστηρίζεται ὅτι ἡ ἔλλειψη μιᾶς κυβέρνησης πλειοψηφίας στὴν Ἄγκυρα καὶ τὰ σοβαρὰ ἐσωτερικὰ προβλήματα τῆς Τουρκίας κάνουν ἀδύνατη τὴν ἐπίλυση τοῦ προβλήματος γιὰ τὶς τουρκικὲς ἀρχές. Βέβαια, ἄνθρωποι σὰν τὸν ὑπερδεξιὸ Ἀλπαρσλὰν Τουρκὲς καὶ τὸν Μουσουλμάνο ὁραματιστὴ Νεχμετὶν Ἐρμπακὰν ἀρνοῦνται τὶς παραχωρήσεις. Ἂν ὅμως ρωτήσει κανεὶς στὴν Ἄγκυρα γι' αὐτό, τὸν ἀντερωτοῦν ξερὰ κατὰ πόσο συμφωνοῦν ὁ Μακάριος καὶ ὁ Ἀβέρωφ καὶ ἂν εἶχαν ποτὲ συμφωνήσει. Ὅσο γιὰ τὸν «μετριοπαθὴ» Ἐτσεβίτ, εἶναι αὐτὸς ποὺ σὲ μιὰ πολυπληθὴ συγκέντρωση εἶχε διακηρύξει πρόσφατα στὴν Κωνσταντινούπολη ὅτι «ἡ πικρότερη ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἡ τωρινὴ κυβέρνηση δὲν γνωρίζει τὴ δύναμη τῆς Τουρκίας. Ὑποτιμᾶ τὸν ἑαυτό της παρουσιάζοντας σὰν «ἀδιάλλακτη» μιὰ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ ἀδρανή».

Φωνὲς σὰν αὐτὲς τοῦ συγγραφέα Ἀζὶζ Νεσίν, ποὺ ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ ἐχθρότητα μεταξὺ Ἑλλάδας καὶ Τουρκίας εἶναι μέρος τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ παιχνιδιοῦ, καὶ ὅτι τὸ πρόβλημα τῆς Κύπρου θὰ λυνόταν ἂν οἱ βάσεις ἀπομακρύνονταν, πνίγονται στὴν ἐθνικιστικὴ πολυφωνία.

Ποιὸς λοιπὸν θὰ ἐκπλαγεῖ, ἂν οἱ Ἕλληνες ὑποπτεύονται πὼς αὐτὸ τὸ χέρι τοῦ Ἀτατοὺρκ στὴ Σμύρνη εἶναι στὴν πραγματικότητα ἡ «ράβδος τοῦ ἡγέτη»; Καί, παραπέρα, ἂν παίρνουν τὶς ἀπαραίτητες γι' αὐτὸ προφυλάξεις;

ΠΟΛΥΤΙΜΟ ΑΠΟΚΤΗΜΑ

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΤΟΜΟΣ Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ 1975

● Σὲ πολυτελὴ πανόδετο τόμο μὲ πλήρη πίνακα περιεχομένων, κυκλοφόρησαν τὰ τεύχη 10 ἕως καὶ 22 τῆς Β΄ περιόδου (Α΄ ἑξάμηνο τοῦ 1975) Σελίδες 740 Τιμὴ 300 δρχ.

ΤΩΡΑ, ΣΤΙΣ ΓΙΟΡΤΕΣ!

● Τὸ καλύτερο δῶρο γιὰ σᾶς καὶ τοὺς φίλους σας:

● Ἕνας πανόδετος τόμος τοῦ περιοδικοῦ «ΑΝΤΙ»

τετράδιο

ΤΟ ΠΙΟ ΝΕΟ ΤΟ ΠΙΟ ΜΑΧΗΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΟΛΟ ΤΟ ΜΗΝΑ ΣΤΑ ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Τὸ «φακέλωμα» στὸ ὄνομα τοῦ θεσμοποιημένου ἀντικομμουνισμοῦ, δὲν εἶναι, βέβαια, δημιούργημα τῆς δικτατορίας. Οὔτε οἱ σχέσεις τῶν διαφόρων «Ὑπηρεσιῶν Πληροφοριῶν» τόσο μὲ «ἀνάλογες» ἀμερικάνικες ὑπηρεσίες ὅσο καὶ μὲ ἐγχώριες παρακρατικὲς ἀντικομμουνιστικὲς ὀργανώσεις.

Τὸ κακὸ παράγινε στὴν δετία Καραμανλῆ, καὶ κυρίως μετὰ τὸ 1958: παράλληλα μὲ τὴν ΚΥΠ (ποὺ ἔκλεισε ἤδη 25 χρόνια «ζωῆς») ἱδρύθηκαν δύο, ἀκόμη, «Ὑπηρεσίες Πληροφοριῶν» (1959): ἡ «Διεύθυνση Ἐθνικῆς Ἀσφαλείας» καὶ ἡ «Ὑπηρεσία Πληροφοριῶν καὶ Διαφωτίσεως». Καὶ οἱ τρεῖς εἶχαν παλιοὺς ΙΔΕΑτες ἐπικεφαλῆς.

Ἐξ ἄλλου, «φούντωσε» τὸ ἀμερικανικὸ ἐνδιαφέρον: Ἡ ΚΥΠ ἐχρηματοδοτεῖτο ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὴ ΣΙΑ, ἐνῶ ἀπὸ τὰ μυστικὰ κονδύλια ἔρρεαν (καὶ παράνομα) ἄφθονα δολλάρια. Συγχρόνως (1957) ἀρχίζει καὶ ἡ συστηματικὴ ἀμερικανικὴ (τεχνικὴ καὶ ἄλλη) βοήθεια πρὸς τὰ Σώματα Ἀσφαλείας, μ' ἕνα περίεργο «πρόγραμμα τεχνικῆς βοηθείας» ποὺ δὲν ταίριαζε κι ἀπόλυτα μὲ τοὺς νόμους τῆς χώρας μας...

Ἕνας πολύπλευρος μηχανισμὸς ἀστυνόμευσης «made in USA» στήνεται συστηματικὰ καὶ καταδυναστεύει τὴ χώρα. Ἀργότερα (1965) τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ΣΙΑ θὰ ὀξυνθεῖ καὶ πάλι, γιὰ νὰ φθάσουμε μέχρι τὴ δικτατορία. Δὲν εἶναι περίεργο, λοιπόν, ὅτι μέσα στὴν 7ετία ἀνδρώθηκαν σημαντικὰ οἱ μυστικὲς ὑπηρεσίες, καὶ ἡ παρακολούθηση τῶν «ἀντιφρονούντων» πολιτῶν πολλαπλασιάστηκε – τώρα δὲν ἦταν μόνο οἱ κομμουνιστὲς «ἀντίπαλοι»...

Περισσότερο ἀπὸ ἑνάμισι δισεκατομμύριο δραχμὲς ἦταν ὁ ἐτήσιος προϋπολογισμὸς τῶν μυστικῶν κονδυλίων τῆς «Προεδρίας Κυβερνήσεως» τοῦ Παπαδόπουλου κάθε χρόνο. Μ' αὐτὰ συντηρεῖται ἕνα τεράστιο δίκτυο παρακολουθήσεως στὸ ἐσωτερικὸ καὶ τὸ ἐξωτερικὸ καὶ «ζοῦν» τὰ τρωκτικὰ τῶν μυστικῶν κονδυλίων. Οἱ τέσσερις «πατροπαράδοτες» «Ὑπηρεσίες Πληροφοριῶν» ἀναδιοργανώθηκαν καὶ ἐκσυγχρονίστηκαν. Ἀργότερα συμπληρώθηκαν ἀπὸ μιὰ πέμπτη, τὴν ΕΣΑ, ποὺ ἔγινε τὸ ὑδροκέφαλο τέρας τῶν παρασκηνίων τῆς δικτατορίας.

Τὸ ἐκπληκτικὸ στὴν προκειμένη περίπτωση εἶναι ὅτι οἱ ἁρμοδιότητες κάθε μυστικῆς ὑπηρεσίας δὲν καθορίζονταν ἁπλῶς ἀπὸ τοὺς κανονισμούς της, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν «προσωπικότητα» τῶν ἐπικεφαλῆς τους. Ἡ ἱεραρχία καὶ οἱ ἁρμοδιότητες ἦταν οἱ πιὸ σχετικὲς ἔννοιες στὴν περίοδο τῆς δικτατορίας. Ἔτσι ἡ ΚΥΠ τοῦ Ρουφογάλη ὑποκαθιστοῦσε σὲ πολλὰ τὴ ΓΔΕΑ (Γενικὴ Διεύθυνση Ἐθνικῆς Ἀσφαλείας), οἱ ἀστυνόμοι Μπάμπαλης καὶ Μάλλιος γίνονται οἱ οὐσιαστικοὶ ἀρχηγοὶ τῆς Γεν. Ἀσφαλείας καὶ ἡ ΕΣΑ τοῦ ταξιάρχου Ἰωαννίδη ἐλέγχει ὄχι μόνο τὴ διεύθυνση τοῦ 2ου γραφείου ἀλλὰ ὁλόκληρο τὸν Ἑλληνικὸ Στρατὸ καὶ τόν... λαό!

Στὴν ἐπὶ μέρους ἐξέταση κάθε ὑπηρεσίας δίνεται γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸ «ΑΝΤΙ» τὸ ἀποκαλυπτικὸ πορτραῖτο τῆς δικτατορίας στὸν τομέα τοῦ θεσμοποιημένου ἀντικομμουνισμοῦ σ' ὅλες του τὶς ἀποχρώσεις. Τὸ ἐρώτημα ποὺ μπαίνει εἶναι: τί γίνεται ΣΗΜΕΡΑ μὲ τὶς Ὑπηρεσίες Πληροφοριῶν; Ἀρκεῖ ἡ ἀντικατάσταση ποὺ ἔγινε στὴν κορυφή;

Φάκελος: ΚΥΠ

«Ἡ 21η Ἀπριλίου ἐγεννήθη μέσα στὰ παρασκήνια τῶν μυστικῶν ὑπηρεσιῶν. Καὶ αὐτὸ εἶναι δηλωτικὸν τῶν κατευθύνσεων καὶ διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι θὰ πρέπει τὰ πρακτικὰ τῆς δίκης ταύτης νὰ μελετηθοῦν σοβαρῶς καὶ ἐνδελεχῶς ἀπὸ τοὺς ἁρμοδίους παράγοντες, διὰ νὰ ἐντοπισθῆ κάποια ἀνωμαλία, ἡ ὁποία ἴσως ἐνδέχεται νὰ ὑπάρχη εἰς τὴν λειτουργίαν αὐτῶν τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν, τῶν Κρατικῶν Πληροφοριῶν, εἰς τρόπον ὥστε αἱ ὑπηρεσίαι αὗται νὰ λάβουν τὴν ὀρθὴν ὁδόν, νὰ λάβουν τὸν ὀρθὸν δρόμον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἔθνους, τοῦ κράτους, τοῦ λαοῦ καὶ νὰ τιθασευθοῦν ὥστε νὰ μὴ δημιουργοῦν ὅ,τι ἐδημιούργησαν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς ἄλλα μέρη. Εἶναι μέγιστος κίνδυνος νὰ παραμερίζεται ἡ συντακτικὴ ἐξουσία τοῦ λαοῦ καὶ νὰ μετατίθεται ἀφανῶς εἰς χεῖρας ἀνευθύνων προσώπων ἀπὸ τὰς χεῖρας τῆς ὑπευθύνου ἡγεσίας. Εἶναι λοιπὸν καθῆκον τῶν ὑπευθύνων νὰ μελετήσουν τὸ θέμα αὐτὸ καὶ νὰ λάβουν τὰ προσήκοντα μέτρα διὰ νὰ ἀποτρέψουν τυχὸν ὑποτροπήν».

Γ. ΣΤΑΜΑΤΗΣ, εἰσαγγελεὺς Ἐφετῶν Ἀθηνῶν. (Ἀπὸ τὴν ἀγόρευσή του στὴ δίκη τῶν ἀρχιπραξικοπηματιῶν).

Ἡ Κεντρικὴ Ὑπηρεσία Πληροφοριῶν (ΚΥΠ) ὑπῆρξε ἡ κατ' ἐξοχὴν παντοδύναμη μυστικὴ ὑπηρεσία τῆς ἑπταετίας. Τὸ γεγονὸς ὀφείλεται πρῶτα ἀπ' ὅλα στὸ ὅτι ἡ πλειοψηφία τῶν πραξικοπηματιῶν εἶχε ἀναπτυχθεῖ στοὺς κόλπους της (Παπαδόπουλος, Μακαρέζος, Λαδᾶς, Γκαντώνας, Τσάκας, Καραμπέρης, Ρουφογάλης).

Πρῶτος διευθυντής της (στὴν 7ετία) ὁ Ἀλέξ. Χατζηπέτρος. Ὑποδιευθυντὴς ὁ παντοδύναμος Μιχαὴλ Ρουφογάλης, ποὺ μετὰ τὴν ὑπουργοποίηση τοῦ Χατζηπέτρου θ' ἀναλάβει καὶ τὴ διεύθυνση τῆς ΚΥΠ καὶ θὰ γίνει ὁ «ἀστέρας τῆς ἐπαναστάσεως» μ' ἕνα τρόπο χαρακτηριστικό: ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ ὁ κορυφαῖος ρόλος του «ὑπογραμμίζει» τὴ σπουδαιότητα τῶν μυστικῶν ὑπηρεσιῶν στὴν ἑπταετία, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη, οἱ κοσμικὲς ἐμφανίσεις του ἐπεξηγοῦν τὶς πραγματικὲς προθέσεις τῆς «νέας ἄρχουσας τάξεως» στὴν ἑλληνικὴ κοινωνία, ποὺ περιλαμβάνει καὶ τὴ μερίδα τῶν «ἐντίμων καὶ φιλολαϊκῶν ἐπαναστατῶν»...

Στὰ προδικτατορικὰ χρόνια ἡ ΚΥΠ ἀσχολεῖτο βασικὰ μὲ τὴ δράση τῶν Ἑλλήνων στὸ ἐξωτερικὸ καὶ μὲ ὁρισμένα θέματα ἀσφαλείας στὸ ἐσωτερικό. (Τὸ δεύτερο παράλληλα μὲ τὴ ΓΔΕΑ). Ἡ δραστηριοποίηση τῶν κομμουνιστῶν σὰν βασικό της ἀντικείμενο πρὶν ἀπὸ τὸ 1967, διευρύνεται μετὰ τὸ πραξικόπημα στὴν παρακολούθηση κάθε ἀντικαθεστωτικῆς ἐνέργειας.

Στὰ ὑψηλὰ κλιμάκια τῆς ΚΥΠ οἱ σχέσεις μὲ τὶς «συμμαχικὲς» μυστικὲς ὑπηρεσίες γίνονται στενότερες. Πέρα ἀπὸ τὴν «ὑπηρεσιακὴ» συνεργασία, ποὺ στὴν οὐσία εἶναι πλήρης ὑποταγὴ στὴν παντοδύναμη CIA, ἡ ἡγεσία τῆς δικτατορικῆς ΚΥΠ, μὲ προεξέχοντα τὸ Ρουφογάλη, ἐπιβεβαιώνει τὶς σχέσεις αὐτὲς μὲ προκλητικὲς δημόσιες ἐμφανίσεις σὲ κοσμικὸ κέντρο τοῦ Καλαμακίου.

Πολλαπλὲς δραστηριότητες

Στὰ κατώτερα κλιμάκια ἕνας ἀπίθανος συρφετὸς πρώην παρακρατικῶν, «συγγενῶν», φανατικῶν χουντικῶν καὶ ἐθνικοφρόνων ἐπανδρώνει τὶς «ὑπηρεσίες» της στὸ ἐξωτερικὸ καὶ τὴν Ἑλλάδα σημαντικά. Σὲ κάθε πρεσβεία, προξενεῖο, γραφεῖο τύπου, ἐργατικὴ ἢ ἐμπορικὴ ἀποστολὴ εἶναι πανταχοῦ παρόντες καὶ παντοδύναμοι οἱ ἄνθρωποι τῆς ΚΥΠ. Παρακολουθοῦν τὴ δράση τῶν Ἑλλήνων ἀντιδικτατορικῶν, τοὺς φακελώνουν, τοὺς ἀπειλοῦν, ὀργανώνουν τραμπούκικες ἀντισυγκεντρώσεις καὶ τρομοκρατικὲς ἐνέργειες, συχνὰ φτάνουν καὶ μέχρι τὴ δολοφονία – ὅπως τοῦ διπλωμάτη Μαυρογένη στὴ Δανία. Ἀκόμη, ἱδρύουν καὶ χρηματοδοτοῦν «ἐθνικὰ σωματεῖα», συλλόγους καὶ ἔντυπα, κατασκευάζουν ψηφίσματα καὶ στέλνουν μηνύματα συμπαραστάσεως ἢ συγχαρητήρια τηλεγραφήματα. Ἰδιαίτερη δραστηριότητα ἐπιδεικνύουν οἱ πράκτορες τῆς ΚΥΠ στὴ Δυτ. Γερμανία, τὴν Ἀγγλία, τὴ Γαλλία, τὶς Σκανδιναυϊκὲς χῶρες καὶ τὸν Καναδά.

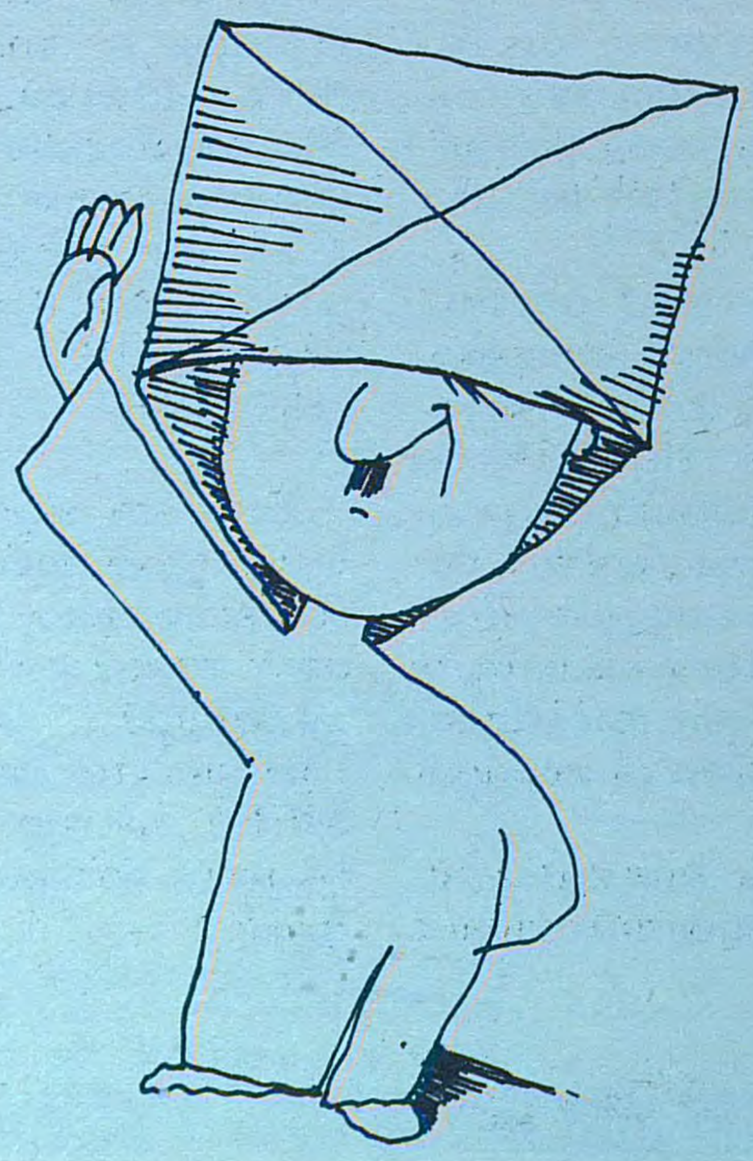

Στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες ἡ φιλοχουντικὴ δράση ἡγετῶν τοῦ ἀποδήμου ἑλληνισμοῦ, ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς καὶ ἡ συμπαράσταση ποὺ δείχνουν οἱ Τζόνσον, Νίξον καὶ Ἄγκνιου πρὸς τοὺς Ἕλληνες συνταγματάρχες, ὁδηγοῦν τὸ κατὰ βάση συντηρητικὸ ἀπόδημο ἑλληνικὸ στοιχεῖο, σχεδὸν μέχρι τὴν πλήρη ἀπολιτικοποίηση. Οἱ Ἡνωμ. Πολιτεῖες εἶναι ἡ χώρα ποὺ ὁλόκληρη τὴ διάρκεια τῆς ἑπταετίας δημιούργησε τοὺς λιγότερους πονοκεφάλους γιὰ τὴν ΚΥΠ...

Στὴ Δυτικὴ Εὐρώπη, ὅμως, οἱ ἄνθρωποι καὶ οἱ μέθοδοί της δοκιμάζονται σκληρά. Ἀπομονώνονται, ξεσκεπάζονται καὶ παρὰ τὰ μυστικὰ κονδύλια, ποὺ ὑπολογίζονται σὲ δεκάδες ἑκατομμυρίων γιὰ κάθε χώρα, πολὺ λίγοι ἐξαγοράζονται – ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία ἀντιδρᾶ ἐχθρικά. Ἀδιάφορα, ὅταν κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἑπταετίας ἡ ΚΥΠ εἶχε καταστρώσει μὲ τὴ βοήθεια τῶν ἁρμοδίων ὑπουργείων καὶ ἑλληνικῶν Πρεσβειῶν ἕνα μεγάλο πρόγραμμα ἐνημερώσεως καὶ «πολιτιστικῆς καλλιεργείας», ποὺ θὰ τὸ ὑλοποιοῦσαν ἑορταστικὲς ἐκδηλώσεις πατριωτικοῦ χαρακτήρα, προβολὲς λαογραφικῶν ταινιῶν, ἐνίσχυση τῶν φιλοχουντικῶν «ἑλληνικῶν ραδιοφωνικῶν ὡρῶν» σὲ διάφορους σταθμοὺς τοῦ ἐξωτερικοῦ, οἰκονομικὲς «ἀρωγὲς» σὲ πολιτιστικὰ σωματεῖα, δημιουργία βιβλιοθηκῶν κ.ἄ. Γιὰ τὸ πρόγραμμα αὐτό, ποὺ εἴτε ἀπέτυχε στὰ περισσότερα σημεῖα του, εἴτε ὑλοποιήθηκε μὲ φτωχὰ ἀποτελέσματα (ἐνῶ κόστισε δεκάδες ἑκατομμυρίων), τὴν ἐπιτυχία του ἀκόμη εἶχαν ἀναλάβει ἡ Γενικὴ Διεύθυνση Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ τοῦ Ὑπ. Προεδρίας, ἡ Γεν. Γραμματεία Τύπου καὶ Πληροφοριῶν, ὁ ΕΟΤ, τὸ Ἐθνικὸ Ἵδρυμα «Βασιλεὺς Παῦλος» καὶ τὸ Ὑπ. Ἐργασίας. Καὶ ὅλα αὐτά, ποὺ ἀποτελοῦν τὴν ποικιλόμορφη ἀλλὰ καὶ ἄγνωστη πτυχὴ γιὰ τοὺς Ἕλληνες τοῦ Ἐξωτερικοῦ, καλύπτονται κάτω ἀπὸ τὸ νομοθετικὸ διάταγμα 380 τῆς 12-12-69 μὲ τὸ ὁποῖο καθόρισε ἡ δικτατορία τὴν ἀποστολή, τὶς ἁρμοδιότητες καὶ τὴ διάρθρω-

ση τῆς ΚΥΠ. Τὸ ἄρθρο 2 εἶναι χαρακτηριστικὸ γιὰ τὴν παντοδυναμία τῆς ΚΥΠ, τὰ χρόνια ἐκεῖνα:

«–1. Εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῆς ΚΥΠ ἀνήκουν:
Α) Ἡ συλλογὴ καὶ ἐπεξεργασία τῶν ἀπαιτουμένων πληροφοριῶν: α) Διὰ τὴν ἐθνικὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν ἐθνικὴν πολιτικήν. β) Διὰ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ καὶ τῶν πάσης φύσεως ὀργανισμῶν ἢ ἐγκαταστάσεων ὧν ἡ λειτουργία εἶναι ἰδιαιτέρας ἐθνικῆς σημασίας. Ἡ συλλογὴ καὶ ἐπεξεργασία τῶν ὑπὸ τὸ στοιχεῖον τοῦτο πληροφοριῶν πραγματοποιεῖται ὑπὸ τῆς ΚΥΠ ἐν συνεργασία μετὰ τῶν λοιπῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν ἀσφαλείας καὶ πληροφοριῶν, κατὰ τὰ δι' ἀποφάσεως τοῦ Πρωθυπουργοῦ ὁριζόμενα. γ) Διὰ τὴν παρακολούθησιν τῆς δραστηριότητος τῶν ὀργάνων τοῦ Διεθνοῦς κομμουνισμοῦ καὶ ἰδία καθ' ὅσον αὕτη στρέφεται κατὰ τῆς ἐθνικῆς ἀσφαλείας καὶ τοῦ κρατοῦντος κατὰ τὸ Σύνταγμα Πολιτεύματος.
Β) Ὁ συντονισμὸς ἐντὸς τῶν δι' ἀποφάσεων τοῦ Πρωθυπουργοῦ διαγραφομένων πλαισίων τῆς δραστηριότητος ἁπασῶν τῶν Ὑπηρεσιῶν Πληροφοριῶν καὶ Ἀσφαλείας τοῦ Κράτους, εἰς ὅ,τι αὕτη ἀφορᾶ τὴν δυνατότητα αὐτῶν πρὸς συλλογὴν καὶ διάθεσιν τῶν πληροφοριῶν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰς ὑπὸ τὸ στοιχεῖον Α ἁρμοδιότητας.
Γ) Ἡ διάθεσις πρὸς ἐκμετάλλευσιν τῶν ἐπεξειργασμένων πληροφοριῶν εἰς τὰς ἁρμοδίας ἀρχὰς καὶ ἡ πρὸς ταύτας εἰσήγησις διὰ τὴν λῆψιν τῶν ἀναγκαίων μέτρων πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν διαγραφομένων ἐξ ἀπόψεως ἐθνικῆς ἀσφαλείας καταστάσεων.
Δ) Ἡ ἀντιμετώπισις τῆς κατασκοπευτικῆς κατὰ τῆς Χώρας δραστηριότητος ξένων ὀργάνων πληροφοριῶν.
Ε) Ἡ ἐνίσχυσις τοῦ ἔργου τῶν ἁρμοδίων διὰ ψυχολογικὰς ἐνεργείας κρατικῶν ὑπηρεσιῶν, ἐντὸς τῶν δι' ἀποφάσεων τοῦ Πρωθυπουργοῦ διαγραφομένων πλαισίων.
ΣΤ) Οἱαδήποτε ἑτέρα ἀποστολὴ συναφὴς πρὸς τὸ ἔργον της, ἥτις ἀνατίθεται δι' ἀποφάσεων τοῦ Πρωθυπουργοῦ.

–2. Ἐν καιρῷ πολέμου ἢ Γενικῆς Ἐπιστρατεύσεως ἡ ΚΥΠ παραλλήλως πρὸς τὰς ἐν παραγράφῳ 1 τοῦ παρόντος ἄρθρου ἁρμοδιότητάς της ἀναλαμβάνει, ὡς ἐπιτελεῖον Πληροφοριῶν, καὶ τὸν συντονισμὸν τῶν δραστηριοτήτων ἁπασῶν τῶν Ὑπηρεσιῶν Πληροφοριῶν τοῦ Κράτους, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ Ἀρχιστρατήγου ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν κατὰ νόμον ἁρμοδιοτήτων του, κατὰ τὰ δι' ἀποφάσεων αὐτοῦ ὁριζόμενα».

Ἡ διάρθρωση

Τὸ προσωπικὸ τῆς ΚΥΠ ἀποτελεῖται βασικὰ ἀπὸ ἀξιωματικούς, ἀνθυπασπιστὲς καὶ ὁπλίτες τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων καὶ τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας, ἀπὸ μονίμους καὶ ἐπὶ συμβάσει πολιτικοὺς ὑπαλλήλους διαφόρων Ὑπουργείων, ὑπηρεσιῶν καὶ ὀργανισμῶν. Τὸ νομοθετικὸ διάταγμα 380 θέσπιζε μία σειρὰ ἀπὸ εὐεργετικὲς διατάξεις γιὰ τὸ στρατιωτικὸ ἢ πολιτικὸ προσωπικὸ ποὺ προσλαμβάνονταν ἢ ὑπηρετοῦσε στὴν ΚΥΠ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐπταετίας. Οἱ διορισμοί, οἱ τοποθετήσεις ὑπαλλήλων τῆς ΚΥΠ ἐν εἴδει «κομμισαρίων» σὲ ἄλλες ὑπηρεσίες, γίνονταν μὲ ἀπόρρητες ἀποφάσεις ποὺ δὲν ἐγνωστοποιοῦντο πουθενά.

Ἄγνωστη, ἀκόμα, εἶναι καὶ ἡ διάθεση μεγάλων κονδυλίων γιὰ ἀγορὰ πληροφοριῶν γιὰ ἐθνικοὺς σκοπούς, τὰ ἔξοδα γιὰ παρακολουθήσεις τηλεφώνων, ποὺ οἱ μαγνητοφωνήσεις τους παραδίδονταν στὴν ΕΣΑ, τὰ ἔξοδα γιὰ ἐργαστήριο μικροφίλμς ,τὰ τμήματα φωτογραφήσεων, τῶν παρακολουθήσεων μὲ αὐτοκίνητα «ὑπόπτων», τῶν ἐνοικιάσεων γραφείων καὶ διαμερισμάτων ὅπως καὶ τῆς ἱδρύσεως ψεύτικων ἐπιχειρήσεων. Οἱ διευθυντὲς καὶ τμηματάρχες τῆς ΚΥΠ διαχειρίζονται ἑκατοντάδες χιλιάδων δραχμῶν γιὰ τὴ διάθεση τῶν ὁποίων δὲν εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ προσκομίσουν κανένα δικαιολογητικό. Παράλληλα στὸ προσωπικὸ τῆς ΚΥΠ χορηγοῦνται δύο ἐπιδόματα σὲ ποσοστὰ ἀφάνταστα γιὰ τοὺς ὑπολοίπους ὑπαλλήλους.

- Τὸ ἕνα, ποὺ λέγεται «ἐπίδομα ὑψηλοῦ βαθμοῦ εὐθύνης καὶ ἀσφαλείας» εἶναι 50% τοῦ μισθοῦ.
- Τὸ ἄλλο, ποὺ λέγεται «ἐπιπόνου ἐργασίας», φθάνει τὸ 30% τοῦ βασικοῦ μισθοῦ.

Μ' ἕνα νέο διάταγμα, τὸ 571 τῆς 2-6-70, προβλέπονται καὶ εὐεργετικὰ μέτρα γιὰ τὸ στρατιωτικὸ καὶ πολιτικὸ προσωπικὸ τῆς ΚΥΠ. Γιὰ παράδειγμα, τὸ ἄρθρο 8 τοῦ διατάγματος αὐτοῦ ἐπιτρέπει χωρὶς τοὺς δημοσιοϋπαλληλικοὺς περιορισμοὺς τὶς προαγωγὲς ὑπαλλήλων τῆς ΚΥΠ ποὺ δὲν ἔχουν τὰ σχετικὰ προσόντα. Καὶ σ' αὐτὸ τὸ ἄρθρο κρύβεται ἡ σκανδαλώδης εὔνοια πρὸς τὴν ἀργόμισθη σύζυγο τοῦ ἀρχιδικτάτορα Δέσποινα Παπαδοπούλου.

Ἡ σημερινὴ κατάσταση

Μετὰ τὴ δημοκρατικὴ ἀλλαγή, μὲ τὸ νομοθετικὸ διάταγμα τῆς 27-9-74 γίνεται μία ἀνακατάταξη τῶν ἁρμοδιοτήτων τῆς ΚΥΠ ὅπως εἶχαν καθοριστεῖ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐπταετίας, μαζὶ καὶ κάποιος περιορισμός.

Ἡ ΚΥΠ διευθύνεται σήμερα ἀπὸ τὸν στρατηγὸ Φάτση καὶ ὑπάγεται στὸν Ὑπουργὸ Προεδρίας κ. Γ. Ράλλη. Ἂν κρίνει κανεὶς ἀπὸ τὶς συχνὲς διαμαρτυρίες Ἑλλήνων τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἀπὸ τὴ σιωπὴ τῆς ΚΥΠ στὶς σχετικὲς καταγγελίες, ἡ κάθαρση στὸν τομέα αὐτὸ δὲν ἔχει προχωρήσει σὲ ἱκανοποιητικὸ βαθμό, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ συντηρεῖται ἕνα κλίμα ἀναταραχῆς ἀνάμεσα στοὺς Ἕλληνες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, κυρίως, ὄχι μόνο γιὰ τὴν ἀτιμωρησία ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν παρουσία στὰ ἴδια πόστα – ὅπως ἐπὶ δικτατορίας – ἀνθρώπων ποὺ ἔχουν ἐπισημανθεῖ καὶ καταγγελθεῖ σὰν πράκτορές της σὲ πρεσβεῖες, προξενεῖα, ἐργατικὲς ἀποστολές, καὶ σχολεῖα τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Γιὰ τὸ πόσο ἀναγκαία εἶναι ἡ κάθαρση αὐτὴ στὴν ΚΥΠ, ἀλλὰ καὶ πόσο λίγα βήματα ἔχουν γίνει πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτή, εἶναι ἀποκαλυπτικὸ τὸ βούλευμα γιὰ τὰ γεγονότα τοῦ Πολυτεχνείου. Ἐκεῖ ἀναφέρεται ἡ προβοκατορικὴ καὶ δολοφονικὴ δράση ὁμάδων πρακτόρων τῆς ΚΥΠ μέσα στὸ Πολυτεχνεῖο καὶ τοὺς γύρω δρόμους. Γιὰ τὴ δραστηριότητα αὐτὴ (θανατηφόρες σωματικὲς κακώσεις καὶ βαριὲς σωματικὲς βλάβες) δικάζονται τελικὰ μόνο τρία ἄτομα: ὁ τότε ἀρχηγός της Ρουφογάλης, ὁ μοίραρχος Δημ. Κατσούλης καὶ ὁ πράκτορας Δημ. Πίμπας. Οἱ δύο πρῶτοι γιὰ τὶς σχετικὲς ἐντολὲς ποὺ ἐξέδωσαν καὶ ὁ τρίτος γιὰ τὴ διάπραξη τῶν παραπάνω ἀδικημάτων.

> Τὸ βούλευμα ἀναφέρει ὅτι τὶς προβοκάτσιες καὶ δολοφονικὲς πράξεις διέπραξαν πολλοὶ πράκτορες τῆς ΚΥΠ, ἀπὸ τοὺς ὁποίους κανεὶς δὲν παραπέμπεται καὶ κανεὶς δὲν ἀπεκαλύφθη...

Γεγονὸς ποὺ ἐπιτρέπει τὸ συλλογισμὸ ὅτι οἱ πράκτορες αὐτοὶ μᾶλλον ἐξακολουθοῦν νὰ ὑπηρετοῦν σήμερα τὴ δημοκρατικὴ Ἑλλάδα. Τὸ γεγονὸς γίνεται ἐξοργιστικὸ καὶ ἀπὸ μία ἄλλη πτυχὴ τοῦ βουλεύματος, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία οἱ πράκτορες τῆς ΚΥΠ πυροβολοῦσαν ἐν ψυχρῷ τοὺς φοιτητὲς ποὺ ἐξέρχονταν ἀπὸ τὸ Πολυτεχνεῖο καὶ εἶχαν ἐγκαταστήσει σὲ γειτονικὴ ταράτσα ἕνα ὁπλοπολυβόλο. Γιὰ τὴ δολοφονικὴ αὐτὴ δράση, τὸ βούλευμα δὲν καταλογίζει καμιὰ εὐθύνη στὸ Ρουφογάλη, οὔτε καὶ σὲ κανέναν ἄλλο, πρᾶγμα ποὺ σημαίνει πόσο δύσκολο ἦταν τὸ ἔργο τοῦ ἀνακριτῆ, ἀλλὰ καὶ πόσο ἰσχυρὰ στεγανὰ ὑπάρχουν στὴν ΚΥΠ ἀκόμα καὶ σήμερα, ἀφοῦ δὲν μπόρεσε οὔτε ἡ ἴδια ν' ἀποκαλύψει τοὺς δολοφόνους – πράκτορες ἐκείνου τοῦ καιροῦ.

ΥΠΕΑ

Φάκελος:

«ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠ. ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΕΩΣ
ΥΠΕΑ/Α–1–2ον
Ἀριθμ. Πρωτ. ΓΑ 1699/361–330859

ΑΠΟΡΡΗΤΟΣ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25/10/1975
Πρός: ΥΓΑ Ἀθηνῶν
Κοιν.: ΥΓΑ Πρωτευούσης – ΥΓΑ Πειραιῶς.

Θέμα: «Ἐπιτροπὴ Ἀλληλεγγύης Στὸν Ἀγῶνα τοῦ Λαοῦ τῆς Παλαιστίνης».

Διαβιβάζοντες προσηρτημένως φωτοαντίγραφον δημοσιεύματος τῆς κομμουνιστικῆς ἐφημερίδος «ΑΥΓΗ» τῆς 19.10.75, ἀφορῶντος εἰς δραστηριότητας τῆς ἐν θέματι ἐπιτροπῆς, ἀπροσδιορίστου εἰσέτι παραταξιακῆς τοποθετήσεως, παρακαλοῦμεν διὰ τὴν ἐνημέρωσιν, παρακολούθησιν τῶν ἐν γένει ἐκδηλώσεων καὶ ἀναφορὰν ἡμῖν τῶν διαπιστώσεών σας.

Ἐντολῇ Ἀρχηγοῦ
Ὁ Α΄ Διευθυντὴς
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΟΛΛΙΑΣ
Συνταγματάρχης»

(Τὸ περιβόητο ἔγγραφο τῆς Υ.Π.Ε.Α. γιὰ τὴν παρακολούθηση 9 βουλευτῶν).

Ἡ Ὑπηρεσία Ἐθνικῆς Ἀσφαλείας (ΥΠ.Ε.Α.) «ἀντικατέστησε» τὴ ΓΔΕΑ (Γενικὴ Διεύθυνση Ἐθνικῆς Ἀσφαλείας) ποὺ ἱδρύθηκε τὸ 1958 καὶ ὑπάγεται στὸ Ὑπουργεῖο Δημοσίας Τάξεως. Τῆς ΥΠΕΑ προΐσταται, σύμφωνα μὲ τὸν κανονισμό, ἀξιωματικὸς τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων, συνήθως στρατηγός, ποὺ ἔχει ὑπηρετήσει στὸ 2ο Γραφεῖο Στρατοῦ. Ἡ ἵδρυση τῆς ὑπηρεσίας ἔγινε μὲ τὸ Ν.Δ. 3914 τοῦ 1958 καὶ βασικὸς σκοπὸς τῆς δημιουργίας της ἦταν ἡ παρακολούθηση κάθε ἀντεθνικῆς ἐνεργείας στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Ἑλλάδας, μὲ κύριο χαρακτηριστικὸ τὸν ἀντικομμουνισμό, σὲ μία περίοδο ποὺ ἡ ΕΔΑ ἦταν ἀξιωματικὴ ἀντιπολίτευση στὴ Βουλὴ καὶ ἡ τότε κυβέρνηση μεθόδευε ἕνα μεγάλο σχέδιο γιὰ τὴν ἀποδυνάμωση τῆς ἀριστερῆς παρατάξεως.

Ἡ ΥΠΕΑ εἶναι βασικὰ ἐπιτελικὴ ὑπηρεσία καὶ ὑποβοηθεῖται στὸ ἔργο της ἀπὸ ἐκτελεστικοὺς μηχανισμοὺς τῆς Γενικῆς Ἀσφαλείας καὶ τῆς ΚΥΠ. Σὰν τέτοια ὑπηρεσία ἀπὸ τὸν καιρὸ τῆς ἱδρύσεώς της εἶχε γεμίσει ἀπὸ σοβιετολόγους συμβούλους ποὺ μεθόδευαν τὴ στρατηγικὴ καὶ τὴν τακτικὴ τοῦ ἀντικομμουνιστικοῦ ἀγώνα, φίλοι καὶ παρακοιμώμενοι οἱ περισσότεροι τοῦ σοβιετολόγου Γεωργαλᾶ.

Στὰ πλαίσια τῆς ἁρμοδιότητας τῆς ΥΠΕΑ, γινόντουσαν ἀπὸ τὸ 1958 στὰ γραφεῖα της οἱ συσκέψεις τῆς περίφημης «εἰδικῆς ἀντικομμουνιστικῆς ἐπιτροπῆς», ποὺ συμμετεῖχαν ὁ Παπαδόπουλος, ὁ Σάββας Κωσταντόπουλος καὶ ὁ Ἄγγελος Προκοπίου. Τὰ πρακτικὰ τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς ἐξαφανίστηκαν κατὰ τὴ διάρκεια τῆς δικτατορίας καὶ λέγεται ὅτι εἶναι φυγαδευμένα σήμερα σὲ συγγενικὸ πρόσωπο τοῦ πρώην δικτάτορα Παπαδόπουλου στὸ ἐξωτερικό. Παράλληλα, ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα τῆς ὑπηρεσίας βρέθηκαν πολλὰ ἐπιβαρυντικὰ στοιχεῖα γιὰ στενοὺς συγγενεῖς, φίλους καὶ προστατευομένους τῶν πραξικοπηματιῶν, ποὺ περιέχονταν στοὺς ἀτομικούς τους φακέλους.

Αὐτὸ τὸν καιρό, παράλληλα μὲ τὶς ἄλλες ἔρευνες στὶς ὁποῖες θὰ ἀναφερθοῦμε πιὸ κάτω, γίνονται προσπάθειες στὴν ΥΠΕΑ νὰ ἀναζητηθοῦν οἱ ὑπεύθυνοι τῶν κλοπῶν αὐτῶν, καθὼς εἶναι γνωστοὶ οἱ λόγοι ποὺ ἀφαιρέθηκαν τὰ στοιχεῖα.

Λεπτομέρεια: τὰ γραφεῖα τῆς ΥΠΕΑ βρίσκονται στὸ κτίριο τῆς ὁδοῦ Πανεπιστημίου 8 καὶ Βουκουρεστίου, ὅπου στεγάζεται καὶ ἡ ... Ἀμερικανικὴ Ὑπηρεσία Πληροφοριῶν! Τὶς δύο Ὑπηρεσίες, χωρίζει ἕνας ὄροφος. Γι' αὐτὴ τὴν περίεργη γειτνίαση ἔχει κατατεθεῖ ἐρώτηση στὴ Βουλή.

Οἱ ἁρμοδιότητες

Στὴν ἁρμοδιότητα τῆς ΥΠΕΑ ἀνήκουν: «α) Ὁ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὑπ' αὐτῆς συγκεντρουμένων πληροφοριῶν καὶ ἐν γένει στοιχείων, χειρισμὸς κατὰ τρόπον ἐνιαῖον, ἁπάντων τῶν θεμάτων Ἐθνικῆς Ἀσφαλείας καθ' ἅπασαν τὴν ἐπικράτειαν. β) Ἡ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὑπ' αὐτῆς συγκεντρουμένων στοιχείων καὶ πληροφοριῶν, εἰσήγησις εἰς τὰς ἁρμοδίας κρατικὰς καὶ ἑτέρας ἀρχάς, πρὸς λῆψιν τῶν ἐπιβαλλομένων μέτρων ἢ ἡ λῆψις τούτων ὑπὸ τῆς ἰδίας τῆς ὑπηρεσίας διὰ τὴν ἀποτροπὴν τῆς διαβρώσεως τοῦ προσωπικοῦ τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ, τῶν ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐποπτευομένων Ὀργανισμῶν, Ἱδρυμάτων καὶ Ἐπιχειρήσεων κοινῆς ὠφελείας, ὑπὸ ἀνατρεπτικῶν ἰδεῶν, ὡς καὶ διὰ τὴν ἀποτροπὴν ἢ παρακώλυσιν πάσης ἑτέρας περιπτώσεως ἢ καταστάσεως δυναμένης νὰ διαταράξῃ τὴν εὔρυθμον λειτουργίαν καὶ δραστηριότητα τῶν ἐν λόγῳ φορέων. Ἡ συλλογὴ καὶ ἐπεξεργασία τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ πληροφοριῶν καὶ στοιχείων πραγματοποιεῖται ὑπὸ τῆς ΥΠΕΑ καὶ τῇ συνδρομῇ τῶν λοιπῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν. Καθ' ὃ μέρος ἡ τοιαύτη συνεργασία ἀνάγεται εἰς τὰς σχέσεις ΥΠΕΑ καὶ ΚΥΠ αὕτη ρυθμίζεται κατὰ τὰ εἰδικώτερον ὁριζόμενα διὰ κοινῆς ἀποφάσεως τοῦ ἐποπτεύοντος τὴν τελευταίαν πολιτειακοῦ ὀργάνου καὶ τοῦ Ὑπ. Δημοσίας Τάξεως. γ) Ἡ μέριμνα διὰ τὴν ρύθμισιν παντὸς θέματος, ἀναγομένου εἰς τὴν ἐν τῇ χώρᾳ κίνησιν καὶ παραμονὴν ἀλλοδαπῶν κατὰ τὰς περὶ τούτων διατάξεις».

Βασικά, στὴν πράξη, τὰ κυριότερα ἀντικείμενα τῆς ΥΠΕΑ κατὰ τὴν προδικτατορικὴ περίοδο ἦταν ἡ κομμουνιστικὴ δράση στὸ ἐσωτερικὸ τῆς χώρας ἀπὸ Ἕλληνες ἢ ἀλλοδαπούς. Κύριοι τομεῖς της ἦταν ἡ ἀντικατασκοπεία καὶ ἡ παρακολούθηση τῆς δράσης ὅλων τῶν ἀλλοδαπῶν ποὺ βρίσκονταν στὴν Ἑλλάδα. Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι τὴν προδικτατορικὴ περίοδο, δὲν ὑπῆρχαν φάκελοι γιὰ στοιχεῖα τῆς ἄκρας Δεξιᾶς ποὺ οἱ δραστηριότητές τους εἶχαν σχέση μὲ θέματα ἐσωτερικῆς ἢ ἐθνικῆς ἀσφαλείας.

Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἑπταετίας ἡ ΥΠΕΑ, ἀπὸ ἐπιτελικὴ ὑπηρεσία ποὺ ἦταν, μεταβλήθηκε σ' ἕνα κέντρο διεκπεραίωσης, παρακολούθησης καὶ φακελώματος – σχεδὸν σ' ἕνα παράρτημα τῆς ΚΥΠ. Ἴσως καὶ αὐτὸ νὰ ὀφειλόταν στὸ ὅτι γιὰ τὸ προσωπικό της δὲν ὑπῆρχαν τὰ εὐεργετήματα καὶ οἰκονομικὰ ὀφέλη, κυρίως, ποὺ ὑπῆρχαν γιὰ τὸ προσωπικὸ τῆς ΚΥΠ.

Τὸ ἀντικείμενο τῆς ΥΠΕΑ τὰ δικτατορικὰ χρόνια ἦταν βασικά:

1. Ἡ παρακολούθηση τῶν φρονημάτων τῶν ὑπαλλήλων ὅλων τῶν ὑπουργείων καὶ ὀργανισμῶν.
2. Ἡ χορήγηση ἢ μὴ διαβατηρίου γιὰ τὸ ἐξωτερικό.

Ἡ πρώτη ἁρμοδιότητα συνετέλεσε στὸ σχηματισμὸ ἑκατοντάδων χιλιάδων φακέλων, ἐνῶ ἡ δεύτερη καθοριζόταν βασικὰ καὶ ἀπὸ τὴν ΚΥΠ ἢ τοὺς ἰσχυροὺς τῆς δικτατορίας. Ὅσο γιὰ τὴν κύρια ἀποστολή της, ποὺ ἦταν ἡ ἀντικατασκοπεία καὶ ἡ διασφάλιση τῆς Ἐθνικῆς Ἀσφαλείας, εἶχε μετατραπεῖ σὲ μιὰ μικρόχαρη διερεύνηση γιὰ τὸ ἀπώτερο παρελθὸν κάθε ὑπαλλήλου ἢ τὴν ἄρνηση χορηγήσεως διαβατηρίου σὲ ἀντίπαλους τοῦ καθεστῶτος. Ἔτσι δημιουργήθηκε ὁ ἐκπληκτικὸς ἀριθμὸς τῶν φακέλων – ποὺ ξεπερνοῦν τὰ δύο ἑκατομμύρια – γιὰ ἀναρχικές, ἀντικαθεστωτικὲς πράξεις ἢ προθέσεις, ἐνῶ παράλληλα δημιουργήθηκαν καὶ φάκελοι – γιὰ πρώτη φορὰ στὴν ἱστορία τους – καὶ πολιτικῶν τῆς δεξιᾶς.

Ἀργότερα, μερικοὶ ἀπ' αὐτούς, εἶδαν ἢ ἐνημερώθηκαν γιὰ τὸ φάκελό τους, ποὺ ἦταν γεμάτος ἀπὸ καθημερινὰ δελτία παρακολουθήσεως τῆς δικτατορικῆς ΚΥΠ καὶ τῆς Γενικῆς Ἀσφαλείας καὶ κατάλαβαν(;) ὄχι μόνο ποῦ ὁδηγεῖ αὐτὴ ἡ ὑδροκέφαλη ἀστυνομοκρατία ποὺ εἶχε τὰ ἐρείσματά της στὶς κυβερνήσεις τους, ἀλλὰ καὶ πόσο βλαπτικὴ ἦταν στὸ σύνολό της, καθὼς ἦταν τελείως ἀποπροσανατολισμένη γιὰ τοὺς πραγματικοὺς ἐχθροὺς τῆς ἐθνικῆς ἀσφάλειας ποὺ κάθε ἄλλο παρὰ ἦταν οἱ ἀριστεροί, βέβαια.

Ἀξιοσημείωτο ἀπὸ τὴν ἄποψη αὐτὴ εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι γιὰ ὁλόκληρη τὴ σκοτεινὴ δραστηριότητα τῶν Ἰταλῶν νεοφασιστῶν στὴ δικτατορικὴ Ἑλλάδα, δὲν ὑπῆρχε οὔτε ἕνα στοιχεῖο καὶ καμιὰ φροντίδα, παρὰ τὰ πυκνὰ δημοσιεύματα καὶ καταγγελίες τοῦ Ἰταλικοῦ τύπου.

Ἡ ἀδιαφορία καὶ ἡ περίπτωση Πὸτς

Παράλληλα, ὁλόκληρη τὴν περίοδο τῆς δικτατορίας ὀργίαζε ἡ ἀπροκάλυπτη κατασκοπεία τῶν διαφόρων ξένων πρακτόρων, ἐνῶ οἱ τότε ὑπεύθυνοι τῆς ΥΠΕΑ εἶχαν στραμμένα μὲ «πατριωτικὴ» ἀγωνία τὰ βλέμματά τους στὸ βορρᾶ μήπως καὶ περάσει κρυφὰ ἀπὸ τὰ σύνορα κανένας «κομμουνιστὴς κατάσκοπος». Ἡ ἁπλὴ ἀντιχουντικὴ ἐνέργεια, ποὺ σήμαινε φιλοκομμουνιστικὸ χαρακτήρα καὶ τὸ φακέλωμα μὲ τὶς συνέπειές του, ἐθεωρεῖτο ἀπὸ τοὺς δικτάτορες πολὺ σοβαρότερο πράγμα ἀπὸ τὴν κατασκοπεία. Καὶ ἐνῶ στὸ ἐξωτερικὸ δημοσιεύονταν ἀλλεπάλληλα ὀνόματα καὶ προθέσεις τοῦ συμμαχικοῦ παράγοντα, στὴν ΥΠΕΑ ὄχι μόνο διερεύνηση τῶν καταγγελιῶν ποὺ εἶχαν ἄμεση σχέση μὲ τὴν ἐθνικὴ ἀσφάλεια δὲν γινόταν, ἀλλὰ οὔτε ἁπλὴ ἀποδελτίωση τῶν δημοσιευμάτων. Ἔτσι ἡ τραγωδία τῆς Κύπρου ἦταν ἕνα «φυσιολογικὸ» γεγονός. Τὸ ἐκπληκτικὸ τῆς περιπτώσεως εἶναι κάτι ποὺ ἀποκαλύπτεται ἀπὸ τὸ «ΑΝΤΙ» γιὰ πρώτη φορὰ σήμερα:

> Γιὰ τὸν Τζαίημς Πὸτς – ἀρχηγὸ τοῦ κλιμακίου τῆς CIA στὴν Ἑλλάδα τὴν περίοδο τῆς δικτατορίας – δὲν ὑπῆρχε ὄχι ἁπλῶς φάκελος γιὰ τὶς δραστηριότητές του, ἀλλὰ οὔτε καὶ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα τῆς ἀστυνομικῆς του ταυτότητος!

Ἔτσι, ὁ Πὸτς ἔδινε ἀνενόχλητος τὶς δεξιώσεις του στὸ σπίτι του στὸ Παλιὸ Ψυχικὸ ἢ κυκλοφοροῦσε μὲ πολὺ ἄνεση – ἂν καὶ κουτσὸς – σὲ κοσμικοὺς ἀθηναϊκοὺς κύκλους, ὅπου συστηνόταν πολὺ ἐγκάρδια ἀπὸ τοὺς «ἀμφιτρύονες» ἡ πρακτορική του ἰδιότητα. Ἀνενόχλητη ἦταν ἀκόμα ἡ εἴσοδος καὶ ἡ ἔξοδος κάθε Ἀμερικανοῦ φανεροῦ ἢ «ἀφανοῦς τιτλούχου» ἀπὸ τὸ ἀμερικανικὸ ἀεροδρόμιο στὸ Ἑλληνικό, τὴν περίοδο τῆς δικτατορίας.

Ἡ παρακολούθηση τῶν ἀλλοδαπῶν

Ἡ Ὑπηρεσία Ἀλλοδαπῶν ἀποτελεῖ τὸ σπουδαιότερο ἀντικείμενο τῆς ΥΠΕΑ. Σ' αὐτὴν ὑπάγονται οἱ ὑπηρεσίες ἀσφαλείας σὲ ὅλους τοὺς μεθοριακοὺς σταθμοὺς καὶ τὰ ἀεροδρόμια. Κάθε ἀλλοδαπὸς ποὺ μένει παραπάνω ἀπὸ 3 μῆνες στὴν Ἑλλάδα (δηλαδὴ γιὰ σκοποὺς ποὺ ξεπερνοῦν τὰ χρονικὰ περιθώρια ποὺ δίνονται σ' ἕναν τουρίστα) ἀπασχολεῖ τὴν ΥΠΕΑ, ποὺ σχηματίζει τὸν ἀτομικό του φάκελο, καὶ ἐξετάζει τὸν τρόπο διαμονῆς του.

Οἱ σχετικοὶ φάκελοι ὑπολογίζονται γύρω στὶς 700.000 καὶ ἀφοροῦν ἀλλοδαποὺς κάθε εἴδους. Ἡ ΥΠΕΑ, εἴτε συνεκτιμώντας στοιχεῖα ἄλλων μυστικῶν ὑπηρεσιῶν, εἴτε υἱοθετώντας ἀπ' εὐθείας ἀπόψεις τους, εἰσηγεῖται στὸν Ὑπουργὸ Δημοσίας Τάξεως τὴν ἀπέλαση ἢ ἀπαγόρευση εἰσόδου ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Πρόσφατες ἀποφάσεις τῆς ΥΠΕΑ εἶναι ἡ ἀπαγόρευση τῆς εἰσόδου στὴν Ἑλλάδα τοῦ Σαμψὼν καὶ μερικῶν ἄλλων τρομοκρατικῶν στοιχείων τῆς Κύπρου καὶ ἡ ὁμαδικὴ ἀπέλαση τῶν Πακιστανῶν καὶ Ἰνδῶν ἐργατῶν.

Αὐτὸ τὸ ἐκπληκτικὸ ὑλικὸ τῶν 700.000 φακέλων, ποὺ τὸ ἀπαρτίζουν ξένοι πρέσβεις μέχρι Ἕλληνες τουρκικῆς ὑπηκοότητος τῆς Πόλης, ἔμεινε ἀναξιοποίητο ἀπὸ τοὺς «ἐθνοσωτῆρες» καὶ ἔτσι οἱ «συμμαχικὲς» κατασκοπεῖες κατόρθωσαν νὰ διαβρώσουν τὰ πάντα. Ἀπόδειξη τοῦ γεγονότος τοῦ πόσο λίγη σημασία ἔδινε ἡ δικτατορία στὴν ἀποστολὴ τῆς ΥΠΕΑ εἶναι τὸ «προεδρικὸ» διάταγμα 3 τῆς 24-10-73, ποὺ ἔδωσε μία ἐπιφανειακὴ ὀντότητα σ' ἕναν ὀργανισμὸ ποὺ εἶχε ἐκτραπεῖ ἀπὸ τὴν πραγματικὴ ἀποστολή του.

Ἀντίθετα, σχηματίζονταν ὀγκώδεις φάκελοι ἀπὸ τὰ δελτία καθημερινῶν παρακολουθήσεων ὅλων τῶν πολιτῶν, τῶν ἡγετῶν τοῦ συνδικαλισμοῦ στὰ πανεπιστήμια, τῶν χαρακτηρισμένων κομμουνιστῶν καὶ τῶν ἐνεργῶν ἀντιπάλων τοῦ καθεστῶτος. Δίπλα-δίπλα στοὺς φακέλους τοῦ Ζαχαριάδη, τοῦ Σιάντου, τοῦ Μάρκου, τοῦ Κολλιγιάννη, τοποθετήθηκαν καὶ οἱ φάκελοι τοῦ Γ. Ράλλη, τοῦ Π. Κανελλόπουλου, τοῦ Ὀρ. Βιδάλη, τοῦ Ὀπρόπουλου, τοῦ Μαγκάκη καὶ τοῦ ἴδιου τοῦ σημερινοῦ στρατηγοῦ τῆς ΥΠΕΑ, Παντελῆ Καλαμάκη!...

Οἱ φάκελοι αὐτοί, μαζὶ μ' ἐκείνους τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ξεπέρασαν τὰ 2.000.000 καὶ περιεῖχαν στοιχεῖα ὄχι μόνο γιὰ τὶς συναντήσεις τους, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὰ ψώνια τους, τὸ ταχυδρομεῖο τους, τοὺς λογαριασμοὺς κοινοχρήστων κ.λπ. Δὲν εἶναι ὑπερβολικὸ νὰ ὑποστηρίξει κανεὶς ὅτι μέσα σ' αὐτὸ τὸν ὄγκο τῶν φακέλων βρίσκονται φακελωμένοι ὅλοι οἱ Ἕλληνες, ἴσως πολλὲς φορὲς ὁ καθένας, χωρὶς νά' ναι καθόλου ὕποπτοι, ὅπως οἱ καταστηματάρχες τῆς γειτονιᾶς ποὺ ἐπισκέπτονταν οἱ «ὕποπτοι» κ.λπ.

Ἡ ἐκτροπὴ τῆς ΥΠΕΑ ἀπὸ τοὺς πραγματικούς της σκοποὺς καὶ ἡ ἴδια ἡ δεύτερη ἐνασχόλησή της μὲ τὴ σχιζοφρένεια τῆς διαρκοῦς νομιμοφροσύνης στὴ δικτατορία, γέμισαν τὴν ΥΠΕΑ, μαζὶ μὲ τὴν περιοδικὴ συλλογὴ στοιχείων γιὰ τὰ αἰσθήματα καὶ τὴ δράση καὶ κάθε ὑπαλλήλου ὑπουργείου καὶ ὀργανισμοῦ, μ' ἕνα ἐφιαλτικὸ χαρτοβασίλειο. Τὸ ἴδιο χαρτοβασίλειο, ποὺ βασικὰ δημιουργόταν ἀπὸ τὶς ἀναφορὲς τῆς Γενικῆς Ἀσφαλείας, ὑπῆρχε καὶ στὸν φάκελο κάθε πολίτη ποὺ ἤθελε ἔστω καὶ γιὰ μία μέρα νὰ πάει στὸ ἐξωτερικό. Μόνο ποὺ ἐδῶ ὁ φάκελός του ἐμπλουτιζόταν καὶ ἀπὸ τὰ δελτία τῆς ΚΥΠ, ποὺ οἱ πράκτορές της σημείωναν ἔξω κάθε ὑποπτὴ κίνηση τῶν ταξιδιωτῶν.

Μετὰ τὴ δικτατορία

Μετὰ τὴ δημοκρατικὴ ἀλλαγή, οἱ ἀποκαλύψεις τοῦ τύπου γιὰ κάθε εἴδους κατασκοπευτικὴ καὶ νεοφασιστικὴ δραστηριότητα στὴν Ἑλλάδα τῆς δικτατορίας, βρῆκαν τὴν ὑπηρεσία χωρὶς κανένα σχετικὸ στοιχεῖο. Τὰ προβλήματα ποὺ συσσωρεύτηκαν ἄρχισαν νὰ ἀντιμετωπίζονται σιγὰ-σιγὰ καὶ μετὰ πολλὲς ἀλλαγὲς στὸ προσωπικό της μὲ τρεῖς βασικοὺς στόχους:

1. Ἡ σύνταξη καὶ ἡ τακτικὴ ἐνημέρωση ἑνὸς ἀρχείου ποὺ ἀφορᾶ κάθε ἀλλοδαπὸ μὲ ὕποπτο παρελθὸν καὶ μελλοντικὲς φιλοδοξίες καὶ κάθε ὀργάνωση ποὺ ἔχει σαφεῖς ἀντικαθεστωτικὲς προθέσεις. Στὸν κατάλογο αὐτὸ περιλαμβάνονται μερικὲς ἀριστερίστικες ὁμάδες καὶ κυρίως – γιὰ πρώτη φορὰ στὰ ἑλληνικὰ χρονικὰ – οἱ ὀργανώσεις τῆς ἄκρας δεξιᾶς, οἱ Ἕλληνες νεοφασίστες καὶ τὰ πρόσωπα μὲ τραμπούκικο παρελθόν.

2. Ἡ ἐπαναφορὰ τῆς ΥΠΕΑ στὸ καθαυτὸ ἀντικείμενό της. Ἔτσι εἶναι ἀρκετὴ ἡ ἐλαστικότητα γιὰ ταξίδια στὶς ἀνατολικὲς χῶρες, οἱ αἰτήσεις τῶν πολιτικῶν προσφύγων ἐξετάζονται εὐνοϊκά, ὅσο βέβαια ἐπιτρέπει ἡ κυβερνητικὴ πολιτική, καὶ ἔχει ἐπιτραπεῖ ὁ ἐπαναπατρισμὸς 8.000 περίπου Ἑλλήνων ἀπὸ ἀνατολικὲς χῶρες.

Παράλληλα, ἐξετάζονται τὰ προβλήματα ἐθνικῆς ἀσφαλείας ποὺ δημιουργοῦν, σύμφωνα μὲ τὴν κυβερνητικὴ ἀντίληψη, οἱ μειονότητες ποὺ βρίσκονται στὴν Ἑλλάδα, ἡ ὕποπτη δραστηριοποίηση ξένων πρεσβειῶν, οἱ ἀφίξεις καὶ ἡ παρουσία πρακτόρων γνωστῶν ἀπὸ τὸ παρελθόν.

3. Ἡ ἐκκαθάριση τῶν φακέλων ποὺ σχηματίστηκαν ἐπὶ δικτατορίας. Ἂν καὶ ἡ πράξη ἀποτελεῖ μία ἀπόδειξη τῆς κυβέρνησης ὅτι θέλει νὰ κλείσει τὶς ψυχώσεις τοῦ δικτατορικοῦ παρελθόντος, δὲν πρέπει νὰ παραγνωριστεῖ τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν ἀνακοινώθηκαν οὔτε συζητήθηκαν στὴ Βουλὴ τὰ κριτήρια τῆς ἐκκαθάρισης τῶν φακέλων, ὅπως καὶ ἡ σύνθεση τῆς ἐπιτροπῆς ποὺ τὴν ἔκανε...

Ν. Μ.

Τὸ πενταετὲς πρόγραμμα: Στόχοι καὶ δυνατότητες

Τοῦ Παν. Β. Καζάκου

Ναί, φτιάξτε ἕνα σχέδιο,
κι ἂς εἶναι μόνο μέγα φῶς
καὶ φτιάξτ' ἀκόμη ἕνα,
νὰ πετύχουν καὶ τὰ δυό τους δὲν μποροῦν.

Μπ. Μπρὲχτ

Ἡ κυβέρνηση ἀνήγγειλε πρόσφατα τὶς ὁδηγίες πρὸς τοὺς τεχνικούς της συμβούλους γιὰ τὴν κατάρτιση ἑνὸς νέου προγράμματος οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀνάπτυξης, 1976-80. Οἱ ὁδηγίες παρουσιάζουν ἀρκετὰ ἐνδιαφέροντα χαρακτηριστικά. Σύμφωνα μ' αὐτὲς ἡ κυβέρνηση

- *ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸν φετιχισμὸ τῶν ἀριθμῶν, ποὺ ἐκφραζόταν στὴν ψευδαίσθηση, ὅτι ὅσο πιὸ ἀκριβεῖς καὶ λεπτομερειακοὶ εἶναι οἱ ρυθμοὶ ἀνάπτυξης τῶν διαφόρων οἰκονομικῶν μεγεθῶν, τόσο μεγαλύτερη καὶ ἡ ἀποφασιστικότητα τῶν πολιτικῶν φορέων γιὰ τὴν πραγματοποίησή τους,*
- *ἀναγνωρίζει τὴ σημασία ποιοτικῶν μεταβολῶν, ἀναμορφώσεων δηλαδὴ θεσμικοῦ, διαρθρωτικοῦ καὶ ὀργανωτικοῦ χαρακτήρα,*
- *ἐπιδιώκει νὰ στηρίξει τὶς διαδικασίες κατάρτισης καὶ πραγματοποίησης τοῦ προγράμματος «ἐπὶ τῆς εὐρείας συνεργασίας μὲ τοὺς ἐκπροσώπους τῶν ἐργαζομένων καὶ παραγωγικῶν τάξεων» καὶ*
- *φαίνεται ἀποφασισμένη ν' ἀναθεωρήσει τὶς σχέσεις κράτους καὶ ἰδιωτικοῦ τομέα.*

Φυσικὰ ἡ ἐγκατάλειψη τοῦ φετιχισμοῦ τῶν ἀριθμῶν δὲν σημαίνει ὅτι δὲν καθορίζονται μερικοὶ στρατηγικοὶ ποσοτικοὶ στόχοι. Πραγματικά, ἡ κυβέρνηση ἐπιδιώκει νά ἐξασφαλίσει

- *μέσο ἐτήσιο ρυθμὸ αὔξησης τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος κατὰ 2 ὡς 3 ποσοστιαῖες μονάδες μεγαλύτερο τῶν ρυθμῶν ποὺ προβλέπονται γιὰ τὴ Δυτ. Εὐρώπη, καὶ αὐτὸ γιὰ νὰ περιορισθεῖ ἡ διαφορὰ στὸ κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα μεταξὺ τῆς Ε.Κ. καὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ διευκολυνθεῖ ἡ ἔνταξη στὴν Ε.Κ.*
- *μέση ἐτήσια αὔξηση τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς κατὰ 9-10% περίπου, καὶ τῶν ἐπενδύσεων παγίου κεφαλαίου κατὰ 10% περίπου,*
- *δημιουργία ὡς τὸ 1980 200.000 νέων εὐκαιριῶν ἀπασχόλησης στὸν ἀστικὸ τομέα καὶ*
- *περιορισμὸ κατὰ τὸ 1980 τοῦ ἐλλείμματος τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν τρεχουσῶν συναλλαγῶν, ὑπολογιζομένου σὰν ποσοστοῦ ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος στὸ ἥμισυ περίπου τοῦ ἀντιστοίχου φετινοῦ ποσοστοῦ.*

  Μέσα: *Ἐντονώτερη ἐθνικὴ ἀξιοποίηση τῶν ἐθνικῶν πηγῶν ἐνεργείας, ἐνίσχυση τοῦ ἐξαγωγικοῦ προσανατολισμοῦ τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανίας, ὑποκατάσταση τῶν εἰσαγωγῶν ἡμικατεργασμένων κυρίως προϊόντων.*

Ἀξιοσημείωτο εἶναι ὅτι ἡ πραγματοποίηση τῶν ποσοτικῶν στόχων (ἐπιθυμητῶν μεταβολῶν τῶν «στρατηγικῶν μεταβλητῶν») ἐξαρτᾶται ἐδῶ ὄχι μόνο ἀπὸ τὸν ἐπηρεασμὸ ἄλλων ποσοτικῶν μεγεθῶν – πράγμα ποὺ θὰ μᾶς ἔφερνε πίσω σέ, ἂς ποῦμε, παρωχημένες μεθόδους κατάρτισης προγραμμάτων, ποὺ στηρίζονται στὴν ὑπόθεση ὅτι «δὲν ἀλλάζουν οἱ λοιπὲς συνθῆκες» – ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὶς ποιοτικὲς μεταβολὲς ἤ, ὅπως λέμε στὴν οἰκονομικὴ διάλεκτο, ἀπὸ τὴν τροποποίηση τῆς παραμετρικῆς δομῆς τοῦ συστήματος. Τὸ πρόγραμμα εἶναι μὲ τὴν ἔννοια αὐτὴ μοντέρνο.

Μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς ἐξαγγελίας τῶν βασικῶν ἀρχῶν τοῦ κυβερνητικοῦ προγράμματος (31.10.75) καὶ τῆς κατάθεσης τοῦ προϋπολογισμοῦ (11.11.75) τὸ «ΑΝΤΙ» δημοσιεύει μιὰ σειρὰ ἐκτιμήσεων εἰδικῶν συνεργατῶν του καὶ παρουσιάζει συμπληρωματικὰ ἐπιλογὲς ἀπὸ τὸ κυβερνητικὸ πρόγραμμα, τὴν κριτικὴ καὶ τὶς διαφορετικὲς προοπτικές.

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Ι. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

1. Τὸ κυβερνητικὸ πρόγραμμα

Στὸν τύπο τῆς 31-10-75 δημοσιεύτηκαν οἱ ὁδηγίες τῆς κυβέρνησης πρὸς τὸ ΚΕΠΕ (Κέντρο Προγραμματισμοῦ καὶ Ἐρευνῶν) γιὰ τὴ σύνταξη τοῦ α΄ μεταδικτατορικοῦ πενταετοῦς προγράμματος. Οἱ κύριες θέσεις:

Δύο προϋποθέσεις ἐπιτυχίας

«Ἡ ἐξασφάλισις τῆς οἰκονομικῆς καὶ τῆς κοινωνικῆς μας προόδου ἐξαρτᾶται ἀπὸ δύο, θεμελιώδεις καὶ σχεδὸν αὐτονόητες, προϋποθέσεις: τὴν ἐπίτευξιν ὅσον τὸ δυνατὸν ὑψηλοτέρων ρυθμῶν ἀναπτύξεως καὶ τὴν ὀρθολογικὴν ἀναδιάρθρωσιν τῆς δομῆς τῆς οἰκονομίας. Δὲν ἀρκεῖ ἡ ποσοτική, ἂς ποῦμε, ἐπέκτασις, ἡ αὔξησις δηλαδὴ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Εἶναι ἐξ ἴσου τουλάχιστον ἀναγκαία καὶ ἡ πραγματοποίησις ποιοτικῶν μεταβολῶν καὶ ἀναμορφώσεων θεσμικοῦ, διαρθρωτικοῦ καὶ ὀργανωτικοῦ χαρακτῆρος. Ἂν ἐπιδιώκαμε μόνη, χωρὶς νὰ συνοδεύεται ἀπὸ τὴν δαπανηρὴ ἀναδιάρθρωσιν τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς μας δομῆς, τὴν αὔξησιν τοῦ ἐθνικοῦ μας εἰσοδήματος, θὰ μπορούσαμε ἴσως νὰ ἐπιτύχουμε, μέσω μιᾶς τεχνητῆς ὑπερθερμάνσεως τῆς οἰκονομίας, πρόσκαιρα πολὺ θεαματικώτερα ἀποτελέσματα. Θὰ ἐκτίζαμε ὅμως ἐπὶ τῆς *πληθωρικῆς* ἄμμου καὶ θὰ ὑπονομεύαμε τὸ μέλλον, ὄχι μόνον τὸ ἀπώτερο ἀλλὰ καὶ τὸ προσεχές, τῶν ἐργαζομένων τῶν πόλεων καὶ τῆς ὑπαίθρου».

Κεφάλαια ἐξωτερικοῦ

«Τὸ πρόγραμμα θὰ ἀποβλέψῃ εἰς τὴν ἐνθάρρυνσιν τῆς εἰσροῆς ξένου ἐπιχειρηματικοῦ κεφαλαίου διὰ δύο λόγους: πρῶτον διότι χωρὶς αὐτὴν θὰ ἐπιβραδύνετο ἡ οἰκονομική μας ἀνάπτυξις καὶ θὰ προσέκρουε, ὅπως προκύπτει καὶ ἀπὸ ὅσα προανέφερα, εἰς τὸ φράγμα τοῦ συναλλαγματικοῦ ἰσοζυγίου, καὶ δεύτερον διότι τὸ ξένον ἐπιχειρηματικὸν κεφάλαιον εἶναι συχνὰ φορεὺς νέων τεχνολογιῶν καὶ ἐκσυγχρονισμένων μεθόδων διοικήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ὀργανώσεως τῆς ἐμπορίας.

Θὰ ἀποθαρρυνθοῦν ἐπενδύσεις μὲ κεφάλαια ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ παράγουσαι προϊόντα μὲ χαμηλὴ προστιθεμένη ἀξία καὶ ἀποβλέπουσαι εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς».

Ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία

«Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις θεωρεῖ τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν ὡς τὴν πρωταρχικὴν κινητήριον δύναμιν τῆς οἰκονομίας.

Ὅμως θὰ πρέπει νὰ ἀντιληφθῇ ἡ ἐργοδοσία – καὶ σὲ ὅσες, ἐλπίζω ἐλάχιστες, περιπτώσεις δὲν τὸ ἀντιληφθῇ, θὰ τὴν ἐξαναγκάσῃ τὸ κράτος νὰ ἀντιληφθῇ – ὅτι ὅποιος ἀσκεῖ τὴν ἡγεσία μιᾶς μεγάλης ἢ μικρᾶς ἐπιχειρήσεως δὲν μπορεῖ καὶ δὲν τὸν συμφέρει μακροπροθέσμως στὴν ἐποχή μας νὰ εἶναι μόνον ἰδιώτης. Εἶναι ἢ πρέπει νὰ γίνῃ ἂν δὲν εἶναι, ταυτόχρονα καὶ κοινωνικὸς λειτουργός.

Λίγους μῆνες νωρίτερα ὁ Διοικητὴς τῆς ΕΤΕ κ. Α. Ἀγγελόπουλος στὴν ἐτήσια ἔκθεσή του εἶχε τονίσει τὴν ἀνάγκη νὰ θεωρηθεῖ τὸ πάγιο κεφάλαιο τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων σὰν κεφάλαιο ἐθνικῶν ἐγκαταστάσεων – μιὰ πρόταση μὲ ὑπονοούμενες προεκτάσεις, ποὺ ξεπερνοῦν κατὰ πολὺ τὶς ρητὰ ἐπισημανθεῖσες στὴν ἔκθεση. Ἡ κυβέρνηση φαίνεται λοιπὸν ὅτι ὄχι μόνο υἱοθέτησε τὶς θέσεις τῆς Διοίκησης τῆς ΕΤΕ ἀλλὰ καὶ τὶς ξεπέρασε.

Ἡ σύγκριση αὐτὴ δὲν γίνεται ἐδῶ τυχαῖα: Ὁ κ. Ἀγγελόπουλος καὶ οἱ ἀρθρογράφοι τοῦ περιοδικοῦ «Νέα Οἰκονομία» (Φίλιας, Ζαχαρέας, Κριμπάς, Πεσμαζόγλου, Ψαρὸς κ.ἄ.) ἀποτελοῦσαν κατὰ τὴ δεκαετία ποὺ προηγήθηκε τῆς δικτατορίας τοὺς πιὸ σημαντικοὺς φορεῖς τῆς ἀπαίτησης γιὰ μιὰ νέα οἰκονομικὴ πολιτικὴ καὶ ἔβλεπαν ἤδη στὴ διατύπωση καὶ προώθηση τῆς ἀπαίτησης αὐτῆς ἕναν τρόπο συσπείρωσης τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων. Ἡ ἀπαίτηση περιελάμβανε τὴν ἵδρυση δημοκρατικῶν ἐπιτροπῶν ἐλέγχου τῶν μονοπωλίων, τὴν κατάρτιση προοπτικῶν προγραμμάτων, τὴν ἵδρυση ἑνὸς ἐθνικοῦ κοινωνικοοικονομικοῦ συμβουλίου, ποὺ θὰ ἐξασφάλιζε τὴ συμμετοχὴ τῶν ἐκπροσώπων τῶν ὀργανωμένων συμφερόντων στὴ διαδικασία ἐπεξεργασίας καὶ ἐφαρμογῆς τῶν προγραμμάτων κ.λπ. Εἶμαι τῆς γνώμης, ὅτι ἡ σύνδεση τῶν τωρινῶν συζητήσεων μὲ τὴν *πολιτικὴ προοπτικὴ* τῶν ἐργασιῶν ἐκείνων δὲν θὰ ἦταν χωρὶς νόημα. Ἐξυπακούεται, ὅτι φορέας της θὰ ἦταν ἕνας διαφορετικὸς ἀπὸ τὸν τωρινὸ συνασπισμὸ πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν δυνάμεων, γιὰ τοὺς λόγους ποὺ θ' ἀναφερθοῦν ἀργότερα.

Παραλείψεις καὶ ἀσάφειες

Φυσικά, δὲν μποροῦμε νὰ κρίνουμε τὶς κατευθύνσεις ποὺ ἔδωσε ἡ κυβέρνηση στὸ ΚΕΠΕ μὲ κριτήριο ὅ,τι δὲν μποροῦν ἀπὸ τὴ φύση τους νὰ περιλαμβάνουν. Γιὰ τὶς λεπτομέρειες περιμένουμε τὸ πρόγραμμα. Ὡστόσο, πρέπει νὰ τονισθοῦν οἱ παραλείψεις καὶ ἀσάφειες σὲ σχέση μὲ ὁρισμένα βασικὰ καὶ κρίσιμα προβλήματα τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας καὶ κοινωνίας.

Ἡ ὡς τώρα ἐξέλιξη ἔφερε τὴν καταστροφὴ τοῦ φυσικοῦ καὶ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος. Ἔτσι, πρὸ τῶν παραμορφώσεων ποὺ παρουσιάζει π.χ. ὁ ἀττικὸς ἀστικοβιομηχανικὸς χῶρος σὰν χωριστὴ σχεδὸν ἑνότητα, μὲ τὴν ἐδῶ συγκέντρωση τοῦ ἑνὸς τρίτου τοῦ πληθυσμοῦ, τῶν οἰκονομικῶν δραστηριοτήτων, τὸ πολεοδομικὸ χάος, τὸ συγκοινωνιακὸ χάος, τὴν ἀνυπαρξία δημοσίων χώρων, τὶς παραμορφώσεις τῆς κοινωνικότητος, καὶ πρὸ τῆς ἀνάγκης γιὰ μιὰ συνολικὴ σύλληψη, ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ περιλαμβάνει ριζικὲς ἀλλαγὲς θεσμῶν (π.χ. τοῦ δικαίου ἰδιοκτησίας καὶ χρήσης τῆς γῆς, ἑνοποίηση τῶν ἁρμοδιοτήτων) ἔχω τὴν ἐντύπωση ὅτι ἡ κυβέρνηση στὶς ὁδηγίες ἢ παρακάμπτει τὸ πρόβλημα, ἐλπίζοντας νὰ «διοικήσει» κάπως ὑποφερτὰ τὸ χάος, ἢ προσφέρει μιὰ προοπτικὴ ὁριακῶν, ἂς ποῦμε, διορθώσεων. Ἡ πιθανὴ ἀντίρρηση ὅτι αὐτὰ δὲν ἔχουν ἄμεση σχέση μὲ τὸν συνηθιζόμενο προγραμματισμὸ τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ἐξέλιξης, ὅτι ἡ οἰκονομικὴ ἐξέλιξη-ἀνάπτυξη, ἂν πετύχει, θὰ δημιουργήσει τὶς οἰκονομικὲς προϋποθέσεις γιὰ τὴν ἀντιμετώπισή τους, εἶναι τὸ λιγότερο ψευδαίσθηση.

Ἕνα δεύτερο σημεῖο: Ἡ κυβέρνηση τονίζει τὴ σημασία τῶν κεφαλαίων ἐξωτερικοῦ, γιατί, μεταξὺ ἄλλων, εἶναι φορέας νέων τεχνολογιῶν καὶ ἐκσυγχρονισμένων μεθόδων διοίκησης τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ὀργάνωσης τῆς ἐμπορίας. Ἀλλὰ «θ' ἀποθαρρυνθοῦν ἐπενδύσεις μὲ κεφάλαια ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ παράγουσαι προϊόντα μὲ χαμηλὴ προστιθεμένη ἀξία καὶ ἀποβλέπουσαι εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς». Θὰ δοῦμε στὴν ἑπόμενη πενταετία πῶς θ' ἀποθαρρυνθοῦν. Τὸ κυριότερο ἐδῶ εἶναι, ὅτι στὶς πολὺ σύντομες ὁδηγίες πάνω στὸ θέμα αὐτό, ἐξαφανίζονται πολλὰ προβλήματα, ποὺ οἱ ἴδιοι οἱ τεχνικοὶ σύμβουλοι, τὸ ΚΕΠΕ, ἔχουν ἐπισημάνει. Σὲ πρόσφατη μελέτη γιὰ τὴ βιομηχανία ἠλεκτρονικῶν (1974) τόνιζαν, ὅτι ἡ παρουσία τῶν ξένων ἑταιριῶν στὸν τομέα αὐτὸ πρέπει νὰ ἐκτιμηθεῖ σὰν χαρακτηριστικὴ περίπτωση *βιομηχανικοῦ τουρισμοῦ* ποὺ ἐμπόδισε τὴν ἀνάπτυξη γνησίας ἑλληνικῆς τεχνολογί-

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ 5ετες ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ "ΜΕΛ" ΟΠΩΣ ΤΟ ΕΙΔΕ Ο κ. ΛΑΣΚΑΡΗΣ (6tis 2.12.75)

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Ἡ Κυβέρνησις εἶναι ἀποφασισμένη νὰ ἀντιμετωπίση, σύμφωνα μὲ τὰ δυτικοευρωπαϊκὰ πρότυπα, τὰς δημιουργουμένας μονοπωλιακὰς ἢ ὀλιγοπωλιακὰς καταστάσεις. Καὶ τοῦτο διότι ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας ἐκτὸς τῆς περιοχῆς τοῦ ἀνταγωνισμοῦ εἶναι καὶ ἠθικὰ καὶ οἰκονομικὰ ἀπαράδεκτος».

Κρατικὴ πρωτοβουλία

«Ἡ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε, ὡς γνωστόν, τὴν ἀνάπτυξιν μεγάλης κλίμακος ἐπενδυτικῶν πρωτοβουλιῶν ἰδία εἰς τὸν βιομηχανικὸν τομέα μέσω τῆς ὑπὸ ἵδρυσιν Κοινοπραξίας τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, τῶν Τραπεζῶν ἐπενδύσεων καθὼς καὶ τῆς Κτηματικῆς. Διὰ τῆς ἀναπτύξεως τοιούτου εἴδους δραστηριοτήτων οἱ ὑπὸ τὸν ἔμμεσον ἔλεγχον τοῦ Κράτους φορεῖς ὄχι μόνον δὲν πρόκειται νὰ ἀντιστρατευθοῦν ἀλλ' ἀντιθέτως νὰ συμπληρώνουν καὶ νὰ στηρίζουν τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν ὅπου αὕτη ἐμφανίζεται μέν, ἀλλὰ δὲν διαθέτει ἐπαρκῆ κεφάλαια. Θὰ τὴν ὑποκαθιστᾶ ὁλοκληρωτικὰ εἰς ἐκείνας τὰς περιπτώσεις ὅπου πράγματι ἐλλείπει καὶ εἰς τομεῖς ποὺ εἶναι κατ' ἀρχὴν στρατηγικῆς διὰ τὴν ἀνάπτυξιν σημασίας. Αἱ ἱδρυθησόμεναι μονάδες θὰ λειτουργοῦν, βάσει αὐστηρῶς ἰδιωτικοοικονομικῶν κριτηρίων, ὡς Ἀνώνυμοι Ἑταιρίαι».

2. Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα προηγεῖται

Μερικοὺς μῆνες νωρίτερα (τύπος τῆς 27-5-75) ὁ Διοικητὴς τῆς Ἐθνικῆς Τράπεζας κ. Ἄγγ. Ἀγγελόπουλος εἶχε, μεταξὺ ἄλλων, ζητήσει τὴν ἐνίσχυση τῆς κρατικῆς συμβολῆς στὶς ἀναπτυξιακὲς διαδικασίες καὶ τὸν γενικὸ προγραμματισμό τους.

«Ἡ κρατικὴ συμβολὴ εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἐξεταζομένων προβλημάτων συνδέεται στενῶς μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ Προγραμματισμοῦ, ἡ ὁποία ὑπὸ τὸ φῶς τῶν σημερινῶν ἐξελίξεων προσλαμβάνει περιεχόμενον εὐρύτερον τῆς ἁπλῆς καταρτίσεως ἑνὸς πενταετοῦς προγράμματος. Αἱ παροῦσαι περιστάσεις ἀπαιτοῦν σειρὰν ὅλην ἐναλλακτικῶν λύσεων ὑποκειμένων εἰς συχνὰς ἀναθεωρήσεις καὶ δικαιολογοῦν συνεχῆ διαδικασίαν προγραμματισμοῦ, εἰς τὰ πλαίσια τῆς ὁποίας πρέπει νὰ ἀντιμετωπισθοῦν μεταξὺ ἄλλων ὁ συντονισμὸς καὶ ἡ διαχρονικὴ κλιμάκωσις τῶν μέτρων διὰ τὴν προσαρμογὴν τοῦ γενικωτέρου θεσμολογικοῦ πλαισίου πρὸς τὰ ἰσχύοντα εἰς τὴν Κοινὴν Ἀγοράν, ἡ ριζικὴ ἀναμόρφωσις τῆς ὅλης ἀναπτυξιακῆς πολιτικῆς, ὡς καὶ ἡ ἐν γένει ἱεράρχησις τῶν ἐνδεικνυομένων παραγωγικῶν ἐπενδύσεων».

3. Μιὰ ἀντιπρόταση

Ὁ οἰκονομικὸς συντάκτης κ. Κ. Κόλμερ («Οἰκον. Ταχυδρόμος» 18-9-75) εἶχε προτείνει:

«Ἀντὶ ἑνὸς γενικοῦ καὶ νεφελώδους προγράμματος, ἂς ἀφήσουμε τὰ φιλόδοξα σχέδια καὶ ἂς δοῦμε τί πραγματικὰ μπορεῖ νὰ

ας. Ἔτσι, ἐνῶ ἡ κυβέρνηση βλέπει τὸ θέμα τῶν τεχνολογικῶν μεταφορῶν μέσω τοῦ ξένου κεφαλαίου σχεδὸν στατικά, τὸ ΚΕΠΕ τὸ ἀντιμετωπίζει – καὶ σωστὰ – δυναμικά. Πιστεύει ἡ κυβέρνηση, ὅτι ὁ βαθμὸς ἐξάρτησης τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανίας ἀπὸ ξένα κέντρα ἐπιχειρηματικῶν ἀποφάσεων ἐπιτρέπει τὴ λύση τοῦ προβλήματος τοῦ δυναμισμοῦ τῆς βιομηχανίας;

Τέλος, οἱ ἀσάφειες σχετικὰ μὲ τὴν κατανομὴ τοῦ εἰσοδήματος εἶναι φανερές: «Θὰ ἐπιδιωχθῆ ἡ διαμόρφωσις καὶ ἡ ἐφαρμογὴ προσφόρου εἰσοδηματικῆς πολιτικῆς, καθὼς καὶ ἡ ἀναθεώρησις ὁρισμένων ἐκ τῶν μεθόδων ἀναδιανομῆς τοῦ εἰσοδήματος, ὥστε νὰ ἐνισχυθῆ ἡ ἀποτελεσματικότης των, *μὲ κατὰ τὸ δυνατὸν περιορισμὸν τῶν δυσμενῶν ἐπιπτώσεων* εἰς τὴν κατανομὴν καὶ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν οἰκονομικῶν πόρων τῆς χώρας ἢ τὴν νομισματικὴν ἰσορροπίαν...». Οἱ τελευταῖοι δύο περιορισμοί, μιὰ ἐμπειρία καὶ αὐτή, ἀρκοῦν γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῆς ἀνισοκατανομῆς!

Πιστεύω, ὅτι πρόκειται γιὰ πρόβλημα-κλειδί. Ἂν ἡ κυβέρνηση ἐπιδιώκει – καὶ μιὰ μεγάλη προσπάθεια γιὰ τὴν ἱκανοποίηση τῶν πρωτογενῶν ἀξιώσεων τοῦ ἔθνους ἐπιβάλλει – τουλάχιστον μιὰ μεταβατικὴ «κοινωνικὴ συμφωνία», τότε, ἀπὸ τὴ σκοπιὰ τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, ἡ τωρινὴ κατανομὴ τοῦ εἰσοδήματος ἢ καὶ κάποια ὁριακὴ τροποποίησή της δὲν ἀρκεῖ. Στὸν ἴδιο βαθμὸ θὰ ἔλθει σ' ἀντίθεση μὲ τὸν στόχο κινητοποιήσεως τοῦ ἔθνους *κάθε παγοποίηση τῆς τωρινῆς κατανομῆς τῶν δικαιωμάτων συμμετοχῆς σὲ κρίσιμες ἀποφάσεις, τῶν προνομίων καὶ τῆς δύναμης.*

Μὲ τὶς παρατηρήσεις αὐτὲς πλησιάσαμε τὴν ἀφετηρία γιὰ μιὰ πιὸ θεμελιακὴ κριτική.

Προθέσεις καὶ περιορισμοὶ

Τὸ πενταετὲς πρόγραμμα 1960-64 τῆς κυβέρνησης ΕΡΕ «συνέπεσε» μὲ τὴ συμφωνία σύνδεσης τῆς Ἑλλάδος μὲ τὴν ΕΟΚ. Ἦταν μιὰ ἀναγνώριση τῆς ἀνάγκης γιὰ ἐσωτερικὴ κάλυψη τῆς ἐπιταχυνόμενης ἔνταξης τῆς ἑλληνικῆς στὴν εὐρωπαϊκὴ οἰκονομία. Θὰ μποροῦσε νὰ μὴν εἶχε συνταχθεῖ!

Τὸ νέο πρόγραμμα 1976-80 «συμπίπτει» ἐπίσης μὲ τὴν αἴτηση τῆς Ἑλλάδος νὰ γίνει μέλος τῆς ΕΚ. Τὸ πρόβλημα εἶναι ἂν ἡ δομὴ δύναμης καὶ ὁ τρόπος λειτουργίας τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ ἄλλαξαν ἀπὸ τότε ἔτσι, ὥστε νὰ μὴν ἐπαναληφθεῖ τὸ ἴδιο.

Οἱ κατευθυντήριες γραμμές, ὅπως εἴδαμε, ἀποδίδουν ἰδιαίτερη σημασία στὶς θεσμικὲς καὶ ὀργανωτικὲς ἀλλαγὲς (μεταρρυθμίσεις), ποὺ ὅμως ἀναμφίβολα συνεπάγονται συγκρούσεις μὲ πανίσχυρα εἰδικὰ συμφέροντα. Ἔχει συνειδητοποιηθεῖ ἐναντίον ποιῶν συμφερόντων θὰ ἐστρέφοντο οἱ ἀναγκαῖες ἀλλαγὲς καὶ εἶναι σὲ θέση ἡ κυβέρνηση ν' ἀντιμετωπίσει τὴν ἀντίδρασή τους;

Ὑπάρχει μιὰ διάσταση ἀνάμεσα στὶς διακηρύξεις προθέσεων καὶ στοὺς κανόνες ποὺ διέπουν τὴ συγκεκριμένη δραστηριότητα τοῦ κυβερνητικοῦ μηχανισμοῦ. Ἐπικαλύπτει τὴ διάσταση ἀνάμεσα στὴν ἀναγκαιότητα, ἀπὸ τὴ σκοπιὰ τοῦ συνόλου, θεσμικῶν καὶ λοιπῶν ἀλλαγῶν καὶ στὰ εἰδικὰ συμφέροντα ποὺ καθορίζουν ὄχι μόνο τὰ ὅρια πρωτοβουλιακῆς δράσης τῆς κυβέρνησης πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτὴ ἀλλὰ καὶ τὴν τρέχουσα πολιτική. Τὰ ἀκόλουθα παραδείγματα νομίζω ὅτι εἰκονογραφοῦν ἀρκετὰ τὶς θέσεις αὐτές.

Ἡ κυβέρνηση ἐπιδιώκει, ὅπως σημειώσαμε, νὰ στηρίξει τὶς διαδικασίες προγραμματισμοῦ στὴ συνεργασία τῶν παραγωγικῶν τάξεων. Προτίθεται νὰ συστήσει σειρὰ μονίμων ἐπὶ τοῦ προγραμματισμοῦ ἐπιτροπῶν. Ἀλλά: ἐκπληρώνονται ἢ διαφαίνονται τάσεις νὰ ἐκπληρωθοῦν *οἱ προϋποθέσεις* ποὺ ἐξασφαλίζουν ὅτι ἡ συνεργασία καὶ συμμετοχὴ δὲν θὰ ἀποδειχθεῖ φενάκη τουλάχιστον γιὰ τὴν ἐξαρτημένη ἐργασία; Ἡ δημοκρατικότητα καὶ ἀντιπροσωπευτικότητα τῆς ἐκπροσώπησης τῶν κοινωνικῶν τάξεων ἀμφισβητεῖται. Γιὰ τὰ συνδικάτα οἱ ἀμφισβητήσεις εἶναι βάσιμες καὶ λίγο πολὺ γνωστές. Ἀλλὰ τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὴν ἐκπροσώπηση τῆς ἐργοδοσίας, ποὺ δὲν φαίνεται νὰ ὑπολογίζει τὶς νέες τάσεις ποὺ ἔχουν διαμορφωθεῖ ἐκεῖ. Ὅμως ἀναγκαία, μὰ ὄχι καὶ ἐπαρκής, προϋπόθεση τῆς συμμετοχῆς στὶς διαδικασίες τοῦ προγραμματισμοῦ εἶναι ὁ δημοκρατικὸς συνδικαλισμὸς καθὼς καί, γενικά, ἡ *δημοκρατικοποίηση ὅλων τῶν θεσμῶν* μέσα ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐκφράζεται (σήμερα: ὑποτίθεται ὅτι ἐκφράζεται) ὁ λαός.

Ἐπὶ πλέον: Ἡ γαλλικὴ ἐμπειρία μὲ τὶς ἐπιτροπὲς ἐκμοντερνισμοῦ καὶ τὰ κοινωνικοοικονομικὰ συμβούλια – θεσμῶν, ποὺ στήριζαν τὶς διαδικασίες προγραμματισμοῦ – ἔδειξε πολὺ καθαρά, ὅτι ἡ συμμετοχὴ τῶν ἐργαζομένων παραμένει *τυπικὴ* ἂν δὲν διαθέτουν ἐπαρκεῖς πληροφορίες καὶ δὲν μποροῦν νὰ ἐπηρεάσουν τὴν πραγματοποίηση τοῦ προγράμματος σ' ἐπίπεδο ἐπιχειρησιακῶν ἀποφάσεων. Ἀπὸ αὐτὸ προκύπτει, μεταξὺ ἄλλων, ὅπως τονίζουν τὰ γαλλικὰ συνδικάτα, ἀφοῦ εἶχαν συλλέξει ἀρκετὲς ἐμπειρίες στοὺς πιὸ πάνω θεσμούς, ὅτι ἡ συμμετοχὴ σὲ γενικὸ ἢ καὶ κλαδικὸ ἐπίπεδο προγραμματισμοῦ ἀπαιτεῖ τὴ συμμετοχὴ (τουλάχιστον) τῶν ἐργαζομένων στὶς ἐπιχειρησιακὲς διαδικασίες ἀπόφασης, μὲ ἄλλα λόγια, δημοκρατικοποίηση τῶν οἰκονομικῶν μονάδων!...

Ἔτσι φθάσαμε ὅμως στὸ κρίσιμο σημεῖο ὑπερφόρτισης τοῦ συστήματος καὶ ἐξηγοῦμε γιατί οἱ κυβερνητικὲς ὁδηγίες γιὰ τὸ πρόγραμμα δὲν περιέχουν τίποτα πάνω σ' αὐτὲς τὶς προϋποθέσεις (λέγε: θεσμικὲς ἀλλαγές). Ἡ ὑποψία, ὅτι ἐδῶ ἐπιδιώκεται ἡ ἀντιγραφὴ τυπικῶν διαδικασιῶν, ποὺ δοκιμάσθηκαν ἀλλοῦ μὲ καλύτερες προϋποθέσεις καὶ ἀμφισβητούμενα ἀποτελέσματα, γιὰ νὰ ἀντιμετωπι-

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

γίνη στὸν τόπο αὐτὸ ἀπὸ πλευρᾶς προγραμματισμοῦ, καὶ τρία πράγματα προτείνονται πρὸς τὸν σκοπὸ αὐτό:

α) Ἡ ἐκπαίδευση, ὅπου χωλαίνουμε σοβαρά.

β) Ἡ διοίκηση, ἡ ὁποία εἶναι ἀπελπιστικὰ ἀνεπαρκὴς καὶ

γ) Ἡ προστασία τῆς ποιότητος τῆς ζωῆς μας, στὴν πόλη καὶ στὴν ὕπαιθρο, ἀπὸ τὴν ἀχαλίνωτη οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη.

Καὶ γιὰ τὰ τρία αὐτὰ κεφαλαιώδη θέματα ἡ πολιτεία ἔχει τὰ μέσα νὰ προγραμματίση τὴν σωστή τους ἀνάπτυξη. Καὶ τὰ μέσα αὐτὰ δὲν εἶναι ἄλλα ἀπὸ τὶς δημόσιες ἐπενδύσεις, ποὺ μετὰ τὴν ἐθνικὴ ἄμυνα εἶναι τὸ δεύτερο «δημόσιο ἀγαθό». Ἂς προγραμματίσουμε λοιπὸν σωστὰ τὶς δημόσιες ἐπενδύσεις μας τὰ προσεχῆ πέντε χρόνια κι ἂς ἀφήσουμε τοὺς ἄλλους στόχους τοῦ οἰκονομικοῦ μας προγραμματισμοῦ στὶς ἐτήσιες κυβερνητικὲς ἀποφάσεις.

Κι ἀντὶ ὁ κ. Καραμανλῆς νὰ καλέση μόνο τοὺς ἐκπροσώπους τῶν παραγωγικῶν τάξεων, ὡρισμένοι ἀπὸ τοὺς ὁποίους χειροκροτοῦσαν χωρὶς αἰδὼ τὸν κ. Παπαδόπουλο, καλύτερο θὰ ἦταν νὰ καθίση γύρω ἀπὸ ἕνα τραπέζι μὲ τοὺς ἄλλους πολιτικοὺς ἡγέτες καὶ νὰ τοὺς πῆ, «κύριοι ἂς συμφωνήσουμε τουλάχιστον ἐπὶ τριῶν θεμάτων. Γιὰ τὴν παιδεία, γιὰ τὴν διοίκηση καὶ γιὰ τὴν προστασία μας ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξη». Θὰ ἔχη, τότε, νομίζουμε, πιὸ σωστὲς ἀπαντήσεις».

II. ΚΡΙΤΙΚΗ

4. Πρόγραμμα γιὰ τὸ κεφάλαιο

Ὁ συνεργάτης μας κ. Μάριος Νικολινάκος, ἀπ' ἀφορμὴ τὶς πρῶτες ἐξαγγελίες τοῦ κ. Καραμανλῆ, ἔγραφε στὶς 20-9-75 (ΑΝΤΙ τεῦχος 28).

«Προβλέπεται ὁ ἐξαγωγικὸς προσανατολισμὸς τῆς οἰκονομίας μὲ τὴ βοήθεια ξένου κεφαλαίου καὶ τὴν εἰσαγωγὴ ξένων τεχνολογικῶν καὶ ὀργανωτικῶν μεθόδων. Προγραμματίζεται δηλαδὴ ἡ πλήρης σύνδεση ἑλληνικοῦ καὶ ξένου κεφαλαίου καὶ ἡ πλήρης ἔνταξη τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας στὸ οἰκονομικὸ σύστημα τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Τὸ μοντέλο ποὺ ἐφαρμόζεται εἶναι καθαρὰ ἕνα μοντέλο γιὰ τὴν ἐπίσπευση τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ.

Ἀπὸ τὴν ἄποψη αὐτή, ἔτσι, οἱ ἀναγγελίες τοῦ πρωθυπουργοῦ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ γνωστοποίηση τῶν προθέσεων τῆς κυβέρνησης γιὰ τὴν οἰκονομικὴ πολιτικὴ ποὺ θὰ ἀκολουθήσει κάτω ἀπὸ τὸ φιλόδοξο ὄνομα τοῦ «Προγράμματος». Σὲ μιὰ καπιταλιστικὴ οἰκονομία ὁ προγραμματισμὸς δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι τίποτα ἄλλο παρὰ ἐνδεικτικός, στοχεύσεις προγραμματισμοῦ γιὰ τοὺς βιομήχανους καὶ τὸ πλαίσιο μέσα στὸ ὁποῖο ἐλέγχονται οἱ ἀπαιτήσεις τῶν ἐργαζομένων. Ὁ προγραμματισμὸς αὐτὸς ἔχει ἔτσι ἐνδιαφέρον μόνο γιὰ τοὺς Ἕλληνες ἐπιχειρηματίες. Τοὺς δείχνει τὸ δρόμο καὶ τὸ πλαίσιο, τοὺς καθορίζει ἀκόμα καὶ τὰ ἐχέγγυα τῆς δράσης τους. Ἕνα τέτοιο πρόγραμμα δὲν ἐνδιαφέρει ἑπομένως τὸ λαό, οὔτε τοὺς ἐργαζόμενους, γιατὶ δὲν ἀποβλέπει στὴ δική τους ἐξυπη-

σθεῖ ἁπλῶς τακτικὰ ὁρισμένη κριτικὴ δὲν εἶναι διόλου ἀβάσιμη.

Ἕνα δεύτερο παράδειγμα: Ἡ χαμηλὴ ἀπόδοση τῶν φόρων εἰσοδήματος φυσικῶν καὶ νομικῶν προσώπων σὰν συνέπεια τῆς νόμιμης (ἀπαλλαγές, προνόμια) καὶ παράνομης φοροδιαφυγῆς τῆς φορολογητέας ὕλης, ἡ κυριαρχία τῶν ἐμμέσων φόρων, ποὺ ἐπιβαρύνουν τὶς κατώτερες εἰσοδηματικὲς τάξεις κ.λπ. δείχνουν ὅτι οἱ ποιοτικὲς ἀλλαγὲς δὲν μποροῦν νὰ σταματήσουν πρὶν ἀπὸ τὸ φορολογικὸ σύστημα. Αὐτὸ εἶναι ἤδη κοινὸς τόπος. Ἡ κυβέρνηση, ὅπως φάνηκε κατὰ τὴ διάρκεια τῶν προκαταρκτικῶν συζητήσεων γιὰ τὸν προϋπολογισμὸ τοῦ τρέχοντος ἔτους, δὲν ἔχει διαφορετικὴ γνώμη, πράγμα φυσικό, ἀφοῦ οἱ διακηρύξεις προθέσεων γίνονται ἀπὸ τὴ σκοπιὰ ὁλοκλήρου τοῦ συστήματος. Καὶ ὅμως κατὰ τὶς ἀρχὲς τοῦ ἔτους προτίμησε *στὴν πράξη* ν' αὐξήσει τοὺς ἐμμέσους φόρους γιὰ νὰ καλύψει τὰ δημοσιονομικὰ ἐλλείμματα, ἐντείνοντας ἔτσι τὴν ἄνιση κατανομὴ τῶν φορολογικῶν βαρῶν πρὸς ὄφελος τῆς οἰκονομικῆς ἐλίτ.

Σὲ σχέση μὲ τὸ σημεῖο αὐτὸ πρέπει ὅμως νὰ τονισθεῖ ὅτι μᾶς προβληματίζουν οἱ μερικὰ ἀντιφατικὲς ἐξελίξεις κατὰ τὸ διάστημα ποὺ πέρασε ἀπὸ τὴν ἐξαγγελία τῶν κατευθυντηρίων γραμμῶν τοῦ προγράμματος:

– Ὁ νέος κρατικὸς (ἀμυντικὸς) προϋπολογισμὸς δὲν αὐξάνει τὰ φορολογικὰ βάρη τῶν χαμηλοτέρων εἰσοδηματικῶν τάξεων ἀλλ' ἐπιβάλλει εἰσφορὰ 10% στὰ ἀνεξόφλητα ὑπόλοιπα δανείων καὶ πιστώσεων ἄνω τῶν 5 ἑκατ. δρχ. ποὺ χορηγήθηκαν ἀπὸ τὶς ἑλληνικὲς τράπεζες σὲ ἐπιχειρήσεις.
– Οἱ ἐπιχειρήσεις παντὸς εἴδους μὲ κέρδη ἄνω τῶν 2 ἑκ. δρχ. ποὺ δὲν ὑπόκεινται στὴν πιὸ πάνω ἐπιβάρυνση, θὰ ὑποχρεωθοῦν νὰ καταβάλουν τὸ 1976 20% τῶν κερδῶν τους στὸ κράτος.

Ἐνδιάμεσα ὡστόσο (21.11.75) μειώθηκε ὁ φόρος κατανάλωσης καπνοῦ μὲ ἀποτέλεσμα νὰ μειωθεῖ ἡ ἐπιβάρυνση τῆς καπνοβιομηχανίας κατὰ 300 ἑκ. δρχ. Μόλις δύο μέρες πρὶν ἡ κυβέρνηση εἶχε ἀρνηθεῖ νὰ διαθέσει 400 ἑκ. δρχ. ὑπὲρ τῶν βαμβακοπαραγωγῶν. Ἂν σ' αὐτὰ προστεθοῦν τὰ φοροδιαφεύγοντα δισ., ἡ διέξοδος τοῦ πληθωρισμοῦ (οἱ δυνατότητες μετακύλησης καὶ ἀμέσων φόρων εἶναι πολὺ μεγαλύτερες ἀπ' ὅ,τι ὑπετίθετο παλαιότερα) καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ ἔκτακτες εἰσφορὲς προβλέπονται ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο γιὰ τὸ 1976, ἡ ἰσότητα τῶν θυσιῶν δὲν φαίνεται πολὺ πιθανὴ – μακροχρόνια!

Τὸ τρίτο παράδειγμα ἀφορᾶ, βέβαια, τὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα!

Ἡ διάσταση ἀνάμεσα σὲ διακηρύξεις προθέσεων καὶ κανόνων, ποὺ διέπουν τὴ συγκεκριμένη δραστηριότητα τοῦ κυβερνητικοῦ μηχανισμοῦ, καὶ οἱ ἀντιφάσεις τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς, δὲν μπορεῖ νὰ καλυφθοῦν μὲ τὴ «θεωρία περὶ κράτους» ποὺ διαπνέει τὶς ὁδηγίες γιὰ τὴν κατάρτιση τοῦ προγράμματος καὶ ποὺ παρουσιάζει σὰν βασικὸ στοιχεῖο τὴν ψευδαίσθηση, ὅτι ἡ κυβέρνηση καὶ οἱ λοιποὶ κρατικοὶ θεσμοὶ εἶναι παντοδύναμοι ἀπέναντι τῆς κοινωνίας γενικά, τῶν ἰδιαιτέρων οἰκονομικῶν συμφερόντων εἰδικότερα. «Θὰ πρέπει νὰ ἀντιληφθῆ ἡ ἐργοδοσία – καὶ σὲ ὅσες, ἐλπίζω ἐλάχιστες, περιπτώσεις δὲ τὸ ἀντιληφθῆ, *θὰ τὴν ἐξαναγκάση τὸ κράτος νὰ ἀντιληφθῆ* – ὅτι ὅποιος ἀσκεῖ τὴν ἡγεσία μιᾶς μεγάλης ἢ μικρῆς ἐπιχειρήσεως δὲν μπορεῖ καὶ δὲν τὸν συμφέρει μακροπροθέσμως στὴν ἐποχή μας νὰ εἶναι μόνον ἰδιώτης». Καὶ ἀμέσως μετὰ παρατίθεται ἕνας κατ' ἀρχὴν ἐντυπωσιακὸς κατάλογος τῶν μέτρων «ἐξαναγκασμοῦ» – καταπολέμηση τῶν μονοπωλιακῶν καὶ ὀλιγοπωλιακῶν καταστάσεων (ἀλλὰ σύμφωνα μὲ τὰ δυτικοευρωπαϊκὰ πρότυπα), ὀρθολογικοποίηση τοῦ συστήματος κινήτρων, ὑποκατάσταση τῆς ἰδιωτικῆς μὲ τὴν κρατικὴ ἐπενδυτικὴ πρωτοβουλία, ὅπου ἡ πρώτη ἀπουσιάζει καὶ σὲ τομεῖς στρατηγικῆς γιὰ τὴν ἀνάπτυξη σημασίας κ.λπ.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι τὰ μέτρα αὐτά, κατάλληλα διαμορφωμένα, θὰ βελτίωναν αἰσθητὰ καὶ ἀπὸ τὴ σκοπιὰ τῶν μεγάλων παραγωγικῶν τάξεων τὴ λειτουργία τοῦ ἀναπτυσσομένου συστήματος. Ἀλλὰ οὔτε ἡ κυβέρνηση οὔτε οἱ λοιποὶ θεσμοὶ τοῦ κράτους εἶναι ἀφηρημένες ἔννοιες καὶ αὐτόνομες ὀντότητες. Μποροῦμε νὰ δεχθοῦμε ὅτι οἱ κορυφὲς ἰδίως τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν, ἕνα τουλάχιστον τμῆμα τῆς κοινοβουλευτικῆς βάσης τῆς κυβέρνησης καὶ οἱ κορυφὲς τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέα δὲν παρουσιάζουν μιὰ «κοινότητα ἠθικο-ἰδεολογικῶν πεποιθήσεων», ποὺ ἔρχεται σ' ἀντίθεση μὲ τὶς προθέσεις τοῦ ὑπουργοῦ συντονισμοῦ κ. Παπαληγούρα;

Ἡ τελευταία παρατήρηση μᾶς ἔφερε κοντὰ σὲ μιὰ ἐνδιαφέρουσα ἰδέα τοῦ Κ. Κόλμερ, ποὺ μὲ ἀφετηρία τὴ σκέψη, ὅτι ὁ ἐπιδιωκόμενος προγραμματισμὸς δὲν εἶναι πραγματοποιήσιμος, προτείνει σὰν διαζευκτικὴ λύση τὸν προγραμματισμὸ τῶν κρατικῶν δραστηριοτήτων μόνο. Ἡ πρόταση δὲν εἶναι νέα, ἀλλὰ ἡ θεμελίωσή της διαφορετική. Κατὰ τὴ διάρκεια παρομοίων συζητήσεων στὴν Ὁμοσπονδιακὴ Δημοκρατία τῆς Δυτ. Γερμανίας γύρω ἀπὸ τὴν κεντρικὴ ἐρώτηση, ἂν καὶ κατὰ πόσο οἱ διάφορες μορφὲς προγραμματισμοῦ συμβιβάζονται μὲ τοὺς κανόνες λειτουργίας τῆς ἀγοραίας οἰκονομίας, ὁ προγραμματισμὸς τῶν κρατικῶν δραστηριοτήτων φάνηκε σὰν ἡ πιὸ ἀνώδυνη λύση. Ἀλλὰ καὶ ἐδῶ δὲν ἄργησε νὰ δειχθεῖ, ὅτι αὐτὸ μόνο σὲ ἕνα ὁρισμένο ἐπίπεδο γενικότητος ἦταν δυνατό. Γιατὶ ἕνας προγραμματισμός, ποὺ περιλαμβάνει μικρορυθμίσεις (ποσοτικὲς καὶ ποιοτικὲς) τῶν κρατικῶν ἔστω δραστηριοτήτων, προϋποθέτει ἐπίσης τὴν αὐτονόμηση τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ ἀπέναντι τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέα καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς ἔρχεται σ' ἀντίθεση μὲ τὴν τάση τοῦ τελευταίου νὰ ὑποτάσσει τὶς μικρορυθμίσεις π.χ. τῶν

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

ρέτηση. Τοὺς ἐνδιαφέρει μόνο κατὰ τὴν ἔκταση ποὺ τοὺς δείχνει ποιὲς εἶναι οἱ προθέσεις τοῦ κεφαλαίου καὶ τὰ μέτρα τῆς ἐπιβολῆς τους ἀπὸ τὴν κυβέρνηση ποὺ τὸ ἐκπροσωπεῖ».

5. Βασικὴ προϋπόθεση: οἱ ἐθνικοποιήσεις

Ὁ κ. Ἀν. Πεπονῆς (ΕΚ-ΝΔ) ἔγραφε στὰ Πολιτικὰ Θέματα (15.11.75)

«Κλάδοι ποὺ ἔχουν περιπέσει σὲ μονοπώλια νὰ ἐθνικοποιηθοῦν. Νὰ προετοιμαστοῦμε τώρα γιὰ τοὺς ὀργανισμοὺς ποὺ θὰ τοὺς ἀναλάβουν αὐτοὺς τοὺς κλάδους καὶ θὰ τοὺς λειτουργήσουν ἀποδοτικά. Αὐτόνομους, ὄχι γραφειοκρατικούς, μοντέρνους στὶς μεθόδους. Ἡ Δ.Ε.Η. καὶ ὁ Ο.Τ.Ε., μᾶς δείχνουν ὅτι εἶναι δυνατὴ ἡ ἀποδοτικὴ λειτουργία τέτοιων ὀργανισμῶν. Ἀλλὰ σὲ ἕνα κράτος ποὺ προχωρεῖ γιὰ τὴν ὁλοκλήρωση τῆς Λαϊκῆς Κυριαρχίας, ἡ ἐθνικοποίηση παίρνει ἀληθινὰ κοινωνικὸ περιεχόμενο μὲ τὴν παραπέρα μετάθεση τοῦ κλάδου σὲ μικτὸ ἔλεγχο καὶ διοίκηση ἀπό: α) ἐκπροσώπους μιᾶς κοινοβουλευτικῆς κυβέρνησης καὶ β) ἐκπροσώπους τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης, τῶν ἐργαζομένων τάξεων, τῶν ἐργαζομένων τοῦ ἴδιου κλάδου καὶ τῶν ἀντίστοιχων ἐπιστημονικῶν ὀργανώσεων ὅπως τὸ Τεχνικὸ Ἐπιμελητήριο.

Μ' αὐτὲς τὶς ἐθνικοποιήσεις: α) ξεκινᾶμε τὴ λύση τῶν προβλημάτων ποὺ γεννᾶ ἡ κυριαρχία τῶν μονοπωλίων καὶ β) περνᾶμε καὶ ἄλλη ἐξουσία, ἀμεσότερη, στὸ λαό. Ἐπιτελοῦμε δηλ. κι ἄλλο βῆμα πρὸς τὴ λαϊκὴ κυριαρχία, ποὺ εἶναι ἀπὸ τοὺς τελικοὺς καὶ πάγιους πολιτικοὺς σκοποὺς τῆς Δημοκρατίας».

6. Ἰδεολογικὸ προπέτασμα καπνοῦ

Στὸ ἑβδομαδιαῖο φύλλο «Σοσιαλιστικὴ Πορεία» (8.11.75), ποὺ ἐκφράζει τὶς τάσεις τῶν διαφωνούντων μὲ τὸν Πρόεδρο τοῦ ΠΑΣΟΚ κ. Ἀ. Παπανδρέου, δημοσιεύθηκε ἡ ἀκόλουθη κριτική:

«Θἄπρεπε νὰ παρατηρήσουμε, κατ' ἀρχήν, ὅτι γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Ἑλλάδα, παρόμοιο κείμενο ὅπως οἱ δηλώσεις τοῦ κ. Παπαληγούρα εἶναι κείμενο δομημένο, ὡραῖα γραμμένο καὶ καλὰ συνταγμένο, μὲ καθαρὴ διατύπωση τῶν προτάσεών του, κι' ὅτι ἀπ' αὐτὴ τὴν ἄποψη ἀποτελεῖ μιὰ εὐχάριστη καινοτομία. Ἀλλὰ καὶ μὲ πολλὲς ἀπὸ τὶς προτάσεις του θὰ μπορούσαμε νὰ συμφωνήσουμε, ἂν δὲν ἀποτελοῦσαν ἕναν ἔντεχνο «ἰδεολογικὸ λόγο», προκειμένου ἀκριβῶς νὰ συγκαλύψει τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο λειτουργεῖ οὐσιαστικὰ ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία, μέσα στὰ πλαίσια τῆς «ἐξαρτημένης ἀναπτύξεως» ἑνὸς ὄψιμου καὶ παραμορφωμένου καπιταλισμοῦ, ποὺ καθοδηγεῖται ἀπὸ τὸ ξένο μονοπωλιακὸ καὶ τὸ ἐγχώριο «κομπραδορικὸ» κεφάλαιο».

«Ἂν ὁ Προγραμματισμὸς γίνεται, ἔτσι, ἀπαραίτητος γιὰ τὶς ἐκβιομηχανισμένες

κρατικῶν ἐπενδύσεων (ποιές, ποῦ καὶ πότε) στὶς δικές του ἀνάγκες καὶ γιὰ βραχυπρόθεσμη κατοχύρωση τῆς ἀποδοτικότητος.

Ἡ πρόταση τοῦ Κόλμερ εἶναι μὲν ἐνδιαφέρουσα, θὰ ἔπρεπε ὅμως νὰ συμπληρωθεῖ μὲ τὶς πολιτικές της προϋποθέσεις. Ἡ ἐνδεικτικὴ παράθεση ἀντικειμένων τοῦ κυβερνητικοῦ προγραμματισμοῦ, ὅπως π.χ. τῆς διοικητικῆς μεταρρύθμισης, δὲν ἀρκεῖ. Ἀντίθετα μάλιστα, ὁ τονισμὸς τῶν ποιοτικῶν μεταβολῶν, ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀντικείμενο τοῦ κυβερνητικοῦ προγραμματισμοῦ, μᾶς ἐπαναφέρει στὴν ἀνάγκη διαμόρφωσης ἑνὸς πολιτικοῦ φορέα, ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ πετύχει τὴ σχετικὴ αὐτονόμηση τοῦ πολιτικοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ γιὰ νὰ ἐπεξεργάζεται τουλάχιστον βασικὰ γενικὰ συμφέροντα καὶ ὄχι νὰ διαχειρίζεται τὸ χάος τῶν πανισχύρων μερικῶν συμφερόντων.

Ἀμυντικὸς προϋπολογισμὸς καὶ οἰκονομικὲς ἐξελίξεις

Τοῦ Μάριου Νικολινάκου

Ὁ προϋπολογισμὸς τῆς Ἑλλάδας χαρακτηρίζεται βασικὰ σὰν ἀμυντικός. Σὰ δεύτερος στόχος του μπαίνει ἡ κοινωνικὴ δικαιοσύνη σὲ σχέση μὲ τὴν κατανομὴ τῶν βαρῶν γιὰ τὴ χρηματοδότησή του, μετὰ μέριμνα γιὰ τὴν ἀνάπτυξη. Παρὰ τὸ ὅτι τὸ κύριο βάρος μπαίνει πάνω στὴν αὔξηση τῆς ἀμυντικῆς ἱκανότητας τῆς χώρας, εἶναι ἑπόμενο πὼς τοῦτο δὲν μπορεῖ νὰ γίνει ἔξω ἀπὸ τὸ πλαίσιο τῆς συγκυριακῆς κατάστασης ποὺ βρίσκεται ἡ οἰκονομία, ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ χαρακτηρισθεῖ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος σὰ στασιμότητα ἐκδηλωνόμενη στὴ μικρὴ ἐπενδυτικὴ δραστηριότητα, ἀπὸ τὸ ἄλλο σὲ μιὰ κινητικὴ ζήτηση, εὐπαθὴ βασικά, μὲ ἕνα σύγχρονο λίμνασμα ἀποταμιεύσεων στὸ τραπεζικὸ σύστημα. Τὸ ὅλο σύστημα θὰ πρέπει νὰ χαρακτηρισθεῖ σὰν ἰδιαίτερα εὐπαθές, χαρακτήρας ποὺ ἐκφράζεται σὲ μιὰ τάση πληθωριστικῆς αὔξησης τῶν τιμῶν.

Ὁ ἀμυντικὸς χαρακτήρας τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1976 βαραίνει κατὰ τὴν ἔκταση ποὺ τὸ 25,8% τῶν ἐσόδων θὰ ἀφιερωθεῖ σὲ ἀμυντικὲς δαπάνες. Τούτη εἶναι ἡ κληρονομιά, ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος τῆς χούντας, κι ἀπὸ τὸ ἄλλο μιᾶς ἀπάτης ποὺ θύμα της ἔχει ὑπάρξει ἡ χώρα ἀπὸ μέρους τοῦ NATO καὶ τῶν ΗΠΑ. Γιατὶ ἐνῶ, τόσο τὸ NATO, ὅσο καὶ οἱ ΗΠΑ ὑποτίθεται πὼς μᾶς ἔχουν χορηγήσει μέχρι τώρα στρατιωτικὴ βοήθεια ἀκριβῶς γιὰ νὰ εἴμαστε ἑτοιμοπόλεμοι ἐκπληρώνοντας τὶς συμβατικές μας ὑποχρεώσεις (!), ἡ χώρα βρέθηκε καὶ τὸν Ἰούλιο τοῦ 1974 καὶ βρίσκεται ἀκόμη σὲ κατάσταση ποὺ ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τὸ σημεῖο ποὺ θὰ τὴν ἔκανε ἑτοιμοπόλεμη.

Τὸ δεύτερο στοιχεῖο σὲ σχέση μὲ τὸν ἀμυντικὸ χαρακτήρα ἀναφέρεται ἀκριβῶς στὸ αἴτιο, πὼς δηλαδὴ αὐτοὶ ποὺ ὑποτίθεται πὼς μᾶς βοηθοῦσαν στρατιωτικὰ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ μᾶς ἔχουν δημιουργήσει μιὰ κατάσταση τέτοια μὲ τὴν Τουρκία, ἡ ὁποία μᾶς ἀναγκάζει νὰ προετοιμασθοῦμε γιὰ τὴν περίπτωση πολέμου. Εἶναι ἐνδιαφέρον πὼς ἡ ἀμυντική μας ἱκανότητα χρειάζεται νὰ ἐνισχυθεῖ σὲ σχέση ὄχι μὲ τοὺς βόρειους γείτονές μας, ἀλλὰ σὲ σχέση μὲ τοὺς «συμμάχους» μας! Κάνουμε αὐτὴ τὴ στιγμὴ ἀντιπαραγωγικὲς δαπάνες ἐξαιτίας αὐτῶν ποὺ μᾶς ἐνίσχυαν(!) καὶ μᾶς παρεῖχαν μάλιστα καὶ οἰκονομικὴ βοήθεια γιὰ τὴν ἀνάπτυξή μας!

Ἔτσι ἢ ἀλλιῶς πάντως ἡ ἀνάγκη τῶν ἀμυντικῶν δαπανῶν εἶναι πραγματικὴ καὶ δεδομένη. Μένει νὰ ἐξετάσουμε ποιὰ ἐπίδραση ἔχει ἡ ἀνάγκη αὐτὴ στὶς οἰκονομικὲς ἐξελίξεις τῆς ἑπόμενης χρονιᾶς πρῶτα.

Τονίζεται στὴν κυβερνητικὴ ἀνακοίνωση ἡ ἰσοσκέλιση τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ τὸ θέμα βλέπεται, νομίζω, πιὸ πολὺ ἀπὸ τὴν ταμιακή του πλευρά. Ἀπὸ τὴν ἄποψη τῶν ἐπιπτώσεων τῆς δημοσιονομικῆς πολιτικῆς πάνω στὴ συγκυρία, ἡ ἰσοσκέλιση τοῦ προϋπολογισμοῦ σημαίνει πὼς οὔτε ἡ ζήτηση ἐπιδιώκεται νὰ τονωθεῖ μὲ ἕνα ἔλλειμμα, οὔτε νὰ περιορισθεῖ μὲ ἕνα ἐνδεχόμενο πλεόνασμα, ἂν καὶ κάτι τέτοιο ἔχει στὴν προκείμενη περίπτωση μόνο θεωρητικὴ σημασία. Τὰ ἀναγκαῖα ποσὰ ἡ κυβέρνηση τὰ ἀντλεῖ βασικὰ ἀπὸ τὸ τραπεζικὸ σύστημα μέσω ἑνὸς ἔξυπνου χειρισμοῦ. Ἐπιβάλλει δηλαδὴ ἔκτακτη εἰσφορὰ στὶς μεγάλες ἐπιχειρήσεις, τὴ χρηματοδότησή της ὅμως τὴν πραγματοποιεῖ μέσω τῆς δυνατότητας δανεισμοῦ ποὺ παρέχει σ' αὐτὲς ἀπὸ τὶς τράπεζες. Στὴν πραγματικότητα δηλαδὴ τὰ χρήματα ποὺ χρειάζεται τὸ κράτος θὰ καλυφθοῦν κατὰ ἕνα ποσοστὸ ἀπὸ τὸ χρῆμα ποὺ διαθέτουν οἱ τράπεζες μὲ τὴ μορφὴ καταθέσεων, καὶ τὸ ὁποῖο δὲν κατευθύνεται σὲ ἐπενδύσεις πρὸς τὸ παρόν. Μὲ τὴ μόνη διαφορὰ πὼς ἀντὶ τὸ κράτος νὰ δανεισθεῖ τὸ ἴδιο κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τὶς τράπεζες μὲ τὴ μορφὴ τῶν ἔντοκων γραμματίων, ἀναγκάζει ἕνα μέρος τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ κόσμου νὰ δανεισθεῖ καὶ μετὰ νὰ τοῦ χορηγήσει τὸ ποσὸ τῶν χρημάτων μὲ τὴ μορφὴ τῆς εἰ-

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

χῶρες τοῦ ὥριμου καπιταλισμοῦ–ἔστω κι ἂν μικρὴ θὰ εἶναι, τελικά, ἡ ἐπίδρασή του–εἶναι ἀκόμα πιὸ ἀπαραίτητος στὶς χῶρες ποὺ εἰσέρχονται σὲ μιὰ διαδικασία ἐκβιομηχάνισης. Καὶ σ' αὐτὲς ἀκριβῶς τὶς χῶρες ἕνας ἐνδεικτικὸς προγραμματισμός, ποὺ θ'ἄφηνε ἀπείραχτα τὰ κέντρα λήψεως ἀποφάσεων, ποὺ βρίσκονται στὰ χέρια τοῦ μονοπωλιακοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν πολυεθνικῶν ἐπιχειρήσεων, θὰ ἦταν τελείως ἀνεπαρκής, γιατὶ δὲν θὰ μποροῦσε νὰ πραγματοποιήσει τὶς τεράστιες διαρθρωτικὲς μεταβολὲς ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἔχουν ἀνάγκη αὐτὲς οἱ χῶρες. Ἡ μόνη λύση εἶναι ὁ σοσιαλιστικὸς ἀποκεντρωτικὸς προγραμματισμός, ποὺ εἶναι ἔκφραση λαϊκῆς κινητοποίησης καὶ δημοκρατικῆς ἐκδήλωσης τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου καὶ δὲν ἔχει ἐπιβληθῆ γραφειοκρατικὰ ἀπὸ πάνω, ἀπὸ μιὰ ὁμάδα τεχνοκρατῶν στὴν ὑπηρεσία αὐτῶν ποὺ κυβερνᾶνε».

«Ὕμνους πλέκει τὸ πρόγραμμα στὴν ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία, δηλαδὴ στοὺς βιομήχανους ποὺ λειτουργοῦν αὐτόνομα, ἢ σὰν πράκτορες τοῦ ξένου κεφαλαίου. Ξεφεύγει ἀπὸ τὰ ὅρια τοῦ παρόντος ἄρθρου ἡ ἀνάλυση τῆς καπιταλιστικῆς τάξης, τῆς ἀντιδραστικῆς καὶ παρασιτικῆς της νοοτροπίας, ποὺ ἀπότυχε νὰ ἀναπτύξει αὐτόνομα τὸν τόπο, ποὺ δὲν ἀποτέλεσε ποτὲ ἐθνικὴ ἀστικὴ τάξη. Περιοριζόμαστε νὰ ἀναφέρουμε τὰ σχόλια τοῦ Κ. Τσαλόγλου, στὴν «Καθημερινὴ» τῆς 2/11/75, πάνω στὶς δηλώσεις τῶν ἐκπροσώπων τοῦ ΣΕΒ (Συνδέσμου Ἑλλήνων Βιομηχάνων), μετὰ τὴν συνάντησή τους μὲ τὸν πρωθυπουργό, ὅτι θὰ ἀναλάβουν τὶς ἐπενδύσεις, γιατὶ πείστηκαν ὅτι δὲν κινδυνεύει τὸ κρατοῦν κοινωνικὸ καθεστώς...

Ἑπομένως, ἂν περὶ αὐτοῦ ἐπρόκειτο, δὲν ἔχει κανένα νόημα ἡ ἐπενδυτικὴ ἀπεργία, ποὺ ἔχει κηρυχτεῖ ἀπὸ τῆς ἰουλιανῆς μεταπολίτευσης καὶ ἐντεῦθεν, καὶ ἡ ὁποία, τελικά, θὰ βλάψει ὄχι μόνο τοὺς ἀπεργούς, ἀφοῦ τώρα μὲ τὴ διεθνῆ ὕφεση οἱ ἐπενδυτικὲς συνθῆκες εἶναι πολὺ καλύτερες ἐκείνων ποὺ θὰ διαμορφωθοῦν ὅταν ἀρχίσει ἡ οἰκονομικὴ ἀνάκαμψη, αὐξηθοῦν, συνεπῶς, ὅλες οἱ κατασκευαστικὲς καὶ οἱ δαπάνες ἐξοπλισμοῦ τῶν ἐργοστασίων. Οἱ ἰδιότυποι αὐτοὶ «ἀπεργοί», γνωρίζουν νὰ εἶναι καὶ ραδιοῦργοι: ἔτσι, ὅλες οἱ πληροφορίες τοὺς φέρνουν ὡς ἀντιτιθέμενους καὶ βυσσοδομοῦντες ἀπέναντι στὸ Κονσόρτσιουμ ποὺ ἀποφάσισε νὰ ἱδρύσει ἡ κυβέρνηση, μὲ συμμετοχὴ τῆς Ἐθνικῆς Τράπεζας, τῆς ΕΤΒΑ καὶ τῆς Κτηματικῆς. Μὴν ξεχνᾶμε, ἄλλωστε, ὅτι ἂν δὲν ἔχουμε ἕναν Ὀργανισμὸ Βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως, ἀντάξιον τοῦ ὀνόματός του (σὰν τὸν Ἰταλικὸ IRI π.χ.), αὐτὸ ὀφείλεται στοὺς βιομηχάνους μας. Ὅταν ἱδρύθηκε ὁ ΟΒΑ, ποὺ κατόπιν μετονομάστηκε σὲ ΕΤΒΑ, ἀφοῦ συγχωνεύτηκε μὲ τὸν ΟΧΟΑ, πρόεδρός του ὁρίστηκε ὁ κατόπιν ἐνεργὸς συνεργάτης τῆς δικτατορίας, βιομήχανος, Ἀλέξανδρος Τσάτσος, γιὰ νὰ τὸν σαμποτάρει, πράγμα ποὺ ἔγινε κι ὁ ΟΒΑ (ΕΤΒΑ) ποτὲ δὲν ὀρθοπόδησε».

ΙΙΙ. ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

7. Ὑποτέλεια καὶ προγραμματισμὸς

Ὁ συνδυασμὸς τῆς «Δημ. Συνεργα-

δικῆς εἰσφορᾶς. Μὲ τὸν τρόπο αὐτό, θεωρητικὰ τουλάχιστον, οἱ ἐπιπτώσεις πάνω στὴ συγκυρία εἶναι οὐδέτερες.

Πάρα πέρα ὁ τακτικὸς προϋπολογισμὸς θὰ χρηματοδοτηθεῖ ἀπὸ τὴν αὔξηση τοῦ εἰδικοῦ τέλους πάνω στὰ νέα Ι.Χ. κατὰ 25%. Τὸ μέτρο εἶναι σωστό, ἂν μὲ αὐτὸ πρόκειται νὰ μειωθεῖ ἡ ζήτηση Ι.Χ., ἡ εἰσαγωγὴ τῶν ὁποίων βαρύνει σημαντικὰ τὸ ἐμπορικό μας ἰσοζύγιο.

ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΣΜΟ...

Ὁ προϋπολογισμὸς ἐπενδύσεων ὑπολογίζεται νὰ χρηματοδοτηθεῖ βασικὰ ἀπὸ δανεισμό, ἐσωτερικὸ καὶ ἐξωτερικό. Ὑπολογίζεται πὼς ἡ συνολικὴ δημοσιονομικὴ διαχείριση θὰ εἶναι ἐλλειμματική, ἔτσι ὥστε ἀπὸ τὴν πλευρὰ αὐτὴ θὰ πρέπει νὰ ἀναμένονται ὁρισμένες ἐπιδράσεις πάνω στὴ συγκυρία, ποὺ εἴτε θὰ εἶναι θετικές, ἐφόσον μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ θὰ ὑπάρξει εὐνοϊκὴ ἐπίδραση πάνω στὶς ἐπενδύσεις, εἴτε θὰ ἔχουν πληθωριστικὲς ἐπιδράσεις, ἂν καὶ ἡ κυβέρνηση ἔχει πάντοτε τὴ δυνατότητα νὰ ἐλέγξει τὶς ἐπιδράσεις αὐτὲς περιορίζοντας τὶς ἀντίστοιχες δαπάνες, τὶς μὴ ἀναγκαῖες δαπάνες.

Ἀπὸ τὴ συγκυριακὴ ἄποψη, καὶ σύμφωνα μὲ τὶς κυβερνητικὲς ἀνακοινώσεις, ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1976 ἔχει ἐνταχθεῖ ἔτσι μέσα στὸ πλαίσιο τῆς γενικότερης βραχυχρόνιας πολιτικῆς τῆς κυβέρνησης.

Θὰ πρέπει τελικὰ νὰ ἐξετασθοῦν οἱ συνέπειες πάνω στὸ ἰσοζύγιο καθὼς καὶ ἡ ἄποψη τοῦ ποιὸς τελικὰ θὰ φέρει τὰ βάρη, δηλαδὴ ἡ ἄποψη τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης.

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτο θέμα, κατὰ τὴν ἔκταση ποὺ ἡ κυβέρνηση θὰ προσφύγει στὸν ἐξωτερικὸ δανεισμὸ γιὰ τὴ χρηματοδότηση τῶν δημόσιων ἐπενδύσεων, θὰ ἔχουμε μιὰν ἐπιβάρυνση τοῦ χρεωστικοῦ λογαριασμοῦ τῆς χώρας. Ὅταν ὑπολογιστεῖ πὼς ὁ ἐξωτερικὸς δανεισμὸς ἔχει φτάσει τὰ ὅρια ἀντοχῆς τῆς οἰκονομίας, καὶ ὅτι στὸν ἑπόμενο χρόνο θὰ αὐξηθοῦν καὶ οἱ ἐκροὲς συναλλάγματος μὲ τὴ μορφὴ τοκοχρεωλυσίων γιὰ τὴν ἀποπληρωμὴ τῶν παλιῶν δανείων, τὰ ὁποῖα δείχνουν ἁλματώδη αὔξηση τὰ τελευταῖα χρόνια, τότε βρισκόμαστε μπροστὰ σὲ μιὰ κατάσταση ἐπιβαρυντικὴ γιὰ τὶς μελλοντικὲς δυνατότητες τῆς χώρας, ἄσχετα ἂν ἄλλη λύση δὲν εἶναι πρὸς τὸ παρὸν δυνατὴ γιὰ τὴ χρηματοδότηση ἔμμεσα τῶν ἀμυντικῶν δαπανῶν.

«ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ»

Ὡς πρὸς τὴν πλευρὰ τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης, ἀναφέρεται στὶς κυβερνητικὲς δηλώσεις πὼς δὲν ἐπιβάλλεται νέα φορολογία καὶ ἑπομένως ἡ κατανάλωση, καὶ ἄρα οἱ εἰσοδηματικὲς τάξεις τῶν ἐργαζομένων καὶ τῶν ἀγροτῶν δὲν πρόκειται νὰ φέρουν κανένα βάρος. Ἀντίθετα, ἡ ἔκτακτη εἰσφορὰ ποὺ ἐπιβλήθηκε στὴν οὐσία στὶς 3500 περίπου μεγαλύτερες ἐπιχειρήσεις τῆς χώρας τονίζεται πὼς θίγει τὰ ἀνώτερα εἰσοδήματα. Γιὰ νὰ μὴ θιγεῖ ἡ οἰκονομικὴ συμπεριφορὰ τῶν ἐπιχειρήσεων τὸ ποσὸ τῆς εἰσφορᾶς θὰ ἀφαιρεθεῖ ἀπὸ τὰ κέρδη, ἔτσι ὥστε νὰ μειωθεῖ ἡ φορολογικὴ βάση τοῦ φόρου εἰσοδήματος. Ἐρωτᾶται κατὰ πόσο οἱ ἐπιχειρήσεις τελικὰ δὲν θὰ μετακυλίσουν τὸ βάρος ποὺ τοὺς ἐπιβλήθηκε πάνω στὴν κατανάλωση, δηλαδὴ πάνω στὰ πλατύτερα στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ, μὲ τὴ μορφὴ μιᾶς αὔξησης τῶν τιμῶν. Τοῦτο μάλιστα διευκολύνεται ἀπὸ τὸ γεγονός, πὼς ἡ εἰσφορὰ αὐτὴ θεωρεῖται σὰν κόστος βασικά, ἀφοῦ ἀφαιρεῖται ἀπὸ τὰ κέρδη, ἔτσι ὥστε καὶ ἀπὸ καθαρὰ τεχνικὴ πλευρὰ ἡ μετακύληση διευκολύνεται. Πάρα πέρα ἡ μετακύληση γίνεται πιὸ εὔκολη, κατὰ τὴν ἔκταση ποὺ οἱ 3500 μεγάλες αὐτὲς ἐπιχειρήσεις ἔχουν λίγο ἢ πολὺ μονοπωλιακὸ χαρακτήρα, καὶ ἐλέγχουν ἀγορὲς μὲ λίγο ἢ πολὺ ἀνελαστικὴ ζήτηση. Τὸ θέμα ἑπομένως τῆς δίκαιης κατανομῆς τῶν βαρῶν γιὰ τὴ χρηματοδότηση τοῦ ἀμυντικοῦ προϋπολογισμοῦ δὲν εἶναι θέμα προθέσεων τῆς κυβέρνησης, ἀλλὰ μηχανισμῶν πάνω στοὺς ὁποίους λειτουργεῖ τὸ σύστημα. Καὶ κάτω ἀπὸ καπιταλιστικὲς συνθῆκες, καὶ ἰδιαίτερα μὲ τὴν ἑλληνικὴ ἰδιομορφία, δὲν μπορῶ νὰ φαντασθῶ φόρο ἐπιβαλλόμενο στὸ κεφάλαιο, ποὺ νὰ μὴ μετακυλίεται τελικὰ πάνω στὴν κατανάλωση, δηλαδὴ πάνω στὶς μάζες.

Ὅσο γιὰ τὴν εἰδικὴ εἰσφορὰ πάνω στὰ Ι.Χ., ὑποστηρίχθηκε πὼς τὸ Ι.Χ. ἔχει πάψει νὰ ἀποτελεῖ εἶδος πολυτελείας καὶ ἀποτελεῖ εἶδος ἀνάγκης. Δὲν συμμερίζομαι πέρα γιὰ πέρα τὴν ἄποψη αὐτή. Τὸ Ι.Χ. ἔχει γίνει εἶδος ἀνάγκης γιὰ τὰ μεσοαστικὰ στρώματα, ὄχι γιὰ τοὺς ἐργάτες, τοὺς κατώτερους ὑπάλληλους ἢ τὴν πλειοψηφία τῶν ἀγροτῶν. Πάρα πέρα τὸ Ι.Χ. ἀποτελεῖ μιὰ καταναλωτικὴ συνήθεια, θὰ ἔλεγε κανείς, ποὺ μᾶς ἐπιβάλλεται ἀπὸ τὰ καταναλωτικὰ πρότυπα τοῦ ἐξωτερικοῦ. Δεδομένου ὅτι ἡ ἀπόκτηση αὐτοκινήτου εἶναι δεῖγμα νεοπλουτισμοῦ καὶ κοινωνικῆς ἀνόδου, θεωρῶ σωστὴ τὴν ἐπιβάρυνση αὐτή, ποὺ πλήττει συγκεκριμένα στὴ μεγάλη πλειοψηφία μεσοαστικὰ νεόπλουτα στρώματα.

Βγαίνει ἕνα γενικὸ συμπέρασμα. Τὴν ἄμυνα τῆς χώρας θὰ τὴ χρηματοδοτήσει τελικὰ ὁ λαός, ὁ μικρὸς λαός, αὐτὸς ποὺ καλεῖται νὰ χύσει καὶ τὸ ἴδιο του τὸ αἷμα ὅταν τὸ ἀπαιτήσουν οἱ συνθῆκες. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια. Ἡ κυβερνητικὴ πολιτικὴ εἶναι συνεπὴς πρὸς τὶς ἀρχὲς πάνω στὶς ὁποῖες στηρίζεται τὸ σύστημα. Δὲ λέω πὼς ἡ κυβέρνηση θὰ εἶχε ἄλλες δυνατότητες κάτω ἀπὸ τὶς συνθῆκες ποὺ τῆς ἐπιβάλλει ἡ κατάσταση τῆς συγκυρίας. Θέλω μόνο νὰ τονίσω, πὼς ὁ μανδύας «δικαιοσύνης» κ.λπ. μὲ τὸν ὁποῖο ἐπιδιώκεται νὰ ντυθοῦν τὰ κυβερνητικὰ μέτρα καὶ ἡ κυβερνητικὴ πολιτική, δὲν πρέπει νὰ ἐξαπατοῦν, ὅσον ἀφορᾶ τὴν ἀληθινὴ εἰκόνα τῶν πραγμάτων.

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

σίας», ποὺ τελικὰ καὶ πλειοψήφησε στὶς ἐκλογὲς τοῦ Τεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου–ἀνέλυε τὶς ποσοτικὲς καὶ ποιοτικὲς μεταβολὲς ποὺ σημειώθηκαν στὴ χώρα μας γιὰ νὰ θεμελιώσει βασικὲς θέσεις πάνω στὸν προγραμματισμό: (Οἰκον. Ταχυδρόμος 4-9-75)

«Οἱ βασικὲς αἰτίες γιὰ τὴν κατάσταση τῆς οἰκονομίας στὴ χώρα μας ἔχουν τὶς ρίζες τους στὴν οἰκονομικὴ ἐξάρτησή της ἀπὸ τὸ ξένο κεφάλαιο. Ἡ ἐξάρτηση αὐτὴ τῆς οἰκονομίας, ἐξ αἰτίας τῆς πολιτικῆς καὶ στρατιωτικῆς ὑποτέλειας τῆς χώρας μας ἀναπαράγεται καὶ διαιωνίζεται, ἐνῶ ταυτόχρονα παρεμποδίζεται τόσο ἡ ἄμεση ἐπίλυση τῶν ζωτικῶν προβλημάτων τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὅσο καὶ ἡ δημιουργία προοπτικῶν καὶ δυνατοτήτων γιὰ μιὰ αὐτόνομη καὶ ἰσόρροπη μακροπρόθεσμη ἀνάπτυξη τῆς χώρας μας.

Εἶναι φανερὸ ὅτι ἕνας προγραμματισμὸς δὲν μπορεῖ νὰ ἐξυπηρετεῖ τὰ συμφέροντα τοῦ λαοῦ, παρὰ μόνο ἂν ὁ ἴδιος ὁ λαός, μέσα ἀπὸ τοὺς μαζικοὺς φορεῖς του συμμετέχει ἐνεργὰ στὴν ἔρευνα, στὴ μελέτη καὶ στὴ λήψη ἀποφάσεων γιὰ τὴν ἐφαρμογή του».

Ἐθνικοποίηση καὶ βαριὰ βιομηχανία

«Οἱ θέσεις μας στὸν τομέα αὐτὸ εἶναι:
1) Ἐθνικοποίηση τῶν βασικῶν βιομηχανικῶν μονάδων ποὺ ἔχουν καθοριστικὸ χαρακτήρα γιὰ τὴν αὐτόνομη βιομηχανική μας ἀνάπτυξη (βασικὲς μεταλλουργικὲς μονάδες-διυλιστήρια).
2) Ἡ δημιουργία Κέντρου Βιομηχανικῶν Ἐρευνῶν γιά:
Τὴν ἀπογραφὴ καὶ μελέτη τῶν βασικῶν προβλημάτων καὶ ἰδιομορφιῶν τῶν βιομηχανικῶν μονάδων στὴ χώρα μας μὲ παράλληλη ἀξιοποίηση τῆς διεθνοῦς πείρας.
–Τὴ συστηματικὴ ἐπεξεργασία στοιχείων βιομηχανικῆς δραστηριότητας.
–Τὴν ἐνθάρρυνση δημιουργίας βιώσιμων βιομηχανικῶν μονάδων μὲ ἐφαρμογὴ νέων τεχνολογικῶν μεθόδων παραγωγῆς, ὀργάνωσης, ποιοτικοῦ ἐλέγχου καὶ τυποποίησης τῶν προϊόντων γιὰ ἀξιοποίηση τῶν ἐγχωρίων πρώτων ὑλῶν.
–Τὴν προστασία τοῦ καταναλωτικοῦ κοινοῦ μὲ προδιαγραφὲς ποιότητος προϊόντων.
–Τὴ διερεύνηση τῶν δυνατοτήτων καὶ τῆς σκοπιμότητας εἰσαγωγῆς ξένων κεφαλαίων γιὰ βιομηχανικὲς ἐπενδύσεις.
3) Ἡ δημιουργία, σὲ κρατικὴ βάση, βασικῶν μεταλλουργικῶν μονάδων μὲ ἀξιοποίηση τῶν ἐγχώριων μεταλλευμάτων γιὰ νὰ καλυφθεῖ ὁ τεράστιος τομέας ἀναγκῶν παραγωγῆς τροχαίου ὑλικοῦ, μηχανοκατασκευῶν, ναυπηγήσεων».

Χωροταξικὸς σχεδιασμὸς

«Ὁ χωροταξικὸς σχεδιασμὸς ἀποτελεῖ τὴν ἔκφραση τοῦ προγράμματος ἀνάπτυξης στὸ χῶρο τῶν πολιτικῶν, κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν στόχων... Ὁ χωροταξικὸς σχεδιασμὸς εἶναι ἔργο κρατικοῦ φορέα μὲ

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

ἀπαραίτητη τὴ συνεργασία ὅλων τῶν κοινωνικῶν ὁμάδων μέσα ἀπὸ τὴν τοπικὴ αὐτοδιοίκηση, τὰ ἐπιμελητήρια, τοὺς ἐπαγγελματικοὺς συλλόγους καὶ τοὺς ἄλλους μαζικοὺς κοινωνικοὺς φορεῖς.

«Αὐτὸ προϋποθέτει ἐθνικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἀνεξαρτησία, ἐκδημοκρατισμὸ τῆς δημόσιας ζωῆς, ἀναπροσανατολισμὸ τῶν ὀργανωτικῶν στόχων τῆς πολιτείας καὶ συνεχῆ διάλογο ἀνάμεσα σ' ὅλους τοὺς ὑπεύθυνους φορεῖς ἔκφρασης τοῦ λαοῦ».

8. Χρειάζονται ριζικὲς ἀλλαγὲς

Ὁ Πρόεδρος τοῦ ΠΑΣΟΚ κ. Ἀ. Παπανδρέου σὲ συνέντευξή του τόνιζε τὰ ἀκόλουθα («Ἐξόρμηση» 7-11-75):

«Χρειάζονται ριζικὲς ἀλλαγὲς γιὰ τὴν ἑδραίωση τῆς ἐθνικῆς μας ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας. Οἱ ἀλλαγὲς αὐτὲς εἶναι ἀναπόσπαστα συνδεδεμένες μὲ τὸ σοσιαλιστικὸ μετασχηματισμὸ τῆς κοινωνίας μας. Οἱ ἀλλαγὲς ἀπαιτοῦν χρόνο καὶ πρέπει νἆναι προγραμματισμένες μὲ τρόπο ποὺ ν' ἀνταποκρίνεται στὶς ἱστορικὲς δυνατότητες τῆς χώρας μας. Στόχος ὅμως βασικὸς καὶ μόνιμος πρέπει νἆναι ἡ ἀλλαγὴ τοῦ συστήματος κι ὄχι ἡ συντήρησή του. Ὁ λαός, ὁ ὥριμος λαός μας, εἶναι ἕτοιμος γιὰ τὴν μεγάλη ἀλλαγή... Γιὰ τὸ ΠΑΣΟΚ ὁ σοσιαλισμὸς συνδέται μὲ τὴν κοινωνικοποίηση καὶ ὄχι τὴν κρατικοποίηση τῶν μέσων παραγωγῆς».

«Ἡ μεταβίβαση τῆς ἰδιοκτησίας ἀπὸ τὸν ἰδιώτη στὸ κράτος δὲν ἀλλάζει οὐσιαστικὰ τὶς κοινωνικὲς σχέσεις παραγωγῆς. Ἡ ἐξαρτημένη ἐργασία – δηλαδὴ ἡ σχέση τοῦ ἐργαζόμενου ποὺ πουλάει τὸ ἐργατικό του δυναμικὸ σὲ κάποιον ἐργοδότη – παραμένει. Ἡ ἀλλαγὴ ἰδιοκτησίας δὲν κατοχυρώνει κὰν τὸν ἀναπροσανατολισμὸ τῆς παραγωγῆς γιὰ τὴν ἱκανοποίηση κοινωνικῶν ἀναγκῶν. Τὸ κράτος σ' ἕνα καπιταλιστικὸ σύστημα δὲν εἶναι μηχανισμὸς ἐξισορρόπησης τῶν συμφερόντων τῶν διαφόρων τάξεων καὶ στρωμάτων, ἀλλὰ ὁ ἐκφραστὴς τῶν συμφερόντων τῆς ἄρχουσας τάξης».

«Τὸ ΠΑ.ΣΟ.Κ. πρεσβεύει τὴν κοινωνικοποίηση τῶν μέσων παραγωγῆς. Οἱ ἐργαζόμενοι μαζὶ μὲ τοὺς κοινωνικοὺς φορεῖς – ποὺ εἶναι, ἀνάλογα μὲ τὸ μέγεθος καὶ τὴ σημασία τῆς ἐπιχείρησης, ἀντιπρόσωποι τοῦ κράτους, τῆς περιφέρειας ἢ τοῦ Νομοῦ – διαχειρίζονται τὶς κοινωνικοποιημένες μονάδες παραγωγῆς. Μὲ τὸ σοσιαλιστικὸ μετασχηματισμὸ τὸ κράτος παύει νὰ εἶναι ὁ ἐκφραστὴς τῶν συμφερόντων τοῦ ξένου καὶ ντόπιου μονοπωλιακοῦ κεφαλαίου. Ταυτόχρονα οἱ ἐργαζόμενοι, κι ἡ κοινωνία στὸ σύνολό της, παίζουν ἐνεργό, δημιουργικὸ ρόλο στὸν προγραμματισμὸ τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς πορείας τῆς χώρας».

«Σὲ μιὰ κοινωνία ὅπου τὰ μέσα παραγωγῆς ἀνήκουν στὸ κοινωνικὸ σύνολο δὲν ὑπάρχουν δυνατότητες γιὰ ἄμεσες ἐπενδύσεις τοῦ ξένου κεφαλαίου, δηλαδὴ γιὰ παραγωγικὲς ἐγκαταστάσεις ποὺ ἐλέγχονται ἀπὸ ξένες ἑταιρίες. Γιὰ τὸ ξένο κεφάλαιο ποὺ ἔχει ἤδη ἐπενδυθεῖ στὴ χώρα μας, θὰ δοθεῖ σταδιακὰ ἀποζημίωση μὲ βάση τὴν πραγματικὴ καὶ ὄχι ἁπλῶς λογιστικὴ καθαρὴ εἰσαγωγὴ κεφαλαίου.

Πιστεύουμε ὅτι οἱ ἐπιπτώσεις τῶν ξένων ἐπενδύσεων στὸν εὐρύτερο κοινωνικοπολιτικὸ χῶρο εἶναι ἀρνητικές. Αὐτὸ βγαίνει ἀπ' τὴν πεῖρα πολλῶν χωρῶν στὸ στάδιο ἀνάπτυξης τῆς Ἑλλάδας».

9. Ἐθνικὴ Δημοκρατικὴ Οἰκονομικὴ Ἀνάπτυξη

Στὸ σχέδιο προγράμματος τοῦ ΚΚΕ (ἐσωτ.) ποὺ συντάχθηκε ἀπὸ τὴν Κ.Ε. γιὰ νὰ ἀποτελέσει βάση τῆς προσυνεδριακῆς συζήτησης, προτείνονται τὰ ἀκόλουθα («ΑΥΓΗ» 9-11-75):

«Σήμερα στὸ σύστημα τοῦ Κ.Μ.Κ. ὁ προγραμματισμὸς εἶναι ἕνα νέο στάδιο τοῦ ταξικοῦ ἀγώνα. Ὁ οἰκονομικὸς προγραμματισμὸς ἀποτελεῖ μιὰ πραγματικότητα τοῦ ἑλληνικοῦ Κ.Μ.Κ.

Ὑποστηρίζουμε τὴν ἐφαρμογὴ ἑνὸς οἰκονομικοῦ σχεδίου, ποὺ ἀκολουθεῖ μιὰ πορεία ἀνάπτυξης διαφορετικὴ ἀπὸ ἐκείνην ποὺ ἐπιθυμεῖ ἡ λογικὴ τοῦ μονοπωλιακοῦ κέρδους... Ὁ δημοκρατικὸς προγραμματισμὸς πρέχει νὰ ἔχει προσανατολισμὸ στὴ σφαίρα τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς κατανάλωσης, τὰ ἰδανικὰ καὶ τὶς ἐλπίδες, ποὺ κατὰ τρόπο αὐτόνομο καὶ ἀνεξάρτητο ἐκφράζονται ἀπὸ διάφορες κοινωνικὲς τάξεις καὶ κοινωνικὲς κατηγορίες, παίρνοντας σοβαρὰ ὑπ' ὄψη τὶς ὑπάρχουσες κοινωνικὲς ἀντιθέσεις».

«Γιὰ νὰ ἐξασφαλισθεῖ ἡ δημοκρατικὴ πορεία ἀνάπτυξης τὸ ΚΚΕ (ἐσ.) προτείνει:

Τὴν κατάργηση τοῦ Ν.Δ. 2687/53 γιὰ τὴν προστασία τῶν ξένων κεφαλαίων, ποὺ κατοχυρώθηκε καὶ συνταγματικά, τὴν ἀναθεώρηση ἢ ἀκύρωση τῶν ἀσύμφορων γιὰ τὴν ἐθνικὴ οἰκονομία συμβάσεων τῆς δικτατορίας. Τὴν ὑπαγωγὴ ὅλων τῶν δραστηριοτήτων σχετικὰ μὲ τὸ πετρέλαιο – ἔρευνα, παραγωγή, διύλιση, διακίνηση – στὸν Ἐθνικὸ Ὀργανισμὸ Πετρελαίου καὶ τὸν ἐκδημοκρατισμὸ τῆς διοίκησής του.

Τὴν ἐθνικοποίηση τῶν μεγάλων πιστωτικῶν ἱδρυμάτων τῆς Ἐθνικῆς Τράπεζας τῆς Ἑλλάδας καὶ τοῦ συγκροτήματος Ἀνδρεάδη, τὴν ἀναδιοργάνωση καὶ τὴν ἐπιβολὴ δημοκρατικοῦ ἐλέγχου στὸ τραπεζιτικὸ σύστημα, ὥστε ἡ λαϊκὴ ἀποταμίευση νὰ διατίθεται ὄχι γιὰ τὴν αὔξηση τῶν κερδῶν τῆς ὀλιγαρχίας καὶ τὴ χρηματοδότηση μονοπωλιακῶν ἐπιχειρήσεων, ἀλλὰ γιὰ τὴν προγραμματισμένη ἀνάπτυξη τῆς οἰκονομίας, τὴν δημοτικοποίηση τῶν ἀστικῶν συγκοινωνιῶν, τῶν ἔργων ὕδρευσης, ἀποχέτευσης, πολεοδομίας, μαζικοῦ ἀθλητισμοῦ, μαζικῶν κέντρων ψυχαγωγίας, κουλτούρας. Τὸν δημοκρατικὸ ἔλεγχο τῶν δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἐπιχειρήσεων.

Τὴν στήριξη τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης κατὰ κύριο λόγο στὴν ἐσωτερικὴ συσσώρευση καὶ ἐπικουρικὰ στὸ ξένο κεφάλαιο, ὑπὸ τὸν ὅρο ὅτι δὲν προσφέρεται μὲ δεσμευτικοὺς καὶ ληστρικοὺς ὅρους, δὲν θέτει ἐμπόδια στὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη καὶ συμβάλλει στὴν ταχύτερη ἐνσωμάτωση τῆς πρωτοπόρας τεχνολογίας στὴν Ἑλλάδα».

«Σ' ἕνα δημοκρατικὸ προγραμματισμό, τὰ αἱρετὰ ὄργανα τῆς τοπικῆς Αὐτοδιοίκησης (Τ.Α.) ὅλων τῶν βαθμῶν, συμμετέχουν στὴν κατάρτιση καὶ ἐφαρμογὴ τοῦ ἐθνικοῦ προγράμματος, τοῦ ὁποίου γενικὲς κατευθύνσεις τῆς διάρθρωσής του πρέπει νὰ εἶναι ἡ δημοκρατικὴ ἀποκέντρωση καὶ ἡ ἑνότητα τοπικῶν προγραμμάτων μὲ τὸ ἐθνικὸ πρόγραμμα. Ἡ περιφέρεια, στὰ πλαίσια τοῦ ἐθνικοῦ προγράμματος, ἀποκτᾶ μιὰ αὐτόνομη δυνατότητα ἐπιλογῶν καὶ ἐπεμβάσεων γιὰ τὴν ἀνάπτυξή της. Τὰ ὄργανα τῆς Τ.Α. πρέπει νὰ ἀποτελέσουν κύριο φορέα τῆς περιφερειακῆς ἀνάπτυξης σὲ συνεργασία μὲ τὶς τοπικὲς συνδικαλιστικὲς καὶ ἄλλες κοινωνικὲς ὀργανώσεις. Γι' αὐτὸ καὶ πρέπει νὰ ὑπαχθοῦν στὴν ἁρμοδιότητά τους ὅλες οἱ λειτουργίες καὶ ὑπηρεσίες κοινῆς ὠφελείας, τοπικά, καὶ νὰ προικοδοτηθοῦν μὲ σημαντικὸ μέρος τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομικῆς συσσώρευσης».

10. Ἡ Φάση τῆς Νέας Δημοκρατίας

Τὸ ΚΚΕ, στὸ ψηφισμένο ἀπὸ τὸ 9ο συνέδριό του πρόγραμμα, ἀναφέρει:

«Τὸ ΚΚΕ θὰ ἐπιδιώξει στὴ φάση τῆς Νέας Δημοκρατίας τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ παρακάτω προγράμματος...

Περιορισμὸς τῆς δράσης τῶν μονοπωλίων – ἐλεύθερη οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη τῆς χώρας

α) Κατάργηση τοῦ Νόμου 2687 τοῦ 1953 καὶ κάθε ἄλλου νόμου ποὺ χορηγεῖ ἀποικιακὰ προνόμια στὰ ξένα μονοπώλια. Ἀναθεώρηση ἢ ἀκύρωση τῶν ἐπιζήμιων γιὰ τὴν ἐθνικὴ οἰκονομία συμβάσεων μὲ τὸ ξένο κεφάλαιο. Ἐπενδύσεις τοῦ ξένου κεφαλαίου γίνονται δεκτὲς μόνον ἐφόσον ὠφελοῦν τὴν ἀνάπτυξη τῆς οἰκονομίας τῆς χώρας. Προστασία τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς. Ἀμοιβαία ἐπωφελὴς οἰκονομικὴ συνεργασία μὲ ὅλους τοὺς λαούς.

β) Ἐξάλειψη τῆς ἀσυδοσίας τῶν μονοπωλίων μὲ κρατικὰ μέτρα καὶ δημοκρατικὸ ἔλεγχο ἀπὸ ἀντιπροσώπους τῶν ἐργαζομένων.

γ) Ἐνίσχυση τῆς κοινοπραξίας μικρῶν ἐπιχειρήσεων, γιὰ τὴν ἐπίτευξη συγχρονισμένης παραγωγῆς.

δ) Διεύρυνση τῆς ἐνεργειακῆς βάσης μὲ τὴν ἀξιοποίηση ὅλων τῶν ἐγχώριων πηγῶν ἐνεργείας.

ε) Μέτρα γιὰ τὴν προγραμματισμένη ἀνάπτυξη βασικῶν κλάδων τῆς βιομηχανίας.

στ) Μέτρα γιὰ τὴν ἀναδιοργάνωση τῶν καλλιεργειῶν καὶ γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς κτηνοτροφίας καὶ τῶν γεωργικῶν βιομηχανιῶν.

ζ) Μείωση τῶν στρατιωτικῶν δαπανῶν. 12μηνη θητεία. Μετατόπιση τοῦ βάρους τῆς φορολογίας ἀπὸ τοὺς ἔμμεσους φόρους στοὺς ἄμεσους. Προοδευτικὴ φορολογία μὲ μείωση τῶν συντελεστῶν γιὰ τὰ μικρὰ εἰσοδήματα καὶ αὔξησή τους γιὰ τὰ μεγάλα. Κατάργηση τῶν φορολογικῶν διευκολύνσεων στὸ μεγάλο κεφάλαιο.

η) Μέτρα γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς ἁλιείας.

θ) Μέτρα γιὰ τὶς συγκοινωνίες: Ἀναδιοργάνωση καὶ ἀνάπτυξη τῶν χερσαίων – ἀστικῶν καὶ ὑπεραστικῶν – θαλασσίων καὶ ἀεροπορικῶν συγκοινωνιῶν καὶ τηλεπικοινωνιῶν ἀπὸ τὸ κράτος καὶ τὶς τοπικὲς αὐτοδιοικήσεις μὲ συμμετοχὴ καὶ τῶν ἀσχολουμένων μὲ τὴ συγκοινωνία ἰδιωτῶν».

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ '24

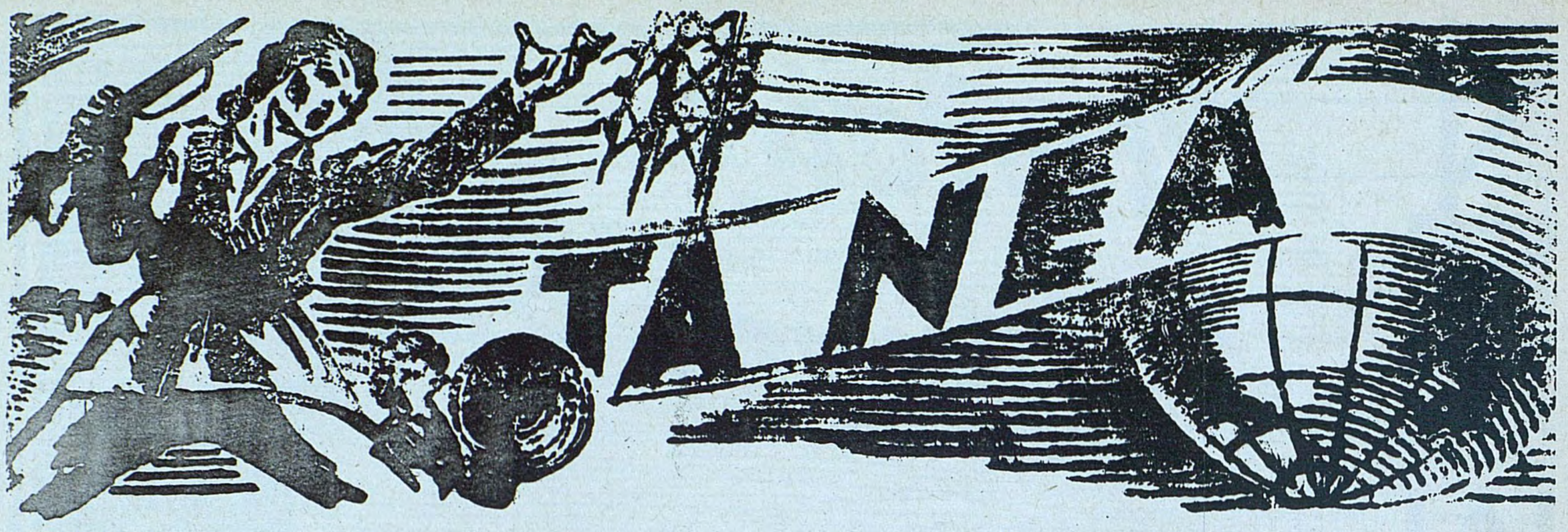

Κ.Ο.Δ.Ε.

ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΦΩΤΙΣΗΣ

26/12/44

ὥρα 4 μ.μ.

Δ Ε Λ Τ Ι Ο Ε Ι Δ Η Σ Ε Ω Ν

ΟΙ ΩΜΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΣΚΟΜΠΥ ΣΤΗ ΚΑΛΛΙΘΕΑ.

Πάνω ἀπό 700 ἐκτελέστηκαν ἀπό τούς Μπουραντάδες -Χίτες- ὡροφύλακες.

Οἱ ταγματαλήτες -Μπουραντάδες-Χίτες -ντυμένες τώρα μέ τίς Ἀγγλικές φόρμες βιάζουν -λεηλατοῦν τόν ἄμαχο πληθυσμό .Στή Καλλιθέα συνέχισαν τίς σφαγές. Τά θάρματα ὑποβάλουν τούς κατά χιλιάδες συλλαμβανομένους στή Καλλιθέα σέ ἀπάνθρωπα βασανιστήρια. Ἐκτελεσαν πάνω ἀπό 700 ἀπό τόν ἄμαχο πληθυ[illegible] ὁ ἑλμαν [illegible]

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Τὸ «ΑΝΤΙ» ἀφιερώνει κι αὐτὸ τὸ τεῦχος (ὅπως τὸ προηγούμενο καὶ τὸ ἑπόμενο) στὴ «Μάχη τῆς Ἀθήνας». Δημοσιεύσαμε, ἤδη, δύο ἄρθρα,τῶν Κ. Καραγιώργη (στὸν «Ριζοσπάστη») καὶ Ἀλεξ. Σβώλου (στὴ «Μάχη»), καὶ μιὰ ἀναφορὰ στὸ «σημαδιακὸ» γεγονὸς τοῦ ἀφοπλισμοῦ τοῦ 2ου Συντάγματος τοῦ ΕΛΑΣ (3 πρὸς 4 τοῦ Δεκέμβρη).

Σήμερα, δημοσιεύουμε τὸ πρῶτο μέρος τοῦ χρονικοῦ τῆς Μάχης, ποὺ καλύπτει τὸ πρῶτο 15θήμερο τοῦ Δεκέμβρη, ὅπως βγαίνει ἀπὸ δημοσιεύματα τοῦ τύπου τῆς ἐποχῆς:

ΑΠΟ τὰ τέλη Νοεμβρίου 1944, γίνεται πιὰ φανερὸ ὅτι ἡ Κυβέρνηση Ἐθνικῆς Ἑνότητας ὁδηγεῖται πρὸς διάσπαση. Ἡ Ἀριστερὰ καταλαβαίνει ὅτι ὁ Παπανδρέου προσπαθεῖ νὰ τὴν παγιδεύσει, νὰ ἐξαναγκάσει δηλαδὴ τὸ ΕΑΜ σὲ τόσες καὶ τέτοιες ὑποχωρήσεις ποὺ στὸ τέλος νὰ βρεθεῖ αὐτὸς σὲ θέση ἰσχύος γιὰ νὰ ἐπιβάλει σὲ μιὰν ἄοπλη καὶ ἀνίσχυρη Ἀριστερὰ τὶς θελήσεις του. Αὐτό, βέβαια, τὸ ΕΑΜ δὲν εἶναι διατεθειμένο μὲ κανέναν τρόπο νὰ τὸ δεχθεῖ κι ἀρχίζει νὰ σκληραίνει τὴ στάση του. Ἔχει ἐξ ἄλλου πίσω του ἕνα τόσο μεγάλο τμῆμα τοῦ λαοῦ,ποὺ δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ φανταστεῖ ὅτι θὰ τολμήσει κανεὶς νὰ ἔρθει σὲ ρήξη μαζί του.

Τὸ παιχνίδι ὅμως εἶναι ἄνισο καὶ ἡ τράπουλα σημαδεμένη. Γιατὶ ἐνῶ ἡ Ἀριστερὰ παίζει ἕνα σφιχτὸ ἀλλὰ τίμιο παιχνίδι, μὲ μοναδικὸ σκοπὸ νὰ ἀποφευχθεῖ ἡ αἱματοχυσία καὶ νὰ ὁδηγηθεῖ ἡ χώρα σὲ μιὰν ἀναίμακτη λύση τῶν ὀξύτατων προβλημάτων τῆς στιγμῆς, οἱ Ἄγγλοι καὶ ὁ Παπανδρέου ὁδηγοῦνε τὴν Ἀριστερά, ἐσκεμμένα καὶ μὲ προδιαγραμμένο σχέδιο, πρὸς τὴν ἔνοπλη ἀναμέτρηση, γιὰ τὴν ὁποία εἶναι τώρα ἕτοιμοι.

Σήμερα βέβαια ξέρουμε – κι οἱ βασικοὶ πρωταγωνιστὲς τῶν γεγονότων τὸ ἔχουνε ὁμολογήσει – πὼς ὅσες ὑποχωρήσεις κι ἂν ἔκανε τὸ ΕΑΜ, οἱ Ἄγγλοι θὰ ὁδηγούσανε στὴν ἔνοπλη ἀναμέτρηση. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ὅμως ἡ Ἀριστερὰ τὸ ἀγνοεῖ καὶ δὲν

μπορεῖ οὔτε νὰ τὸ διανοηθεῖ. Πιστεύει ὅτι ἐκεῖνος ποὺ ἐξωθεῖ τὰ πράγματα στὰ ἄκρα εἶναι ὁ Παπανδρέου, κι ὅτι οἱ Ἄγγλοι εἶναι μὲν διατεθειμένοι νὰ τὸν στηρίξουνε, ἀλλ' ὅτι δὲν θὰ τολμήσουνε ποτὲ νὰ φτάσουνε οἱ ἴδιοι σὲ ἔνοπλη ρήξη μαζί της. Δὲν θὰ ἀνοίξουμε ἐδῶ τὸ κεφάλαιο τῆς «λαθολογίας» στὴν ὁποία ἡ ἴδια ἡ Ἀριστερὰ μὲ ἀρκετὴ εὐκολία – καὶ ἐπιπολαιότητα θὰ ἔλεγα – ἔχει ἐμπλακεῖ, καὶ θὰ περιοριστοῦμε στὴν παρακολούθηση τῶν γεγονότων τῆς Μάχης τῆς Ἀθήνας, ὅπως βγαίνουνε ἀπὸ τὰ δημοσιεύματα τῆς ἐποχῆς, παίρνοντας σὰν δεδομένο ὅτι ἡ Ἀριστερὰ περιορίστηκε νὰ παρακολουθήσει τὰ γεγονότα αὐτά, δυναμικὰ βέβαια, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐπιδίωξη νὰ βρεθεῖ κάποια στιγμὴ ἡ συμβιβαστικὴ ἐκείνη λύση ποὺ θὰ βάλει ἕνα τέρμα στὴ ρήξη μὲ τὶς κατὰ τὸ δυνατὸν λιγότερο ὀδυνηρὲς συνέπειες γι' αὐτήν. Τὰ δημοσιεύματα ἐξ ἄλλου τοῦ τύπου τῆς ἐποχῆς, παρὰ τὶς συχνὰ ἠθελημένες ἀποσιωπήσεις γεγονότων γιὰ λόγους σκοπιμότητας, τὴν παραμόρφωση ἢ καὶ διαστρέβλωση ἀκόμη συμβάντων, εἶναι πολὺ διαφωτιστικὰ ἀλλὰ καὶ ἐνδιαφέροντα μαζί, ἀφοῦ μᾶς μεταδίδουν τὸν παλμὸ μιᾶς πολὺ δραματικῆς ἐποχῆς, γεμάτης ἀγωνιστικὴ διάθεση καὶ ἔξαρση.

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Ἀρχίζουμε τὴν παρακολούθηση τῶν γεγονότων ἀπ' τὴν ἑπομένη τῆς Ματωμένης Κυριακῆς 3 τοῦ Δεκέμβρη 1944, ποὺ ὁ ἄοπλος λαὸς τὴν πλήρωσε μὲ 29 δολοφονημένους καὶ 120 τραυματίες.

Στὶς 4 τοῦ Δεκέμβρη ἡ Ἀθήνα κηδεύει τοὺς νεκρούς της μέσα σ' ἕνα κύμα ἀφάνταστης θλίψης καὶ ὀργῆς. Μὲ τὴ γενικὴ ἀπεργία ἔχουνε νεκρωθεῖ τὰ πάντα, ἐνῶ ἑκατοντάδες χιλιάδες ἄοπλοι Ἀθηναῖοι καὶ Πειραιῶτες κατεβαίνουνε στὸ κέντρο τῆς πόλης νὰ ξεπροβοδίσουν τοὺς νεκροὺς συναγωνιστές τους. Ὁ στρατηγὸς Σκόμπυ ἔχει κηρύξει κιόλας – μόνος καὶ χωρὶς νὰ συνεννοηθεῖ κὰν μὲ τὴν «Κυβέρνηση» – τὸν Στρατιωτικὸ Νόμο. Τὴν ἴδια αὐτὴ μέρα ὁ «Ριζοσπάστης» δημοσιεύει δριμὺ κύριο ἄρθρο ἐναντίον τοῦ Παπανδρέου, στὸ ὁποῖο ὅμως εἶναι φανερὴ ἡ πρόθεση νὰ μὴν πάρει ἀνοιχτὰ ἐχθρικὴ θέση ἐναντίον τῶν Ἄγγλων: Γράφει ὁ «Ριζοσπάστης»:

Εἶναι ἀπίστευτο, εἶναι θλιβερὸ ὅτι οἱ βρεττανικὲς στρατιωτικὲς δυνάμεις δέχτηκαν νὰ βοηθήσουν τὸν δήμιο Παπανδρέου καὶ πῆραν τὰ μέτρα ποὺ πῆραν. Ποτὲ δὲν φαντάστηκε ὁ κόσμος ὅτι θὰ ἔβλεπε ἀραπάδες μὲ ρόπαλα καὶ βρεττανικὲς στολὲς νὰ χτυποῦν στὸ Ροὺφ τοὺς Πειραιῶτες ποὺ ἀνέβαιναν στὴν Ἀθήνα. Ποτὲ δὲν φαντάστηκε ὅτι θὰ ἔβλεπε τεράστια βρεττανικὰ τάνκς καὶ θωρακισμένα αὐτοκίνητα μέσα στὴν διαδήλωσή του νὰ ρίχνουν ἐκφοβιστικὲς ριπές. Ἂν νομίζουν ὁ κ. Λῆπερ καὶ ὁ στρατηγὸς Σκόμπυ ὅτι ἐξυπηρετοῦν τὴ συμμαχικὴ ὑπόθεση μὲ τέτοια πρωτάκουστα μέτρα εἰς βάρος ἑνὸς ὄχι ἐχθρικοῦ ἀλλὰ συμμάχου ἔθνους πλανῶνται οἰκτρά. Ἐλπίζουμε ὅτι οἱ συμμαχικὲς κυβερνήσεις, μαζὺ καὶ ἡ ἴδια ἡ ὑπεύθυνη βρεττανικὴ κυβέρνηση θὰ ἀποδοκιμάσουν τὶς θλιβερὲς ἐνέργειες τῶν κ.κ. Λῆπερ καὶ Σκόμπυ.

Στὸ ἴδιο φύλλο, ἐξ ἄλλου, καὶ στὴ σχετικὴ εἰδησεογραφία, μὲ τίτλο «Τὰ λυπηρὰ βρεττανικὰ μέτρα» ὁ «Ριζοσπάστης» γράφει:

ΤΑ ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΑ ΤΑΝΚΣ

Ἀπὸ τὸ πρωῒ τριγύριζαν στοὺς κεντρικοὺς δρόμους μεγάλα βρεττανικὰ τάνκς καὶ θωρακισμένα αὐτοκίνητα. Ἐπίσης σημαντικὲς δυνάμεις βρεττανῶν στρατιωτῶν ποὺ στὸ τέλος τοῦ συλλαλητηρίου ἀπέκλεισαν ὁλότελα τὴν πλατεία Συντάγματος, Λεωφόρο Κηφισσίας, ἀπ' τὴν πλατεία Ρηγίλλης, τὴν ὁδὸ Σταδίου καὶ Πανεπιστημίου, στήνοντας πολυβόλα στὰ σταυροδρόμια. Στὸ Σύνταγμα μέσα στὸ πλῆθος κυκλοφοροῦσαν τὰ τάνκς ἐνῶ ὁ κόσμος ἔγραψε ἐπάνω τους μὲ τὸ αἷμα τῶν θυμάτων ἕνα ἀγκυλωτὸ σταυρό. Ἡ δυσφορία καὶ ἀγανάχτηση τοῦ κόσμου γιὰ τὰ ἀπροσδόκητα αὐτὰ μέτρα ἦταν τεράστια. Μέσα ἀπὸ τὴ μάζα βγῆκε τὸ ρυθμικὸ σύνθημα «ὄχι ἄλλη κατοχή».

Η ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ

Γιὰ νὰ μπορέσουμε ὅμως νὰ παρακολουθήσουμε ἀπ' ἐδῶ καὶ πέρα τὴν ἐξέλιξη τῶν γεγονότων στὴν Ἀθήνα, εἶναι ἀπαραίτητο νὰ ἔχουμε ὑπ' ὄψη τὶς θέσεις τῶν ἀντιπάλων καὶ τὴν κατανομὴ τῶν δυνάμεών τους μέσα στὴν πόλη.

Ἡ περιοχὴ τὴν ὁποία ἐλέγχουνε οἱ Ἄγγλοι μπορεῖ νὰ ὁριστεῖ, σὲ γενικὲς γραμμές, ἀπ' τοὺς δρόμους: Λεωφόρος Ἀλεξάνδρας (μὲ μιὰ σφήνα στὴ Σχολὴ Εὐελπίδων) – ὁδὸς Πατησίων – Ὁμόνοια – ὁδὸς Ἀθηνᾶς – Μοναστηράκι – Ἀστεροσκοπεῖο – Λόφος Φιλοπάππου – Στρατῶνες Χωροφυλακῆς Μακρυγιάννη – Λόφος Ἀρδηττοῦ (Στάδιο) – Νοσοκομεῖο Συγγροῦ μὲ τὸ δασύλιό του – Ἀμπελόκηποι (μὲ μιὰ βαθιὰ σφήνα στοὺς στρατῶνες στὸ Γουδί). Οἱ ἀθηναϊκὲς συνοικίες ποὺ περικλείνονται στὴν περίμετρο αὐτὴ εἶναι: Ἀμπελόκηποι – Νεάπολη – Ἐξάρχεια – Δεξαμενὴ – Κολωνάκι – Ζάππειο – Πλάκα – Μακρυγιάννη – Παγκράτι (μέχρι τὸ Ἄλσος) – Συγγροῦ. Ὅλες οἱ ἄλλες συνοικίες τῆς Ἀθήνας βρίσκονται στὰ χέρια τοῦ ΕΛΑΣ. Πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅμως ὅτι σὲ ὁρισμένες περιοχὲς καὶ κυρίως γύρω ἀπ' τὴν Ὁμόνοια – Μοναστηράκι – Πλάκα ἡ κατάσταση σ' ὅλη τὴ διάρκεια τῶν μαχῶν εἶναι πολὺ ρευστὴ καὶ πολλὰ σημεῖα τῶν περιοχῶν αὐτῶν ἀλλάζουνε συχνὰ χέρια.

Στὶς θέσεις αὐτὲς βρεθήκανε οἱ ἀντίπαλοι ὅταν στὶς 4-12-44 ἀρχίσανε οἱ ἐχθροπραξίες, ποὺ μιὰ πρώτη εἰκόνα τους μᾶς δίνει τὴν ἑπομένη, στὶς 5/12, ἡ «Ἐλεύθερη Ἑλλάδα» – ὄργανο τῆς ΚΕ τοῦ ΕΑΜ – στὴν εἰδησεογραφικὴ στήλη της, μὲ τίτλο «Ὁ Λαὸς μάχεται γιὰ τὴ λευτεριά του».

> Ὁ στρατηγὸς Σκόμπυ γιὰ λογαριασμὸ τῆς ψευτοκυβέρνησης ποὺ δείχτηκε στὰ μάτια τοῦ λαοῦ πέρα γιὰ πέρα φασιστικὴ καὶ ἀπογυμνώθηκε ἀπὸ κάθε δύναμη, κήρυξε χθὲς τὸ στρατιωτικὸ νόμο. Παράλληλα, συνεχίζοντας τὴν ἀντισυμμαχικὴ ἐπέμβασή του, ὅπλισε χτὲς τοὺς δολοφόνους χωροφύλακες καὶ μπουραντάδες μὲ 800 αὐτόματα. Ἀγγλικὲς περιπολίες καὶ τάνκς ἐνίσχυσαν τὴν τρομοκρατικὴ δράση τῶν προδοτῶν. Μὲ ἄλλη διαταγή του ὁ κ. Σκόμπυ ἔταξε προθεσμία ὡς τὴν Τετάρτη τὸ βράδυ νὰ ἀπομακρυνθεῖ ὁ ΕΛΑΣ Ἀττικῆς ἔξω ἀπὸ τὴν Ἀθήνα.
>
> Ἡ πρωτεύουσα ὅλη τὴν ἡμέρα χτὲς ἦταν σὲ κατάσταση πραγματικῆς πολιορκίας. Ὁ λαὸς ὅμως ἀπέδειξε τὸ ὑψηλὸ ἐθνικὸ φρόνημά του καὶ τὴ γρανιτένια του ἑνότητα. Ἡ παλλαϊκὴ ἀπεργία χτὲς ἤτανε πρωτοφανὴς καὶ συνεχίζεται μὲ τὴν ἴδια συνοχὴ καὶ ἀποφασιστικότητα. Τὴ νύχτα τῆς Κυριακῆς ὁ ΕΛΑΣ κατέλαβε τὰ ἀστυνομικὰ τμήματα Βύρωνος, Καισαριανῆς, Ζωγράφου, Κυψέλης, Κολωνοῦ, Πατησίων. Ὡς τὸ ἀπόγευμα χτὲς εἶχαν προσχωρήσει μὲ τὸ μέρος τοῦ λαοῦ οἱ ἀστυνομικοὶ καὶ τῶν ἄλλων τμημάτων ἐκτὸς ἀπὸ τὸ 1ο, 2ο, 3ο, 4ο καὶ 8ο.
>
> Δύναμη τοῦ ΕΛΑΣ συνέχισε χθὲς τὸ πρωῒ τὴν ἐκκαθάριση στὸ Θησεῖο. Τὸ βράδυ δυὸ αὐτοκίνητα τοῦ Ε Λ Α Σ ἀνήγγειλαν στὸ λαὸ τὴν ἀπελευθέρωση τοῦ Θησείου.
>
> Τὸ ἀπόγευμα χτὲς ὁμάδες τοῦ Πλυτζανόπουλου, Μπουραντᾶ, Χίτες καὶ χωροφύλακες κατέλαβαν ἐπίκαιρα σημεῖα στὴν Ὁμόνοια καὶ πυροβολοῦσαν τὸ λαό. Ἡ μάχη ἐπεξετάθηκε στὸ κέντρο.

Ὅπως βλέπουμε, ἡ γραμμὴ εἶναι κι ἐδῶ ἡ ἴδια μὲ τοῦ «Ριζο-

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ

ΤΟΥ ΣΥΝΑΓ. ΣΑΡΑΦΗ, ΑΡΧΗΓΟΥ ΤΟΥ Ε.Λ.Α.Σ. ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΓΓΛΟ ΣΤΡΑΤΗΓΟ ΣΚΟΜΠΥ

Ὕστερα ἀπὸ τὸ αἱματοκύλισμα τῆς Ἀθήνας καὶ τὴν ἀνοιχτὴ καὶ ἔνοπλη ἐπέμβαση Βρεττανικῶν τμημάτων, ὁ στρατηγὸς Σκόμπυ ἀπέστειλε τηλεγράφημα πρὸς τὸν στρατηγὸ Σαράφη καὶ ἐτόνιζε:

1ον Ὅτι ὁ στρατηγὸς Σαράφης δὲν ἔπταισε καθόλου διὰ τὰ γεγονότα. 2ον Ἡ Βρεττανικὴ κυβέρνησις εἶναι ἀποφασισμένη νὰ βοηθήσῃ Παπανδρέου εἰς ἐγκαθίδρυσιν ἀρχῆς. 3ον Ἡ ἐπανάστασις ὑποθάλπεται ὑπὸ ἀναρχικῶν. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ὁ Σαράφης πιστεύει πῶς τὰ Βρεττανικὰ τμήματα ἐνεργοῦν πρὸς τὸ συμφέρον τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ στρατηγὸς Σαράφης ἀπήντησε πρὸς τὸν Σκόμπυ ὡς ἑξῆς:

Εὐχαριστῶ διὰ τὸ τηλεγράφημά σας. Ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἀνταρτικοῦ ἀγῶνος ἐπεχείρησα τὴν συνένωσιν ὅλων τῶν ἀνταρτικῶν δυνάμεων διὰ τὴν καλλιτέραν διεξαγωγὴν τοῦ ἀγῶνος, τὴν ἀποτελεσματικωτέραν βοηθειαν τοῦ συμμαχικοῦ ἀγῶνος καὶ τὴν ἀποφυγὴν ἐμφυλίου πολέμου. Δυστυχῶς ἡ Ἀγγλικὴ ἀποστολὴ ἐν Ἑλλάδι ἐπεδίωξε τὴν δημιουργίαν ἀνεξαρτήτων δυνάμεων καὶ μάλιστα ἐχθρικῶν πρὸς τὸν ΕΛΑΣ. Ἡ ἐνέργεια αὕτη ἐγένετο ἀφορμὴ ἐπανειλημμένων συγκρούσεων μεταξὺ τῶν ἀνταρτικῶν δυνάμεων. Κατὰ τὴν συνάντησιν τῆς Πλάκας καὶ τὴν διάσκεψιν τοῦ Λιβάνου ἐπιμείναμεν εἰς τὴν δημιουργίαν ἑνιαίου στρατοῦ ἀνταρτικοῦ, ἀλλὰ ἀτυχῶς ἡ πρότασίς μας δὲν ἐγένετο δεκτή. Κατὰ τὴν συμφωνίαν τῆς Γκαζέρτας ἐζητήσαμεν καὶ ἀπηλείφθη τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ συμφώνου ἤτοι τὸ δικαίωμα τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἐν Ἑλλάδι Βρεττανικῶν δυνάμεων νὰ ἐπιβάλῃ τάξιν καὶ νόμον, καθόσον τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι ἐσωτερικὸν καὶ ἁρμοδιότητος Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

Καθ' ὅλον τὸ διάστημα μέχρι τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ μέχρι τῶν τελευταίων συγκρούσεων ἐξετελέσαμε πλήρως τὰς διαταγάς σας καὶ ἐτηρήθη πλήρης τάξις καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα. Ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως τῆς Κυβερνήσεως ἐδημιουργήθη κατάστασις ἀναρχίας ἐν Ἀθήναις διότι ἡ κυβέρνησις ἐχρησιμοποίει ὡς ὄργανα της δοσιλόγους καὶ δὲν ἔλαβε τὰ ἐνδεικνυόμενα μέτρα κατὰ τῶν δοσιλόγων, ἴσως διότι μέλη τῆς Κυβερνήσεως εἶχον συνεργασθεῖ μὲ τὴν κυβέρνησιν Ράλλη εἰς τὴν συγκρότησιν τῶν ταγμάτων ἀσφαλείας. Ἡ ἐνέργεια τῆς κυβερνήσεως δι' ἀφοπλισμὸν τοῦ ΕΛΑΣ καὶ δημιουργίαν Ἐθνοφυλακῆς μὲ ἀξιωματικοὺς γνωστοὺς φασίστας ἢ δοσιλόγους καὶ ἡ ἐπιμονή της νὰ παραμείνουν ὡς τμήματα τακτικοῦ στρατοῦ ὁ Ἱερὸς Λόχος καὶ ἡ Ὀρεινὴ Ταξιαρχία, γνωστῆς φασιστικῆς διανοητικότητος καὶ ἀντιλαϊκῶν φρονημάτων, ἐπροκάλεσαν τὴν παραίτησιν τῶν Ἐαμικῶν Ὑπουργῶν. Ἔκτοτε ἡ κυβέρνησις ἔπαυσεν ἐκπροσωποῦσα τὴν Ἐθνικὴν ἑνότητα.

Ἡ ἀστυνομία ἐπετέθη ἐναντίον διαδηλωτῶν ἄνευ λόγου, ἐφόνευσε 28 πολίτας καὶ ἐτραυμάτισε 150. Τοῦτο συνετέλεσε εἰς τὴν ἐπίθεσιν τοῦ λαοῦ κατ' αὐτῆς καὶ τὴν δημιουργίαν τῆς σημερινῆς καταστάσεως.

Εἶναι λυπηρὸν ὅτι ἐν Ἀθήναις συνάπτονται μάχαι μεταξὺ συμμάχων. Ὁ διεξαγόμενος σήμερον ἀγὼν δὲν εἶναι ἀγὼν ἀναρχικῶν, ἀλλὰ ἀγὼν ἐλευθέρων ἀνθρώπων ἐπιθυμούντων τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν των. Κατ' ἐπανάληψιν, ἀπὸ διετίας καὶ πλέον, ἐδηλώσαμεν πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις ὅτι πᾶσαν ἀπόπειραν ἐπιβολῆς δικτατορίας θ' ἀντιμετωπίσωμεν διὰ τῶν ὅπλων. Εἶναι λυπηρὸν ὅτι αἱ Ἀγγλικαὶ ἀποστολαὶ καὶ ἄλλαι ὑπηρεσίαι δὲν διεφώτισαν τὴν Ἀγγλικὴν Κυβέρνησιν καὶ Ὑμᾶς ἐπὶ τῆς καταστάσεως ἐπιθυμοῦσαι νὰ ἐπιβάλουν εἰς ἕνα λαὸν ἀγωνισθέντα ἐπὶ ὀκτὼ ἔτη κατὰ τοῦ φασισμοῦ καὶ τῶν κατακτητῶν, μίαν κυβέρνησιν μὴ ἀπολαύουσαν τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ λαοῦ καὶ διορισθεῖσαν ὑπὸ βασιλέως δοσιλόγου, καὶ οὕτω σᾶς ἐξώθησαν νὰ ἐπιτεθῆτε κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ τοῦ στρατοῦ του ποὺ τόσον σᾶς ἐξυπηρέτησαν καὶ νὰ προβῆτε εἰς κατάκτησιν καὶ κατοχὴν τῆς Ἑλλάδος, ὑποκαθιστῶ τες τοὺς Γερμανοὺς καὶ μεταχειριζόμενοι ἀναλόγως τὴν Ἑλλάδα, παραγνωρίζοντες τὰς μέχρι σήμερον ὑπηρεσίας καὶ θυσίας.

Σὰν ἐλεύθεροι ἄνθρωποι ἀλληλέγγυοι μὲ τοὺς ἀγωνιστὰς τῶν Ἀθηνῶν θὰ ἐξακολουθήσωμεν τὸν ἀγῶνα ὅπου παραστῇ ἀνάγκη, μέχρις ὅτου ἀντιλαμβανόμενοι τὰς ἱστορικὰς εὐθύνας σας ἀναθεωρήσετε τὰς ἀποφάσεις σας καὶ σταματήσετε τὰς ἐπιθέσεις ἵνα καταστῇ δυνατὴ ἡ συγκρότησις μιᾶς πράγματι Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως ἐγγυωμένης τὴν ἐλευθέραν ἐκδήλωσιν τοῦ λαϊκοῦ φρονήματος σύμφωνα μὲ τὰς συμφωνίας τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τῆς Τεχεράνης.

Ἐλπίζομεν ὅτι ὡς σύμμαχοι καὶ φίλοι θὰ μείνητε οὐδέτεροι. Ἂν ἐπιμείνητε καὶ ὑποκύψωμεν πρὸ τῶν ἰσχυρῶν μέσων σας θὰ ἔχωμεν ἐκτελέσῃ τὸ καθῆκον μας πλήρως πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὸν λαόν μας. Ἀλλὰ δὲν θὰ ὑποκύψωμεν διότι οὐδέποτε ἡ Ἑλλὰς ὑπέκυψε στοὺς κατακτητάς.

8-12-44 ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΑΡΑΦΗΣ

σπάστη», ἡ δὲ στάση τῶν Ἄγγλων χαρακτηρίζεται σὰν «θλιβερὸ γεγονὸς» μόνο.

Στὴ σχετικὴ εἰδησεογραφία της ὅμως ἡ Ε.Ε. ἀποσιωπᾶ τελείως ἕνα δραματικὸ καὶ βαρυσήμαντο γεγονός, τὸν ἀφοπλισμὸ δηλ. ἀπὸ τοὺς Ἄγγλους τοῦ 2ου Συντάγματος τοῦ ταχτικοῦ ΕΛΑΣ στὸ Ψυχικὸ (βλ. περασμένο τεῦχος). Ἕνα τέτοιο γεγονὸς ὅμως δὲν ἤτανε δυνατὸν νὰ μὴ μαθευτεῖ, γι' αὐτὸ κι ὁ «Ριζοσπάστης» δημοσιεύει στὶς 5/12 μιὰ σύντομη σχετικὴ εἴδηση μὲ δύο μόλις γραμμές: «Βρεττανικὴ δύναμη στὸ Ψυχικὸ – γράφει – ἔπιασε καὶ ἀφόπλισε 30 ἐλασίτες».

Στὸ ἴδιο φύλλο ἐπιβεβαιώνεται ἐξ ἄλλου ἡ ἐπιτυχημένη ἐπιχείρηση ἐναντίον τῶν Χ:

ΞΕΚΑΘΑΡΙΣΤΗΚΕ ΤΟ ΑΓΟΣ ΤΟΥ ΘΗΣΕΙΟΥ

Ὕστερα ἀπὸ 48ωρη μάχη ξεκαθαρίστηκε χθὲς ὁλότελα ἡ φιδοφωλιὰ τῶν χιτῶν τοῦ Θησείου. Ἡ συνοικία ἀνάπνευσε καὶ οἱ κάτοικοι μὲ τὰ ὅπλα τῶν χιτῶν στὰ χέρια πανηγύρισαν. Οἱ Μπουραντάδες ποὺ πῆγαν σὲ βοήθεια τῶν χιτῶν ἀναγκάστηκαν νὰ ὑποχωρήσουν μὲ ἀπώλειες 4 νεκρούς.

Τὴν ἴδια μέρα ὁ «Ρίζος» δημοσιεύει καὶ τὴν ἑξῆς μικρὴ εἴδηση, σχετικὴ μὲ τὸν Ρῶσο συνταγματάρχη Ποπώφ, ἀρχηγὸ τῆς Σοβιετικῆς Ἀποστολῆς στὸ Στρατηγεῖο τοῦ ΕΛΑΣ, ποὺ βρίσκεται τώρα στὴν Ἀθήνα:

Τὸ αὐτοκίνητο τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Σοβιετικῆς Συμμαχικῆς Ἀποστολῆς ἀντισυνταγματάρχη Ποπὼφ πυροβολήθηκε κοντὰ στὴν Ὁμόνοια ἀπὸ τὰ ὄργανα τοῦ Παπανδρέου. Ὁ σ. Ποπὼφ ἔκαμε δριμύτατες παρατηρήσεις στὸν Κατσώτα.

Εἶναι ἡ πρώτη καὶ τελευταία φορὰ ποὺ θὰ ἀναφερθεῖ μέλος τῆς Σοβιετικῆς Ἀποστολῆς σὲ ἐφημερίδα τῆς ἐποχῆς.

Η ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΒΟΜΒΑΡΔΙΖΕΙ

Οἱ πρῶτες μέρες τοῦ Δεκέμβρη περνᾶνε μὲ τὴν προσπάθεια τῶν ἀντιπάλων νὰ σταθεροποιήσουνε τὴ γραμμή τους καὶ νὰ ἐξασφαλίσουνε τὴ δυνατότητα διαπραγματεύσεων ἀπὸ θέση ἰσχύος.

Οἱ γέφυρες δὲν κόβονται ὁριστικὰ καὶ στὶς 6/12 ἡ Κ.Ε. τοῦ ΕΛΑΣ, ποὺ ἔχει τὴν εὐθύνη τῶν ἐπιχειρήσεων στὴν Ἀθήνα, ἀπευθύνει τὸ παρακάτω ἔγγραφο πρὸς τὸν Σκόμπυ.

«Κ.Ε. ΕΛΑΣ
ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ
ΑΡΙΘ. 65

ΠΡΟΣ
3ον Βρεταννικὸν Σῶμα Στρατοῦ
Ἀντιστράτηγον Σκόμπι
Μέσῳ Α΄. Σ.Σ. τοῦ ΕΛΑΣ

»Χθὲς τὸ ἀπόγευμα ἔξω ἀπὸ τὰς Θήβας ἐπολυβολήθη παρὰ Βρεταννικῶν ἀεροπλάνων μικρὰ φάλαγξ τοῦ ΕΛΑΣ μὲ ἀποτέλεσμα 2 νεκροὺς καὶ 6 τραυματίας. Ἡ τοιαύτη ἐχθρικὴ ἐπίθεση συμμαχικῶν ἀεροπλάνων κατὰ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ ἀγωνιζομένου στὸ πλευρὸ τῶν συμμάχων, ἐπισύρει βαρυτάτην τὴν εὐθύνην ὄχι μόνον ἔναντι τοῦ τιμίου Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ὁ ὁποῖος ἤξιζε καλλιτέρας τύχης ἐκ μέρους τῶν συμμαχικῶν Ἀγγλικῶν ὅπλων ἀλλὰ καὶ ἀπέναντι ὁλοκλήρου τοῦ συμμαχικοῦ κόσμου καὶ Διεθνοῦς Κοινῆς Γνώμης.

»Ὁ ἰσχυρισμός σας ὅτι προστατεύετε τὴν Κυβέρνηση καὶ τὴν τάξη ἀποτελεῖ ὁμολογίαν ὅτι ὑπερασπίζετε μίαν φασιστικὴν δικτατορίαν τῆς ἐλαχιστοτάτης ἐκείνης μερίδος ποὺ ἀντέδρασε στὸν ἐθνικοαπελευθερωτικὸ ἀγῶνα καὶ συνεργάσθηκε ἀνοιχτὰ μὲ τοὺς κατακτητὲς ἐναντίον τῆς Πατρίδος της καὶ τοῦ Συμμαχικοῦ ἀγῶνος.

»Διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν διαμαρτυρόμεθα καὶ κάμνομεν ὑστάτην ἔκκλησιν νὰ πάψητε τὴν ἀνάμιξίν σας στὰ ἐσωτερικά μας πράγματα.

6 Δεκεμβρίου 1944
Ἡ Κ.Ε. τοῦ ΕΛΑΣ
Στρατηγὸς Ε. Μάντακας
Μ. Χατζημιχάλης
Γ. Σιάντος»

Ἡ κατάσταση ὅμως ὅσο πάει καὶ ἐκτραχύνεται, ἔτσι ποὺ ἡ «Ἐλεύθερη Ἑλλάδα» στὶς 8/12 νὰ μὴ διστάζει νὰ μιλάει γιὰ τὸ «Μέτωπο στὴν Ἀθήνα» ὅπου:

«Χτὲς τὸ πρωῒ ἡ «Ὀρεινὴ ταξιαρχία» ποὺ βρισκότανε στὶς παρυφὲς τῆς Καισαριανῆς κυκλώθηκε ἀπὸ τὸν ΕΛΑΣ καὶ ἀπωθήθηκε πρὸς τὸ Κολωνάκι. Συνελήφθησαν πολλοὶ αἰχμάλωτοι ποὺ τὸ ἠθικό τους εἶναι πεσμένο...

...Στὸν Πειραιᾶ ὁ ΕΛΑΣ ἔχει ἐμπλακεῖ σὲ μάχη μὲ τοὺς μισθοφόρους ἀραπάδες...»

ΜΙΑ εἴδηση μὲ ἰδιαίτερη σημασία, δημοσιεύεται στὸ φύλλο τῆς «Ἐλεύθερης Ἑλλάδας» στὶς 8 τοῦ Δεκέμβρη:

ΤΑ ΣΟΒΙΕΤ ΚΑΙ Η ΑΜΕΡΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ἔχουμε θετικὲς πληροφορίες ἀπὸ διπλωματικὴ πηγὴ ὅτι στὶς 6 τοῦ Δεκέμβρη οἱ πρεσβευτὲς στὸ Λονδίνο τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης ἐπισκέφθηκαν τὸν Ὑπουργὸ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Μεγάλης Βρεττανίας κ. Ἤντεν σχετικὰ μὲ τὰ γεγονότα ποὺ διαδραματίζονται στὴν Ἑλλάδα(...)

Μιὰ ὥρα ἀργότερα ἀπ' τὴν ἐπίσκεψη τοῦ Ἀμερικανοῦ Πρεσβευτοῦ ἐπισκέφτηκε τὸν κ. Ἤντεν καὶ ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης ἐκτελῶντας σχετικὴ ἐντολὴ τῆς Σοβιετικῆς Κυβέρνησης. Ὁ Σοβιετικὸς Πρεσβευτὴς δήλωσε ὅτι ἡ Σοβιετικὴ Κυβέρνηση ἀποδέχτηκε φιλικὴ αἴτηση τῆς Ἀμερικανικῆς Κυβέρνησης καὶ ἰδιαιτέρως προσωπικὴ ἐπιθυμία τοῦ Ἀμερικανοῦ Προέδρου κ. Ροῦζβελτ γιὰ μιὰ φιλικὴ συνάντηση γιὰ νὰ ἐξεταστεῖ ἀπ' τοὺς Συμμάχους ἡ κατάσταση στὴν Ἑλλάδα ποὺ προῆλθε ἀπὸ ὁρισμένα μέτρα τῶν Βρεττανικῶν Στρατιωτικῶν ἀρχῶν.

Καθὼς πληροφορούμαστε ὁ κ. Ἤντεν ἀνακοίνωσε στοὺς δυὸ πρεσβευτὲς ὅτι θὰ μεταβιβάσει ὅσα τοῦ ἀνέφερον στὸν κ. Τσῶρτσιλ καὶ ὅτι θὰ θέσει ὑπ' ὄψει του ὅλα τὰ στοιχεῖα ἀπ' τὰ ὁποῖα προκύπτει ὅτι τὰ μέτρα ποὺ ἔλαβε ὁ κ. Σκόμπυ, τὰ προκάλεσε ὁ Παπανδρέου, «ποὺ ἔχει τὴν ὑποστήριξη ὅλων τῶν Κομμάτων(...)

ΜΕΧΡΙ σήμερα, κι ἀπ' ὅ,τι μπορέσαμε νὰ ἐξακριβώσουμε, τὸ σοβιετικὸ αὐτὸ διάβημα δὲν ἔχει ἐπιβεβαιωθεῖ καὶ δὲν ἔχει ἐπαληθευτεῖ ἡ εἴδηση αὐτή.

Ἂς ρίξουμε ὅμως μιὰ ματιὰ καὶ στὸν τύπο τῆς ἀντίπαλης παράταξης. Ἡ «ΕΛΛΑΣ», ὄργανον τοῦ «Ἑλληνικοῦ Λαοῦ», ὅπως λέει, δημοσιεύει στὶς 8/12 τὴν περίφημη συνέντευξη τύπου τοῦ Παπανδρέου πρὸς τοὺς ξένους δημοσιογράφους, ὅπου ὁ «πρωθυπουργὸς» – ποὺ στὶς 4/12 ἔχει ὑποβάλει τὴν παραίτησή του... στὸν Ἄγγλο πρεσβευτὴ Λῆπερ, καὶ ποὺ ὁ Τσώρτσιλ, μὲ τηλεγράφημά του, ἀπαγόρευσε νὰ γίνει δεκτὴ – λέει, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, καὶ τὰ ἑξῆς φαιδρά: «Ἡ κυβέρνηση δὲν ὑπῆρξε, οὔτε εἶναι, οὔτε πρόκειται νὰ γίνει ἀντιδραστικὴ» καὶ ὅτι «οἱ σύμμαχοι μᾶς βοηθοῦν, δὲν ἐπεμβαίνουν». Ὁ Σκόμπυ ἐξ ἄλλου ἀρχίζει τὴν ἔκδοση Πολεμικῶν Ἀνακοινωθέντων ὅπως ἐκεῖνο τῆς 7/12 (δημοσιεύεται τὴν ἑπόμενη στὴν ἐφημερίδα «ΕΛΛΑΣ») ὅπου ὠμὰ ὁμολογεῖ ὅτι χρησιμοποιεῖ, μέσα στὴν ἴδια τὴν Ἀθήνα, πυροβολικό, ἅρματα καὶ ἀεροπορία ἀκόμα. Νά μερικὰ ἀποσπάσματα τοῦ ἀνακοινωθέντος αὐτοῦ:

«Ἡ ἐκκαθάρισις τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς ἀπὸ ἐχθρικὰς δυνάμεις τοῦ ΕΛΑΣ προχωρεῖ σταθερῶς. Ἕως ὅτου νυκτώσῃ χθὲς μεγάλαι περιοχαὶ εἰς τὸ κέντρον τῶν Ἀθηνῶν καὶ εἰς τὰ προάστεια εἶχον ἐλευθερωθῆ καὶ ἐφρουροῦντο ὑπὸ Βρεττανικῶν καὶ Ἑλληνικῶν τακτικῶν στρατευμάτων. Εἰς ὡρισμένας περιπτώσεις πεδινὸν πυροβολικὸν ἐδέησε νὰ τεθῆ ἐν δράσει διὰ νὰ ἐκκαθαρίσῃ σημεῖα φρουρούμενα ὑπὸ τοῦ ΕΛΑΣ, ὁ ὁποῖος ἠμπόδιζε τὰς κινήσεις τῶν στρατευμάτων μας. Αἱ ὑλικαὶ ζημίαι τὰς ὁποίας ὑπέστησαν αἱ ἀστικαὶ περιουσίαι ἦσαν ἐλάχισται. Αἱ ἐπιχειρήσεις ἐξακολουθοῦν».

Καὶ σὲ ΝΥΚΤΕΡΙΝΟ ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ προστίθεται:

«Ὁ ἀγὼν συνεχίσθη εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὸν Πειραιᾶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας σήμερον (χθὲς) μεταξὺ τῶν Βρεττανικῶν καὶ Ἑλληνικῶν τακτικῶν δυνάμεων ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων ἀφ' ἑτέρου. Εἰς τὰς πλείστας τῶν περιφερειῶν ἐσημειώθη πρόοδος, παρὰ τὴν ἰσχυρὰν ἀντίστασιν τὴν ὁποίαν συνηντήσαμεν εἰς μερικὰς περιπτώσεις, διότι οἱ ἐπαναστάται εἶχον καταλάβει ἰσχυρὰς τοποθεσίας κατασκευασθείσας ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἢ ἰσχυρῶς οἰκοδομηθείσας κατοικίας. *Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς παρέστη ἀνάγκη νὰ χρησιμοποιηθοῦν ἅρματα μάχης καὶ πυροβολικὸν διὰ νὰ ἀποβληθοῦν οἱ ἐπαναστάται...*

Μικρὸς ἀριθμὸς ἀεροπλάνων ἐχρησιμοποιήθη διὰ νὰ ὑποστηρίξῃ τὰς ἐπιχειρήσεις Ἑλληνικῶν καὶ Βρεττανικῶν στρατευμάτων δι' ἐπιθέσεως ἀπὸ μικροῦ ὕψους εἰς περιοχάς, ὅπου δὲν ὑπάρχουν οἰκίαι.

Κατόπιν σοβαρῶν ἀκροβολισμῶν σημειωθέντων χθὲς (προχθὲς) εἰς τὸ Λιμεναρχεῖον Πειραιῶς παρέστη ἀνάγκη ὅπως ἀποβιβασθοῦν

ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΜΙΑΣ ΩΡΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΖΩΗ

Ο ΕΛΑΣΙΤΗΣ

1 ΓΕΝ. ΡΗ 1945
Ἀριθ. φύλ ου 4
Τιμὴ φύλλου Δραχ. 4

ἀγήματα τοῦ Ναυτικοῦ διὰ νὰ ἐκκαθαρίσουν τὴν περιοχὴν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ πεζικοῦ καὶ ἁρμάτων μάχης...

Συνελήφθησαν αἰχμάλωτοι μερικοὶ Βούλγαροι, Ἰταλοὶ καὶ εἷς Ρουμᾶνος ὑπηρετοῦντες εἰς τὰς τάξεις τῶν ἐπαναστατημένων στρατευμάτων...»

Ἀλλὰ καὶ τὸ ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΟ ΝΑΥΤΙΚΟ ἐκδίδει δικά του Ἀνακοινωθέντα ὅπως αὐτό:

«Βρεττανικὸν ἀντιτορπιλλικὸν καὶ δύο ἀτμάκατοι, ἠγκυροβολημένα ἔξωθι τοῦ Πειραιῶς διὰ νὰ προστατεύσουν θέσεις κατεχομένας ὑπὸ τοῦ Βρεττανικοῦ καὶ τοῦ Ἕλλην. Ναυτικοῦ, ἤνοιξαν πῦρ σήμερον (χθὲς) τὸ ἀπόγευμα κατὰ τοῦ ἐπὶ τοῦ λόφου τῆς Καστέλλας ὀχυροῦ, θεωρουμένου ὡς ἰσχυρῶς ἐπηνδρωμένου ὑπὸ στρατευμάτων τοῦ ΕΛΑΣ...»

Στὶς μάχες τῆς Ἀθήνας ὑπῆρχανε βέβαια ἑλληνικὲς ἀλλὰ καὶ ἀγγλικὲς ἀπώλειες, πρᾶγμα ποὺ κάνει τὴν ἐφημερίδα νὰ ἀναλυθεῖ σὲ ἕνα ἐμετικὸ λιβάνισμα μὲ τίτλο «Οἱ Ἄγγλοι ποὺ ἔπεσαν».

Θὰ κλίνῃ γόνυ ἡ Ἑλλὰς μίαν ἡμέραν πρὸ τῶν ἡρωϊκῶν σας τέκνων, μεγάλοι μας Σύμμαχοι, καὶ θὰ ἀφίσῃ τὰ δάκρυά της νὰ γίνουν σπονδὴ διὰ τὴν μνήμην τῶν θυμάτων τῆς Ἐλευθερίας της. Καὶ ὁ σπαραγμὸς τοῦ λαοῦ μας θὰ γίνῃ αἶνος διὰ τὰ θύματα τοῦ καθήκοντος. Ἡ Ἑλληνικὴ καρδία ἔγινεν ἤδη ἡ κιβωτὸς μέσα εἰς τὴν ὁποίαν ἐναποτέθησαν οἱ νέοι ἄρρηκτοι κρίκοι τῆς ἀγάπης, ποὺ ἐχάλκευσαν οἱ κοινοὶ ἀγῶνες διὰ τὴν ἐλευθερίαν.

Τὸ αἷμα τῶν ἡρωϊκῶν σας τέκνων, γενναῖοι Σύμμαχοι, ἔγινεν ἡ Ἁγία Κοινωνία εἰς τὰ χείλη τοῦ Πανελληνίου καὶ τὰ ὀνόματα τῶν πεσόντων ἐπλαισιώθησαν εἰς τὸ τέμπλον τοῦ ναοῦ ὅπου αἱ μορφαὶ τῶν μαρτύρων μας.

Ἔπεσαν εἰς τὸν τόπον ὅπου ἡ αὐτοθυσία εἶναι παράδοσις καὶ τὸ ὁλοκαύτωμα ἀποτελεῖ ὅρκον. Ἔπεσαν ἀπὸ σφαίρας Ἑλλήνων μὲν τὴν γλῶσσαν, ἀλλὰ σκοτεινῶν τὴν ψυχὴν Ἐφιαλτῶν. Αἱ κάναι ποὺ ἐστράφησαν κατὰ τῶν στηθῶν τῶν τέκνων σας δὲν ἔπληξαν μόνον αὐτά. Ἐτραυμάτισαν θανασίμως καὶ τὴν Ἑλλάδα μας. Ἡ πυρῖτις ποὺ ἐφλόγισε τὰς σάρκας τῶν θυμάτων σας, ἀθάνατοι προστάται τῆς Ἐλευθερίας, καὶ τοὺς ἔρριψε νεκρούς, κατέκλυσε μὲ τὸν καπνόν της καὶ τὸν γαλανόν μας οὐρανὸν καὶ τὸν ἔκαμε κατάμαυρον.

Ὅμως μίαν ἡμέραν ὁ ἥλιος θὰ διαλύσῃ τὰ νέφη καὶ ἡ αἰθρία θὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν ὡραῖον μας οὐρανόν. Τότε τὸ Πανελλήνιον θὰ σπεύσῃ πρὸς τοὺς τάφους τῶν τέκνων σας καὶ θὰ γονυπετήσῃ πρὸ τῶν σταυρῶν τῶν ἡρώων σας καὶ ἡρώων του.

Δὲν θὰ ἔχῃ νὰ προσφέρῃ παρὰ ὀλίγα ἄνθη τῆς Ἀττικῆς γῆς καὶ ὅλα τὰ δάκρυά του. Καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμη: Μίαν πλάκα ἐπάνω εἰς τὴν ὁποίαν ἡ σμίλη, μὲ τεχνουργὸν τὴν Ἑλλάδα μας, θὰ σκαλίσῃ τὰ ὀνόματά των ὡς Σύμβολά της αἰώνια μὲ τὴν φράσιν:

«ΕΠΕΣΑΝ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ».

Η «ΙΠΠΟΤΙΚΗ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ»

Καὶ σὲ ἕνα σχόλιο ἡ ἴδια ἐφημερίδα μᾶς πληροφορεῖ γιὰ τὴν ἑξῆς «ἱπποτικὴ συνομιλία» μεταξὺ ἑνὸς Ἕλληνα ἀξιωματικοῦ καὶ ἑνὸς Ἄγγλου συναδέλφου του.

Ἕλλην στρατιωτικὸς συναντηθεὶς μὲ Ἄγγλον Ταξίαρχον Διοικητὴν μιᾶς τῶν Ἀγγλικῶν Ταξιαρχιῶν, ἔσπευσε νὰ ἐκφράσει τὴ λύπη του στὸ Βρεττανὸ συνάδελφό του γιὰ τὸ Βρεττανικὸ αἷμα ποὺ χύνεται τόσο δολοφονικὰ καὶ τόσο ἄδικα. Ὁ Βρεττανὸς Ταξίαρχος ἀπήντησε:

«Καλύτερα λίγο Βρεττανικὸ αἷμα παρὰ πολὺ Ἑλληνικό». Ὁ Ἕλλην ἀξιωματικὸς συγκινημένος τότε τοῦ λέγει: «Ὄχι Στρατηγέ μου, προτιμᾶμε περισσότερο Ἑλληνικὸ αἷμα καὶ λιγώτερο Βρεττανικό».

Τί εἶχανε νὰ χάσουνε οἱ δυὸ αὐτοὶ «ἱπποτικοὶ» συνομιλητές; Δὲν ἤτανε τὸ δικό τους αἷμα ποὺ χυνότανε. Σὲ μιὰ ἀδέξια προσπάθεια νὰ διασπάσει τὸ ΕΑΜ, καὶ μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι τὰ «μετριοπαθῆ» στοιχεῖα θὰ διαχωρίζανε τὴ θέση τους ἀπ' τοὺς «σκληρούς», ὅπως τοὺς ὀνομάζει, στέλνει ὁ Σκόμπυ στὶς 7/12 ἕνα τηλεγράφημα στὸ Σαράφη, ὅπου τονίζει ὅτι ἡ «*ἐπανάστασις ὑποθάλπεται ὑπὸ ἀναρχικῶν καὶ ὁ ἴδιος* – ὁ Σκόμπυ – *εἶναι βέβαιος ὅτι ὁ Σαράφης πιστεύει πὼς τὰ βρεττανικὰ τμήματα ἐνεργοῦν πρὸς τὸ συμφέρον τῶν Ἑλλήνων*». Ἡ ἀπάντηση τοῦ στρατηγοῦ, λιτή, σαφὴς καὶ ὑπερήφανη, δίνεται στὶς 8/12 κιόλας κι ἀποτελεῖ ἕνα κείμενο ποὺ κάποτε θὰ μπεῖ στὰ σχολικὰ βιβλία. Δημοσιεύουμε ἐδῶ τὴν ἀπάντηση αὐτή, σὲ φωτοτυπία, ἀπὸ προκήρυξη τῆς ἐποχῆς.

Οἱ μάχες ὅμως ἐξακολουθοῦνε, καὶ σὲ πολλὲς περιπτώσεις ἐντείνονται. Στὶς 9/12, ὁ «Ριζοσπάστης» μᾶς πληροφορεῖ γιὰ τὶς ἐπιχειρήσεις ποὺ γίνανε στὴν περιοχὴ Καισαριανῆς - Γουδὶ καὶ στοὺς στρατῶνες Μακρυγιάννη.

Ὁ Λαὸς τῆς Ἀθήνας καὶ τοῦ Πειραιᾶ συνεχίζει ἀδάμαστος τὴν ἐπικὴ πάλη ποὺ ἄρχισε ἀπὸ τὴν περασμένη Δευτέρα. Οὔτε τὰ τάνκς, οὔτε τὰ ἀεροπλάνα, οὔτε τὸ πυροβολικὸ τὸν λυγίζουν. Ὄρθιος, ὑπερήφανος, ἡρωϊκός, ὅπως πάντοτε, προασπίζει νικηφόρα τὴ λευτεριά του, τὴν ἀνεξαρτησία τῆς χώρας του.

Ἡ Καισαριανή, τὸ Στάλινγκραντ τῆς Ἑλλάδας, δέχτηκε χθὲς ὅλο τὸ βάρος τῶν συνασπισμένων δυνάμεων. Στὶς 11 τὸ πρωῒ ἄρχισε γενικὴ ἐπίθεση ἐνάντια της μὲ 10 ἀεροπλάνα, ὅλμους, πυροβολικὸ καὶ τάνκς. Τὸ Σύνταγμα τοῦ ΕΛΑΣ μαζὶ μὲ τὸν ἀλύγιστο λαὸ τῆς ἡρωϊκῆς συνοικίας, ἀπόκρουσαν τὴν ἐπίθεση καὶ μὲ ἀντεπίθεση ποὺ ἔκαναν ἀπώθησαν τὶς ἐπιτιθέμενες δυνάμεις. Σὲ νέα ἐπίθεσή της ἡ Ὀρεινὴ Ταξιαρχία ἔβαλε φωτιὰ στὶς παράγκες τῆς Καισαριανῆς. Οἱ ὅλμοι καὶ τὸ πυροβολικὸ χτυποῦσαν ὅλη τὴ νύχτα καὶ ὅλη τὴ μέρα χθὲς καὶ 10 ἀεροπλάνα μυδραλιοβολοῦσαν τὸν ἄμαχο πληθυσμό. Ὑπάρχουν δεκάδες σκοτωμένοι καὶ πληγωμένοι ἀπὸ τὸν ἄμαχο πληθυσμό. Φτωχόσπιτα γκρεμίσθηκαν καὶ πολὺς κόσμος εἶνε κλεισμένος στὰ ὑπόγεια. Οἱ ἀπώλειες τῆς Ὀρεινῆς Ταξιαρχίας εἶνε πολὺ σοβαρές. Ὁ ΕΛΑΣ σὲ μάχη ἐκ τοῦ συστάδην κυρίεψε τρεῖς ὅλμους.

ΣΤΟΥ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ

Τὸ ἀπόγευμα χθὲς ἀγγλικὸ πεζικὸ καὶ χωροφύλακες ἐνισχυμένοι ἀπὸ 12 ἀγγλικὰ τάνκς καὶ 9 ἀεροπλάνα, ἔκαναν ἐπίθεση στοῦ Μακρυγιάννη.

Στὴν ἐπιχείρηση ἐναντίον τῶν Στρατώνων στὸ Γουδὶ σκοτώθηκε τὴν ἡμέρα ἐκείνη καὶ ὁ συνταγματάρχης Δ. Παπαδόγκωνας, ὁ ὁποῖος εἶναι ἐπικεφαλῆς τῶν διαλυθέντων (ὑποτίθεται!) Ταγμάτων Ἀσφαλείας Πελοποννήσου, ποὺ ἔχουνε μεταφερθεῖ στὴν Ἀθήνα καὶ στρατοπεδεύουνε μαζὶ μὲ τὴν Ὀρεινὴ Ταξιαρχία. Τὴν εἴδηση δημοσιεύει ἡ «ΕΛΛΑΣ» τὴν ἴδια μέρα.

ΕΦΟΝΕΥΘΗ Ο ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ ΠΑΠΑΔΟΓΚΩΝΑΣ

Ἀνακοινοῦται ἁρμοδίως ὅτι ὁμὰς ἐλασιτῶν ἔβαλε χθὲς τὸ ἀπόγευμα δι' ὅλμων ἀπὸ τὴν θέσιν Τουρκοβούνια κατὰ τῶν συγκεντρωμένων εἰς στρατόπεδον ἀνδρῶν τῶν Ταγμάτων Ἀσφαλείας. Ἐκ τῶν ριφθεισῶν ὀβίδων ἐφονεύθη ὁ Συνταγματάρχης Παπαδόγκωνας καὶ ἕτεροι πέντε στρατιῶται. Ἐτραυματίσθησαν ἐπίσης δύο ἀξιωματικοὶ καὶ ἑπτὰ στρατιῶται.

Στὶς 11/12 βρίσκεται ἐν ἐξελίξει μιὰ μεγάλη ἐπιθετικὴ ἐνέργεια τοῦ ΕΛΑΣ ἐναντίον διαφόρων στόχων. Τὸ ἀνακοινωθὲν τοῦ Σκόμπυ ἀναγνωρίζει ὅτι:

Αἱ στασιαστικαὶ δυνάμεις αὐξάνουν ἤδη τὴν ἐπιθετικήν των δρᾶσιν. Τὸ Ἀρχηγεῖον τοῦ Βρεττανικοῦ Ναυτικοῦ εἰς τὸν Πειραιᾶ ὑπέστη πυρὰ ὅλμων καὶ οἱ ἀκροβολισταὶ αὐξάνουν τὰ πυρά των.

Πλησίον τῶν κέντρων τῶν Ἀθηνῶν ἀποφασιστικαὶ ἐπιθέσεις στασιαστῶν κατὰ τῶν στρατώνων τῆς Χωροφυλακῆς συνεκρατήθησαν. Τακτικαὶ Ἑλληνικαὶ δυνάμεις ὑποστηριζόμεναι ὑπὸ ἁρμάτων μάχης κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν περιοχῶν τῶν ἀνατολικῶν προαστείων διεσκόρπισαν ἰσχυρὰν συγκέντρωσιν στασιαστικῶν δυνάμεων καὶ κατέστρεψαν ἢ ἐκυρίευσαν πολλὰ ὅπλα συμπεριλαμβανομένων καὶ δύο ἀντιαρματικῶν πυροβόλων τῶν 37 χιλιοστῶν.

(Ἡ «Ἑλλὰς» 11/12/44)

Καὶ τὴν ἑπομένη, 12/12, τὸ ἀνακοινωθὲν τῶν Ἄγγλων:

Ἐκ τοῦ Στρατηγείου τοῦ στρατηγοῦ Σκόμπυ ἐξεδόθη χθὲς τὸ κάτωθι ἀνακοινωθέν:

1) Ἐσημειώθη μικρὰ πρόοδος εἰς Πειραιᾶ, γενικῶς ὅμως ἡ κατάστασις παραμένει ἀμετάβλητος. Νέαι στασιαστικαὶ δυνάμεις ἐξακολουθοῦν νὰ εἰσδύουν εἰς τὰ μέρη τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν περιχώρων εἰς τὰ ὁποῖα τὰ στρατεύματά μας δὲν ἠδυνήθησαν νὰ φθάσουν.

2) Κατὰ τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας τῆς χθὲς συγκεντρωμέναι στασιαστικαὶ δυνάμεις, ἐνῶ ἐλάμβανον θέσεις πρὸς ἐπίθεσιν, διεσκορπίσθησαν ὑπὸ βομβαρδιστικῶν τῆς Βρεττανικῆς ἀεροπορίας καὶ ὑπέστησαν ἀπωλείας.

Ἀνεκοινώθη ἐπισήμως ὅτι Βρεττανικαὶ ἐνισχύσεις φθάνουν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐπιχειρήσεις μεγάλης κλίμακος διεξάγονται εἰς τὰ ἀνατολικὰ προάστεια.

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΓΙΑ ΣΥΝΔΙΑΛΛΑΓΗ

Τὶς μέρες ἐκεῖνες, καὶ συγκεκριμένα στὶς 11 τοῦ Δεκέμβρη, πραγματοποιεῖται συνάντηση τοῦ Μιλτ. Πορφυρογένη, μέλους τῆς Κ.Ε. τοῦ Ε.Α.Μ., μὲ τὸν Σκόμπυ, ποὺ ἔχει σὰν σκοπὸ νὰ βολιδοσκοπηθεῖ ὁ τελευταῖος γιὰ τὶς διαθέσεις τῶν Ἄγγλων σχετικὰ μὲ μιὰ προσωρινὴ κατάπαυση τῶν ἐχθροπραξιῶν καὶ τὴν ἔναρξη διαπραγματεύσεων. Ἡ σχετικὴ εἴδηση δημοσιεύτηκε στὴν ἐφημερίδα «ΕΛΛΑΣ» στὶς 12/12.

Τῇ αἰτήσει τοῦ κ. Πορφυρογένη ὁ Στρατηγὸς κ. Σκόμπυ τὸν ἐδέχθη σήμερον τὴν πρωΐαν. Ὁ κ. Πορφυρογένης ἐδήλωσε ὅτι ἀντιπροσώπευε τὴν ἐπιτροπὴ ΕΑΜ, ἥτις διευθύνει τὸν ΕΛΑΣ.

Ὁ Στρατηγὸς Σκόμπυ προέβη εἰς τὰς ἀκολούθους σαφεῖς δηλώσεις.

1) Αἱ δυνάμεις τοῦ ΕΛΑΣ δέον νὰ ἐκτελέσουν τὰς διαταγάς του ὡς στρατεύματα ὑπὸ τὴν διοίκησίν του συμφώνως πρὸς τὴν συμφωνίαν τῆς Καζέρτας. Αἱ διαταγαὶ αὗται ἦσαν καὶ παραμένουν νὰ ἐκκενωθῇ ἡ Ἀττική.

2) Ἐπὶ πλέον διαταγαὶ δέον νὰ ἐκδοθοῦν εἰς ὅλους τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ ΕΛΑΣ, ὅπως ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ παύσουν τὴν ἀντίστασιν καὶ παραδώσουν τὰ ὅπλα των. Εἰδικαὶ διαταγαὶ θὰ ἐκδοθοῦν καθορίζουσαι πῶς θὰ συντελεσθοῦν τὰ ἀνωτέρω. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὀπαδῶν εἶναι πολὺ γνωστὸς καὶ ἂν ἡ παράδοσις τῶν ὅπλων δὲν εἶναι ἀνάλογος εἰς ἱκανοποιητικὴν κλίμακα δὲν θὰ θεωρηθῇ ὅτι ὁ ὅρος οὗτος ἐξετελέσθη.

Μόλις οἱ ὅροι οὗτοι ἐκτελεσθοῦν, ὁ Στατηγὸς Σκόμπυ ἀνέλαβε νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Στρατάρχην Ἀλεξάντερ, ἀνώτατον συμμαχικὸν διοικητήν, ὅστις θὰ ἀνελάμβανε τὰς ἀναγκαίας ἐνεργείας ἵνα τεθῇ τέρμα εἰς τὸν παρόντα ἐν Ἑλλάδι ἀναβρασμὸν καὶ θὰ ἀποκαθίστα εἰς ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας, οἱαιδήποτε καὶ ἂν εἶναι αἱ πεποιθήσεις των, εἰρηνικὴν ἀπόλαυσιν τῶν δημοκρατικῶν των ἐλευθεριῶν πρὸς τὰς ὁποίας τὸ πρῶτον βῆμα τυγχάνει ἡ ἀποστράτευσις ὅλων τῶν ἰδιωτικῶν στρατευμάτων.

Ὁ κ. Πορφυρογένης ἀπεσύρθη διὰ νὰ ἀναφέρῃ τ᾽ ἀνωτέρω εἰς τοὺς ἐντολεῖς του.

Ἡ ἀπάντηση τῆς Κ.Ε. τοῦ ΕΛΑΣ στοὺς ὅρους τοῦ Σκόμπυ εἶναι πολὺ μετριοπαθής, ἀφοῦ οὐσιαστικὰ δέχεται σὰν βάση διαπραγματεύσεων τοὺς ὅρους ποὺ βάζουν οἱ Ἄγγλοι, ἐκτὸς ἀπ᾽ τὴν παράδοση τῶν ὅπλων. Εἶναι ἐξ ἄλλου ἔτσι διατυπωμένη ἡ ἀπάντηση, ποὺ θὰ μποροῦσε ν᾽ ἀποτελέσει τὴ βάση γιὰ παραπέρα συνεννοήσεις. Οἱ προτάσεις τοῦ ΕΛΑΣ, μὲ ἡμερομηνία 14/12, δημοσιευθήκανε στὶς 16/12 στὸ «Ριζοσπάστη» καὶ λένε ἐπὶ λέξει:

1) Μέχρις ὁριστικῆς ἐπιλύσεως τοῦ ὅλου στρατιωτικοῦ ζητήματος παρὰ τῆς σχηματισθησομένης Κυβερνήσεως Ἐθνικῆς Ἑνώσεως, δεχόμεθα ν᾽ ἀποσυρθοῦν προσωρινῶς τὰ τμήματα τοῦ ΕΛΑΣ ἀπὸ πόλεις Ἀθηνῶν-Πειραιῶς εἰς τὴν γενικὴν γραμμὴν τὴν καθοριζομένην εἰς τὸ ἀπὸ 3 Δεκεμβρίου ἐ.ἔ. μήνυμα τοῦ 3ου Βρεταννικοῦ Σώματος Στρατοῦ.

2) Ταυτοχρόνως ν᾽ ἀποσυρθοῦν ἐπίσης προσωρινῶς ἡ Ὀρεινὴ Ταξιαρχία καὶ ὁ Ἱερὸς Λόχος μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς εἰς περιοχὴν καθορισθησομένην διὰ κοινῆς συμφωνίας.

3) Ἅπασα ἡ δύναμις τῆς Χωροφυλακῆς, ἀφοπλιζομένη, νὰ τεθῇ ἐκτὸς ὑπηρεσίας, τῶν ἀνδρῶν ἀποστελλομένων εἰς τὰς ἑστίας των. Οἱ ἄνδρες καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ τῶν τέως Ταγμάτων Ράλλη ἀφοπλιζόμενοι νὰ ἐγκλεισθοῦν πραγματικῶς εἰς τὰς φυλακὰς μέχρις οὗ κριθῶσιν ὑπὸ τῆς δικαιοσύνης.

4) Αἱ ἐν Ἑλλάδι εὑρισκόμεναι Βρεταννικαὶ δυνάμεις νὰ περιορισθοῦν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν Ἀποστολῶν αἵτινες καθορίζονται διὰ τῶν συμφωνιῶν τῆς Γκαζέρτας καὶ αἱ ὁποῖαι δὲν προβλέπουν χρησιμοποίησίν των εἰς τὰ ἐσωτερικὰ ζητήματα τῆς Ἑλλάδος.

5) Ὁ Πολιτικὸς κόσμος τῆς χώρας ν᾽ ἀφεθῇ ἀνεπηρέαστος πρὸς σχηματισμὸν τὸ ταχύτερον Κυβερνήσεως πραγματικῆς Ἐθνικῆς Ἑνώσεως ἡ ὁποία νὰ ρυθμίση δημοκρατικῶς τὸ ὅλον πολιτικὸν καὶ στρατιωτικὸν πρόβλημα τῆς χώρας, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ ζητήματος τοῦ ἀφοπλισμοῦ τῶν μὴ δικαιουμένων νὰ φέρωσιν ὅπλα.

Τῇ 14 Δεκεμβρίου 1944
Η ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΕΛΑΣ

Θὰ ξαναγυρίσουμε σὲ λίγο στὴν ἐξιστόρηση τῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων στὴν Ἀθήνα μετὰ τὶς 11/12, ἀφοῦ δημοσιεύσουμε ἀποσπάσματα ἀπὸ μιὰ σχετικὴ καὶ παράλληλη Διακήρυξη τῆς Κ.Ε. τοῦ ΕΑΜ ποὺ ἐκδόθηκε στὶς 15/12 καὶ δημοσιεύτηκε στὸ «Ριζοσπάστη» τῆς ἑπομένης. Ἡ Διακήρυξη αὐτή, ποὺ κρατιέται στὴν ἴδια μετριοπαθὴ γραμμὴ τῶν προτάσεων τοῦ ΕΛΑΣ, ὑπογράφεται ἀπ᾽ τὸν Παρτσαλίδη, ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ συνεργαζόμενα στὸ ΕΑΜ Κόμματα καὶ Ὀργανώσεις.

«... Περισσότερο ἀπὸ 10 μέρες τώρα ἡ Ἀθήνα καὶ ὁ Πειραιὰς εἶναι πεδίο μάχης.

...»Ο παλιὸς πολιτικὸς κόσμος μὲ τὴ στάση ποὺ τηρεῖ περιμένοντας νὰ βγάλει κομματικὰ κέρδη ἀπὸ τὴν καταστροφὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, γίνεται συνυπεύθυνος γι᾽ αὐτὴ τὴν καταστροφή.

»Παρ᾽ ὅλη αὐτὴ τὴ στάση τοῦ ἀντιδραστικοῦ κόσμου, τὸ ΕΑΜ, παραμένοντας πιστὸ στὶς θεμελιώδεις ἀρχὲς τῆς Ἐθνικῆς Ἑνότητας, τῆς ὁμαλῆς δημοκρατικῆς ἐξέλιξης καὶ τῆς ὑπεράσπισης τῶν ζωτικῶν συμφερόντων τοῦ Ἔθνους, ἀπέφυγε νὰ δημιουργήσει κυβερνητικὸ ὄργανο, μ᾽ ὅλο ποὺ ἐξουσιάζει σήμερα ὅλη τὴ χώρα ἐκτὸς ἀπὸ δυὸ τρεῖς δρόμους στὸ κέντρο τῆς Ἀθήνας.

»Στὴν κρισιμώτατη αὐτὴ γιὰ τὴν Πατρίδα μας στιγμὴ δὲν παραλείπει νὰ χρησιμοποιήσει καὶ τὴν τελευταία δυνατότητα γιὰ τὴ λύση τῆς Ἑλληνικῆς κρίσης καὶ δηλώνει ὅτι δέχεται καὶ σήμερα ἀκόμα νὰ ἔλθει σὲ συνεννόηση γιὰ νὰ ἐξευρεθεῖ τρόπος ποὺ θὰ ὁδηγήσει στὴν ὁμαλότητα πάνω στὶς ἑξῆς βάσεις. Δηλώνει ὅτι δὲν θέλει νὰ καταλάβει τὴν ἐξουσία. Δὲν θέλει κανενὸς εἴδους πραξικόπημα. Δὲν θέλει Κυβέρνηση μονομερῆ τῆς Ἀριστερᾶς. Ἡ βάση γιὰ τὴ συνεννόηση ποὺ προτείνει εἶναι:

1) Νὰ ἐφαρμοστεῖ ἄμεσα καὶ πραγματικὰ καὶ νὰ τηρεῖται μὲ συνέπεια καὶ σεβασμὸ ἡ διακηρυγμένη συμμαχικὴ ἀρχὴ τῆς μὴ ἐπέμβασης στὰ ἐσωτερικά μας καὶ τὰ συμμαχικὰ στρατεύματα νὰ τηροῦν μὲ ἀκρίβεια τὶς συμφωνίες τῆς Γκαζέρτας...

2) Νὰ σχηματισθεῖ ἀντιβασιλεία...

3) Νὰ σχηματισθεῖ Δημοκρατικὴ κυβέρνηση πραγματικῆς ἐθνικῆς ἑνότητας... γιὰ τὴν ὁμαλὴ ἐξέλιξη τῆς πολιτικῆς μας ζωῆς μὲ τὴν ἐνέργεια γρήγορου δημοψηφίσματος...

4) Γιὰ τὸ ἐπίμαχο στρατιωτικὸ ζήτημα... πλήρης ἀποστράτευση ὅλων τῶν ἐθελοντικῶν δυνάμεων καὶ τὴ συγκρότηση Ἐθνικοῦ Στρατοῦ μὲ ταχτικὴ στρατολογία...

5) Γιὰ τὰ ἄλλα ἐκκρεμῆ ζητήματα (χωροφυλακῆς, τιμωρίας δοσιλόγων, ἐκκαθάρισης δημοσίων ὑπηρεσιῶν κ.λπ.) νὰ ἐφαρμοστοῦν εἰλικρινὰ καὶ ἔντιμα ὅσα συμφωνήθηκαν καὶ ἐξαγγέλθηκαν μὲ τὸ συμβόλαιο τοῦ Λιβάνου...

Κάνουμε τὴν τελευταία προσπάθεια γιὰ συνεννόηση πάνω στὴ βάση τῆς ἐξυπηρέτησης τῶν συμφερόντων τοῦ Ἔθνους. Ἂν καὶ ἡ προσπάθεια αὐτὴ ἀποτύχει ἡ εὐθύνη καθόλου δὲν θὰ βαρύνει ἐμᾶς. Ὁ Λαὸς θὰ συνεχίσει μὲ περισσότερη ὁρμὴ τὸν δίκαιο ἀγώνα του.

Ἀθήνα, 15 Δεκέμβρη 1944
Γιὰ τὴν Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ ΕΑΜ
Μ. ΠΑΡΤΣΑΛΙΔΗΣ

Τὰ συνεργαζόμενα Κόμματα καὶ Ὀργανώσεις:
Κομμουνιστικὸ Κόμμα Ἑλλάδας
Ἀγροτικὸ Κόμμα Ἑλλάδας
Ἑνιαῖο Σοσιαλιστικὸ Κόμμα Ἑλλάδας
Δημοκρατικὴ Ἕνωση
Ἕνωση Λαϊκῆς Δημοκρατίας
Σοσιαλιστικὸ Κόμμα Ἑλλάδας
Γενικὴ Συνομοσπονδία Ἐργατῶν Ἑλλάδος
Κεντρικὴ Πανυπαλληλικὴ Ἐπιτροπὴ
Ἐθνικὴ Ἀλληλεγγύη
Ἑνιαία Πανελλαδικὴ Ὀργάνωση Νέων.

Μὲ τὸ ἴδιο πνεῦμα εἶναι γραμμένο καὶ τὸ κύριο ἄρθρο τῆς ἐφημερίδας (εἶναι δημοσιευμένο στὸ βιβλίο τοῦ Καραγιώργη: «Γύρω ἀπὸ τὸν Δεκέμβρη», Ἀθήνα 1975, σελ. 82-84). Ὅμως καὶ τίς, κάθε ἄλλο παρὰ ἀκραῖες αὐτὲς θέσεις, τὶς ἀπορρίπτουνε οἱ Ἄγγλοι. (Περιττὸ νὰ μιλᾶμε πιὰ γιὰ τὸν Παπανδρέου, ποὺ τὸ ὄνομά του μόνο κάτω ἀπὸ μερικὰ διατάγματα ἐπιστράτευσης κλάσεων – κι αὐτὰ χωρὶς οὐσιαστικὸ περιεχόμενο – φιγουράρει πιά).

ΑΛΕΞΑΝΤΕΡ ΚΑΙ ΜΑΚΜΙΛΛΑΝ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Ἂς ξαναγυρίσουμε ὅμως τώρα μερικὲς ἡμέρες πίσω. Ἡ θέση τοῦ Τσώρτσιλ γίνεται ὁλοένα πιὸ δύσκολη. Εἶχε ἐλπίσει σὲ μιὰ γρήγορη συντριβὴ τῆς Ἀριστερᾶς στὴν Ἀθήνα, πράγμα ἐξ ἄλλου ποὺ εἶχε βεβαιώσει καὶ στὸν Σκόμπυ ὅταν τὸν πληροφοροῦσε ὑπεύθυνα ὅτι ὁ ΕΛΑΣ ἦτανε μιὰ μικρὴ ὁμάδα «ληστῶν καὶ παλιανθρώπων» ποὺ θὰ πετάγανε τὰ ὅπλα τους μόλις ἀντικρύζανε τὰ ὀργανωμένα καὶ γερὰ ὁπλισμένα ἀγγλικὰ στρατεύματα. Ἡ Μάχη τῆς Ἀθήνας ὅμως κρατᾶ δέκα μέρες κιόλας καὶ δὲν φαίνεται καμιὰ ἐλπίδα γρήγορου τερματισμοῦ της. Ἡ διεθνὴς κοινὴ γνώμη ἔχει ξεσηκωθεῖ, ὁ διεθνὴς τύπος πληροφοροῦσε γιὰ τὶς βαρβαρότητες τῶν Ἄγγλων στὴν Ἀθήνα, ἀκόμα καὶ τὸ Ἐργατικὸ Κόμμα τῆς Ἀγγλίας, ποὺ συμμετέχει στὴν Κυβέρνηση Συνασπισμοῦ τοῦ Τσώρτσιλ, ζητάει νὰ σταματήσει ὁ πόλεμος μὲ διαπραγματεύσεις καὶ συμφωνία.

Γιὰ νὰ δημιουργήσει ἀντιπερισπασμό, ἀφήνοντας νὰ ἐννοηθεῖ ὅτι θὰ δεχότανε κάποιες διαπραγματεύσεις, ἀλλὰ κυρίως γιὰ νὰ κατατοπιστεῖ καλύτερα γιὰ τὴν κατάσταση ποὺ ἐπικρατοῦσε, στέλνει ὁ Τσώρτσιλ στὶς 12 τοῦ Δεκέμβρη στὴν Ἀθήνα τὸν Ἀρχιστράτηγο Ἀλεξάντερ καὶ τὸν ὑπουργὸ Μακμίλλαν. Οἱ πρῶτες διαπιστώσεις τῶν δύο ἐπισήμων εἶναι ὅτι ἡ κατάσταση ποὺ ἐπικρατεῖ ἐδῶ κάθε ἄλλο παρὰ αἰσιοδοξία ἐπιτρέπει.

Σήμερα ξέρουμε ὅτι ὁ Ἀλεξάντερ διατύπωσε τότε μεγάλες ἐπιφυλάξεις γιὰ τὴ δυνατότητα στρατιωτικῆς ἐπικράτησης τῶν Ἄγγλων, χωρὶς τὴ μεταφορὰ ἰσχυρῶν ἐνισχύσεων στὴν Ἀθήνα, ἐνισχύσεων ὅμως ποὺ ὁ ἴδιος δὲν ἔβλεπε τὴ δυνατότητα νὰ βρεθοῦνε εὔκολα. Πεισματωμένος ὅμως ὁ Τσώρτσιλ, διατάζει τότε – καὶ παρὰ τὶς ἀντιρρήσεις τῆς ἀνωτάτης ἀγγλικῆς στρατιωτικῆς ἡγεσίας – τὴ μεταφορὰ στὴν Ἀθήνα μεγάλων δυνάμεων ἀπ' τὸ μέτωπο τῆς Ἰταλίας, ποὺ ἔτσι ὅμως ἀδυνατίζει ἐπικίνδυνα. Ὁ γερο-πεισματάρης ὅμως ἀδιαφορεῖ γιὰ ὅλα· ἕνα καὶ μοναδικὸ σκοπὸ ἔχει, νὰ συντρίψει μὲ κάθε μέσον τὴν ἑλληνικὴ ἀντίσταση.

Τὸ πενθήμερο 10 μὲ 15 τοῦ Δεκέμβρη 1944, εἶναι τὸ πιὸ κρίσιμο γιὰ τὶς στρατιωτικὲς ἐξελίξεις στὴν Ἀθήνα. Ὁ ἐφεδρικὸς καὶ ὁ ταχτικὸς ΕΛΑΣ ποὺ μάχεται μαζί του, ἐνεργοῦνε σ' ὁλόκληρη τὴν πόλη μιὰ ὁλόκληρη σειρὰ ριψοκίνδυνες καὶ θαρραλέες ἐπιχειρήσεις, ποὺ λίγο ἔλειψε ν' ἀνατρέψουνε τὴν κατάσταση σ' ἐκείνη τὴ συγκεκριμένη φάση τοῦ ἀγώνα. Σταχυολογοῦμε ἀπὸ τὶς ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς:

ΕΠΕΣΕ ΤΟ 4ο ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΚΑΙ Η ΤΡΟΧΑΙΑ ΑΚΛΟΝΗΤΟ ΤΟ ΜΕΤΩΠΟ ΤΗΣ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ

Δὲν ἔφθαναν τὰ τάνκς, τὰ πυροβολεῖα ἀπ' τὴν Ἀκρόπολη, οἱ πολυβολισμοὶ καὶ οἱ βομβαρδισμοὶ ἀπ' τὸν ἀέρα. Ὁ Σκόμπυ χρησιμοποίησε καὶ ἔρριξε καπνογόνα βλήματα στὴν περιοχὴ Ἀμπελοκήπων...

ΟΙ ΧΘΕΣΙΝΕΣ ΜΑΧΕΣ

Τὶς ἀπογευματινὲς ὧρες ἔπεσαν τὸ 4ο ἀστυνομικὸ τμῆμα καὶ ἡ Τροχαία. Ἡ Γενικὴ Ἀσφάλεια βάλλεται ἀδιάκοπα. Στὸν ΕΛΑΣ παραδόθηκε μὲ τὸν ὁπλισμό της ἡ Ἀγγλικὴ Φρουρὰ τῆς Οὔλεν στὴν Κυψέλη. Στὸ μέτωπο τῆς Καισαριανῆς τὸ πυροβολικὸ τοῦ ΕΛΑΣ προξένησε ζημιὲς σὲ μέσα καὶ ἄνδρες τοῦ ἐχθροῦ. Στὴ Λεωφόρο Ἀλεξάνδρας κυριεύθηκε τὸ Ἀντικαρκινικὸ Ἰνστιτοῦτο. Ἡ πολιορκία τῆς Σχολῆς Εὐελπίδων ἔγινε ἀσφυκτική. Ἡ ἀποθήκη καυσίμων τοῦ χτιρίου φλέγεται. Κάηκε καὶ τὸ Ξενοδοχεῖο τῶν Χιτῶν «Δελφοὶ» στὸν Ἅγ. Κωνσταντίνο. Ἐχθρικὲς δυνάμεις χτυπήθηκαν μὲ πυκνὸ πῦρ ἀπὸ τὴ Σωτηρία. Οἱ Ἄγγλοι προσπάθησαν μὲ τάνκς νὰ τὴν καταλάβουν. Μπῆκαν στὸν περίβολο, ἀλλὰ ἀντεπίθεση τοῦ πυροβολικοῦ τοῦ ΕΛΑΣ σκόρπισε ἄτακτα τὰ Ἀγγλικὰ τάνκς. Στοῦ Μακρυγιάννη οἱ χωροφύλακες περισφίχτηκαν στοὺς ἐσωτερικοὺς τοίχους τοῦ κτιρίου, παρὰ τὴν ἐνίσχυσή τους ἀπὸ τὸ Ἀγγλικὸ πυροβολικὸ τῆς Ἀκρόπολης.

ΒΟΜΒΑΡΔΙΖΟΥΝ ΤΑ ΓΥΝΑΙΚΟΠΑΙΔΑ

Καὶ χθὲς ἡ Ἀγγλικὴ ἀεροπορία συνέχισε τὶς τρομοκρατικές της ἐπιθέσεις στὶς κατοικημένες περιοχὲς γύρω ἀπ' τὴ Σχολὴ Εὐελπίδων, στὴν Κυψέλη, τὸ Μεταξουργεῖο. Ὁ ἄμαχος πληθυσμὸς εἶχε κι' ἄλλες δεκάδες θύματα.

(«Ριζοσπάστης» 12/12)

Καὶ στὶς 13/12 δημοσιεύεται στὴν ἴδια ἐφημερίδα:

Ο ΕΛΑΣ ΠΡΟΧΩΡΕΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ

Ὁ λαὸς τῆς Ἀθήνας καὶ τοῦ Πειραιᾶ συνεχίζει μὲ ἀτσαλένια θέληση τὴν ἐπικὴ πάλη. Κοντά του μάχονται μὲ τὸν ἴδιο ἀπαράμιλλο ἡρωϊσμὸ οἱ ἀντάρτες τοῦ ΕΛΑΣ καὶ τὰ ἐθελοντικὰ σώματα ποὺ ἔφτασαν ἔνοπλα ἀπὸ τὶς ἐπαρχίες...

ΕΠΕΣΕ Η ΣΧΟΛΗ ΕΥΕΛΠΙΔΩΝ

Ὕστερα ἀπὸ τὴν κατάληψη τοῦ 4ου τμήματος καὶ τῆς τροχαίας, ὕστερα ἀπὸ τὸ ξεκαθάρισμα τοῦ ἀντικαρκινικοῦ καὶ τοῦ 3ου Νοσοκομείου ὁ ἔνοπλος λαὸς καὶ ὁ ΕΛΑΣ σάρωσαν χτὲς μὲ ὁρμητικὴ ἔφοδο τὸ φρούριο τῆς Σχολῆς Εὐελπίδων. Οἱ ταμπουρωμένες ἐκεῖ δυνάμεις Χιτῶν, Χωροφυλάκων καὶ Ἄγγλων εἶχαν ἀπὸ προχτὲς πολιορκηθεῖ ἀσφυχτικά.

ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ

Ἡ ἡρωϊκὴ ματοβαμμένη Καισαριανὴ εἶναι ὁ ἀπόρθητος βράχος πάνω στὸν ὁποῖο συντρίβονται ὅλα τὰ μανιασμένα κύματα τῶν δυνάμεων τῆς βίας...

ΝΙΚΕΣ ΣΤΟΝ ΠΕΙΡΑΙΑ

Τὸ ἴδιο ἀδάμαστος καὶ ὁ λαὸς τοῦ Πειραιᾶ συνεχίζει νικηφόρα τὸν ἀγώνα του. Δυνάμεις τοῦ ΕΛΑΣ, κατέλαβαν χθὲς αἰφνιδιαστικὰ τὸ οἴκημα τῆς Ἀγγλικῆς ἀστυνομίας στὴν Ὁδὸ Σωκράτους. Ὁ ἐχθρὸς ἀναγκάστηκε ὕστερα ἀπ' αὐτὸ νὰ ἐγκαταλείψει τὸ κτίριο τῆς Κομμουνιστικῆς Ὀργάνωσης Πειραιᾶ, ποὺ εἶχε καταλάβει. Στὸ Φάληρο δόθηκε μάχη μὲ Ἀγγλικὴ φάλαγγα. Ὁ ἔνοπλος λαὸς διασκόρπισε τοὺς Ἄγγλους, ποὺ ἄφησαν 12 νεκροὺς καὶ τραυματίες.

Η ΠΙΟ ΚΡΙΣΙΜΗ ΜΕΡΑ

Στὸ μεταξὺ ἔγινε καὶ μιὰ ἄλλη μεγάλης σημασίας ἐπιχείρηση. Τὴ νύχτα τῆς 12 πρὸς τὶς 13 τοῦ Δεκέμβρη, τὸ Α΄ Σ. Στρατοῦ, ποὺ οἱ Μονάδες του τῶν ἀνατολικῶν συνοικιῶν πιέζονταν ἀσφυκτικὰ ἀπὸ σχεδιασμένες ἐπιχειρήσεις τῆς Ὀρεινῆς Ταξιαρχίας καὶ μεγάλων ἀγγλικῶν τμημάτων ποὺ ὑποστηρίζονται ἀπὸ ἅρματα, πυροβολικὸ καὶ ἀεροπορία, ἀποφασίζει μιὰ αἰφνιδιαστικὴ ἐπιχείρηση τοῦ 3ου Ἐφεδρικοῦ Συντάγματος (Διοικητὴς ὁ μόνιμος Ταγματάρχης Μαυροθαλασσίτης, καπετάνιος ὁ Θεμιστοκλῆς) τῆς 2ης Ταξιαρχίας ἐναντίον τῶν λεγομένων Παραπηγμάτων. Εἶναι δὲ τὰ Παραπήγματα αὐτὰ ἕνας τεράστιος χῶρος ποὺ καλύπτει τὸ σημερινὸ τετράγωνο ἀπὸ Βασιλίσσης Σοφίας – λεγότανε Κηφισιᾶς – μέχρι Δεινοκράτους, σὲ φάρδος, κι ἀπὸ τὸ σημερινὸ Νοσοκομεῖο τοῦ Μ.Τ.Σ. μέχρι καὶ τὴν Ἀμερικάνικη Πρεσβεία σὲ μῆκος. Στὸν χῶρο αὐτό, ποὺ περιβάλλεται ὁλόκληρος ἀπὸ ψηλὴ μάντρα, κι ὅπου προπολεμικὰ στρατωνιζότανε τὸ 1ο Σύνταγμα πεζικοῦ καὶ τὸ 34 Σύνταγμα πυροβολικοῦ, εἶχανε ἐγκατασταθεῖ βρεττανικὲς μονάδες, ποὺ εἶχανε ὀχυρωθεῖ καλά, καὶ διαθέτανε πεζικό, ἅρματα καὶ πυροβολικό.

Ἡ ἐπίθεση ἐναντίον τῶν Παραπηγμάτων, μιὰ ἀπὸ τὶς κρισιμότερες τῆς Μάχης τῆς Ἀθήνας, δὲν εἶχε τὰ προσδοκώμενα ἀποτε-

ΘΑΝΑΤΟΣ ΣΤΟ ΦΑΣΙΣΜΟ! ΛΕΥΤΕΡΙΑ ΣΤΟ ΛΑΟ!

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΛΛΑΔΑ

ΣΑΒΒΑΤΟ, 23 Δεκεμβρίου 1ο 4
Ἀριθμὸς φύλλου 95
Τιμὴ φύλλου δρχ. 4

ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ Ε. Α. Μ.

ΕΝ ΟΝΟΜΑΤΙ ΤΟΥ ΣΥΜΜΑΧΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ ΝΑ ΣΤΑΜΑΤΗΣΕΙ Η ΑΙΜΑΤΟΧΥΣΙΑ!

ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΜΑΛΟΤΗΤΑ. ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ. ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ. ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΜΑΣ!

Η ΝΕΑ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΜΜΑΧΙΚΗ ΧΕΙΡΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ Ε.Λ.Α.Σ.

Ἡ Κ. Ε. τοῦ ΕΑΑΣ ἔστειλε στὸ στρατηγο Σκόμπυ τὸ δεύτερο ὑπόμνημά της. Καὶ ἡ νέα ἀπαντησή της εἶνε ἑλληνικώτατη καὶ συμμαχικώτατη. Ὁ ΕΛΑΣ, μόλο ποὺ εἶνε νικητής, κάνει καὶ μιὰ νέα θυσία, μιὰ νεα ὑποχώρηση, γιατὶ πάνω ἀπ' ὅλα βάζει τὸ συμφέρο τοῦ συμμαχικοῦ ἀγῶνα, τὸν θρίαμβο τῶν Ἑνωμένων Ἐθνῶν. Δηλώνει καθαρὰ ὅτι δέχεται καὶ τὸν δεύτερο ὅρο, τὸν ἀφοπλισμὸ τῶν ὑποστηρικτῶν τοῦ ΕΛΑΣ.

Ἐν ὀνόματι τοῦ συμμαχικοῦ ἀγῶνα. Ἐν ὀνόματι τοῦ κοινοῦ αἵματος ποὺ ἔχυσαν Βρεττανοὶ καὶ Ἕλληνες στὸν πόλεμο ἐναντίον τοῦ φασισμοῦ. Ἐν ὀνόματι τῶν μεγάλων ἰδεωδῶν τῆς πάλης τῶν Ἑνωμένων Ἐθνῶν, ἡ αἱματοχυσία πρέπει νὰ σταματήσει. Πρέπει νὰ ἐπανέλθει ἡ εἰρήνη καὶ ἡ ὁμαλότητα στὸν τόπο. Νὰ κατοχυρωθεῖ ἡ Δημοκρατια. Νὰ ἐξασφαλιστεῖ ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Χώρας. Καμμιὰ δικαιολογία δὲν ὑπάρχει πιὰ γιὰ νὰ βομβαρδίζει, νὰ πολυβολεῖ καὶ νὰ κάνει στάχτη τὴν Ἀθήνα ὁ κ. Σκόμπυ. Ὁ Ἑλληνικὸς Λαός, οἱ Λαοὶ τῆς Μεγάλης Βρεττανίας, τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης, τῆς Γαλλίας—ὅλη ἡ φιλελεύθερη ἀνθρωπότητα—περιμένουν νὰ χειροκροτήσουν μιὰ νέα ἠθικὴ νίκη τῶν Συμμάχων. Ὁ ΕΛΑΣ ἔκαμε ὅ,τι ἐξαρτᾶται ἀπὸ αὐτόν. Ἂς κάνει καὶ ὁ κ. Σκόμπυ τὸ Βρεττανικὸ καὶ συμμαχικὸ καθῆκον του.

Σύνθημά μας: τὰ πάντα γιὰ τὴ συντριβὴ τοῦ φασισμοῦ. Ὅλοι κι' ὅλα γιὰ νὰ ἐκμηδενίσουμε τὶς στρατιὲς τῶν φὸν Ροῦνστεντ. Γιὰ τὴ συντριβὴ τῆς Χιτλερικῆς Γερμανίας.

λέσματα καὶ παρὰ τὸν πραγματικὸ ἡρωϊσμὸ ἀξιωματικῶν καὶ μαχητῶν τοῦ ΕΛΑΣ (ὁ Δ/τὴς τοῦ Συντάγματος, παρὰ τὴν ἡλικία του, σκαρφάλωσε πρῶτος τὴ μάντρα τῶν Παραπηγμάτων καὶ σχεδὸν πιάστηκε στὰ χέρια μὲ τοὺς Ἐγγλέζους), τὰ ξημερώματα τὰ τμήματα ποὺ πήρανε μέρος στὴν ἐπιχείρηση ἀποσυρθήκανε στὶς προσφυγικὲς κατοικίες – γνωστὲς ὡς Κουντουριώτικα – στὶς παρυφὲς τοῦ Ἄλσους τοῦ Λυκαβηττοῦ, πίσω ἀκριβῶς ἀπὸ τὰ Παραπήγματα.

Γιὰ τὴ Μάχη αὐτή, ὁ «Ριζοσπάστης» στὶς 14/12 σημειώνει σύντομα:

> Τμήματα τοῦ ΕΛΑΣ ἔκαμαν αἰφνιδιαστικὴ ἐπίθεση στὰ παραπήγματα τὴ νύκτα πρὸς τὶς 13/12. Ὁ αἰφνιδιασμὸς πέτυχε ἀπόλυτα καὶ ὁ ἐχθρὸς ἔπαθε σύγχυση. 100 Ἄγγλοι μεταφέρθηκαν ὡς τώρα στὸ στρατόπεδο αἰχμαλώτων. Ἄφθονο πολεμικὸ ὑλικό, κυρίως αὐτόματα, κυριεύτηκαν.

Ἀντίθετα ἡ «ΕΛΛΑΣ» γράφει γιὰ τὴν ἴδια ἐπιχείρηση:

ΤΜΗΜΑ ΤΟΥ ΕΛΑΣ ΠΑΡΕΔΟΘΗ ΟΛΟΚΛΗΡΟΝ

> Αἱ Βρεττανικαὶ ἐνισχύσεις αἱ ὁποῖαι ἔφθασαν τὴν Τρίτην εἰς τὰς Ἀθήνας, ἔλαβον ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰς διεξαγομένας μάχας. Τμῆμα τοῦ ΕΛΑΣ τὸ ὁποῖον εἶχε ἐπιτεθῆ κατὰ τῶν στρατώνων τῶν παραπηγμάτων παρεδόθη ὁλόκληρον εἰς τοὺς Βρεττανούς. Ὁ ΕΛΑΣ ἐφαρμόζει ἀπεγνωσμένην τακτικήν.

Ἡ 13 τοῦ Δεκέμβρη ἔχει χαρακτηριστεῖ ἀπὸ μερικοὺς μελετητὲς τῶν γεγονότων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης σὰν «ἡ κρίσιμη μέρα», κι ὁ χαραχτηρισμὸς αὐτὸς εἶναι κατὰ κάποιον τρόπο σωστός. Οἱ Ἄγγλοι ἀντιμετωπίζουνε μιὰ πραγματικὰ δύσκολη κατάσταση. Γιὰ νὰ προετοιμάσουνε μιὰ κάποια λύση καὶ μιὰ ἐνδεχόμενη ἀπαλλαγή τους ἀπ' τὸν Παπανδρέου, ποὺ ἔχει φθαρεῖ ἀνεπανόρθωτα, ξετρυπώσανε κάπου στὴ Νότια Γαλλία τὸν στρατηγὸ Πλαστήρα καὶ τὸν κουβαλήσανε ἐσπευσμένα στὴν Ἀθήνα, ὅπου ἔφτασε στὶς 13 τοῦ Δεκέμβρη. Ἀμέσως μετὰ τὴν ἄφιξή του ὁ Πλαστήρας, ὁ Μαῦρος Καβαλάρης, ὁ ἀκραιφνὴς δημοκράτης, ἔσπευσε νὰ δείξει τὶς «δημοκρατικές» του πεποιθήσεις καὶ στὶς 16 τοῦ Δεκέμβρη κιόλας ἀπευθύνει ἕνα Διάγγελμα πρὸς τὸν Ἑλληνικὸ Λαό, ὅπου, μὲ συχνὲς ἐπικλήσεις στοὺς συνεχεῖς ἀγῶνες του ὑπὲρ τῶν δημοκρατικῶν ἐλευθεριῶν, φανερώνει μιὰ πλήρη ἄγνοια τῶν πραγματικῶν συνθηκῶν καὶ τῶν τραγικῶν γεγονότων ποὺ διαδραματίζονται στὴν Ἑλλάδα καὶ ξιφουλκεῖ μὲ μένος ἐναντίον τοῦ ΕΑΜ.

Γράφει λοιπὸν ὁ Πλαστήρας:

> «... Μιὰ ὀλιγάριθμος κακοποιὸς σπεῖρα ἐξ ἀναρχικῶν στοιχείων παρεσκεύασεν ἀπὸ μακροῦ χρόνου καὶ ἐξαπέλυσε κατὰ τοῦ Ἔθνους ἄγριον ἐμφύλιον πόλεμον ἀφοῦ παρέσυρε ἕνα ἀριθμὸν πατριωτῶν Ἑλλήνων εἴτε διὰ δόλου, εἴτε διὰ βίας.
>
> »Θλίβομαι βαθύτατα ὅταν ἀναλογίζωμαι ὅτι ἄνευ δικαιολογημένης αἰτίας χύνεται ἀφειδῶς τόσον πολύτιμο Ἑλληνικὸν αἷμα καὶ ἐπισωρεύονται ἐρείπια ἐπὶ ἐρειπίων. Συνεχεῖς ἀγῶνες μου ἐπὶ 30ετίαν, ὑπὲρ τοῦ Ἔθνους εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν καὶ ὑπὲρ τῶν δημοκρατικῶν ἐλευθεριῶν τοῦ λαοῦ εἰς τὸ πολιτικὸν πεδίον, παρέχουν, φρονῶ, εἰς ἐμέ, ἁπλοῦν ἰδιώτην σήμερον, τὸ δικαίωμα νὰ κάμω τὴν ὑστάτην ἐπίκλησιν, πρὸς τοὺς παρασυρθέντας συμπολεμιστάς μου ἀφ' ἑνός... καὶ πρὸς τὰ πολυπαθῆ ἀφ' ἑτέρου θύματα τῆς Μικρασιατικῆς συμφορᾶς... καὶ κάμνω τὴν ἔκκλησιν αὐτήν, ὅπως ἐγκαταλείψητε ἀμέσως τὴν ἀδελφοκτόνον στάσιν, ἀποσυρόμενοι εἰς τὰ ἑστίας σας... Προλαμβάνετε τὴν σύγκρουσιν μὲ τοὺς ἡρωικοὺς στρατιώτας τῆς μεγάλης φίλης καὶ συμμάχου μας Μεγάλης Βρεττανίας, τῆς ὁποίας ἡ βοήθεια πρὸς ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ἔθνους καὶ τοῦ Λαοῦ μας, προκαλεῖ τὴν αἰωνίαν εὐγνωμοσύνην τῆς πατρίδος...
>
> »Οἱ συνεχεῖς ἀγῶνες μου ὑπὲρ τῶν δημοκρατικῶν ἐλευθεριῶν, ἡ εἰλικρίνεια μὲ τὴν ὁποίαν πάντοτε ἐξέφρασα τὰς σκέψεις μου καὶ ἡ ἄκαμπτος ἐμμονή μου εἰς τὰς δημοκρατικὰς ἀρχάς, μοῦ δίδουν τὸ δικαίωμα νὰ ἐλπίσω, ὅτι οἱ λόγοι μου θὰ εὕρουν εἰς τὰς ψυχάς σας ἀπήχησιν».

Πλησιάζουμε τώρα στὰ μέσα τοῦ Δεκέμβρη κι ἡ κατάσταση εἶναι ἀκόμα συγκεχυμένη. Κανένας ἀπ' τοὺς ἀντίπαλους δὲν ἔχει κατορθώσει νὰ καταφέρει ἕνα καίριο πλῆγμα ποὺ θά 'κανε τὴν πλάστιγγα νὰ γείρει πρὸς τὴ μιὰ κατεύθυνση. Ὁ «Ριζοσπάστης» στὶς 14, 15 καὶ 16 τοῦ Δεκέμβρη ἀναγγέλλει ἐπιτυχίες τοῦ ΕΛΑΣ σὲ διάφορα σημεῖα τῆς πόλης, ὅπως:

> Νέες δυνάμεις τῆς Αὐτοκρατορίας ἔφερε ὁ Σκόμπυ γιὰ νὰ προστατεύσει τὴν «ἐλευθερία καὶ τὴν ἀνεξαρτησία τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ» ἀπὸ τὴ «μικρὴ ἔνοπλη μειοψηφία». Μαζὶ μὲ τὸν Ἀλεξάντερ προσγειώθηκαν προχθὲς στὸ Χασάνι 48 ἀεροπλάνα γιομάτα στρατιῶτες...
>
> Τμήματα τοῦ ΕΛΑΣ ἔκαμαν αἰφνιδιαστικὴ ἐπίθεση στὰ παραπήγματα τὴ νύκτα πρὸς τὶς 13/12. Ὁ αἰφνιδιασμὸς πέτυχε ἀπόλυτα καὶ ὁ ἐχθρὸς ἔπαθε σύγχυση. 100 Ἄγγλοι μεταφέρθηκαν ὡς τώρα στὸ στρατόπεδο αἰχμαλώτων. Ἄφθονο πολεμικὸ ὑλικό, κυρίως αὐτόματα, κυριεύτηκαν.
>
> Ἄλλα τμήματα τοῦ ΕΛΑΣ κατέλαβαν τὰ ἀεροδρόμια Τατοΐου καὶ Ἐλευσίνας. Οἱ Ἄγγλοι τὰ βομβάρδισαν ἀμέσως καὶ ἔκαψαν τὰ ἀποθέματα βενζίνας. Τὶς πρωινὲς ὧρες χθὲς ἔπεσε τὸ ἀγορανομικὸ τμῆμα. Πιάστηκαν 20 ἀστυφύλακες αἰχμάλωτοι. Λάφυρα, ἀρκετὰ ὅπλα.
>
> Ἡ περίσφιξη τοῦ Κέντρου συνεχίζεται συστηματικά. Ἡ Καισαριανὴ κάνει ἀντεπίθεση πρὸς τὰ Κουπόνια. Τμήματα τοῦ ΕΛΑΣ στὸν Πειραιᾶ χτύπησαν τοὺς καταυλισμοὺς Χιτῶν-Ἄγγλων στὸ μέγαρο Σπυράκη καὶ τῆς Ἠλεκτρικῆς καὶ τοὺς προξένησαν ἀπώλειες.
>
> («Ριζοσπάστης» 14/12)

> ...Στόχος τῶν χθεσινῶν τρομοκρατικῶν ἐπιθέσεων ἦταν ἡ Καλογρέζα, τὰ Λιόσια καὶ ἄλλες συνοικίες. Σ' ἕνα φτωχόσπιτο τῆς Καλογρέζας ἔπεσε ὅλμος καὶ τὸ κατέστρεψε. Ἀκρωτηριάστηκαν δυὸ παιδιά, τὸ ἕνα ἀβάπτιστο καὶ τὸ ἄλλο δυὸ χρονῶν. Ἕνα τρίτο διαμελίστηκε. Στὴν ὁδὸ Λήμνου καὶ Πατησίων ἔπεσε ἄλλος ὅλμος. Σκοτώθηκαν δυὸ πολῖτες καὶ δυὸ ἄλλοι τραυματίστηκαν. Ἄγριος βομβαρδισμὸς συνεχίζεται στὸν Πειραιᾶ ἀπὸ τὰ πολεμικὰ καράβια καὶ τὰ ἀεροπλάνα. Ἡ σφοδρότερη ἐπίθεση γίνεται κατὰ τῶν ὑψωμάτων τοῦ Προφήτη Ἠλία. Ὁ ἄμαχος πληθυσμὸς ἔχει σοβαρὲς ἀπώλειες σὲ κατοικίες καὶ θύματα. Παράλληλα αὐξάνει σὲ ἔκταση ἡ παλλαϊκὴ ἀντίσταση...
>
> Ἐξ ἀγγλικὰ τάνκς κάνουν ἐπίθεση ἐναντίον θέσεών μας στὸ Μοσχάτο. Ἀποκρούστηκαν μὲ ἀρκετὲς ἀπώλειες. Ὁρμητικὴ ἄμεση ἀντεπίθεση τοῦ ΕΛΑΣ ἀνέτρεψε κάθε ἀντίσταση τοῦ ἐχθροῦ καὶ τοῦ προξένησε βαρειὲς ἀπώλειες. Πιάστηκαν 120 αἰχμάλωτοι, 60 Ἄγγλοι καὶ 60 μαῦροι. Ἡ ἐπίθεσή μας συνεχίστηκε καὶ τὰ τμήματά μας προήλασαν ὡς τὴν παραλία τοῦ Φαλήρου, ὅπου ἀνετίναξαν ἕνα γκαράζ, ἕνα ταπητουργεῖο – ποὺ ἦταν ἐχθρικὴ ἑστία – καὶ δύο οἰκήματα μὲ στρατεύματα. Λάφυρα 15 αὐτοκίνητα, 120 τουφέκια καὶ 10 αὐτόματα. Ἄλλη ἐχθρικὴ ἀπόπειρα, στὸ συνοικισμὸ Κουντουριώτικα δὲν εἶχε καλύτερη τύχη. Ἀγγλικὰ τάνκς καὶ πεζικὸ μὲ πεισματώδη ἐπίθεση προσπάθησαν νὰ καταλάβουν τοὺς καταυλισμοὺς τοῦ ΕΛΑΣ. Ἀποκρούστηκαν μὲ 50 νεκροὺς καὶ τραυματίες.
>
> Σκληρὴ μάχη ἔγινε γιὰ τὸ ἐργοστάσιο Πουλοπούλου στὸ Θησεῖο. Τὸ ἐργοστάσιο καταλήφθηκε ἀπὸ τὸν ΕΛΑΣ καὶ οἱ Ἄγγλοι εἶχαν πολλὲς ἀπώλειες ἀπέναντι σὲ μικρὲς δικές μας...
>
> («Ριζοσπάστης» 15/12)

> Ὁ ἡρωϊκός μας ΕΛΑΣ συνεχίζοντας τὴ συστηματικὴ προώθησή του πρὸς τὸ κέντρο τῆς πόλης, κυρίευσε χθὲς τὴ νύχτα τὴ Γενικὴ Ἀσφάλεια. Ὕστερα ἀπὸ ὁρμητικὴ ἔφοδο ἐξουδετέρωσε τὴν ἀντίσταση τῶν ταμπουρωμένων ἐκεῖ ἐχθρῶν τοῦ λαοῦ καὶ κατέλαβε τὸ κτίριο ποὺ μεταβλήθηκε σὲ συντρίμματα. Μὲ ἄλλη του τολμηρὴ ἐπίθεση ὁ ΕΛΑΣ, στὴν πλατεία Βάθης, κυρίευσε 8 ἀγγλικὲς μοτοσυκλέττες καὶ 2 αὐτοκίνητα. Ἰσχυρὴ ἀγγλικὴ ἐπίθεση μὲ τάνκς στὸ συνοικισμὸ Κουντουριώτη, ἀνατράπηκε μπρὸς στὴν ἀτσάλινη ἀντίσταση τοῦ ΕΛΑΣ. Οἱ Ἄγγλοι ὑποχώρησαν ἀφοῦ ἔπαθαν ἀπώλειες σὲ ἄνδρες καὶ ὑλικό.
>
> Ἀπὸ χθὲς τὸ μεσημέρι, οἱ Ἄγγλοι ἄρχισαν λυσσώδη ἐπίθεση μὲ τάνκς καὶ πεζικὸ ἐναντίον τῶν τμημάτων τοῦ ΕΛΑΣ στοῦ Μακρυγιάννη. Οἱ δυνάμεις τοῦ ΕΛΑΣ ἀμύνονται μὲ ἐπιτυχία καὶ ἀποκρούουν τὶς ἐχθρικὲς ἀπόπειρες.
>
> («Ριζοσπάστης» 16/12)

Ἀλλὰ καὶ ὁ Σκόμπυ στὰ ἀνακοινωθέντα του ἀναγνωρίζει ὅτι ἡ κατάσταση κάθε ἄλλο παρὰ ἱκανοποιητικὴ εἶναι:

> Οἱ στασιασταὶ οἱ ὁποῖοι ἐξακολουθοῦν τὴν ἐπιθετικήν των δρᾶσιν ἐξαπέλυσαν δύο ἀποφασιστικὰς ἐπιθέσεις πρὸ τῆς χαραυγῆς σήμερον. Αἱ ἐπιθέσεις, αἱ ὁποῖαι ἐστρέφοντο ἐναντίον τῆς Ἑλληνικῆς Ταξιαρχίας εἰς τὸν ἀνατολικὸν τομέα καὶ τῶν Βρεττανικῶν Στρατευμάτων παρὰ τὸ κέντρον τῆς πόλεως, συνεκρατήθησαν ἀμφότεραι. Περαιτέρω ἐνισχύσεις ἀφίχθησαν χθὲς τὸ ἑσπέρας καὶ ἔλαβον ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις σήμερον τὴν πρωΐαν.
>
> Ἐλαφρὰ πρόοδος ἐσημειώθη εἰς τὸν Πειραιᾶ, εἰς ἄλλα ὅμως μέρη τῆς πόλεως ἡ δρᾶσις μας, κατὰ τὴν χθεσινὴν ἡμέραν, περιωρίσθη εἰς ἐκκαθάρισιν ἀκροβολιστῶν ἐκ τῶν περιοχῶν αἱ ὁποῖαι εἶχον καταληφθῆ ἀπὸ τὰ στρατεύματά μας.
>
> Βρεττανικὰ ἀεροπλάνα ὑπεστήριξαν τὰ κατὰ ξηρὰν στρατεύματά μας καὶ ἐσίγησαν πυροβόλον τῶν 75 χιλ. τὸ ὁποῖον ἔβαλλε κατὰ τοῦ κέντρου τῆς πόλεως.
>
> Κατὰ τὰς χθεσινὰς ἐπιθέσεις τῶν στασιαστῶν κατὰ τοῦ κέντρου τῆς πόλεως, κατὰ τὰς ὁποίας ἐπετεύχθησαν προσωριναὶ τοπικαὶ ἐπιτυχίαι, οἱ χρησιμοποιηθέντες στρατιῶται τῶν στασιαστῶν ἦσαν ἐνδεδυμένοι μὲ στολὰς τῶν τακτικῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων τῆς Ὀρειν. Ταξιαρχίας, αἱ ὁποῖαι περιῆλθον εἰς χεῖρας των.

Ἐρανιστὴς

Στὴν Ἑλλάδα, ὅπως ἔγινε καὶ στὴ δεκαετία τοῦ '60 πρὶν ἀπ' τὴ δικτατορία, κι ὅπως πήγαινε νὰ γίνει μέσα στὸ καθεστὼς τῆς 21ης Ἀπρίλη 1967, παράλληλα μὲ τὸν κρατικὸ συνδικαλισμό, ποὺ ὑφίσταται ἐδῶ καὶ πενήντα περίπου χρόνια, ὑπάρχει κι ὁ πραγματικὸς συνδικαλισμός. Ὁ συνδικαλισμὸς ὄχι τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, ἀλλὰ τῶν ἴδιων τῶν ἐργαζόμενων.

Οἱ ἐργαζόμενοι ἀντιμέτωποι μὲ τὸν κρατικὸ συνδικαλισμὸ

τοῦ Θ. Ε. Θεοδώρου

Φορεῖς τοῦ κρατικοῦ συνδικαλισμοῦ εἶναι ἡ ΓΣΕΕ καὶ οἱ ἄλλες δευτερεύουσες συνομοσπονδίες (δὲν γνωρίζω ἂν κάποια ἀπ' τὶς ἄλλες μπορεῖ ἐνδεχόμενα νὰ μὴν περιλαμβάνεται στὸ κρατικοσυνδικαλιστικὸ πλέγμα), οἱ ὁμοσπονδίες καὶ τὰ ἐργατοϋπαλληλικὰ κέντρα. Οἱ διοικήσεις ὅλων αὐτῶν τῶν ὀργανώσεων εἶναι διορισμένες (τυπικὰ ἢ οὐσιαστικὰ αὐτὸ γίνεται πάντοτε) κι ἐλέγχονται ἀπ' τὴν κρατικὴ ἐξουσία, ποὺ ἄλλωστε τὶς καταργεῖ κι ὅποτε θέλει. Στὸ κρατικοσυνδικαλιστικὸ πλέγμα εἶναι ἐπίσης ἐνταγμένα κι ἀρκετὰ ἀπ' τὰ 4.000 περίπου σωματεῖα ποὺ ὑπάρχουν.

Ἄλλα πάλι σωματεῖα, καθὼς καὶ διάφορες ἐργατικὲς ἐπιτροπές, ἀποτελοῦν τοὺς φορεῖς τοῦ ἐλεύθερου συνδικαλισμοῦ. Οἱ ἐργατικὲς ἐπιτροπές, ἐπειδὴ κατὰ τὴ σύστασή τους δὲν ὑπόκεινται σὲ προληπτικὸ ἔλεγχο, μιὰ καὶ δὲν ἀποκτοῦν νομικὴ προσωπικότητα, ὅπως τὰ σωματεῖα, ἐνῶ κι ὁ κατασταλτικὸς ἔλεγχος εἶναι πιὸ δύσκολος σὲ σχέση μὲ κεῖνα, ἀποτελοῦν ἀπέναντι στὸν κρατικὸ συνδικαλισμὸ πιὸ ξεκάθαρη ἀντίθεση. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ κυβέρνηση προσπαθεῖ τὶς μὲν ἐργατικὲς ἐπιτροπὲς νὰ τὶς ἀποδυναμώσει καὶ νὰ τὶς θέσει στὸ περιθώριο, τὰ δὲ σωματεῖα νὰ τὰ ἀφομοιώσει μέσα στὸ κρατικοσυνδικαλιστικὸ πλέγμα. Ἡ ἀκαταμάχητη πάντως δύναμη τῶν ἐργατικῶν ἐπιτροπῶν, κι ὅλων τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων, εἶναι ἡ μαζική τους πλαισίωση ἀπ' τοὺς ἐργαζόμενους, ὅταν βέβαια ὑπάρχει κάτι τέτοιο. Γιατὶ ἔτσι κι ἀλλιῶς ἡ μάχη κρίνεται σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο. Ἡ κυβέρνηση, ὅπως καὶ ἡ ἐργοδοσία, οὐσιαστικὰ ὑπολογίζουν (καὶ φοβοῦνται) τὴ μαζικότητα ποὺ ἔχει μιὰ ἐργατικὴ ὀργάνωση, εἴτε ἐπιτροπὴ εἶναι αὐτὴ εἴτε σωματεῖο. Ἄλλωστε ἡ μαζικότητα ἀποτελεῖ καὶ τὴν προϋπόθεση τῆς ἀνάπτυξης τῆς ἀγωνιστικότητας τῶν ἐργαζόμενων.

ΑΥΘΟΡΜΗΤΕΣ ΑΠΕΡΓΙΕΣ

Ὅσον ἀφορᾶ στὴ στάση τῆς μάζας τῶν ἐργατῶν παρατηροῦμε τὰ ἑξῆς:

Ἡ ἐργατικὴ τάξη ἀναμφίβολα κινητοποιήθηκε σὲ σημαντικὸ βαθμὸ τόσο στὰ τέλη τοῦ 1974, ὅσο – πρὸ παντὸς – καὶ σ' ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ 1975. Φυσικά, δὲν ἦταν ἡ ΓΣΕΕ, οὔτε οἱ ὁμοσπονδίες καὶ τὰ ἐργατοϋπαλληλικὰ κέντρα, ποὺ κίνησαν τὶς ἀπεργίες. Ἀντίθετα, ὁ κρατικὸς συνδικαλισμὸς κατέβαλλε καὶ καταβάλλει πάντοτε κάθε προσπάθεια γιὰ νὰ κρατήσει τὸ ἐργατικὸ κίνημα σὲ κατάσταση ὕφεσης κι οὐσιαστικῆς ἀποδιοργάνωσης. Κι αὐτὸ εἶναι μέσα στὴ φύση καὶ τὴν ἀποστολή του.

Σχετικὰ ἂς σημειωθεῖ ἐπίσης ὅτι:

α) Ὑπουργὸς Ἐργασίας (Ἀπασχολήσεως) τοποθετήθηκε ἀπ' τὶς 23 Ἰούλη 1974 καὶ μετὰ ὁ συνομιλητὴς τοῦ Παπαδόπουλου Κ. Γ. Λάσκαρης, ποὺ ἑτοιμαζόταν καὶ γιὰ «ὑπουργὸς» τοῦ δικτάτορα. Σὲ μνημόνιο ποὺ ὑπόβαλε στὸν Παπαδόπουλο στὶς 30.7.1971 γράφει πὼς τὸ ὑπουργεῖο Ἐργασίας δὲν εἶχε ἀποδώσει ὅσα θὰ μποροῦσε «ὑπὸ ἓν δυναμικὸν καθεστὼς ἀπηλλαγμένον ὡς ἐκ τῆς φύσεώς του τῆς κοινοβουλευτικῆς τροχοπέδης». Σήμερα ὁ Λάσκαρης, ποὺ σὲ ὑπόμνημά του πρὸς τὸν Παπαδόπουλο ἀποκαλεῖ τὸν κοινοβουλευτισμὸ *τροχοπέδη*, βρέθηκε νά 'ναι – ὄχι βέβαια τυχαῖα – ὑπουργὸς κοινοβουλευτικῆς κυβέρνησης.

β) Στὴ Γενικὴ Συνομοσπονδία Ἐργατῶν Ἑλλάδος ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένει ἡ διορισμένη διοίκηση, μὲ πρόεδρο τὸ Ν. Παπαγεωργίου, ὁ ὁποῖος τὸ 1971 εἶχε κι αὐτὸς συνομιλήσει μὲ τὸν δικτάτορα Παπαδόπουλο.

γ) Στὶς ὁμοσπονδίες καὶ τὰ ἐργατοϋπαλληλικὰ κέντρα ἐξακολουθοῦν ἐπίσης νὰ παραμένουν οἱ διορισμένες διοικήσεις, πού, ὅπως καὶ στὴ ΓΣΕΕ, ἀποτελοῦνται βασικὰ ἀπὸ φίλους τῆς κυβέρνησης Καραμανλῆ καὶ εἰδικὰ τοῦ Λάσκαρη, μαζὶ μὲ πολλοὺς ἐργατοπατέρες τῆς χουντικῆς περιόδου, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους βρίσκομε καὶ τὰ πιὸ γνωστὰ ἀκόμα πρόσωπα κείνης τῆς ἐποχῆς (Λυκιαρδόπουλο, Μαραβέλια κ.ἄ.).

Παρὰ τὴν ξέφρενη ὅμως ἀντίδραση τοῦ κρατικοσυνδικαλιστικοῦ πλέγματος οἱ ἐργαζόμενοι κινητοποιοῦνται κι ἀγωνίζονται. Οἱ ἀπεργίες γίνονται μὲ τὴ θέληση καὶ κάτω ἀπ' τὴν πίεση τῶν ἴδιων τῶν μαζῶν ποὺ ἀγωνίζονται, καθὼς τὰ προβλήματά τους μένουν ἄλυτα, ἐνῶ ταυτόχρονα δέχονται κι ἄλλα ἀπανωτὰ χτυπήματα ἀπ' τὸν ἐργοδότη (ἀπολύσεις κ.λπ.)

Οἱ ἀπεργίες ποὺ ἐκδηλώνονται ἔχουν δύο κύρια χαρακτηριστικά. Πρῶτο, εἶναι *αὐθόρμητες*. Δεύτερο, γίνονται ὄχι σ' ἐνιαίους κλάδους ἐργασίας, ἀλλ' εἶναι κινητοποιήσεις *μοναχικὲς* στοὺς συγκεκριμένους τόπους δουλειᾶς (π.χ. στὸ τάδε ἐργοστάσιο, λιθογραφεῖο κ.τ.λ.).

Ἐξαίρεση στὸ τελευταῖο στοιχεῖο ἀποτελοῦν λίγες περιπτώσεις, ὅπως εἶναι οἱ ἀπεργίες τοῦ προσωπικοῦ (8.500 περίπου ἄτομα) τῆς «Ὀλυμπιακῆς Ἀεροπορίας» τὸ Δεκέμβρη 1974, τῶν ὑπαλλήλων τῶν ἀσφαλιστικῶν ἑταιριῶν «Ἐθνικὴ» καὶ «Ἀστὴρ» τὸ Γενάρη 1975, τῶν ὑπαλλήλων τεσσάρων τραπεζῶν τοῦ συγκροτήματος Ἀνδρεάδη (Ἐμπορικῆς, Ἰονικῆς - Λαϊκῆς, Πειραιῶς καὶ Ἀττικῆς) τὸ Μάη 1975, τῶν ἐργαζομένων στὴν «ΑΕΕ Χάλυβος» τοῦ Τὸμ Πάπας στὴ Θεσ/νίκη, ποὺ ἀπεργήσανε τὸν Ἰούνη 1975 ταυτόχρονα μὲ τοὺς ἐργάτες τῆς «Βιοχάλκο» κι ἔτσι γινόταν ἀπεργία σὲ δυὸ συναφεῖς ἐπιχειρήσεις στὴν ἴδια περιοχή. Ἐπίσης, τῶν νοσοκομειακῶν γιατρῶν σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα τὸν Ἰούλη 1975, τῶν οἰκοδόμων ὅλης τῆς περιοχῆς τῆς Ἀθήνας στὶς 23 Ἰούλη 1975, τῶν ἐργαζομένων (ὁδηγῶν, εἰσπρακτόρων, σταθμαρχοελεγκτῶν, τεχνιτῶν) στὶς ἀστικὲς συγκοινωνίες τῆς Ἀθήνας καὶ τοῦ Πειραιᾶ (ΗΛΠΑΠ, ΕΚΤΕΛ, ΑΣΠΑ) στὶς 30 Σεπτέμβρη καὶ 1, 2, 3 τοῦ Ὀκτώβρη (κάπου 10.000 ἄτομα). Τέλος, οἱ ἀπεργοὶ τῶν χαρτοβιομηχανιῶν ΜΕΛ Θεσ/νίκης καὶ ΕΓΛ Πάτρας (τοῦ συγκροτήματος Λαδόπουλου καὶ οἱ δυὸ) ἀποφάσισαν, τὸ Νοέμβρη 1975, στὴν πορεία τοῦ ἀγώνα τους, νά 'χουν ἀμοιβαία συνεργασία.

Ὅμως οἱ ἀπεργιακοὶ ἀγῶνες σὲ συντριπτικὸ ποσοστὸ σημαδεύονται ἀπ' τὰ μειονεκτήματα ποὺ ἔχουν ὁ αὐθόρμητος χαρακτήρας ἀπ' τὴ μιὰ καὶ ἡ μοναχικὴ κινητοποίηση ἀπ' τὴν ἄλλη. Παράλληλα, αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικὰ (ἀλλὰ καὶ ἡ τάση νὰ ξεπεραστοῦν) εἶναι ἐνδεικτικὰ τόσο τοῦ βαθμοῦ ὀργάνωσης τῆς ἐργατικῆς τάξης σ' αὐτὴ τὴν περίοδο, ὅσο καὶ τοῦ βαθμοῦ συνειδητοποίησης ἀπὸ μέρους της τῶν δυνατοτήτων ἐπίλυσης τῶν προβλημάτων της ποὺ μπορεῖ νά 'χει.

ΤΡΙΑ ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Ἡ οἰκονομικὴ ὀλιγαρχία καὶ ἡ κυβέρνηση, μιὰ ποὺ τώρα δὲ μποροῦν νὰ πάρουν τὰ μέτρα τῆς δικτατορίας γιὰ νὰ

σταματοῦν τὶς ἀπεργιακὲς καὶ γενικὰ τὶς ἀγωνιστικὲς ἐκδηλώσεις τῶν ἐργαζόμενων, προσπαθοῦν ἀκριβῶς νὰ διαιωνίσουν τὶς *μεμονωμένες* κινητοποιήσεις καὶ νὰ παρεμποδίσουν τὴ συνειδητοποίηση τῶν διαφόρων θεμάτων ἀπὸ μέρους τῶν λαϊκῶν μαζῶν. Εἶναι γνωστὲς οἱ διασπαστικὲς προσπάθειες ποὺ γίνονται παντοῦ, βέβαια, ἀλλ' ἰδιαίτερα ἐκεῖ ποὺ οἱ ἐργαζόμενοι ἀναπτύσσουν ἑνότητα καὶ συνειδητοποιοῦνται πληρέστερα. Καὶ εἶναι ἐξ ἴσου χαρακτηριστικὲς οἱ προσπάθειες καταστολῆς ἰδιαίτερα ἐκείνων τῶν ἀπεργῶν ποὺ δὲν εἶναι μεμονωμένες, ἀλλ' ἁπλώνονται πιὸ πλατιὰ (π.χ. ἐπιθέσεις τῆς ἀστυνομίας καὶ χρησιμοποίηση βίας ἐνάντια στοὺς ἀπεργοὺς τῆς «Ὀλυμπιακῆς Ἀεροπορίας» πέρσι τὸ Δεκέμβρη κι ἐνάντια στοὺς οἰκοδόμους στὶς 23.7.1975 – ταυτόχρονη δραστηριοποίηση τοῦ κρατικοῦ συνδικαλισμοῦ στὴν προσπάθεια νὰ σταματήσει ἡ κοινὴ ἀπεργία ὅλων τῶν ἐργαζόμενων στὸν ΗΛΠΑΠ, στὸ ΕΚΤΕΛ καὶ στὴν ΑΣΠΑ, ὅπως μὲ ντοκουμέντα κατάγγειλαν ἡ Ἕνωση Ἐργαζομένων ΗΛΠΑΠ καὶ ἡ πλειοψηφία τῆς Συντονιστικῆς Ἀπεργιακῆς Ἐπιτροπῆς στὶς 4-10). Διασπαστικὲς κι ἀντιαπεργιακὲς ἐνέργειες τῶν ὀργάνων τοῦ κρατικοῦ συνδικαλισμοῦ – ΓΣΕΕ, ΕΚΑ κ.λπ. – ἔχουν κατ' ἐπανάληψη καταγγελθεῖ, ἀπ' τὴν πρώτη κιόλας ἀπεργία κατὰ τὴ μεταδικτατορικὴ περίοδο, στὸ ἐργοστάσιο «Νάσιοναλ Κάν», ὡς τὶς πολὺ πρόσφατες τῶν ἐργατῶν στὸ ναυπηγεῖο Ζέη, τῶν ἐργατῶν τῆς χαρτοβιομηχανίας Λαδόπουλου τῆς Πάτρας κ.ἄ.

Οἱ ἀγῶνες πάντως τῶν ἐργαζομένων ἀναπτύσσονται. Πρέπει ὅμως νὰ σημειωθεῖ πὼς τὴ στιγμὴ αὐτὴ ὑπάρχουν τρία κύρια θέματα ποὺ οἱ ἐργαζόμενοι ὀφείλουν νὰ προσέξουν καὶ νὰ προχωρήσουν στὴ λύση τους.

Πρῶτο: ν' ἀναπτύξουν τὸ βαθμὸ συνειδητοποίησης τῶν προβλημάτων.

Δεύτερο: νὰ συσπειρωθοῦν καὶ νὰ ὀργανωθοῦν ἀκόμα καλύτερα καὶ πιὸ μαζικά.

Τρίτο: νὰ ξεκαθαρίσουν τὶς γραμμές τους ἀπ' τοὺς πράκτορες – φανεροὺς καὶ κρυφοὺς – τοῦ κρατικοῦ συνδικαλισμοῦ καὶ γενικὰ τοῦ ταξικοῦ τους ἐχθροῦ.

Οἱ ἀγῶνες πάντως τῶν ἐργαζομένων ἀναπτύσσονται. Πρέπει ὅμως νὰ σημειωθεῖ πὼς τὴ στιγμὴ αὐτὴ ὑπάρχουν τρία κύρια θέματα ποὺ οἱ ἐργαζόμενοι ὀφείλουν νὰ προσέξουν καὶ νὰ προχωρήσουν στὴ λύση τους.

Πρῶτο: ν' ἀναπτύξουν τὸ βαθμὸ συνειδητοποίησης τῶν προβλημάτων.

Δεύτερο: νὰ συσπειρωθοῦν καὶ νὰ ὀργανωθοῦν ἀκόμα καλύτερα καὶ πιὸ μαζικά.

Τρίτο: νὰ ξεκαθαρίσουν τὶς γραμμές τους ἀπ' τοὺς πράκτορες – φανεροὺς καὶ κρυφοὺς – τοῦ κρατικοῦ συνδικαλισμοῦ καὶ γενικὰ τοῦ ταξικοῦ τους ἐχθροῦ.

ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ

Ὁ κ. Κ. Λάσκαρης (πρῶτος ἐργάτης) μία συνομιλία μὲ τὸν Γ. Παπαδόπουλο κι ἕνα μνημόνιο

Ο ΣΗΜΕΡΙΝΟΣ ὑπουργὸς Ἐργασίας Κωνσταντῖνος Γ. Λάσκαρης ἦταν περίπου γιὰ μιὰ 25ετία (καὶ μέχρι τὸ 1970) ὑπεύθυνος γιὰ τὶς διεθνεῖς σχέσεις τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας Ἐργατῶν Ἑλλάδος (ΓΣΕΕ). Πραγματοποίησε ἔτσι ἐπίσημες ἐπισκέψεις σὰν προσκεκλημένος τοῦ ἀμερικανικοῦ καὶ τοῦ βρετανικοῦ ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν, τῆς γιουγκοσλαβικῆς κυβερνήσεως, τοῦ ΝΑΤΟ καὶ τῆς ΕΟΚ, στὶς ΗΠΑ, Ἀγγλία, Γιουγκοσλαβία, Γαλλία, καὶ τὸ Βέλγιο. Ἀπὸ τὸ 1963 μέχρι τὸ 1967 ἦταν καθηγητὴς στὴ Σχολὴ Ἐπιμορφώσεως τῶν Ἀνωτέρων Ἀξιωματικῶν Χωροφυλακῆς. Ὑπῆρξε ἱδρυτικὸ μέλος καὶ μέλος τοῦ Δ.Σ. τοῦ «Ἑλληνικοῦ Συλλόγου τοῦ ΝΑΤΟ».

ΣΤΙΣ 30 Ἰουλίου 1971 ὁ κ. ὑπουργὸς εἶχε «ἀκρόαση» μὲ τὸν Γ. Παπαδόπουλο. Σὲ μνημόνιο ποὺ «περιέχει ἐν συνόψει τὰς βασικὰς ἰδέας, τὰς ὁποίας εἶχε τὴν τιμὴν νὰ Τοῦ ἐκθέση» ἀναφέρονται ἀνάμεσα στ' ἄλλα καὶ τὰ ἑξῆς:

«Δι' ὅ,τι ἀφορᾶ εἰς τὸ πολιτικὸν πρόβλημα, τὰς εὐθύνας διὰ τὰς ἐξελίξεις τούτου ἀνελάβατε Ὑμεῖς προσωπικῶς ἐνώπιον τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς Ἱστορίας. Οἱ ἐργαζόμενοι εὔχονται λύσεις ἐν πνεύματι μετριοπαθείας, Ἐθνικῆς Ἑνότητος, ἐσωτερικῆς τάξεως καὶ ἀσφαλείας, συναδούσας δέ, πρωτίστως, πρὸς τὰ ὕψιστα Ἐθνικὰ συμφέροντα... Τὸ Ὑπουργεῖον Ἐργασίας πᾶν ἄλλο ἢ ἀπέδωσεν ὅσα θὰ ἠδύνατο ν' ἀποδώση ὑπὸ ἓν δυναμικὸν καθεστὼς *ἀπηλλαγμένον* – ὡς ἐκ τῆς φύσεώς του – *τῆς κοινοβουλευτικῆς τροχοπέδης*... Ὁ ἐργατικὸς συνδικαλισμὸς ὀφείλει νὰ λησμονήση ὁριστικῶς τὸ παλαιὸν δόγμα τοῦ ταξικοῦ ἀγῶνος (...) Θὰ πρέπει ὡσαύτως νὰ ἐπιδιώξη δι' ὅλων αὐτοῦ τῶν

δυνάμεων τὴν ἐκτόνωσιν τῶν ψυχολογικῶν ἀντιδράσεων...»

ΣΤΟ τέλος τοῦ μνημονίου καὶ στὴν ἀπαρίθμηση τῶν μέτρων ποὺ ἔκρινε ἀναγκαῖα γιὰ τὴ «δημιουργία καταλλήλου κλίματος δι' ὅ,τι ἀφορᾶ εἰς τὰς προθέσεις τῆς κυβερνήσεως ἔναντι τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος» ἀναφέρεται καὶ «ἡ ἄρσις τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου καὶ ἡ *κατὰ περίπτωσιν* ἀπόλυσις ἢ ἀμνήστευσις κρατουμένων καὶ φυλακισμένων». (Οἱ ὑπογραμμίσεις εἶναι δικές μας).

ΑΥΤΑ τότε. Τώρα ὁ κ. ὑπουργός, σὲ πρόσφατη συνέντευξή του πρὸς τὸ νεοδημοκρατικὸ περιοδικὸ «Νέα Πολιτική», ἀναλύει τὸ ἰδεολογικό του πιστεύω, ἀναφέροντας καὶ τὰ ἑξῆς:

1. Γιὰ τὸν σύγχρονο ἐργατικὸ συνδικαλισμό: «ἔχουμε φύγει πιὰ ἀπὸ τὴν μορφὴ τοῦ συνδικαλισμοῦ, ποὺ περιοριζόταν σὲ ἁπλὲς διεκδικήσεις. Ὁ σημερινὸς ἐργατικὸς συνδικαλισμὸς εἶναι ἐπιστημονικὸς καὶ συντελεῖ – προσπαθεῖ νὰ συντελέσει – στὴν ἄμβλυνση τῶν ἀντιθέσεων καὶ στὴ συνεργασία μεταξὺ τῶν τάξεων. Ὁ σύγχρονος ἐργατικὸς συνδικαλισμὸς ἐνσωματώνεται κάθε μέρα καὶ περισσότερο στὴ βιομηχανικὴ κοινωνία καὶ στοὺς θεσμοὺς τοῦ δημοσίου».

2. Γιὰ τὸν ἑλληνικὸ ἐργατικὸ συνδικαλισμό: «στὸν τόπο μας στὸ παρελθὸν ὅσα ἐργατικὰ στελέχη προσηλυτίζονταν στὸν κουμμουνισμὸ ἀγωνίζονταν μέσα ἀπὸ τὶς γραμμές του. Οἱ ἄλλοι ἦταν ἀπαθεῖς (...) Οἱ κομμουνισταὶ ἐπεδίωκαν νὰ δημιουργήσουν ἥρωες, ἦταν ἡ τακτική τους. Ἐμεῖς (ΣΣ: οἱ μὴ «κομμουνισταὶ») δὲν εἴχαμε δείγματα ἔντονης μαχητικότητος. Εἴχαμε δώσει μιὰν ἄλλη εἰκόνα. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο φθάσαμε στὴν 21 Ἀπριλίου. Κατὰ τὴν ἐπταετία δὲν ὑπῆρξε συνδικαλισμός. Ὑπῆρξαν ἁπλῶς ὑπηρέτες τῆς δικτατορίας (...) Πάντως ἕνα μεγάλο μέρος τῶν μὴ κομμουνιστῶν ἔχασε καὶ τὰ τελευταῖα ἴχνη τῆς ἐκτιμήσεως, ποὺ μποροῦσαν νὰ ἔχουν στὶς ἐργατικὲς μάζες. Αὐτὴ τὴν κατάσταση τὴν βλέπαμε μὲ τὸν κ. Καραμανλῆ καὶ συζητούσαμε τί θὰ γίνει ὅταν τελειώσει ἡ δικτατορία. Τί θὰ γίνει μὲ αὐτὸ τὸ ἀπέραντο κενὸ (ΣΣ: τῆς Δεξιᾶς), ποὺ θὰ παρουσιασθῆ στὸ χῶρο τοῦ ἐργατικοῦ συνδικαλισμοῦ (...) Ἡ τραγωδία ποὺ περνᾶ ἡ Πορτογαλία ἄρχισε ἀπὸ τὰ ἐργατικὰ συνδικάτα. Ὁ προπομπὸς τῆς ἀνατροπῆς τοῦ καθεστῶτος (ΣΣ: τοῦ δικτατορικοῦ;) εἶναι πάντα τὰ ἐργατικὰ συνδικάτα. Ἐλάβαμε μέτρα ὄχι γιὰ νὰ ἐμποδίσουμε τοὺς κομμουνιστάς, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἐκφρασθοῦν οἱ πραγματικὲς δυνάμεις ποὺ ὑπάρχουν σ' αὐτὸ τὸν χῶρο».

Τὰ βιογραφικὰ στοιχεῖα ἔχουν παρθεῖ ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα τῶν Ἑλλήνων ἐργαζομένων στὸ Βέλγιο «Ὁ Πρωτοπόρος».

«ΟΧΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΛΥΣΕΙΣ» βροντοφωνάζουν οἱ ἀπεργοὶ τῶν Ναυπηγείων Ἀνδρεάδη.

ΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΛΑΓΗ

Συμπληρώθηκε ἤδη ἕνας χρόνος ἐργατικοῦ καὶ ἀγροτικοῦ κινήματος μετὰ τὴν πολιτικὴ ἀλλαγὴ τῆς 23ης τοῦ Ἰούλη 1974. Ἀπὸ τὴν πρώτη ἀπεργία στὴ Μάντρα τῆς Ἐλευσίνας μέχρι τοὺς ἀγῶνες τῶν ἐργατῶν στὶς χαρτοβιομηχανίες Λαδόπουλου μεσολάβησε πλῆθος ἀγώνων τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν ἀγροτῶν γιὰ τὴ βελτίωση τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς καὶ τῆς δουλειᾶς τους. Καὶ οἱ κινητοποιήσεις αὐτὲς χρωμάτισαν ἔντονα, ἡ κάθε μιὰ μὲ τὸν τρόπο της, τὶς οἰκονομικές, τὶς κοινωνικὲς καὶ (μερικὲς φορὲς) τὶς πολιτικὲς ἐξελίξεις, ποὺ ἀκολούθησαν τὴν κατάρρευση τοῦ δικτατορικοῦ καθεστῶτος.

Τὸ «ΑΝΤΙ», στὴν προσπάθειά του νὰ συμβάλει στὴ γνώση τῶν πρώτων βημάτων τοῦ μεταδικτατορικοῦ ἐργατικοῦ καὶ ἀγροτικοῦ κινήματος, παρουσιάζει σήμερα τὸ χρονικό, τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ τὰ ἀρχικὰ συμπεράσματα ἀπὸ τὶς κυριότερες κινητοποιήσεις τῶν ἐργαζομένων στὸν χρόνο αὐτὸ (Ὀκτώβρης 1974-Νοέμβρης 1975). Στὸ τεῦχος αὐτὸ παρουσιάζονται τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ τὰ συμπεράσματα ἀπὸ τὶς καθαρὰ ἐργατικὲς ἀπεργίες. Οἱ ἀγῶνες τῶν πλατύτερων ἐργαζόμενων στρωμάτων καὶ οἱ ἀγροτικὲς κινητοποιήσεις θὰ παρουσιαστοῦν σὰν δεύτερη καὶ τρίτη ἑνότητα στὸ ἑπόμενο τεῦχος.

ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΩΝ ΑΠΕΡΓΙΩΝ

τοῦ Νίκου Σκούφου

«ΝΑΣΙΟΝΑΛ ΚΑΝ ΓΚΡΗΣ»
(ἀπεργία ἀπὸ 8 μέχρι 11 Ὀκτώβρη 1974)

ΧΡΟΝΙΚΟ: Ἀφορμὴ τῆς ἀπεργίας στὸ ἐργοστάσιο κονσερβοποιίας «Νάσιοναλ Κάν», στὴ Μάντρα τῆς Ἐλευσίνας, ἦταν ἡ ἀπόλυση τοῦ συνδικαλιστῆ ἐργάτη Γιάννη Δημουλέα. Οἱ συνάδελφοι τοῦ ἀπολυθέντος συγκεντρώθηκαν στὶς 8 Ὀκτωβρίου στὸ ἐργοστάσιο καὶ πραγματοποίησαν πορεία διαμαρτυρίας μέχρι τὸ Ἐργατικὸ Κέντρο Ἐλευσίνας (ΕΚΕ) κηρύσσοντας ταυτόχρονα ἀπεργία μὲ αἴτημα τὴν ἐπαναπρόσληψη τοῦ Δημουλέα. Τὴν πορεία παρακολούθησε ἀπὸ κοντὰ δύναμη τῆς Χωροφυλακῆς, ποὺ ἀπομακρύνθηκε μόνο μετὰ τὶς ἀποδοκιμασίες τῶν διαδηλωτῶν. Στὶς 10 Ὀκτωβρίου ἡ ἐργοδοσία κήρυξε λὸκ-ἄουτ, ἐνῶ ἡ Χωροφυλακὴ ἐξακολουθεῖ νὰ κάνει ἔντονη τὴν παρουσία της στὸν χῶρο τοῦ ἐργοστασίου. Οἱ ἀπεργοὶ μάλιστα κατάγγειλαν στὸν τύπο ὅτι χωροφύλακες προσπάθησαν νὰ ἐμποδίσουν μὲ βίαιο τρόπο τὶς ἐκδηλώσεις συμπαράστασης ἀπὸ τοὺς ὑπόλοιπους ἐργάτες πρὸς τοὺς ἀπεργούς.

Στὶς 11 τοῦ Ὀκτώβρη ἡ διεύθυνση τοῦ ἐργοστασίου κάνει λόγο, μὲ πληρωμένες καταχωρήσεις στὸν ἀθηναϊκὸ τύπο, γιὰ «ἐξτρεμιστικὲς ἐνέργειες σὲ προεκλογικὴ περίοδο, παρὰ τὶς πρωθυπουργικὲς συστάσεις γιὰ αὐτοσυγκράτηση». Τὸ ἴδιο βράδυ ὅμως, μὲ παρέμβαση συνδικαλιστικῶν παραγόντων τοῦ Ε.Κ.Ε., ἡ ἐργοδοσία ἀποδέχεται τὸ αἴτημα γιὰ τὴν ἐπαναπρόσ-

ληψη τοῦ Δημουλέα καὶ τὴν καταβολὴ τῶν ἡμερομισθίων στὴ διάρκεια τοῦ λὸκ-ἄουτ. Ἔτσι ἡ ἀπεργία λύνεται καὶ οἱ ἐργάτες ξαναρχίζουν τὶς ἐργασίες τους στὶς 12 τοῦ Ὀκτώβρη.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ: Ἡ ἀπεργία στὴ «Νάσιοναλ Κὰν Γκρὴς» ἦταν ἡ πρώτη ὀργανωμένη ἐργατικὴ κινητοποίηση μετὰ τὴν πολιτικὴ ἀλλαγὴ τοῦ Ἰούλη 1974 καὶ ἀπασχόλησε γι' αὐτὸ ἀκόμα καὶ τὶς στῆλες τοῦ ἀστικοῦ τύπου. Μετὰ τὴ λύση τῆς ἀπεργίας ἐκπρόσωποι τῶν ἐργατῶν δήλωσαν ὅτι ὁ ἀγώνας τους ἀποπροσανατολίστηκε ἀπὸ ὁρισμένους «ἐργατοπατέρες» καὶ ὅτι οὐσιαστικὰ εἶχε ἀποτύχει. Ἐξ ἄλλου οἱ ἐφημερίδες «Λαϊκὸς Δρόμος» καὶ «Νέοι Ἀγῶνες» κατηγόρησαν γιὰ διασπαστικὴ δράση μέλη τῆς ΕΣΑΚ. Γεγονὸς πάντως εἶναι ὅτι πρὶν περάσει μήνας σχεδὸν ἀπὸ τὴ λύση τῆς ἀπεργίας ἡ ἐργοδοσία προχώρησε σὲ ἀπολύσεις (Πακιστανῶν καὶ Ἑλλήνων ἐργατῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ξανὰ καὶ τοῦ Δημουλέα), ἐνῶ στὶς 29 τοῦ Δεκέμβρη ἀπολύθηκε καὶ ὁ γενικὸς γραμματέας τοῦ ἐργοστασιακοῦ σωματείου.

ΕΡΓΑΤΕΣ ΤΥΠΟΥ

(ἀπεργία ἀπὸ 15 μέχρι 20 Ὀκτώβρη 1974)

ΧΡΟΝΙΚΟ: Ἡ ἑβδομαδιαία ἀπεργία τῶν ἐργατῶν-τεχνικῶν Τύπου, ποὺ ἄρχισε στὶς 15 τοῦ Ὀκτώβρη 1974, εἶχε σὰν βασικὰ αἰτήματα: α) τὴν αὔξηση κατὰ 30% τοῦ κατώτατου ἡμερομίσθιου γιὰ 5ωρη ἐργασία, β) τὴν ἐνσωμάτωση τοῦ ἐπιδόματος τῶν 155 δρχ. στὸ ἡμερομίσθιο καὶ γ) τὴν ἐπαναφορὰ τῆς τιμαριθμικῆς προσαρμογῆς, ποὺ διακόπηκε τὸ 1969. Πρὶν ἐκδηλωθεῖ ἡ ἀπεργία προηγήθηκε μιὰ σειρὰ διαπραγματεύσεων: στὶς 3 τοῦ Ὀκτώβρη ἡ Ἕνωση Ἰδιοκτητῶν Ἡμερησίων Ἐφημερίδων Ἀθηνῶν (ΕΙΗΕΑ) ζήτησε τὴν ἀναβολὴ τῶν συζητήσεων, ποὺ θὰ ἄρχιζαν μετὰ ἀπὸ ἀνακοίνωση στίς 29/9 τῆς διοίκησης τοῦ σωματείου τῶν ἐργατῶν. Σὰν λόγος τῆς ἀναβολῆς προβλήθηκε ἡ προεκλογικὴ περίοδος, ἐνῶ προτάθηκε σὰν ἡμερομηνία διαπραγματεύσεων ἡ 4 Δεκέμβρη. Οἱ ἐργάτες δέχτηκαν τὴν ἀναβολὴ μὲ τὴν προϋπόθεση τῆς ἱκανοποίησης τῶν 2 τελευταίων αἰτημάτων καὶ τῆς αὔξησης κατὰ 10%. Ἡ ΕΙΗΕΑ ἀπόρριψε τὴν ἀντιπρόταση τῶν ἐργατῶν, μὲ τρεῖς ἐξαιρέσεις: τὴν «Αὐγή», τὸν «Ριζοσπάστη» καὶ τὸν «Ἐλεύθερο Κόσμο». Οἱ ἐργαζόμενοι στὶς ὑπόλοιπες ἐφημερίδες κήρυξαν τότε ἀπεργία διαρκείας ἀπὸ τὶς 4 μ.μ. τῆς 15 Ὀκτώβρη 1974. Στὶς 17 ὁ ὑπηρεσιακὸς ὑπουργὸς Ἐργασίας Μαλατέστας, παραπέμποντας τὴν ὑπόθεση σὲ διαιτητικὰ δικαστήρια, ἀπειλεῖ τοὺς ἀπεργοὺς μὲ ἄμεση ἀπόλυση, χωρὶς ἀποζημίωση, καὶ μὲ συλλήψεις τῶν μελῶν τῆς διοίκησης τοῦ σωματείου τους (Ν.3239). Στὶς 18 ὑποχωρεῖ στὰ αἰτήματα καὶ ἐπανεκδίδεται ἡ «Ἑστία». Στὶς 19 οἱ ἐργοδότες τυπώνουν ἕνα κοινὸ φύλλο, μὲ μόνη διαφορὰ στοὺς τίτλους. Παράλληλα ἡ Ἕνωση Συντακτῶν (ΕΣΗΕΑ) συμπαραστέκεται στοὺς ἀπεργοὺς καὶ διατάζει τὰ μέλη της νὰ μὴ δουλέψουν γιὰ τὸ ἀπεργοσπαστικὸ φύλλο, μὲ ποινὴ διαγραφῆς τους. Στὶς 20 τοῦ Ὀκτώβρη, μετὰ ἀπὸ σειρὰ διαπραγματεύσεων μὲ τὴν κυβέρνηση, τὴ ΓΣΕΕ, τὴν ΕΣΗΕΑ κ.λπ. ἡ ἀπεργία λύνεται μὲ ἱκανοποίηση τῶν αἰτημάτων τῆς ἐνσωμάτωσης τῶν 155 δρχ. στὸ ἡμερομίσθιο, τῆς καταβολῆς τῶν ἡμερομισθίων καὶ τῆς ἀναδρομικῆς ἐφαρμογῆς ἀπὸ 15/10 τῶν ὅσων συμφωνηθοῦν μετὰ τὶς ἐκλογές.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ: Ἡ νίκη τῆς ἀπεργίας τῶν ἐργατῶν-τεχνικῶν τύπου ἐπιβεβαίωσε γιὰ μιὰ ἀκόμα φορὰ τὴν παραδοσιακὴ ἑνότητα βάσης τοῦ κλάδου, ποὺ εἶναι σχεδὸν μοναδικὴ γιὰ τὰ ἑλληνικὰ δεδομένα (ΑΝΤΙ, Ε,30). Ἡ ἀπεργία αὐτή, ἐξ ἄλλου, πῆρε μεγάλη δημοσιότητα στὸν διεθνὴ τύπο, ὅπου καὶ χαρακτηρίστηκε σὰν ἡ πρώτη δυναμικὴ ἐργατικὴ ἐκδήλωση μετὰ τὴν πολιτικὴ ἀλλαγή.

ΜΑΔΕΜ-ΛΑΚΟ

(ἀπεργία ἀπὸ 7 Γενάρη μέχρι 14 Ἀπρίλη 1975)

ΧΡΟΝΙΚΟ: Οἱ μεταλλωρύχοι τοῦ Μάδεμ-Λάκο τῆς Χαλκιδικῆς (ἑταιρία Μποδοσάκη) ἐργάζονταν μὲ ἄθλιες συνθῆκες 180 μέτρα κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς γῆς, παίρνοντας ἡμερομίσθιο 177 δρχ. (συλλογικὴ σύμβαση ἐπὶ χούντας). Στὶς ἀρχὲς τοῦ 1975 ἡ ὁμοσπονδία τους ζήτησε αὔξηση κατὰ 30% μὲ νέα συλλογικὴ σύμβαση. Ἡ ἐργοδοσία ἀπόρριψε τὸ αἴτημα καὶ ἀντιπρότεινε αὔξηση κατὰ 12%, μὲ καταβολὴ σὲ 3 δόσεις. Στὶς 7 τοῦ Γενάρη οἱ 500 ἐργάτες τῶν μεταλλωρυχείων κατεβαίνουν σὲ 24ωρη προειδοποιητικὴ ἀπεργία καὶ στὶς 10 σὲ 48ωρη. Στὶς 15 τοῦ ἴδιου μήνα κηρύσσουν ἀπεργία διαρκείας μὲ αἰτήματα: α) ἡμερομίσθιο 400 δρχ, β) παρουσία γιατρῶν στὶς γαλαρίες καὶ γ) αὔξηση τοῦ ἐπιδόματος ἐξόρυξης ἀπὸ 1480 σὲ 2000 δρχ. τὸ μέτρο. Στὶς 26 τοῦ Γενάρη ἡ ἐργοδοσία πρότεινε αὔξηση 25 δρχ. στὸ ἡμερομίσθιο. Οἱ ἀπεργοὶ ἀπόρριψαν καὶ τὴν πρόταση αὐτή. Ἡ ἐργοδοσία κήρυξε τότε λὸκ-ἄουτ. Παράλληλα ἐπιχείρησε νὰ διασπάσει τὴν ἑνότητα τῶν ἐργατῶν ἐπιφανείας (ποὺ τοὺς συμπαραστέκονταν ἐνεργητικὰ) καὶ τῶν μεταλλωρύχων, ἀπειλώντας τοὺς πρώτους μὲ ὁμαδικὲς ἀπολύσεις. Τὸ μέτωπο τῶν ἐργαζομένων, ὅμως, δὲν ἔσπασε καὶ στὶς 11 τοῦ Ἀπρίλη ἡ ἑταιρία ὑποχώρησε, δίνοντας 102 δρχ. πάνω στὸ βασικὸ μεροκάματο (279 δρχ) καὶ 400 δρχ. στὴν ἐργολαβικὴ ἐργασία κατὰ μέτρο (1880 δρχ). Στὶς 14 τοῦ Ἀπρίλη ἡ ἀπεργία λύθηκε μὲ νίκη τῶν ἐργατῶν, μετὰ ἀπὸ 100 περίπου μέρες ἀγώνα.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ: Ἡ τρίμηνη ἀπεργία στὸ Μάδεμ-Λάκο χαρακτηρίστηκε καὶ ἦταν ἡ μεγαλύτερη σὲ διάρκεια καὶ ἡ σκληρότερη τοῦ χρόνου. Οἱ ἀπεργοὶ κράτησαν ὅλον αὐτὸ τὸν καιρὸ στηριγμένοι ἀποκλειστικὰ στὶς δικές τους δυνάμεις, ἐπαγρυπνώντας μπροστὰ στὴν ἐργοδοσία, στοὺς μεσολαβητὲς καὶ στοὺς κάθε λογῆς «ἐνδιαφερόμενους». Ἡ κινητοποίησή τους ξεκίνησε καὶ παράμεινε καθαρὴ ὑπόθεση τῆς ἐργατικῆς βάσης.

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ: Ἀπὸ τὶς τελευταῖες μέρες τοῦ Σεπτέμβρη ὁ ἀγώνας τῶν μεταλλωρύχων μπῆκε στὴ δεύτερη, καὶ ἴσως ἀκόμα πιὸ σκληρή, φάση του. Ἡ ἐργοδοσία, φέροντας προφανῶς βαριὰ τὴν ἥττα της τοῦ περασμένου Ἀπρίλη, καὶ ἐκτιμώντας ὅτι μετὰ τόσον καιρὸ θὰ εἶχε καμφθεῖ τὸ φρόνημα τῶν ἐργατῶν,

Συνθῆκες δουλειᾶς (ἢ δουλείας...) στὸ ΜΑΔΕΜ ΛΑΚΟ.

προχώρησε σὲ 100 ἀπολύσεις, καὶ μπροστὰ στὸν νέο ἀπεργιακὸ ἀγώνα ποὺ ξεκίνησε τότε, κήρυξε γιὰ δεύτερη φορὰ λὸκ-ἄουτ. Ἡ ἀπεργία συνεχίζεται μὲ τὴν ἴδια ἀποφασιστικότητα (τουλάχιστον μέχρι τὴ στιγμὴ ποὺ γράφονται οἱ γραμμὲς αὐτές).

Ι.Τ.Τ.

(Σημ.: Στὴν ΙΤΤ ἐκδηλώθηκαν ἀπεργίες σὲ διαφορετικὸ χρόνο καὶ σὲ διαφορετικοὺς τομεῖς τῆς ἐπιχείρησης: στοὺς πωλητὲς τοῦ «Χρυσοῦ Ὁδηγοῦ» στὴ Συγγροῦ καὶ στοὺς ἐργάτες τοῦ ἐργοστασίου στὸ Μαρούσι. Στὸν «Χρυσὸ Ὁδηγὸ» ἡ ἀπεργία ἔγινε τὸν Νοέμβρη 1974 καὶ στὸ Μαρούσι ἄρχισε μετὰ τὸν Μάρτη 1975.)

«ΧΡΥΣΟΣ ΟΔΗΓΟΣ» - ΧΡΟΝΙΚΟ: Στὶς 8 τοῦ Νοέμβρη 1974 80 ὑπάλληλοι πωλήσεων τῆς ΙΤΤ κήρυξαν ἀπεργία διαρκείας μὲ βασικὰ αἰτήματα τὴν αὔξηση τῶν μισθῶν κατὰ 30% καὶ τὴν ἀπόλυση τριῶν διευθυντῶν πωλήσεων τῆς ἑταιρίας, ποὺ εἶχαν κρατήσει ἐπὶ χούντας ἀντεργατικὴ στάση, καταγγέλλοντας στὴν Ἀσφάλεια τὰ ἱδρυτικὰ στελέχη τοῦ «Συλλόγου Πωλητῶν ΙΤΤ». Στὶς 11 τοῦ Νοέμβρη οἱ ἀπεργοὶ συγκεντρώθηκαν ἔξω ἀπὸ τὰ γραφεῖα τους κρατώντας πανὼ καὶ φωνάζοντας συνθήματα, ὅπως «ἔξω οἱ Ἀμερικάνοι», «Χρυσὸς Ὁδηγὸς γιὰ σᾶς, πικρὸ ψωμὶ γιὰ μᾶς» κ.λπ. Στὶς 12 ἡ ἐργοδοσία μὲ πληρωμένες καταχωρήσεις στὸν ἀθηναϊκὸ τύπο μιλάει γιὰ «φιλεργατικὴ πολιτικὴ» τῆς ἐπιχείρησης, ὅτι ἔχει ἤδη ἀναγγείλει αὔξηση τῶν ἐξόδων κινήσεως καὶ ὅτι μὲ τοὺς διαγωνισμοὺς πωλήσεων ποὺ ὀργανώνει, οἱ βραβευόμενοι μποροῦν νὰ κάνουν ταξίδια στὶς Καναρίους Νήσους καὶ τὶς ΗΠΑ. Ἡ ἀπεργία ἀπασχόλησε τὴν κυβέρνηση, λόγω τῶν ἐκλογῶν τῆς 17 Νοέμβρη, ἀλλὰ ἡ φόρμουλα λύσης τοῦ ὑπουργείου Ἀπασχολήσεως δὲν ἔγινε δεκτὴ ἀπὸ τὴν ἑταιρία. Τελικὰ ἡ ἀπεργία λύθηκε τὴν παραμονὴ τῶν ἐκλογῶν μὲ τὴν ὑπόσχεση ἱκανοποίησης τῶν οἰκονομικῶν αἰτημάτων, τῆς σύνταξης νέου κανονισμοῦ ἐργασίας καὶ τῆς ἐπαναπρόσληψης ἀπολυθέντων.

ΙΤΤ ΜΑΡΟΥΣΙ – ΧΡΟΝΙΚΟ: Ἡ ἀπόλυση μιᾶς ἐργάτριας-συνδικαλίστριας στάθηκε ἡ ἀφορμὴ γιὰ μία 24ωρη προειδοποιητικὴ ἀπεργία 400 ἐργατῶν τῆς ΙΤΤ στὶς 24 τοῦ Μάρτη 1975. Ἡ ἐργοδοσία ἀπάντησε μὲ δεύτερη ἀπόλυση καὶ στὶς 2 τοῦ Ἀπρίλη ἄρχισε ἀπεργία διαρκείας μὲ αἰτήματα: α) ἐπαναπρόσληψη τῶν ἀπολυθέντων, β) αὔξηση κατὰ 35% καὶ πληρωμὴ τῶν ἡμερῶν τῆς ἀπεργίας. Ἀφοῦ ἀπορρίφθηκε μία πρόταση γιὰ παραπομπὴ σὲ διαιτησία, οἱ ἀπεργοὶ συγκρότησαν ἀπεργιακὴ ἐπιτροπὴ καὶ

Κόντρα στὴν πολυπλόκαμη Ι.Τ.Τ. καὶ τοὺς ὑπερατλαντικοὺς ἀφέντες της.

ἀπεργιακὸ ταμεῖο, προσθέτοντας παράλληλα στὰ αἰτήματά τους καὶ τὸ σύνθημα «ἄμεση κρατικοποίηση τῆς ΙΤΤ, χωρὶς ἀποζημίωση». Στὸ μεταξὺ ἡ ΓΣΕΕ καὶ τὸ ΕΚΑ ἐπεμβαίνουν μεσολαβητικά, προσπαθώντας νὰ πείσουν τὴν ἑταιρία νὰ δώσει δάνειο στοὺς ἀπεργοὺς γιὰ τὶς μέρες τῆς ἀπεργίας. Ἡ Γ.Σ. τῶν ἀπεργῶν ἀποφασίζει στὶς 12 τοῦ Μάη, μετὰ ἀπὸ 40 περίπου μέρες ἀγώνα, τὴ λύση τῆς ἀπεργίας. Ὅμως ἡ ἐργοδοσία στὶς 29 τοῦ ἴδιου μήνα ἀπολύει τρεῖς συνδικαλιστὲς ἀπὸ τοὺς ὀργανωτὲς τῆς ἀπεργίας. Καὶ ὅταν οἱ ἐργάτες κάνουν τὴν ἴδια μέρα στάση ἐργασίας, διαμαρτυρόμενοι γιὰ τὶς ἀπολύσεις, ἡ ΙΤΤ προχωρεῖ ἀμέσως στὴν ἀπόλυση ὅλων τῶν ἐργατῶν καὶ ἀστυνομικὲς δυνάμεις φρουροῦν τὸ κλειστὸ ἐργοστάσιο. Οἱ ἐργάτες ἀπαντοῦν τὴν ἑπόμενη μέρα μὲ πορεία στὸ Ὑπουργεῖο Ἀπασχολήσεως, κάτω ἀπὸ τὴν πίεση τοῦ ὁποίου ἐπαναπροσλαμβάνονται ὅλοι οἱ ἀπολυθέντες. Τὰ οἰκονομικὰ αἰτήματα ἀνατέθηκαν στὴ διαιτησία.

ΝΑΥΠΗΓΕΙΑ ΑΝΔΡΕΑΔΗ
(ἀπεργία 30 Μάη μέχρι 5 Ἰούλη 1975)

ΧΡΟΝΙΚΟ: Ἡ ἀπεργία ποὺ ἄρχισε στὶς 30 τοῦ Μάη στὰ ναυπηγεῖα Ἐλευσίνας ἦταν ἀποτέλεσμα μεγάλων κινητοποιήσεων τῶν ἐργατῶν, καὶ εἶχε σὰν ἀφορμὴ τὶς ἀπολύσεις 1500 περίπου συναδέλφων τους. Οἱ κινητοποιήσεις αὐτὲς ἄρχισαν μὲ 2ωρη στάση ἐργασίας στὶς 3 τοῦ Γενάρη 1975, μὲ αἴτημα τὴν ἐπαναπρόσληψη 13 συναδέλφων τους. Στὶς 6 τοῦ Μάρτη κηρύχθηκε 24ωρη προειδοποιητικὴ ἀπεργία, μὲ αἴτημα τὴν ἐπαναπρόσληψη ὅλων τῶν ἀπολυθέντων ἀπὸ τὸν Νοέμβρη 1974. Καὶ στὶς 30 τοῦ Μάη οἱ ἐργάτες, μπροστὰ στὴν ἀδιαφορία τῆς ἐργοδοσίας, κήρυξαν ἀπεργία διαρκείας, προσθέτοντας στὸ ἀρχικό τους αἴτημα καὶ τὴν αὔξηση κατὰ 35% τῶν ἡμερομισθίων, καθὼς καὶ καλύτερες συνθῆκες δουλειᾶς. Στὶς ἀρχὲς τοῦ Ἰούλη οἱ ἀπεργοὶ πραγματοποίησαν πορεία μέχρι τὴ Βουλή. Στὶς 5 τοῦ Ἰούλη, μετὰ 37 μέρες ἀγώνα, λύθηκε ἡ ἀπεργία μὲ μερικὴ ἱκανοποίηση τῶν αἰτημάτων, δηλαδὴ ἔγινε ἀποδεκτὴ ἀπὸ τὴν ἐργοδοσία ἡ ἐπαναπρόσληψη 500 ἐργατῶν, ἡ καταβολὴ 15 ἡμερομισθίων τῆς ἀπεργίας, ἡ αὔξηση κατὰ 6% καὶ ἐξίσωση τῶν ἡμερομισθίων μὲ ἐκεῖνα τοῦ Σκαραμαγκᾶ.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ: Στὴ διάρκεια τῆς ἀπεργίας οἱ ἐργάτες εἶχαν ἐκλέξει ἀπεργιακὴ ἐπιτροπὴ ποὺ ὀργάνωσε πολλὲς ἀγωνιστικὲς συγκεντρώσεις, ἐκτὸς τῆς πορείας στὴ Βουλή. Ἡ πορεία στὴ Βουλὴ ἔγινε μὲ τὴ συνοδεία τοῦ μηχανοκίνητου σώματος τῆς Ἀστυνομίας. Ἡ ἀπεργιακὴ ἐπιτροπὴ κατήγγειλε στὶς 4 τοῦ Ἰούλη ὅτι ἀστυνομικὲς δυνάμεις συνέλαβαν ἀρκετοὺς ἀπεργοὺς καὶ ὅτι ἡ ἐργοδοσία χρησιμοποιοῦσε τὴ Χωροφυλακὴ γιὰ νὰ σπείρει στοὺς ἀγωνιζόμενους τὴν τρομοκρατία. Ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῶν ἐργατῶν ἡ λύση τῆς ἀπεργίας χαρακτηρίσθηκε σὰν ἥττα καὶ καταγγέλθηκε τὸ Ἐργατικὸ Κέντρο Ἐλευσίνας σὰν ὑπεύθυνο τοῦ «ἀπαράδεκτου συμβιβασμοῦ».

ΕΣΚΙΜΟ
(κατάληψη ἐργοστασίου στὶς 19 Ἰούνη 1975)

ΧΡΟΝΙΚΟ: Μὲ αἰτήματα: α) αὔξηση κατὰ 30%, β) αὐτόματη τιμαριθμικὴ ἀναπροσαρμογὴ καὶ γ) ἐπίδοση τῶν δώρων καὶ τῶν ἐπιδομάτων ἀδείας μὲ βάση τὸν Ν. 539/45, στὶς 19 τοῦ Ἰούνη 810 ἐργάτες κατέλαβαν τὸ ἐργοστάσιό της καὶ κήρυξαν ἀπεργία διαρκείας, καταγγέλλοντας παράλληλα ὅτι ὁ ἐργοδότης τους Σταυρόπουλος διαπνέεται ἀπὸ φασιστικὴ ἰδεολογία καὶ εἶχε συνεργαστεῖ συγκεκριμένα μὲ τὴ Χούντα. Στὶς 21 τοῦ ἴδιου μήνα ὁ ὑπουργὸς Ἀπασχολήσεως μὲ δηλώσεις του στὸν ἀστικὸ τύπο κάνει λόγο γιὰ «ἀριστεροχουντισμό», καὶ ὑπονοεῖ ὅτι τὴν ἀπεργία ὑποκίνησε παλιὸς ΕΣΑτζής, τώρα ἐργάτης στὸ ἐργοστάσιο, παρασύροντας ἀριστεροὺς διαφόρων τάσεων. Παράλληλα ἡ ΕΣΑΚ καὶ τὸ ΑΕΜ καλοῦν τοὺς ἀπεργοὺς νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ ἐργοστάσιο, ἐνῶ μέλη τῶν ὀργανώσεών τους δηλώνουν ὅτι ἐπιστρέφουν στὶς ἐργασίες τους. Τελικὰ ἡ κατάληψη καὶ ἡ ἀπεργία θὰ λυθοῦν στὶς 25 τοῦ Ἰούνη, μὲ μερικὴ ἱκανοποίηση τῶν αἰτημάτων: 12% αὔξηση σὲ δύο δόσεις, πληρωμὴ τῆς ἀπεργίας καὶ ὑπόσχεση γιὰ μὴ ἀπολύσεις στὸ ἑπόμενο δίμηνο.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ: Ἡ κατάληψη τῆς ΕΣΚΙΜΟ ἔγινε ἀφορμὴ μεγάλης ἰδεολογικῆς πάλης μεταξὺ τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων. Ἡ ΕΣΑΚ κατηγόρησε ὁρισμένους ἀπὸ τοὺς ὀργανωτὲς τῆς ἀπεργίας σὰν διασπαστὲς ποὺ ὠθοῦν τὴν ἀπεργία σὲ ἀπομόνωση. Ἐξ ἄλλου, ἡ κυβέρνηση βρῆκε εὐκαιρία νὰ ἐπιτεθεῖ γενικὰ κατὰ τῶν ἐργατικῶν διεκδικητικῶν ἀγώνων λέγοντας ὅτι ἀπειλοῦν τὴν ἰσορροπία τῆς οἰκονομίας καὶ τὴν ὑπόσταση τῆς δημοκρατίας. Ἡ ἐφημερίδα «Λαϊκοὶ Ἀγῶνες», ἐπίσης, κατάγγειλε ὅτι «ὁμάδες τροτσκιστῶν» χαρακτήριζαν τὴν κατάληψη αὐτὴ σὰν «νέο Πολυτεχνεῖο».

Στὸ μεταξύ, ἀπὸ τὸν Σεπτέμβρη ἔχουν ἀρχίσει στὸ ἐργοστάσιο ὁμαδικὲς ἀπολύσεις, ἐνῶ οἱ ἐργάτες καταγγέλλουν ὅτι μετὰ τὸ τέλος τῆς δουλειᾶς τους εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ ἀνέχονται ἔλεγχο τῶν ἀποσκευῶν τους.

ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ
(27 Γενάρη μέχρι 23 Ἰούλη 1975: συγκεντρώσεις καὶ πορεῖες)

ΧΡΟΝΙΚΟ: Ἡ Πρώτη Πανοικοδομικὴ συγκέντρωση ἔγινε στὶς 27 Γενάρη 1975 στὸ θέατρο «Διάνα» καὶ συζητήθηκαν τὰ προβλήματα τῆς ἀνεργίας (ποὺ ἔφτανε στὰ 80%), τῶν ἐνσήμων καὶ τῶν δωροσήμων, τῆς νομοθετικῆς κατοχύρωσης τοῦ 7ωρου (5ωρου τὸ Σάββατο), τῆς συνταξιοδότησης στὰ 55, ὑπαγωγῆς τῶν κλάδων στὰ βαριὰ καὶ ἀνθυγιεινὰ ἐπαγγέλματα, τῆς ἀποφασιστικοποίησης τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργάνων κ.λπ. Στὴ Δεύτερη Πανοικοδομικὴ (10 Ἀπρίλη 75, θέατρο «Περοκὲ») προστέθηκε καὶ τὸ αἴτημα τῆς κατάργησης τοῦ νόμου 6/1975 γιὰ τὸν συνδικαλισμό, ποὺ καταγγέλθηκε σὰν ἀντεργατικὸς καὶ ἀνελεύθερος. Μετὰ τὴ συγκέντρωση μέρος τῶν συγκεντρωμένων πραγματοποίησε πορεία μέχρι τὸ ὑπουργεῖο Ἀπασχολήσεως, ὅπου ὁ ἁρμόδιος ὑπουργὸς ἔδωσε ἀφηρημένες ὑποσχέσεις. Ἡ Τρίτη Πανοικοδομικὴ ἔγινε στίς 24 Ἰούνη 1975 στὸ θέατρο «Ἀκροπὸλ» μὲ περιορισμένη συμμετοχή. Στὴ συγκέντρωση ἀποφασίζεται ἡ κήρυξη ἀπεργίας γιὰ ἕνα μήνα ἀργότερα, ἂν στὸ μεταξὺ δὲν ἔχουν λυθεῖ τὰ βασικὰ αἰτήματα τοῦ κλάδου. Στὶς 23 Ἰούλη, σὲ ἐκτέλεση τῆς ἀπόφασης τῆς προηγούμενης συγκέντρωσης, οἱ οἰκοδόμοι συγκεντρώνονται στὸ «Περοκὲ» καὶ ἀποφασίζουν νὰ κάνουν πάλι πορεία πρὸς τὸ ὑπουργεῖο Ἀπασχολήσεως. Ἡ πορεία, στὴν ὁποία συμμετέχει μέρος τῶν συγκεντρωθέντων (δὲν μετέχουν ἡ Ὁμοσπονδία καὶ τὸ ΑΕΜ) ἀνακόπτεται καὶ διαλύεται βίαια ἀπὸ τὴν ἀστυνομία λίγο μετὰ τὴν ἐκκίνησή της, καὶ παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι διάλυσε ἀμέσως τοὺς αἰφνιδιασμένους διαδηλωτὲς συνεχίζει νὰ ρίχνει δακρυγόνα μέχρι τὸ βράδυ, γιορτάζοντας μὲ τὸ συνηθισμένο τρόπο μιὰ ἀκόμα ἐπέτειο μετὰ τὴν πολιτικὴ ἀλλαγή.

Στὶς 23 τοῦ Ἰούλη ἔγιναν πολλά, μὲ ἀφορμὴ τὴ συγκέντρωση τῶν οἰκοδόμων.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ: Οἱ μαζικὲς κινητοποιήσεις τῶν οἰκοδομῶν γιὰ τὰ κλαδικά τους προβλήματα σημαδεύονται ἀπὸ ἔντονες ἐνδοκλαδικὲς συνδικαλιστικὲς διαμάχες, ὅπου διακρίνονται σὰν βασικοὶ πυρῆνες συσπείρωσης: ἡ ΕΣΑΚ, ἡ ΠΕΣΠ καὶ τὸ ΑΕΜ. Οἱ διαμάχες τῶν πυρήνων αὐτῶν ἔφτασαν στὶς περισσότερες συγκεντρώσεις ἀκόμα καὶ σὲ συμπλοκὲς μεταξὺ τῶν διαφωνούντων. Τὸ ΑΕΜ, ἐξ ἄλλου, διαφώνησε καὶ τελικὰ δὲν συμμετεῖχε στὶς δύο πορεῖες πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο. Μετὰ μάλιστα τὰ ἐπεισόδια τῆς 23 Ἰούλη ἡ πορεία χαρακτηρίσθηκε «προβοκατόρικη» καὶ οἱ ὑποκινητές της «ὕποπτης προέλευσης».

ΧΑΡΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

(ΣΗΜ.: Οἱ ἐπιχειρήσεις τῆς χαρτοβιομηχανίας Λαδόπουλου ἀποτελοῦνται ἀπὸ 3 ἐργοστάσια: στὴν Πάτρα, τὸ Αἴγιο καὶ τὴ Θεσσαλονίκη (ΜΕΛ). Πρόσφατα ἐκδηλώθηκαν δύο ἀπεργίες μεγάλης διάρκειας στὴν Πάτρα καὶ τὴ Θεσσαλονίκη).

1) ΜΕΛ Θεσσαλονίκης: ΧΡΟΝΙΚΟ: Οἱ 370 ἐργάτες τῆς ΜΕΛ ξεκίνησαν τὸν ἀπεργιακό τους ἀγώνα τὴν 1η τοῦ Σεπτέμβρη μὲ κεντρικὸ αἴτημα τὴ βελτίωση τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς τους καὶ τὴν αὔξηση τῶν ἡμερομισθίων. Ἀπὸ τὶς πρῶτες μέρες τῆς ἀπεργίας ὀργάνωσαν διάφορες ἐπιτροπὲς (πρώτων βοηθειῶν, ἐνημέρωσης, ἀπεργιακοῦ ταμείου, τύπου, ἐσωτερικῆς ἀσφάλειας κ.λπ.) καὶ προχώρησαν στὴν κατάληψη τοῦ ἐργοστασίου τους. Ἡ ἐπιτροπὴ τύπου ἐξέδωσε στὰ τέλη τοῦ Σεπτέμβρη καὶ στὰ μέσα τοῦ Ὀκτώβρη δύο τεύχη τῆς «ἐφημερίδας τῶν ἀπεργῶν τῆς ΜΕΛ». Στὶς ἀρχὲς τοῦ Νοέμβρη οἱ ἀπεργοί, ἀφοῦ ἔχουν πραγματοποιήσει πορεῖες καὶ διαδηλώσεις στὴ Θεσσαλονίκη, κλιμακώνουν τὸν ἀγώνα τους μὲ κάθοδο στὴν Ἀθήνα. Ἐδῶ πραγματοποιοῦν συγκέντρωση στὰ Προπύλαια καὶ πορεία στὴ Βουλή, ἐνῶ ἐγκαθίστανται στὸ χῶρο τῶν Προπυλαίων, ὅπου τοποθετοῦν τὰ πανώ τους. Οἱ κινδυνολόγοι καὶ ἡ πρωϊνὴ ἀρθρογραφία τους ἐπισημαίνουν τὴν «κατάληψη» καὶ ἡ Σύγκλητος τοῦ πανεπιστημίου καλεῖ μὲ ἀνακοίνωσή της στὶς 7 τοῦ Νοέμβρη τὴν Ἀστυνομία νὰ «ἐκκαθαρίση τὸν χῶρον ἀπὸ ἀνθρώπους ξένους πρὸς τὰς φοιτητικὰς ὑποθέσεις». Οἱ ἀπεργοὶ κατέφυγαν τότε, χωρὶς μεγάλα ἐπεισόδια μὲ τὴν ἀστυνομία, στὸν χῶρο τοῦ Πολυτεχνείου, ὅπου, μετὰ ἀπὸ συνεννοήσεις μὲ τὴν ΕΦΕΕ, ποὺ ἀνέλαβε τὴν περιφρούρηση τοῦ χώρου, παρέμειναν μέχρι καὶ τὶς ἐκδηλώσεις γιὰ τὴ δεύτερη ἐπέτειο τῆς ἐξέγερσης.

Οἱ ἐργαζόμενοι τῆς Μ.Ε.Λ. μετέφεραν στὴν πόλη τὸν ἀγώνα τους.

Ἡ ἀπεργία λύθηκε τελικά, μετὰ ἀπὸ 80 μέρες ἀγώνα, στὶς 20 τοῦ Νοέμβρη, μὲ νίκη τῶν ἐργατῶν. Στὸ πρακτικὸ τῆς συμφωνίας ἀναφέρεται αὔξηση κατὰ 20-26% γιὰ τοὺς ἐργατοτεχνίτες καὶ 600-1700 δρχ. γιὰ τοὺς μισθωτούς. Ἄλλα σημεῖα τῆς συμφωνίας περιλαμβάνουν: α) χορηγία 4 ἑκ. δρχ. ἀπὸ τὴν ἐπιχείρηση γιὰ τὶς μέρες τῆς ἀπεργίας, β) πληρωμὴ ὅλων τῶν ἐνσήμων τοῦ ΙΚΑ καὶ ὁλόκληρου τοῦ δώρου τῶν Χριστουγέννων, γ) παραχώρηση τοῦ κυλικείου στὴν ἐκμετάλλευση τῶν ἐργατῶν, δ) τροποποίηση τοῦ κανονισμοῦ ἐργασίας κ.λπ.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ: Ἡ νίκη τῆς ἀπεργίας τῆς ΜΕΛ, ποὺ ἦταν μία ἀπὸ τὶς πιὸ μεγάλες σὲ διάρκεια, χαρακτηρίστηκε ἀπὸ τὴν ἀποφασιστικότητα, τὴν ἑνότητα καί, μαζὶ μ' αὐτήν, τὴν ὀργάνωση τῶν ἀπεργῶν, βασικὸ δεῖγμα τῆς ὁποίας εἶναι ἡ ἔκδοση τῆς ἀπεργιακῆς τους ἐφημερίδας – γεγονὸς μοναδικὸ στὸν χρόνο αὐτὸ καὶ σχετικὰ ἀσυνήθιστο στὸ ἑλληνικὸ ἐργατικὸ κίνημα. Ἡ νίκη τῶν ἐργατῶν ἀποκτᾶ ἀκόμα μεγαλύτερη σημασία ἂν σκεφτεῖ κανεὶς ὅτι σημαντικὴ μερίδα τοῦ συνδικαλιστικοῦ κόσμου τοὺς ἀποκαλοῦσε «ἐξτρεμιστὲς» καὶ τουλάχιστον στὶς ἀρχὲς τοῦ ἀγώνα τους εἶχαν ἀπομονωθεῖ ἀπὸ μέρους τοῦ ἐργατικοῦ τύπου. Ἐξ ἄλλου ἀποφασιστικὸ ρόλο γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς ἀπεργίας ἔπαιξε ἡ κάθοδός τους στὴν Ἀθήνα καὶ ὁ συντονισμὸς τοῦ ἀγώνα τους μὲ ἐκεῖνο τῶν συναδέλφων τους ἀπεργῶν τῆς Πάτρας.

2) ΕΓΛ – Πάτρας: ΧΡΟΝΙΚΟ: Στὶς 14 Αὐγούστου οἱ 854 ἐργάτες τοῦ ἐργοστασίου «ΕΓΛ» (μαζὶ μὲ τοὺς 70 τῆς ΜΕΛ-Πάτρας) πραγματοποιοῦν στάση ἐργασίας, ποὺ τὴ συνεχίζουν καὶ τὶς ἑπόμενες μέρες, ἐπειδὴ ἡ ἐργοδοσία δὲν τοὺς κατέβαλλε δεδουλευμένες ἀποδοχές. Μετὰ ἀπὸ καταβολὴ τῶν δεδουλευμένων οἱ ἐργασίες ἐπαναρχίζουν κανονικὰ στὶς 20 τοῦ ἴδιου μήνα. Μετὰ ἀπὸ ἕνα ὅμως μήνα τὸ φαινόμενο αὐτὸ ἐπαναλαμβάνεται καὶ στὶς 16 τοῦ Σεπτέμβρη οἱ ἐργάτες ξεκινᾶνε ἀπεργία διαρκείας, προσθέτοντας παράλληλα στὸ βασικό τους αἴτημα καὶ τὴν καταβολὴ δώρων γιὰ τὶς 25 τοῦ Μάρτη καὶ τὶς 15 Αὐγούστου, ποὺ εἶναι κεκτημένο τους δικαίωμα. Στὶς 18 τοῦ Σεπτέμβρη ἡ ἐργοδοσία προχωρεῖ σὲ μιὰ πρωτότυπη μορφὴ λὸκ-ἄουτ, καθὼς παίρνει ὅλες τὶς καρτέλες τῶν ἐργαζόμενων.

Οἱ ἐργάτες ὀργανώνουν τότε καλύτερα τὸν ἀγώνα τους καὶ πραγματοποιοῦν στὶς 12 καὶ στὶς 16 τοῦ Ὀκτώβρη συγκεντρώσεις σὲ κεντρικὴ πλατεία τῆς Πάτρας. Ἡ συγκέντρωση τῆς 16ης μάλιστα ἔγινε μὲ συμμετοχὴ χιλιάδων ἐργαζόμενων τῆς Πάτρας, παρὰ τὴν ἀντίθεση τοῦ Ἐργατικοῦ Κέντρου τῆς πόλης. Στὴ συνέχεια καὶ ἀφοῦ πραγματοποιοῦν πορεία στὴ νομαρχία (24 τοῦ

Η ΜΑΧΗ
Τοῦ χαρτεργάτη

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΕΡΓΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΑ Δ.Σ. ΤΗΣ ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ «Ε.Γ.Λ.»

Ἡ ἐφημερίδα τῶν ἀπεργῶν τῆς Ε.Γ.Λ.

Ὀκτώβρη) στὶς ἀρχὲς τοῦ Νοέμβρη κατεβαίνουν στὴν Ἀθήνα καὶ ὀργανώνουν συγκέντρωση στὰ Προπύλαια καὶ πορεία στὴ Βουλή, συντονίζοντας τὸν ἀγώνα τους μὲ ἐκεῖνο τῶν ἀπεργῶν τῆς ΜΕΛ Θεσσαλονίκης. Στὶς 14 τοῦ Νοέμβρη, πάλι στὴν Πάτρα, πραγματοποιοῦν νέα πορεία στὴ νομαρχία μὲ κύριο σύνθημα τὸ «ἡ πεῖνα δὲν εἶναι δημοκρατία». Μέχρι τὴ στιγμὴ ποὺ γράφονται οἱ γραμμὲς αὐτὲς ἡ ἀπεργία συνεχίζεται μὲ τὴν ἴδια ἀποφασιστικότητα.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ: Στὶς 18 τοῦ Νοέμβρη ἡ ἀπεργιακὴ ἐπιτροπὴ μὲ ἀνακοίνωσή της στὸν τύπο κατάγγειλε τὴ ΓΣΕΕ καὶ τὸ Ἐργατικὸ Κέντρο Πάτρας γιατὶ ἔμειναν ἀπαθεῖς καὶ δὲν βοήθησαν τὴν ἀπεργία. Ἀντίθετα μ' αὐτά, στοὺς ἀπεργοὺς συμπαραστάθηκαν μὲ μεγάλη θέρμη, ἠθικὰ καὶ ὑλικά, ὁ δήμαρχος καὶ τὸ δημοτικὸ συμβούλιο τῆς πόλης, ποὺ ὀργάνωσαν τὶς συγκεντρώσεις καὶ τὶς πορεῖες, οἱ φοιτητὲς τοῦ πανεπιστημίου τῆς πόλης, μὲ ἐράνους, συναυλίες συμπαράστασης κ.λπ. Ὁ ἀστικὸς τύπος ἐξ ἄλλου «ἀνακάλυψε» τὴν ἀπεργία καὶ τοὺς ἀπεργούς, γιὰ νὰ τοὺς ξεχάσει ἀμέσως μετά, στὴ διάρκεια τῆς ἐπίσκεψης τοῦ Γάλλου προέδρου καὶ τῶν περιβόητων πυρκαγιῶν τῆς Ἠλείας, στὴν κατάσβεση τῶν ὁποίων εἶχαν ἐθελοντικὰ βοηθήσει.

ΑΠΕΡΓΙΕΣ ΜΕ «ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ» ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Πέρα ἀπὸ τὶς περιπτώσεις ποὺ ἀναφέραμε, παρουσίασαν ὁρισμένα «ἰδιαίτερα» χαρακτηριστικὰ μερικὲς ἀκόμα ἐργατικὲς ἀπεργίες, κυριότερες ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἦταν αὐτὲς στὴν ΗΒΗ (Νοέμβρης 1974)· στὴν ΠΕΣΙΝΕ (Δεκέμβρης 1974)· στὴν ΑΝΑΤΟΛΙΑ (Ἰούνης 1975) καὶ στὴ ΦΟΥΛΓΚΟΡ (Αὔγουστος 1975).

Σημαντικές, ἐξ ἄλλου, ἀπεργίες ἐκδηλώθηκαν στὴ ΒΙΑΜΑΞ (18 Μάη 1975), στὴ ΒΙΟΧΑΛΚΟ (23 Μάη), στὰ ναυπηγεῖα Σκαραμαγκᾶ, στὴν ΕΘΥΛ-ΕΛΛΑΣ (25Αὐγούστου), κ.λπ.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
Σ.Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ & ΣΙΑ Ο. Ε.
Μόλις ἐκυκλοφόρησαν

ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 7, τηλ. 605501, ΑΘΗΝΑ
ΠΡΑΞΙΤΕΛΟΥΣ 141, τηλ. 4116530, ΠΕΙΡΑΙΑΣ

κυκλοφορεῖ

ΟΙ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΟΙ ΣΤΗΝ ΟΚΤΩΒΡΙΑΝΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων τῆς Κ.Ε. τοῦ Κόμματος τῶν Μπολσεβίκων (Αὔγουστος 1917 - Φεβρουάριος 1918)

Εἰσαγωγὴ καὶ σημειώσεις : GIUSEPPE BOFFA

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΑΝΤΑΣ

κυκλοφόρησε

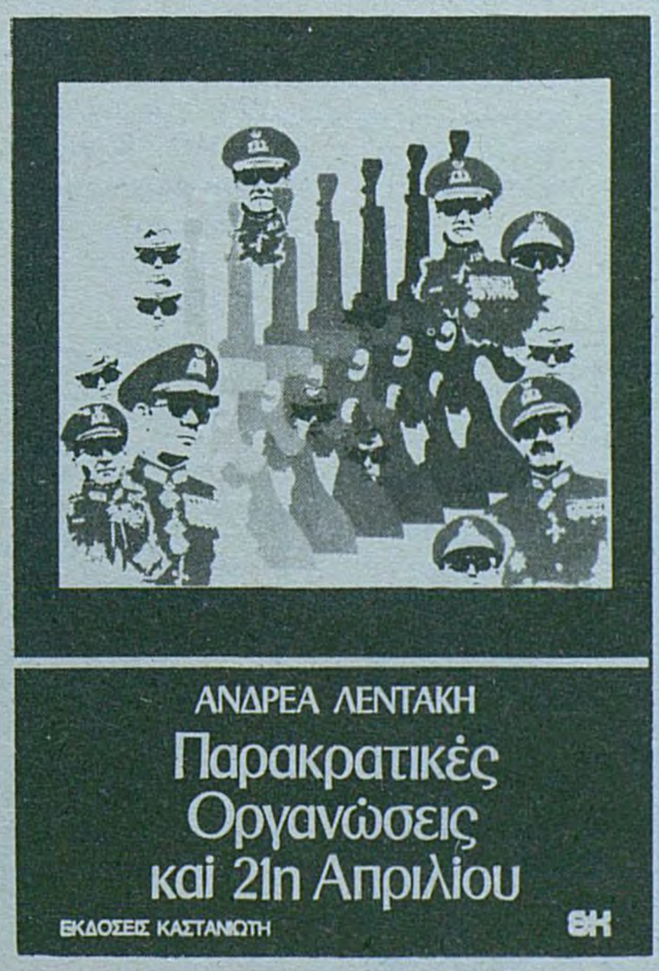

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ
Πανεπιστημίου 39, Ἀθήνα 132 Τηλ. 32.46.633

ΙΔΕΕΣ ΓΙΑ ΒΙΒΛΙΑ – ΔΩΡΑ

Τὸ «ΑΝΤΙ» παρουσιάζει μιὰ ἐπιλογὴ ἀπὸ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

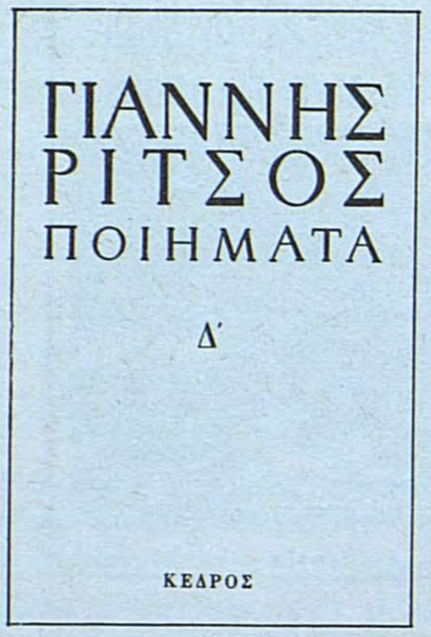

Ὁ Δ΄ τόμος τῆς ποιητικῆς δουλειᾶς τοῦ Γιάννη Ρίτσου. Δρχ. 350
Ἐκδ. «Κέδρος»

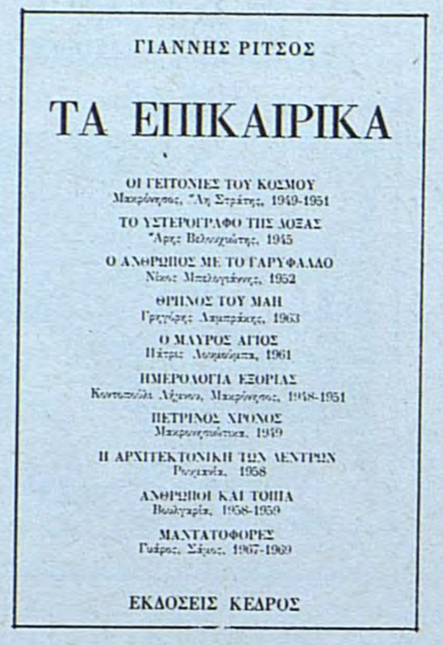

Μιὰ ἐπιτομὴ τῶν «ΕΠΙΚΑΙΡΙΚΩΝ» ποιημάτων τοῦ Γιάννη Ρίτσου. Δρχ. 350
Ἐκδ. «Κέδρος»

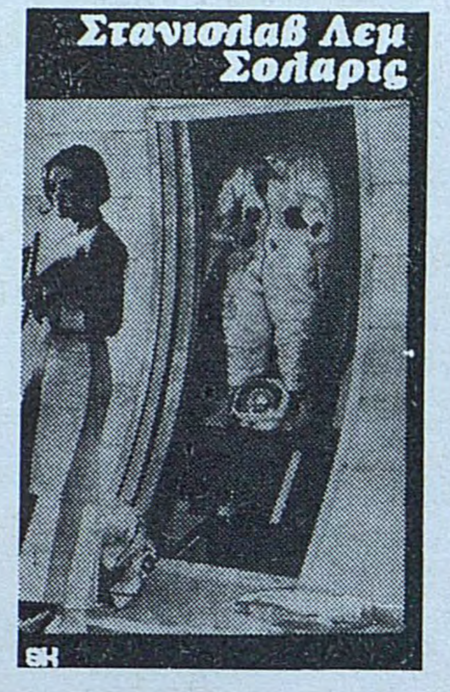

Στ. Λέμ: ΣΟΛΑΡΙΣ
Μυθιστόρημα ἐπιστημονικῆς φαντασίας. Δρχ. 170
Ἐκδ. «Καστανιώτη»

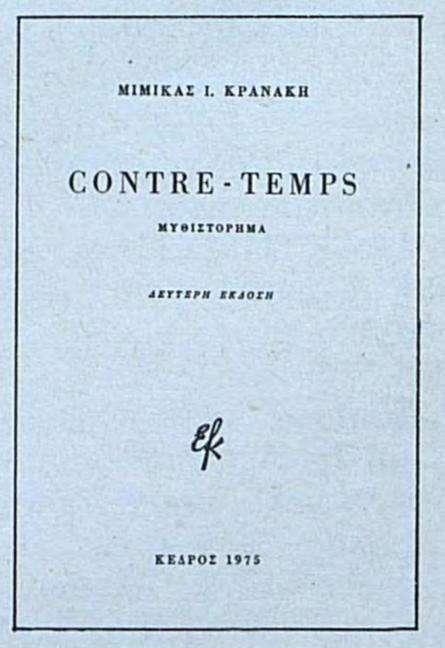

CONTRE TEMPS:
Ἕνα μυθιστόρημα τῆς Μιμίκας Κρανάκη. Δρχ. 140
Ἐκδ. «Κέδρος»

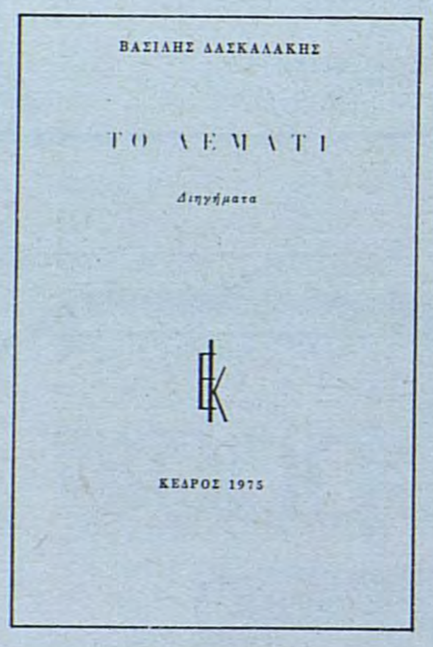

Β. Δασκαλάκη:
ΤΟ ΔΕΜΑΤΙ – διηγήματα
Δρχ. 50
Ἐκδ. «Κέδρος»

«ΠΡΟΒΑ ΚΑΙ ΩΔΕΣ»: μιὰ νέα στιγμὴ στὴν ποίηση τοῦ Μιχ. Κατσαροῦ. Δρχ. 70
Ἐκδ. «ΑΝΤΙ»

Ἡ συλλογὴ τῶν «ΑΠΑΝΤΩΝ» τοῦ μεγάλου διηγηματογράφου μας Α. Καρκαβίτσα σὲ 4 δερματόδετους τόμους. Δρχ. 1.500
Ἐκδ. «Σ. Ι. Ζαχαρόπουλος»

ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Τοῦ Ἀλέξη Κυριτσόπουλου

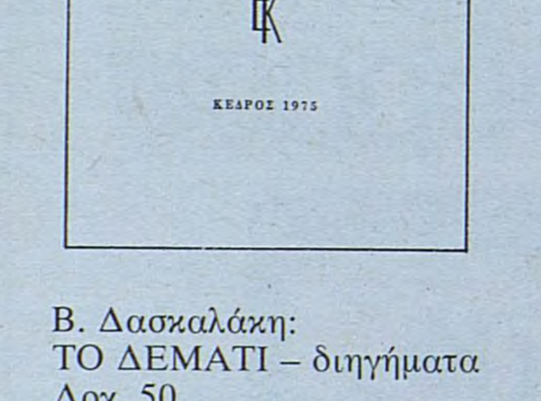

ΑΝΤΙΦΑΣΙΣΜΟΣ. Συλλογὴ τῶν καλλίτερων σκίτσων τῆς φετινῆς ἔκθεσης γελοιογραφίας
Ἐκδ. «Καστανιώτης»

Τὰ «18 ΑΝΤΙ-ΚΕΙΜΕΝΑ τοῦ Μπόστ: δικτατορικὰ καὶ μετέπειτα ... Δρχ. 70
Ἐκδ. «ΑΝΤΙ»

Σπάρταριστὰ τὰ «ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΑ» τοῦ Κώστα Μητρόπουλου. Δρχ. 100
Ἐκδ. GUTENBERG

ΙΔΕΕΣ ΓΙΑ ΒΙΒΛΙΑ – ΔΩΡΑ

βιβλία ποὺ μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ ἰδέες γιὰ δῶρα:

Ἡ πάλη γιὰ τὸ δικαίωμα νὰ σκέφτεσαι, γραμμένη ἀπ' τὸν μεγάλο Ὁλλανδὸ στοχαστή Η. VAN LOON
Δρχ. **150** Ἐκδ. «Διογένης»

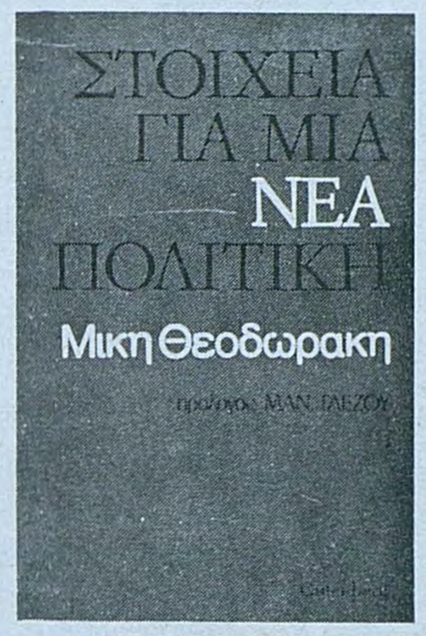

ΜΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ: «Στοιχεῖα γιὰ μιὰ νέα πολιτική».
Τὸ καινούργιο βιβλίο τοῦ Μίκη Θεοδωράκη ποὺ ἀναφέρεται στὶς ἀπόψεις τοῦ συνθέτη.

Δρχ. **150** Ἐκδ. GUTENBERG.

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ:
Ἀπὸ τὰ βασικὰ βιβλία τοῦ πρωτοπόρου τῆς ψυχιατρικῆς Ρ. Λαὶγκ
Δρχ. **150** Ἐκδ. «Καστανιώτη»

Η ΕΙΣΒΟΛΗ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ:
Ἀπὸ τὴ βαθιὰ ἀναλυτικὴ σκέψη τοῦ Βίλχεμ Ράϊχ
Δρχ. **150** Ἐκδ. «Καστανιώτη»

ΠΑΙΔΙΚΑ

«ΡΩΤΩ ΚΑΙ ΜΑΘΑΙΝΩ» τῆς Ἕλλης Ἀλεξίου.
Ἁπλές, ἐκλαϊκευμένες γνώσεις.
Δρχ. 200 Ἐκδ. «Κέδρος»

Η ΗΛΙΑΧΤΙΔΑ τῆς Μαρούλας Κλιάφα.
Παραμύθια γιὰ μικρὰ παιδιὰ μὲ πλούσια εἰκονογράφηση τοῦ Γ. Καλατζῆ.
Δρχ. 120 Ἐκδ. «Κέδρος»

Τὸ θρυλικὸ ἔργο τοῦ Θερβάντες ΔΟΝ ΚΙΧΩΤΗΣ σὲ γλαφυρὴ διασκευὴ τοῦ Κ. Βάρναλη. Ἐξώφυλλο Νίνας Σταματίου
Δρχ. 100 Ἐκδ. «Κέδρος»

Ο ΘΕΙΟΣ ΠΛΑΤΩΝ: Παιδικὸ μυθιστόρημα τῆς Ἄλκης Ζέη. Εἰκονογράφηση Μαρίνας Ρόκκι.
Δρχ. **90** Ἐκδ. «Κέδρος»

ΛΕΥΚΩΜΑΤΑ

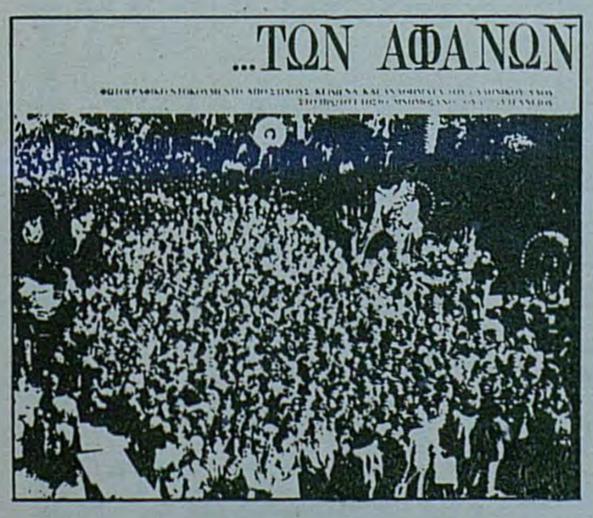

...ΤΩΝ ΑΦΑΝΩΝ: Ἕνα συγκλονιστικὸ ντοκουμέντο ἀπὸ κείμενα καὶ ἀναθήματα στὸ Α΄ ἐτήσιο μνημόσυνο γιὰ τὰ θύματα τοῦ Πολυτεχνείου.
Δρχ. 250 Ἐκδ. «ΑΝΤΙ»

ΤΣΑΡΛΙ ΤΣΑΠΛΙΝ: τοῦ Πιὲρ Λεπροχὸν
Ἔργο ζωῆς, ἔργο ντοκουμέντο, μοναδικὸ κι ἀναντικατάστατο στὴν παγκόσμια βιβλιογραφία . Ἔκδοση τῆς ΚΙΝΟ
Διανομὴ Θ. Καστανιώτη.

«ΑΝΤΙ» Α΄ τόμος
Τὰ τεύχη τῆς Β΄ περιόδου (1-9 τοῦ 1974)
Σελίδες 460 Δρχ. 200

«ΑΝΤΙ» Β΄ τόμος
Τὰ τεύχη τῆς Β΄ περιόδου (10-22 Α΄ ἐξάμηνο 1975)
Σελίδες 740 Δρχ. 300

Ἐκδήλωση γιὰ τὴ Χιλὴ

ΜΕ ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ἐπιτυχία, πραγματοποιήθηκε στὸν κινηματογράφο «ΓΡΑΝΑΔΑ», τὸ πρωὶ τῆς περασμένης Κυριακῆς, ἡ ἐκδήλωση γιὰ τὴ ΧΙΛΗ ποὺ ὀργάνωσε τὸ περιοδικό μας.

Η ΕΚΔΗΛΩΣΗ ἄρχισε μὲ μιὰ σύντομη ἀνάλυση τῆς Δανάης Στρατηγοπούλου γιὰ τὸ νέο Χιλιανὸ τραγούδι. Ἀκούστηκαν καὶ τραγούδια τῶν μεγάλων δημιουργῶν του. Ἡ Δανάη, ἀνάμεσα στὰ ἄλλα ἀνάφερε:

«Τὸ νέο Χιλιανὸ τραγούδι ἢ «νεοφολκλορικό», ὅπως τὸ ὀνόμασε ὁ Βίκτορ Χάρα καὶ ὁ Λούις Ἄντβις, ξεκίνησε ἀπὸ τὴν προσπάθεια τῆς Βιολέτας Πάρρα, πῆρε ὅ,τι καλύτερο εἶχε ἡ δημοτικὴ παράδοση τῆς Χιλῆς στὴ δεκαετία τοῦ '60 καὶ τό 'δωσε ζυμωμένο μὲ νέους χυμούς, βγαλμένους ἀπὸ τὸ πάθος καὶ τὸν ἀγώνα τῶν Χιλιανῶν γιὰ μιὰν ἀνεξάρτητη Χιλὴ καὶ ἕνα νέο Ἄνθρωπο. Μέσα στὴ δοκιμασία τῆς προετοιμασίας γιὰ μιὰ σοσιαλιστικὴ Χιλὴ καὶ στὰ πλαίσια τῆς νίκης τῆς Λαϊκῆς Ἑνότητας, ἀνδρώθηκε αὐτὸ τὸ Νέο Χιλιανὸ Τραγούδι».

ΣΤΗ συνέχεια ὁ Στέφανος Ληναῖος ἀπάγγειλε τὸ τελευταῖο ποίημα πού 'γραψε καὶ τραγούδησε ὁ Βίκτορ Χάρα πρὶν δολοφονηθεῖ ἄγρια ἀπὸ τοὺς πραιτωριανοὺς τοῦ Πινοσέτ, στὸ στάδιο τοῦ Σαντιάγκο.

ΜΕΤΑ, ἡ Τζάνετ Τρυγονοπούλου – μέλος τῆς ὁμάδας ποὺ γύρισε τὸ φὶλμ «Κομπανιέρο» – μίλησε γιὰ τὴν ταινία καὶ μετάδωσε τὸ μήνυμα μιᾶς δημιουργικῆς, προοδευτικῆς ὁμάδας, στρατευμένης στὴν ὑπόθεση τῆς Χιλῆς.

Ἀκολούθησε ἡ προβολὴ τῆς ταινίας «Κομπανιέρο» (Σύντροφος), ποὺ εἶναι κάτι περισσότερο ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ ἠθοποιοῦ, τροβαδούρου καὶ ἀγωνιστῆ Βίκτορ Χάρα, γιατὶ δίνει τὸ δράμα καὶ τὸν ἀγώνα τοῦ Χιλιανοῦ λαοῦ γιὰ τὴν προκοπὴ τῆς Χώρας του ποὺ πνίγηκε στὸ αἷμα καὶ τὴν ὀδύνη.

Η ΑΜΕΣΟΤΗΤΑ τῆς ταινίας συνεπῆρε τὸ κοινό, ποὺ κάθε τόσο διέκοπτε, χειροκροτώντας. Ἡ ἐπιτυχία αὐτῆς τῆς προβολῆς μᾶς ὑποχρεώνει νὰ τὴν ἐπαναλάβουμε, ὅπως τὸ ζήτησαν καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς φίλους ποὺ παρακολούθησαν τὴν ἐκδήλωση.

ΤΟ «ΑΝΤΙ» εὐχαριστεῖ τοὺς φίλους ποὺ παραβρέθηκαν στὴν ἐκδήλωση, τιμώντας τὸν ἀγώνα τοῦ Χιλιανοῦ Λαοῦ. Εὐχαριστεῖ, ἐπίσης, ὅλους τοὺς φίλους ποὺ πρόθυμα ἔτρεξαν νὰ βοηθήσουν, ὁ καθένας στὸ μέτρο του, γιὰ τὴν ἐπιτυχία αὐτῆς τῆς ἐκδήλωσης. Καὶ πρῶτα-πρῶτα, τὴ Δανάη, τὸ Στέφανο Ληναῖο, τὴν Τζάνετ Τρυγονοπούλου καὶ τὴ Χάρι Ἀλεξίου, ποὺ ἀπέδωσε μὲ θέρμη τὰ κείμενα τῆς ταινίας στὰ Ἑλληνικά. Ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τῆς νέας προβολῆς θὰ ἀνακοινωθεῖ σύντομα.

Ὁ γραμματέας τοῦ Κ.Κ.Χ. γιὰ τὸ «ΑΝΤΙ»

Στὸ πλαίσιο τῆς Παγκόσμιας Συνδιάσκεψης Ἀλληλεγγύης στὸ Λαὸ τῆς Χιλῆς, ποὺ πραγματοποιήθηκε στὴν Ἀθήνα ἀπὸ τὶς 13 ὡς τὶς 16 τοῦ Νοέμβρη, ἔλαβε μέρος καὶ ὁ γερουσιαστὴς τοῦ ΚΚΧ, γενικὸς γραμματέας τοῦ κόμματος, Βολόδια Τέϊτελμπόϊμ, συγγραφέας, δοκιμιογράφος καὶ κριτικός.

Ὁ Βολόδια Τέϊτελμπόϊμ, γεννημένος στὰ 1926, πραγματοποιεῖ τὴν πρώτη του συγγραφικὴ ἐπιτυχία μὲ τὸ δοκίμιο: «Ἡ χαραυγὴ τοῦ καπιταλισμοῦ καὶ ἡ κατάκτηση τῆς Ἀμερικῆς». Ὕστερα δημοσιεύει τὸν «Γιὸ τοῦ Νίτρου», ποὺ μεταφράζεται σὲ πολλὲς γλῶσσες. Τὸ 1947 βρίσκεται πίσω ἀπὸ τὰ συρματοπλέγματα τοῦ φρικιαστικοῦ στρατόπεδου συγκέντρωσης στὴν ἔρημο, στὴν Πισάγονα, ἐκεῖ ποὺ σήμερα βασανίζονται καινούρια θύματα τοῦ φασισμοῦ.

Φεύγοντας ἀπὸ τὴ Ἀθήνα, ὁ Βολόδια Τέϊτελμπόϊμ μας ἄφησε ἕναν ὡραῖο καὶ δυνατὸ χαιρετισμὸ γιὰ τὸ ΑΝΤΙ. Νά τί λέει:

«Τὸ ΑΝΤΙ εἶναι ἀντιχούντα, εἶναι ἀντιφασισμός, εἶναι ἀντισυντηρητισμός, εἶναι ἀντιμούμια (μούμιες εἶναι οἱ ἀρτηριοσκληρωμένοι, οἱ δεξιοὶ τῆς Χιλῆς). Τὸ ΑΝΤΙ, ἑπομένως, εἶναι μὲ τὴ Χιλή, μὲ τὸ λαό της, μὲ τὸν Σαλβαδὸρ Ἀγιέντε καὶ τὸν Πάβλο Νερούδα. Ἕνας χιλιανὸς συγγραφέας, πολιτικὸς καὶ ἀγωνιστής, χαιρετίζει αὐτὴ τὴν ἀπαιτητικὴ ἑλληνικὴ λέξη. Λέξη νέα, ἀλλὰ καὶ κήρυκας τοῦ μέλλοντος, στὸν τόπο αὐτὸ ποὺ ὁ ἀρχαῖος πολιτισμὸς ἔβαλε τὴ σφραγίδα του καὶ ἄφησε τὰ χνάρια του.

Ἡ Ἑλλάδα ἔζησε τὸν φασισμό. Γνωρίζει τὶς καταπιέσεις του, τὰ βασανιστήριά του, τὶς ὠμότητές του, τὶς ὑποκρισίες του. Ἐσεῖς ὑποφέρατε χτές. Ὁ λαός μας ὑποφέρει σήμερα. Ἡ Χιλὴ εἶναι σήμερα ἡ Ἑλλάδα τῶν ἑλλήνων συνταγματαρχῶν. Αὔριο θὰ εἶναι αὐτὸ ποὺ πρέπει νὰ εἶναι: ἕνας λαὸς ποὺ μιλάει καὶ ἀποφασίζει μόνος του. Ἡ χώρα ποὺ τὴν ἔθρεψαν τὰ βιώματα καὶ ἡ ποίηση τῆς Γαβριέλα Μιστρὰλ καὶ τοῦ Πάβλο Νερούδα, εἶναι σήμερα ὄχι μόνο μιὰ ἀτέλειωτη σειρὰ ἀπὸ στρατόπεδα συγκέντρωσης ἀλλὰ καὶ φωτίζεται ἀπὸ τὸ ἀπαίσιο φῶς

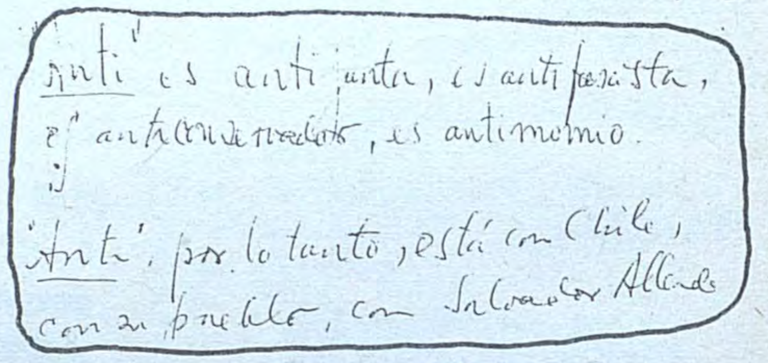

τῶν νέων δογμάτων. Τὸ INDEX δὲν εἶναι μόνο ἀπαγόρευση, ἀλλὰ καὶ μακρὺς κατάλογος ποὺ ἐπιβάλλει στὶς βιβλιοθῆκες ν' ἀποτεφρώνουν ἕνα πλῆθος πασίγνωστων καὶ διάσημων συγγραμμάτων.

Ζητάω ἀπὸ τὸ ΑΝΤΙ νὰ μιλήσει γιὰ τὸ κάψιμο τῶν βιβλίων καὶ γιὰ τὸν βιασμὸ ὅλων τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων στὴν πατρίδα μας.

Βολόδια Τέϊτελμπόϊμ»

Ὁ Τέϊτελμπόϊμ ἔφυγε ἀπὸ τὴν Ἀθήνα στὶς 17/11 γιὰ νὰ συνεχίσει τὸν ἀγώνα του καὶ νὰ συμβάλει στὴν ὑλοποίηση τῶν ἀποφάσεων ποὺ πάρθηκαν στὴ Συνδιάσκεψη.

ΑΠΟΣΠΕΡΙΔΑ

ΘΕΑΤΡΟ ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΠΠΑ - ΣΙΝΑ 4 - ΤΗΛ. 623607

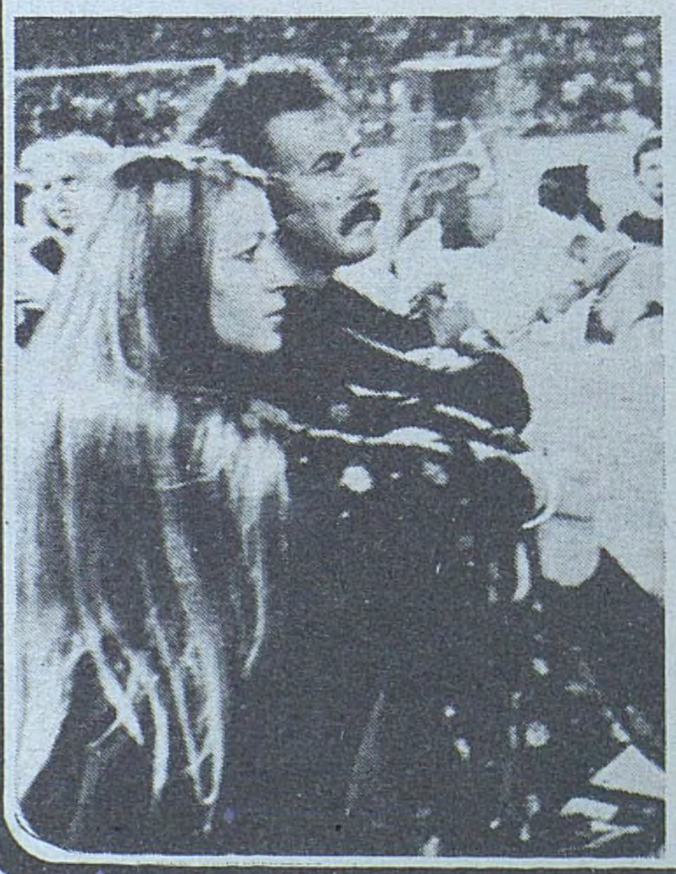

Ν. ΞΥΛΟΥΡΗΣ-ΜΑΡΙΖΑ ΚΩΧ

*

ὁ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΧΑΛΑΡΗΣ
παρουσιάζει
τὸν ΧΡΥΣΑΝΘΟ

*

ΝΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΤΟΣ
ΒΕΡΓΙΝΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥ
ΑΛΚΗΣΤΙΣ ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗ

καὶ ὁ
ΘΑΝΑΣΗΣ ΓΚΑΤΦΥΛΙΑΣ

ΚΑΘΕ ΜΕΡΑ 2 παραστάσεις 9-11,11-1
ΣΑΒΒΑΤΟ – ΚΥΡΙΑΚΗ 3 παραστάσεις 7-9, 9-11,11-1

studio 7

Ἡ «ἀλλαγὴ τοῦ Ἰουλίου», καὶ ὁ πρωθυπουργὸς

Μὲ ἀφορμὴ ἕνα τυπογραφικὸ λάθος (δημοσιεύτηκε τὸ ὄνομα ὅπως εἶχε γραφτεῖ καὶ στὸν Γαλικὸ τύπο: Κάτρης ἀντὶ τοῦ σωστοῦ Κοθρῆς), ὁ ἐκλεκτὸς δημοσιογράφος καὶ συγγραφέας ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΤΡΗΣ μᾶς ἔστειλε τὸ παρακάτω κείμενο, ποὺ ἔχει εὐρύτερη σημασία: ἀναφέρεται σὲ γεγονότα ποὺ «σημάδεψαν» τὴν πολιτικὴ ζωὴ τοῦ τόπου, ἀπὸ τὴν «ἀλλαγὴ τοῦ Ἰουλίου» καὶ μετά...

Ἀγαπητό μου «ΑΝΤΙ»,

Ἀμέσως μετὰ τὴ «μεταπολίτευση» τοῦ περυσινοῦ Ἰουλίου εἶχα ἐπισημάνει – καὶ μάλιστα ἀπὸ τὶς στῆλες σου – ἕνα μυστικὸ ὅπλο, ποὺ θὰ χρησιμοποιοῦσε ὁ «ἡττημένος» ἐχθρὸς γιὰ νὰ χτυπήσει τὴ Δημοκρατία καὶ νὰ λερώσει τὴν Ἀντίσταση: Τὸ ὅπλο τῆς ΛΑΣΠΗΣ.

Τὰ γεγονότα δικαίωσαν τὴν «προφητεία». Ἀμέτρητοι τόνοι λάσπης ρίχτηκαν ἀκόμη καὶ στὸ Πολυτεχνεῖο, τὸ καμάρι τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ λαοῦ μας, ποὺ τὸ ἀποκάλεσαν «ἀναρχικὴ ἐκδήλωση».

Ἡ μπάλα τῆς λάσπης δὲν παρέλειψε νὰ πάρει σβάρνα καὶ τὸν ὑποφαινόμενο, ἐπειδὴ στὸ βιβλίο του δὲν ἔδειξε «τὸν ὀφειλόμενον σεβασμὸν» στοὺς φορεῖς τῆς χουντικῆς ἐξουσίας (δηλαδὴ στὰ δικαζόμενα ἀνθρωποειδῆ). Γιὰ ὅλα αὐτά, οὔτε ἔκπληξη, οὔτε ψόγος.

Οἱ «ἄνθρωποι» τὴ δουλειά τους κάνουν. Καὶ θὰ ἐξακολουθήσουν νὰ τὴν κάνουν, ὅσο συνεχίζεται ἡ πολιτικὴ τοῦ «διμέτωπου», ποὺ βάζει σὲ μιὰ περίπου ἴση μοίρα (ἀριστεροχουντισμὸς) τὰ παιδιὰ τοῦ «Φεραίου», τοῦ ΕΚΚΕ καὶ τῆς ΚΝΕ μὲ τοὺς Θεοφιλογιαννάκους καὶ τοὺς Κραβαρίτηδες...

Ἀλλὰ πόση ἔκπληξη καὶ πικρία ὅταν ἕνα κομματάκι λάσπη ἐκτοξεύτηκε ἐναντίον μου – ὁπωσδήποτε, ἀθέλητα, βέβαια – ἀπὸ τὶς πιὸ ἀγαπημένες, τὶς πιὸ συντροφικὲς στῆλες. Καὶ ἐννοῶ τὶς στῆλες τοῦ «ΑΝΤΙ».

Στὸ τελευταῖο τεῦχος (15 Νοεμβρίου) δημοσιεύεται μιὰ πολὺ καλὴ καὶ ἐπίκαιρη ἔρευνα γιὰ τὸ Πολυτεχνεῖο (σελίδα 23), ποὺ παρουσιάζει μὲ κείμενα τί στάση κράτησαν διάφορα κόμματα καὶ πρόσωπα τοῦ ἀντιχουντικοῦ χώρου. Ἀνάμεσα σ' ἄλλα γίνεται ἀναφορὰ καὶ στ' ὄνομά μου.

Στὴ σελίδα 24, πρώτη καὶ δεύτερη παράγραφος, ὁ ἐρευνητὴς σημειώνει:

«Ὁ σημερινὸς πρωθυπουργὸς Κ. Καραμανλῆς ἔλαμψε μὲ τὴ σιωπή του... Ἀρνήθηκε νὰ πάρει θέση καὶ στὸ μήνυμα τῶν πολιτευτῶν Ἀλαμανῆ, Κάτρη, Μητσοτάκη, Μπακατσέλου, Ρέντη καὶ Στεφανάκη, ποὺ τόνιζαν ὅτι ὁ Καραμανλῆς εἶναι ὁ μόνος ἱκανὸς νὰ πραγματοποιήσει τὴν ἑνότητα τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ στρατοῦ...»

Λυπᾶμαι (γιατὶ θεωρῶ τὸ «ΑΝΤΙ» ἕνα κομμάτι τοῦ ἑαυτοῦ μου), ἀλλὰ εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ διαψεύσω κατηγορηματικὰ τὴν ἀναφορὰ στὸ ὄνομά μου, ποὺ πιθανότατα ὀφείλεται σὲ καταγραφὴ ἄλλου παραπλήσιου ὀνόματος, ὅπως Κοθρῆς, ἢ κάτι σχετικό.

Ἡ διάψευση περιλαβαίνει καὶ τὰ δύο σκέλη τοῦ κειμένου: α) γιὰ τὸ ρόλο τοῦ κ. Καραμανλῆ, β) γιὰ τὸ ὅτι συμπορεύτηκα, ἔστω καὶ σ' ἕνα γραφτό, μὲ τὰ ἀναφερόμενα «ἰουλιανὰ» πρόσωπα.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι – καὶ πηγάζει ἀπ' ὅλα τὰ κείμενά μου – ὅτι οἱ ἐκτιμήσεις μου καὶ γιὰ τὸν κ. Καραμανλῆ καὶ γιὰ τὴν ἀποστασία, πρόδρομο τῆς 21ης Ἀπριλίου, ἦταν καὶ παραμένουν σταθερὰ καὶ ἀνυποχώρητα *ἀρνητικές:* Οἱ ἐκτιμήσεις αὐτὲς (ποὺ καθένας μπορεῖ νὰ τὶς θεωρήσει ὀρθὲς ἢ λαθεμένες) περιέχονται στὴ «Γέννηση τοῦ Νεοφασισμοῦ», ποὺ γράφτηκε τὸ 1968-69 καὶ ἀναθεωρήθηκε τὸ 1971, 1973, 1974 καὶ 1975. Σ' ὅλες αὐτὲς τὶς ἀναθεωρήσεις δὲν ἀλλάχτηκε οὔτε μιὰ λέξη ὡς πρὸς τὸ σημερινὸ πρωθυπουργὸ καὶ τὴν ἀποστασία – πού, ἄλλωστε, ταυτίζονται, μιὰ καὶ οἱ κορυφαῖοι τοῦ χοροῦ της συγχωνεύτηκαν στὸ κόμμα του. Ἑπομένως, σ' ὅλους τοὺς «ἀνύποπτους χρόνους» ἡ θέση μου δὲν ἦταν ἁπλῶς διαφορετική, ἀλλὰ *διαμετρικὰ ἀντίθετη* ἐκείνης ποὺ περιέχεται στὸ δημοσίευμα.

Πέρα ὅμως ἀπὸ τὰ γραφτά, ὑπάρχουν καὶ συγκεκριμένα περιστατικά, ποὺ μιλᾶνε μόνα τους γιὰ τὴν πεισματικὴ ἄρνηση ὑποταγῆς τῶν ἀρχῶν στὴ λεγόμενη πολιτικὴ σκοπιμότητα. Θὰ παραθέσω δύο ἀπ' αὐτά, ὄχι τόσο γιὰ νὰ ὑπερασπίσω τὸν ἑαυτό μου, ἀλλὰ κυρίως σὰν μικρὴ συμβολὴ στὴν ἱστορικὴ ἔρευνα τοῦ «ΑΝΤΙ».

ΤΟ ΠΡΩΤΟ: Νοέμβρης 1972. Τὸ φοιτητικὸ κίνημα στὴν Ἑλλάδα ἔχει φουντώσει. Τὸ ἡφαίστειο βράζει καὶ προμηνύει τὴν ἐπερχόμενη ἔκρηξη (ποὺ θὰ γίνει ἕνα χρόνο ἀκριβῶς ἀργότερα). Στὴν Εὐρώπη καὶ στὴν Ἀμερικὴ ἐπικρατεῖ, ἀνάμεσα στοὺς ἐξόριστους καὶ στοὺς ἐμιγκρέδες, μιὰ εὔλογη νευρικότητα. Μερικοὶ μπαίνουν κρυφὰ στὴν κατεχόμενη πατρίδα. Ἄλλοι πιάνονται καὶ δοκιμάζουν τὶς ἐμπειρίες τῆς ἀσφάλειας καὶ τῆς ΕΣΑ. Ἄλλοι δουλεύουν παράνομα.

Τὴν ἴδια περίοδο, μιὰ ἄλλη, ἀντίστροφη, κίνηση ἀρχίζει νὰ δημιουργεῖται μὲ ἐπίκεντρα τὸν κ. Καραμανλῆ στὸ Παρίσι καὶ τὸν Κωνσταντίνο στὴ Ρώμη. Καὶ οἱ δυὸ προβάλλονται σὰ «σωτῆρες». Ἀπὸ ἄλλους ὁ πρῶτος, ἀπὸ ἄλλους ὁ δεύτερος. Καὶ ἀπὸ ὁρισμένους, ἀμφότεροι οἱ δύο «Κ» σὰ δίδυμο ἄλογο... Αὐτὴ ἡ μικροϋστερία παράσυρε στὴ δίνη της καὶ μερικὰ πρόσωπα τοῦ δημοκρατικοῦ χώρου (ποὺ μετὰ τὴν Ἀπελευθέρωση μπῆκαν στὴν κυβέρνηση «ἐθνικῆς ἑνότητας»).

Μὲ πρόθεση ν' ἀναχαιτιστεῖ αὐτὸ τὸ κύμα ἀποπροσανατολισμοῦ, ὁ ὑποφαινόμενος ἔγραψε στὴν ἑβδομαδιαία ἐφημερίδα τοῦ Λονδίνου ἕνα ἐνυπόγραφο ἄρθρο, ποὺ κατέληγε ὡς ἑξῆς:

«...ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἀγωνίζεται γιὰ κάτι πιὸ γνήσιο ἀπὸ μιὰ "ἀλλαγὴ φρουρᾶς"».

Ἀπάντησε ὁ κ. Π. Λαμπρίας (ἀπὸ τότε τῆς Αὐλῆς Καραμανλῆ) μὲ ὕμνους πρὸς τὸν ἀρχηγό του καὶ μὲ τὴν «ἀντικειμενικὴ διαπίστωση» ὅτι δὲν ὑπάρχει οὔτε ἕνας ἀπὸ τὴ δημοκρατικὴ παράταξη ποὺ νὰ μὴν προσδοκᾶ τὴν ἐπιστροφὴ τοῦ Καραμανλῆ στὴν Ἑλλάδα γιὰ τὴ διακυβέρνηση τῆς χώρας. Καὶ τέλειωνε μὲ ὑπογραμμισμένη τὴ φράση: *«Οὔτε ἕνας!»*

Ἡ ἀντιδικία ἔκλεισε μὲ ἀπάντησή μου ὅτι ἡ «λύση Καραμανλῆ» θὰ ἰσοδυναμοῦσε μὲ ἀποκατάσταση τοῦ μονοκομματικοῦ κράτους τῆς δεξιᾶς. Ὁ λαὸς ὅμως ἀγωνίζεται γιὰ πραγματικὴ δημοκρατία καὶ ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία.

ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: Τὸ 1973 μὲ κάλεσε στὸ Παρίσι ὁ τότε συνταγματάρχης Δημήτρης Ὀπρόπουλος (ποὺ σὲ ὅλη τὴν ἑφταετία κράτησε ψηλὰ τὴ σημαία τῆς Δημοκρατίας). Ἀπὸ τὴν ἀναπηρική του καρέκλα μοῦ διάβασε μιὰ ἀντιδικτατορικὴ διακήρυξη καὶ ζήτησε νὰ τὴν ὑπογράψω. Τὸ κείμενο ἦταν πολιτικὰ ἄψογο. Τὸν ἐρώτησα ποιοὶ ἄλλοι τὸ ὑπογράφουν. Ἦταν δεξιοί, κεντρῶοι καὶ ἀριστεροί. Τὸν σταμάτησα ὅταν ἀνέφερε καὶ τὸ ὄνομα τοῦ κ. Μητσοτάκη. Ἐξήγησα στὸν Ὀπρόπουλο ὅτι δὲν μὲ χώριζε καμιὰ προσωπικὴ διαφορὰ μὲ τὸν κ. Μητσοτάκη. Μὲ χώριζε ὅμως ἡ ἠθικὴ ἄβυσσος τῆς ἰουλιανῆς ἀποστασίας, ποὺ τὴ θεωρῶ πρόδρομο τῆς 21ης Ἀπριλίου. Πρόσθεσα, μάλιστα, ὅτι γιὰ τὰ ὑπεύθυνα πολιτικὰ πρόσωπα μπορεῖ νὰ ἐπιτρέπονται συμβιβασμοὶ τέτοιου εἴδους, γιὰ λόγους ἑνότητας (καὶ σκοπιμότητας). Ἀλλὰ γιὰ μένα, ἕναν ἐξόριστο δημοσιογράφο, ἡ φωνὴ τῆς συνείδησης ἐμπόδιζε τὴ συμπόρευση μ' ἐκείνους ποὺ – καλὰ ἢ κακὰ – θεωροῦσα ὑπεύθυνους γιὰ τὸ ἄνοιγμα τοῦ δρόμου στὴν τυραννία.

Καί, φυσικά, δὲν ὑπέγραψα.

Μπορεῖ ἡ στάση μου νὰ ἦταν λαθεμένη, κυριαρχημένη ἀπὸ μιὰ «ρομαντικὴ» ἠθική, ἀσυνήθιστη στὸ πολιτικὸ παιγνίδι. Ἀλλὰ πάντως αὐτὴ ἦταν (καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι). Καὶ ὁπωσδήποτε βρίσκεται σὲ ἀπόλυτη ἀντίθεση μὲ τὸ δημοσιευμένο στὸ «ΑΝΤΙ» κείμενο.

Μὲ τὴν εὐκαιρία – καὶ ἀφοῦ ξεκαθαρίστηκε τὸ προσωπικὸ θέμα – ἂς προσθέσω τὴ μαρτυρία μου καὶ στὸ γενικότερο ἀντικείμενο τῆς ἔρευνας, δηλαδὴ στὸ πῶς ἀντέδρασε ὁ πολιτικὸς κόσμος τοῦ ἐξωτερικοῦ στὸ Πολυτεχνεῖο.

1) Ὁ κ. Καραμανλῆς ἀρνήθηκε τότε νὰ πάρει ὁποιαδήποτε θέση. Τὶς «ἐνδόμυχες» σκέψεις του δὲν μπορῶ νὰ τὶς ξέρω. Συνομιλητές του ὅμως μοῦ εἶπαν ὅτι ἦταν θυμωμένος μὲ τοὺς «ἐξτρεμισμοὺς τῶν φοιτητῶν». Δημόσια πάντως ἔμεινε *οὐδέτερος,* παρὰ τὶς συστάσεις φίλων του νὰ ἐκφράσει κάποιου εἴδους, ἔστω καὶ καὶ πλατωνική, συμπαράσταση.

2) Τὴν ἴδια στάση «ἀψόγου οὐδετερότητος» ἀπέναντι στὰ ἡρωϊκὰ νιάτα καὶ στοὺς σφαγεῖς ἐτήρησε καὶ ὁ Κωνσταντίνος ὁ μικρός.

3) Ὅλες οἱ ἀντιστασιακὲς ὀργανώσεις τοῦ ἐξωτερικοῦ, μὲ πρώτη τὴ «Δημοκρατικὴ Ἄμυνα», ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ στάθηκαν στὸ πλευρὸ τοῦ Πολυτεχνείου. Καὶ ἐπὶ πλέον, μὲ δηλώσεις, συνεντεύξεις καὶ ἀρθρογραφία συνέβαλαν ὥστε ὁ εὐρωπαϊκὸς τύπος καὶ τὰ ἄλλα μέσα μαζικῆς ἐπικοινωνίας νὰ ἐξάρουν τὸ ἔπος, νὰ ἐκφράσουν ἀποτροπιασμὸ γιὰ τὴ διατεταγμένη σφαγὴ καὶ νὰ ἐπισημάνουν τὸ ἐπερχόμενο τέλος τῆς Δικτατορίας. Σημειώθηκαν καὶ μερικὲς παράφωνες «ἐκτιμήσεις» γιὰ «ἄκαιρες ἀκρότητες» (ἐκ μέρους τῶν φοιτητῶν), γιὰ τὴν ἀνάγκη «ποδηγετήσεως» τοῦ σπουδαστικοῦ κινήματος, καθὼς καὶ γιὰ προοπτικὲς «ὁμαλοποιήσεως» ποὺ ἄνοιγε ἡ ἀνατροπὴ τοῦ κακοῦ Παπαδόπουλου ἀπὸ τὸν «καλὸ» Γκιζίκη. Ἀλλὰ οἱ παραφωνίες αὐτὲς δὲν εἶχαν τὴν παραμικρὴ ἀπήχηση στὴ λαϊκὴ βάση τῶν ἐμιγκρέδων, στοὺς βιομηχανικοὺς ἐργάτες τῆς Γερμανίας, στοὺς ἀνθρακωρύχους τοῦ Βελγίου ἢ στοὺς σκουπιδιάρηδες τῆς Σουηδίας καὶ τῆς Γαλλίας. Ἀντίθετα, τὸ Πολυτεχνεῖο προκάλεσε μιὰ ἁλματικὴ ἔξαρση τῶν ἀντιστασιακῶν δραστηριοτήτων, ποὺ πρακτικὰ ὑλοποιήθηκε (ἰδιαίτερα στὸ Λονδίνο) σὲ θυελλώδεις συζητήσεις στὴ Βουλὴ τῶν Κοινοτήτων, σὲ οἰκονομικὴ βοήθεια καὶ σὲ ἀποστολὲς ξένων βουλευτῶν, δικηγόρων (γιὰ τὶς δίκες) καὶ ἄλλων προσωπικοτήτων στὴν Ἑλλάδα. Καὶ τὸ πιὸ σημαντικὸ εἶναι ὅτι γιὰ πολλὲς ἑβδομάδες τὸ «ἑλληνικὸ θέμα» κρατήθηκε σταθερὰ στὶς πρῶτες σελίδες πολλῶν ἐφημερίδων καὶ στὰ πρῶτα θέματα τῆς τηλεόρασης.

Ἕνα γενικὸ συμπέρασμα ποὺ μπορεῖ νὰ βγεῖ, εἶναι ὅτι (μιλᾶμε μόνο γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ) οἱ μὲν πολιτικὲς προσωπικότητες τῆς Δεξιᾶς καὶ Κεντροδεξιᾶς – μὲ τιμητικὴ ἐξαίρεση τὴν Ἑλένη Βλάχου – ἀντιμετώπισαν «διστακτικὰ» καὶ φοβισμένα (ποῦ θὰ ὁδηγήσει αὐτό...») τὸ ἡφαίστειο τοῦ Πολυτεχνείου. Οἱ ἀντιστασιακὲς ὅμως ὀργανώσεις, παρὰ τὶς ἄλλες τους ἀδυναμίες, διέκριναν σωστὰ καὶ ἐνεργητικὰ τὴ γιγαντιαία καὶ ἀποφασιστικὴ σημασία του.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια.

Μὲ ἀγάπη

Γιάννης Κάτρης

ὑφασμα, σχέδιο, ραφή...
...καὶ σύγχρονο ὕφος!

Interad Advertising

1. Πουκάμισο βαμβακερὸ Ἑλβετίας, **δρχ. 485**
2. Πουκάμισο βαμβακερὸ Δ. Γερμ., **δρχ. 565**
3. Πουκάμισο βαμβακερὸ Ἰταλίας, **δρχ. 485**
4. Πουκάμισο Ἑλβετίας, Τερι λὲν 50% βαμβ. 50% **δρχ. 565**
5. Πουκάμισο Δ. Γερμ DIOLEN 50% βαμβ. 50%, **δρχ. 395**

MINION

ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΜΕΓΑΛΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

Ἕνας νόμος τοῦ Σοφούλη ποὺ τόν... θυμήθηκαν οἱ «ἀποστάτες» ξανάγινε «τῆς μόδας»!

Ο ΑΝ 942/ 46

ΣΤΟ ὑπ' ἀριθμ. 32 τεῦχος τοῦ «ΑΝΤΙ», γράφτηκε ἕνα ρεπορτὰζ γιὰ τὶς καταδίκες νεολαίων μὲ τὸν Α.Ν. 942/1946 «περὶ λήψεως μέτρων πρὸς κατευνασμὸν τῶν πολιτικῶν παθῶν». Ὁ δικηγόρος κ. Γ. Δ. ΤΖΙΜΑΣ, ποὺ ἀσχολήθηκε προδικτατορικὰ καὶ πρόσφατα, πάλι, μ' αὐτόν, γράφει:

Πρὶν ἕνα ἀκριβῶς χρόνο, ὁ Ἄρειος Πάγος (ὕστερα ἀπὸ ἐρώτημα τῆς προεκλογικῆς, προφανῶς, κυβέρνησης Καραμανλῆ) ἀποφάνθηκε ὅτι ὁ Α.Ν. 942/46 δὲν καταργήθηκε. Ἡ σχετικὴ γνωμοδότηση λέει ὅτι ἂν καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ Νόμου ἔλειψε, ἐν τούτοις αὐτὴ ἡ ἔλλειψη δὲν σημαίνει καὶ τὴν κατάργησή του! Γιατὶ ἀπὸ τὸ περιεχόμενο τοῦ Α.Ν. 942, δὲν συνάγεται ὅτι ἔχει διαβατικό, δηλαδὴ προσωρινὸ χαρακτήρα...

Ὁ Α.Ν. 942 ἔχει μιὰ ἐνδιαφέρουσα προϊστορία: ἐκδόθηκε ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση τοῦ Θ. Σοφούλη τὸν Φλεβάρη τοῦ 1946 καὶ ἔμεινε στὸ ἀρχεῖο τῆς «Ἐφημερίδας τῆς Κυβερνήσεως» μέχρι τὸ... 1965! Στόχος του ἦταν νὰ περιορίσει τὰ συνθήματα καὶ τὰ τραγούδια, ἀλλὰ δὲν ὑλοποιήθηκε 20 χρόνια, γιατὶ ἦταν κραυγαλέα ἀντισυνταγματικός: ἀρνιόταν τὴν ἔκφραση τῶν πολιτικῶν βουλήσεων μουσικὰ ἢ μὲ συνθήματα, καὶ δὲν εἶχε ἐπικυρωθεῖ ἀπὸ τὴ Δ΄ ἀναθεωρητικὴ Βουλὴ τοῦ 1946!

Οἱ «ἀποστάτες», στὴν προσπάθεια νὰ φιμώσουν τὴ νεολαία τῆς Ἀριστερᾶς (1965) καὶ τοῦ Κέντρου (1966), ἔβγαλαν τὸν Α.Ν. ἀπὸ τὸ χρονοντούλαπο.

Ἡ ποινικὴ καταστολὴ «ἐν ὀνόματι τοῦ Α.Ν. 942/1946» στάθηκε πληθωρική. Σὲ τοῦτο βοηθοῦσε καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ ποινές του ἦταν ἐλαφρές.

Συνθήματα πολιτικά, τραγούδια ἰδεολογικοπολιτικά, «σήματα εἰρήνης», ἦταν τὰ «σκάνδαλα» ποὺ θεμελίωναν τὶς παραβάσεις του.

Δυστυχῶς τὰ δικαστήρια δὲν δέχθηκαν ποτὲ τὶς ἐνστάσεις ἀντισυνταγματικότητάς του, ἂν καὶ ὁλοφάνερα ἀρνιόταν καὶ συγκρούονταν μὲ τὴ συνταγματικὴ προσταγὴ ποὺ προστάτευε τὴν ἐλευθερία τῶν στοχασμῶν προφορικὰ ἢ γραπτά.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀντισυνταγματικότητά του ὁ Α.Ν. 962, ἦταν καὶ ἀνεπικύρωτος ἀπὸ τὴ Βουλὴ τοῦ 1946 καί, σὰν Α.Ν. χωρὶς κύρωση ἀπὸ τὸ κοινοβούλιο, εἶχε ἀποστερηθεῖ ἀπὸ τότε τῆς ἰσχύος του.

Ἀλλὰ καὶ ἡ μακρόχρονη μὴ ἐφαρμογὴ καὶ ἀνενέργειά του τὸν εἶχε κάνει «νὰ ἀπωλέση τὴν νομικήν του δύναμιν λόγω ἀχρηστίας».

Σήμερα ὁ Ἄρειος Πάγος ὁμολογεῖ ἀνοιχτὰ ὅτι ἔχει πάψει νὰ ὑπάρχει καὶ ὁ σκοπός του. Παρ' ὅλα αὐτὰ καὶ «ἐν ὀνόματι τῆς τυπικῆς λογικῆς» (καὶ φορμαλιστικῆς ἀλήθειας ὅτι ἐπειδὴ δὲν εἶναι «νόμος προσωρινῆς ἰσχύος» δὲν ἀποδυναμώθηκε) ἐξακολουθεῖ νὰ ἐφαρμόζεται.

Ἀλλά, ὅταν ἕνα νομοθέτημα χάσει τὸν σκοπό του, δηλαδὴ τὸν στόχο του, ἀποδυναμώνεται οὐσιαστικά, καὶ τὸ κράτος πρέπει καὶ μὲ νομοθέτημα νὰ τὸν καταργήσει. Ἡ σημερινὴ κυβέρνηση, ἐν τούτοις, τὸν χρησιμοποιεῖ σὰν ταξικὸ καὶ πολιτικὸ ὅπλο, ποινικῆς καταστολῆς, ἀδιαφορώντας ἂν εἶναι ἀντισυνταγματικός, ἄκυρος, ἀποδυναμωμένος ἀπὸ τὴν ἀχρηστία καὶ ἀπὸ τὴν ἔκλειψη τοῦ σκοποῦ του...

Γιὰ μιὰ ἀκόμα φορὰ ἐπιβεβαιώνεται ἔτσι ἡ ἀλήθεια τῶν σοφιστῶν («δίκαιον εἶναι τὸ τοῦ κρείτονος συμφέρον») καὶ τὰ λόγια τοῦ Κ. Μάρξ: «δίκαιο εἶναι ἡ ἀναγωγὴ τῆς θέλησης τῆς κυρίαρχης τάξης σὲ νόμο βούλησης ποὺ τὸ περιεχόμενό της ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοὺς ὑλικοὺς ὅρους ὕπαρξης τῆς ἄρχουσας τάξης».

Στὸ ὄνομα, ἔτσι, τῆς «πολιτικῆς ἡμερότητας» καὶ τοῦ «ἰδεολογικοῦ (δῆθεν) κατευνασμοῦ» καταδικάζονται πάλι οἱ προοδευτικοὶ (ἀραιὰ καὶ ποῦ καὶ μερικοὶ «νεοφασίστες») μ' ἕνα νόμο τοῦ Σοφούλη πού... θυμήθηκαν οἱ «ἀποστάτες» καὶ «υἱοθέτησε» τούτη ἡ κυβέρνηση...

Χρέος τῆς Ἀντιπολίτευσης εἶναι νὰ ζητήσει ἀμέσως τὴν κατάργησή του.

βιβλιοπωλειο δεντρο

Χαρ. Τρικούπη 13, Ἀθήνα 142, Τηλ. 606393

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

Α. ΒΙΒΛΙΑ

1. Λ. ΓΚΟΛΝΤΜΑΝ
   Εἰσαγωγὴ στὸν Λούκατς καὶ στὸν Χάϊντεγκερ 50
2. ΤΖ. ΟΡΓΟΥΕΛ
   Δοκίμια 50
3. Γ. ΧΡΟΝΑΣ
   Βιβλίο 1 Ποιήματα 35
4. Γ. ΧΡΟΝΑΣ
   Λάμπες Ποιήματα 70
5. Ν. Α. ΑΣΛΑΝΟΓΛΟΥ
   Ἀργὸ πετρέλαιο ποιήματα 50
6. Ν. ΖΙΑΓΚΟΣ
   Ἡ φεουδαρχικὴ Ἤπειρος καὶ τὸ Δεσποτᾶτο τῆς Ἑλλάδος. Συμβολὴ στὸ Νέο Ἑλληνισμὸ 300
7. Ν. ΖΙΑΓΚΟΣ
   Τουρκοκρατούμενη Ἤπειρος. Τιμαριωτισμὸς-Ἀστισμὸς-Νεολληνικὴ ἀναγέννηση (1648-1820) 350
8. Ν. ΖΙΑΓΚΟΣ
   Ἡ Ἀντίσταση τῶν Σουλιωτῶν καὶ ὁ Λ. Τζαβέλλας 180
9. ΣΤ. ΡΑΜΦΟΣ
   Τόπος Ὑπερουράνιος 100
10. Π. ΒΟΤΣΗΣ
    Ὑποδειγματικὰ Μαθήματα Ζωολογίας 130

Σύντομα

Ν. ΖΙΑΓΚΟΥ Ἡ Ἀντίσταση στὴν Ἤπειρο Τόμοι 3

Β. ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

1. ΑΝΤΙ	Κάθε 15 μέρες	20
2. ΣΗΜΑ	Κάθε μῆνα	30
3. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ	Κάθε 3 μῆνες	50
4. ΣΠΕΙΡΑ	Κάθε 3 μῆνες	80
5. ΠΑΛΙ	Ἀνάτυπο 6 τευχῶν	280

Πλήρης ἐνημέρωση. Ὅλα τὰ καλὰ βιβλία.

επισημαινουμε

Ἡ ἱστορία καὶ οἱ περιπέτειές της

● Τὴν ἑβδομάδα 25-29 Νοεμβρίου στὸ Ἰνστιτοῦτο Γκαῖτε ὁ δρ. HEINZ RIHTER ἔδωσε 3 ἐνδιαφέρουσες διαλέξεις μὲ θέμα «Ἡ ἑλληνικὴ ἀντίσταση». Οἱ διαλέξεις αὐτὲς ἔγιναν ἀφορμὴ γιὰ πολλὲς συζητήσεις.

● Προκαταβολικὰ στὶς 9.11 ξεσπάθωσε ἡ «Βραδυνή»: «Ἀπαράδεκτος» ὁ κ. Ρίχτερ γιὰ τὶς «θεωρίες» ποὺ ἔχει ἀναπτύξει στὰ βιβλία του. Σὲ συνέχεια ἡ ἐφημερίδα ἐπιτίθεται στὸ Ἰνστιτοῦτο Γκαῖτε: «ἡ ἀνάπτυξις τῶν προσωπικῶν θεωριῶν (τοῦ κ. Ρίχτερ) ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Ἰνστιτούτου ἀσφαλῶς δὲν συμβάλλει στὴν προσπάθεια τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Βόννης νὰ καλλιεργήσουν πνεῦμα φιλίας καὶ στενῆς προσεγγίσεως μεταξὺ τῶν δύο λαῶν». Καὶ διπλωματικὸ ἐπεισόδιο λοιπόν! Σύμφωνα μὲ καταγγελίες τοῦ «Ριζοσπάστη» (3.11), ἡ πρεσβεία τῆς Βόννης φαίνεται πὼς θορυβήθηκε καὶ ἐπενέβη: Νομίζουμε πὼς γιὰ τὶς καταγγελίες αὐτὲς – ἂν ἀληθεύουν – πρέπει τόσο ὁ κ. Ρίχτερ ὅσο τὸ Ἰνστιτοῦτο Γκαῖτε καὶ ἡ Γερμανικὴ Πρεσβεία νὰ μᾶς φωτίσουν.

● Ἀλλά, τί θέση πῆρε ὁ τύπος τῆς Ἀριστερᾶς γιὰ τὸ περιεχόμενο τῆς διάλεξης τοῦ κ. Ρίχτερ; Ἡ «Αὐγὴ» (2.9) περιορίστηκε στὴν ἔκθεση μόνο τῶν ἀπόψεων ἐκείνων ποὺ ἐκφράστηκαν ἀπ' τοὺς προσκεκλημένους συζητητές. Ὁ «Ριζοσπάστης», πάλι, συμπερασματολόγησε γιὰ τὶς «ὕποπτες» προθέσεις τοῦ ὁμιλητῆ, ποὺ κατέληγε: «γιὰ τὴν ἥττα τῆς Ἀντίστασης εὐθύνονται οἱ Γερμανοί, οἱ Ἄγγλοι, οἱ Κουΐσλιγκς, ὁ Γ. Παπανδρέου, τὰ ἀστικὰ κόμματα, ἀλλὰ πρὶν ἀπ' ὅλους ἡ ἡγεσία τοῦ ΚΚΕ».

● Ὡστόσο ὁ κ. Ρίχτερ ἐξιστόρησε γεγονότα καὶ ἔδωσε συγκεκριμένα στοιχεῖα γιὰ τὸ συσχετισμὸ τῶν δυνάμεων σὲ κείνη τὴν ἐποχή. Τὸ συμπέρασμά του δικαιώθηκε ἀπ' τὸν τρόπο ποὺ ἐξέθεσε τὰ γεγονότα. Σὲ ὅλους τώρα μαζὶ πέφτει τὸ χρέος γιὰ τὴν ἀποκάλυψη τῶν πραγματικῶν περιστατικῶν. Τότε μόνον ἡ ὅποια συμπερασματολογία θὰ δικαιωθεῖ ἢ θὰ ἀπορριφθεῖ. Ἡ ἀπόκρυψη ὅμως *μέρους* τῶν περιστατικῶν δὲν ἐξυπηρετεῖ τελικὰ παρὰ τὶς δυνάμεις τῆς συντήρησης. Τὸ λαϊκὸ κίνημα δὲν φοβᾶται τὸ ξεδίπλωμα *ὁλόκληρης* τῆς ἱστορικῆς ἀλήθειας. Κι αὐτὸ δὲν εἶναι μόνο ἡ ἀπαίτηση τῆς «καθαρῆς» ἐπιστήμης, εἶναι τὸ ἴδιο τὸ συμφέρον τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

ΣΧΟΛΙΟ

Τοῦ Ἀλέξη Κυριτσόπουλου

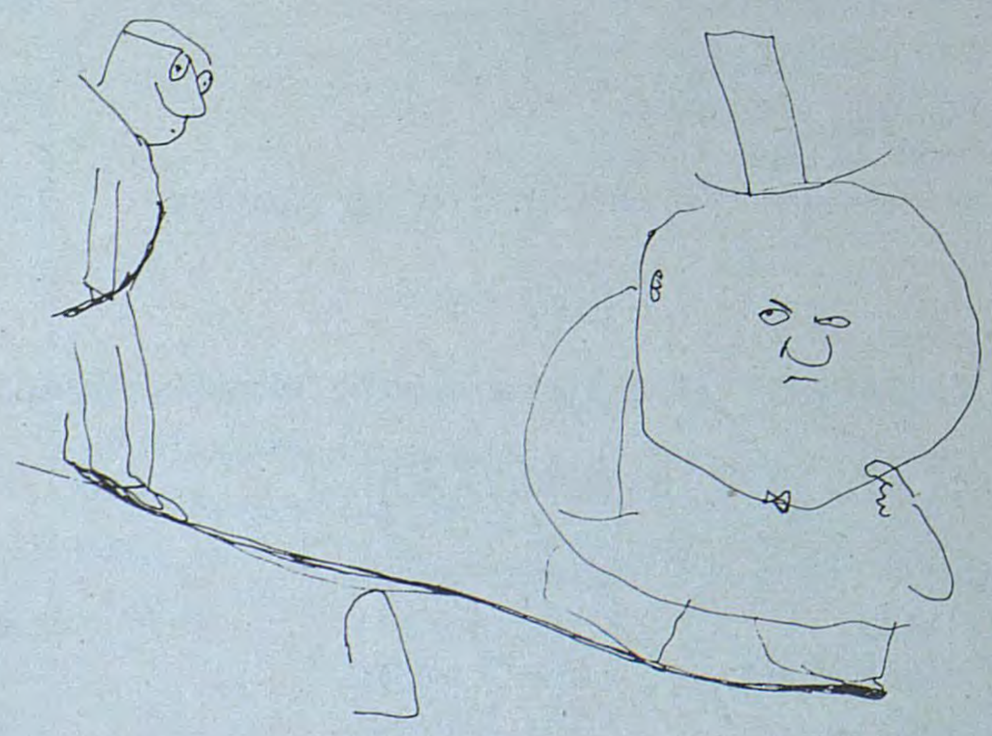

«ΧΡΟΝΙΚΟ 75»

Κυκλοφόρησε σὲ καλαίσθητη ἔκδοση τὸ «ΧΡΟΝΙΚΟ '75», ἡ ἐτήσια ἀνασκόπηση τῆς πολιτιστικῆς ζωῆς τοῦ τόπου, ποὺ γιὰ ἕκτη συνεχὴ χρονιὰ ἐκδίδει τὸ Καλλιτεχνικὸ-Πνευματικὸ Κέντρο «ΩΡΑ».

Στὶς 360 σελίδες τοῦ «ΧΡΟΝΙΚΟΥ» 90 ἄνθρωποι τῶν Γραμμάτων καὶ τῆς Τέχνης, «καθιερωμένοι» ἀλλὰ καὶ τῆς νεώτερης γενιᾶς, μὲ ἄρθρα, σχόλια, μελέτες καὶ δείγματα δημιουργικῆς τους δουλειᾶς, συνθέτουν ἕνα πανόραμα τῆς καλλιτεχνικῆς καὶ πνευματικῆς ζωῆς τοῦ τόπου στὴν περίοδο 1974-75. Συγγραφεῖς, ζωγράφοι, κινηματογραφιστές, ἠθοποιοί, μουσικολόγοι, χορογράφοι, ἀρχιτέκτονες, κριτικοί, γελοιογράφοι, δημοσιογράφοι, κοινωνιολόγοι, παρουσιάζουν τὴ σύγχρονη πολιτιστική μας δραστηριότητα. Ἀνάμεσα στὰ περιεχόμενα τοῦ «ΧΡΟΝΙΚΟΥ '75», σημαντικὴ θέση κατέχει ἕνα εἰδικὸ ἀφιέρωμα μὲ θέμα «Τέχνη καί Πολιτική», στὸ ὁποῖο ἐπιχειρεῖται μιὰ σφαιρικὴ ἀντιμετώπιση τῆς βασικῆς αὐτῆς σχέσης ποὺ εἶναι τόσο χαρακτηριστικὴ τῆς περιόδου ποὺ διατρέχουμε. Ἐκφέρουν ἀπόψεις οἱ βουλευτὲς (ἐκπροσωπώντας ὅλα τὰ κόμματα τῆς βουλῆς) Σ. Ἀκρίτα, Β. Βασιλείου, Λ. Κύρκος, Γ.Α. Μαγκάκης, Γ. Φαράκος, καὶ οἱ Β. Δημητρέας, Κ. Κουλουφᾶκος, Π. Μάρκαρης, Κ. Μοσκώφ, Σ. Πλασκοβίτης.

Σημαντικὴ προσφορὰ τοῦ «ΧΡΟΝΙΚΟΥ '75» στὸν σημερινὸ ἀναγνώστη ἀλλὰ καὶ στὸν μελλοντικὸ μελετητὴ ἀποτελοῦν τὰ ἡμερολόγια τῆς πολιτικῆς καὶ πολιτιστικῆς ζωῆς, ὅπου ἔχουν καταγραφεῖ τὰ σημαντικότερα γεγονότα τῆς χρονιᾶς.

Πλούσιο φωτογραφικὸ ὑλικὸ συνοδεύει τὰ κείμενα, ζωντανεύοντας γεγονότα καὶ πρόσωπα τῆς χρονιᾶς ποὺ πέρασε. Τὸ ἐξώφυλλο τοῦ τόμου κοσμεῖ ἔργο τοῦ διακεκριμένου ζωγράφου Διαμαντῆ Διαμαντόπουλου.

ΤΟ ΔΟΞΑΡΙ

Στὴν ὁδὸ Ξενοφῶντος ἀρ. 15α ἄνοιξε πρὶν λίγες μέρες τὸ «ΔΟΞΑΡΙ».

Τὸ «ΔΟΞΑΡΙ» εἶναι μιὰ ταβέρνα ὅπου μπορεῖ κανεὶς ν' ἀκούσει κρητικὴ μουσική. Ὁ ἰδιοχτήτης, δημοσιογράφος Μαν. Δουλγεράκης, θέλησε νὰ φέρει στὴν Ἀθήνα ὅση περισσότερη Κρήτη μποροῦσε. Χτίστηκε λοιπὸν ἕνα τζάκι, τὸ μικρὸ φουρνάκι, ἡ Σφακιανὴ Καμάρα. Σκαρώθηκαν καὶ κάνα-δυὸ καθιστικὰ μὲ τοὺς σοφράδες τους, κρεμάστηκαν κιλίμια.

Ἐδῶ, αὐτὴ τὴν κρητικιὰ αὐλή, «γιομίζει» κάθε βράδυ μὲ τὶς κοντυλιές του ὁ Ψαραντώνης ἢ Ἀντώνης Ξυλούρης μὲ τὰ λαγοῦτα τοῦ Βαγγέλη Μαρκογιαννάκη καὶ τοῦ Δημήτρη Σκουλᾶ.

Καὶ πιὸ ἀργά, ὁ γνωστὸς παλιὸς ρεμπέτης Γιῶργος Μουφλουζέλης, ἀλλάζει γιὰ λίγο τὴν ἀτμόσφαιρα.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΚΗΝΗ ΣΤΟ ΤΟΡΟΝΤΟ

Ἡ Ἑλληνικὴ Σκηνὴ τοῦ Γιάννη Καμπούρη, δημιούργημα ἐντατικῆς προσπάθειας νέων ἀνθρώπων, ἄρχισε στὶς 8 τοῦ Νοέμβρη τὶς παραστάσεις της, στὸ θέατρο BICKFORD, στὸ Τορόντο τοῦ Καναδᾶ.

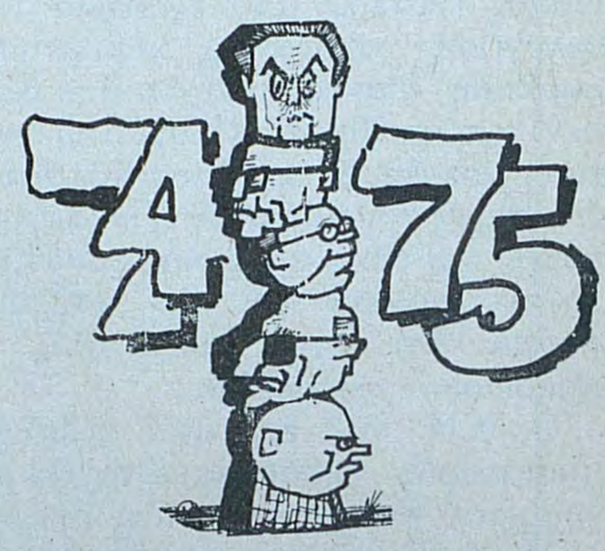

Μέχρι τώρα ἡ Ἑλληνικὴ Σκηνὴ ἔχει παρουσιάσει «Τὴν πινακοθήκη τῶν ἠλιθίων» τοῦ Ν. Τσιφόρου, τὴν «Ἑταιρεία Θαυμάτων» τοῦ Δ. Ψαθᾶ, «Τὴν βέρα καὶ τὸ τάβλι» τοῦ Δ. Κεχαΐδη καὶ τὸ «Ἰούλιος '74» τοῦ Γιάννη Καμπούρη.

Τὸ ἔργο ποὺ παίχτηκε τὴν περίοδο αὐτὴ εἶναι τὸ «74-75», μιὰ πολιτικὴ σάτιρα τοῦ Γιάννη Καμπούρη, ποὺ εἶναι καὶ ὁ σκηνοθέτης, σκηνογράφος καὶ χορογράφος στὸ ἔργο. Τὰ κοστούμια εἶναι τῆς Ἄννας καὶ Ἀνδριάννας Καραδήμου, καὶ ἡ μουσικὴ ἐπιμέλεια τοῦ Βασίλη Μήτρου.

Τοὺς ρόλους ἑρμηνεύουν οἱ: 1. Γιάννης Σταυρόπουλος 2. Ἀναστασία Παγανοῦ 3. Εὐτύχιος Ἀντωνακάκης 4. Μαρία Σπύρου 5. Χρῆστος Γκούρας 6. Μαρία Τσελῆ 7. Μπάμπης Γεωργίλας 8. Ἡλίας Σαράμπαλος 9. Παῦλος Σαλαμούρας καὶ ἡ Zoe Levitt.

Ἡ ἐκτέλεση τῶν τραγουδιῶν ἔγινε ἀπὸ τοὺς Χρῆστο Γκούρα καὶ Γιάννη Πουλορίνη.

•κινηματογράφος•

ΤΡΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ

- *«Ὁ Νέος Παρθενώνας» (τῆς «ὁμάδας τῶν 4»)*
- *«Ὁ Ἀγώνας» (τῆς «ὁμάδας τῶν 6»)*
- *«Οἱ Μαρτυρίες» (τοῦ Νίκου Καβουκίδη)*

τοῦ Δημήτρη Σταύρακα

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ταινίες στὶς ὁποῖες ἀναφερόμαστε σήμερα ἔχουν ἕνα κοινὸ γνώρισμα μορφολογικοῦ χαρακτήρα: εἶναι συντεθειμένες ἀπὸ κιν/φικὸ ὑλικὸ ἐπικαίρων ποὺ ἀποτελεῖ καὶ στὶς 3 περιπτώσεις τὸ κύριο «σῶμα» τῶν ταινιῶν. Μέσα ἢ γύρω ἀπ' αὐτὸ τὸ πρωτογενὲς ὑλικὸ παρεισφρύουν ἀποσπάσματα – ἄλλοτε λίγο, ἄλλοτε περισσότερο – σκηνοθετημένα ποὺ κατατείνουν στὸ νὰ ἐξηγήσουν ἢ νὰ συμπληρώσουν τὸ πρωταρχικὸ ὑλικό. Ἀλλὰ καὶ τότε ἀκόμα ἡ σκηνοθετικὴ παρέμβαση παραμένει οὐσιαστικὰ μιὰ λειτουργία ἐπιλογῆς τῶν πραγματικῶν γεγονότων καὶ προσώπων καὶ ὄχι μιᾶς «ἐξ ὑπαρχῆς κατασκευῆς». Ἔτσι:

- Στὸν «Νέο Παρθενώνα» οἱ σκηνοθέτες ἐπιλέγουν γιὰ τὶς συνεντεύξεις τους πρόσωπα ποὺ ἔλαβαν μέρος στὸν ἐμφύλιο πόλεμο καὶ ποὺ ἀναφέρουν τὶς ἐμπειρίες τους καὶ τὶς πολιτικὲς ἐκτιμήσεις τους.
- Στὸν «Ἀγώνα» καὶ στὶς «Μαρτυρίες» ἐπιλέγουν τὶς περιπτώσεις ὅπου διεξάγονται σήμερα οἱ πολιτικοὶ καὶ διεκδικητικοὶ ἀγῶνες. Ἀλλὰ εἶναι προφανὲς ὅτι σὲ τέτοιες περιπτώσεις οἱ ἐπιλογὲς τοῦ ἢ τῶν σκηνοθετῶν εἶναι κάτι περισσότερο ἀπὸ τὴ «σκηνοθεσία»: εἶναι πράξη πολιτική...

1. Ο ΝΕΟΣ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑΣ

Ἡ ὁμάδα τῶν 4 (Σ. Ζάχος - Θ. Σκρούμπελος - Κ. Χρονόπουλος - Γ. Χρυσοβιτσᾶνος) ἐπιχειρεῖ μιὰ κριτικὴ παράθεση τῶν πολιτικῶν γεγονότων τῆς περιόδου 1936 - 1950. Ἀλλὰ μέσα σ' αὐτὰ τὰ γεγονότα, ἐκεῖνο ποὺ ἀποτελεῖ τὸ κύριο ἀντικείμενο τοῦ «κατηγορῶ» ἐκ μέρους τῶν σκηνοθετῶν εἶναι τὰ στρατόπεδα τῶν πολιτικῶν κρατουμένων τῆς Μακρονήσου καὶ τῶν Γιούρων. Τὸ συγκλονιστικότερο ντοκουμέντο αὐτοῦ τοῦ ἀποσπάσματος τῆς ταινίας προέρχεται ἀπὸ τὶς ἴδιες τὶς διηγήσεις τῶν κρατουμένων· ἀκόμα περισσότερο ὅταν οἱ διηγήσεις αὐτές, ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια, γίνονται μ' ἕναν τρόπο σχεδὸν ἀποστασιοποιημένο ἀπὸ τοὺς ἐνδιαφερόμενους, χωρὶς «φόβο καὶ πάθος», ἀλλὰ μὲ μιὰ ἐγκυρότητα ποὺ ἀνάγει τὸ γεγονὸς ἀπὸ τὸ ἐπίπεδο τοῦ προσωπικοῦ σὲ κεῖνο τοῦ ἱστορικοῦ.

Παρ' ὅλα αὐτά, τὸ ἀπόσπασμα τῆς ταινίας ποὺ ἀναφέρεται στὴ Μακρόνησο καὶ τὰ Γιοῦρα, δὲν εἶναι ἴσως καὶ τὸ σημαντικότερο ἀπὸ πολιτικὴ ἄποψη. Αὐτὸ πού, προσωπικά, θεωρῶ πολὺ πιὸ οὐσιῶδες, ἀπὸ τὴν ἄποψη τῆς πολιτικῆς προβληματικῆς, εἶναι τὸ ἀπόσπασμα τῆς ταινίας ποὺ ἐπιχειρεῖ μιὰ κριτικὴ πάνω στὸν ἐμφύλιο πόλεμο, καὶ πιὸ ἰδιαίτερα πάνω στὰ σφάλματα τῆς ἡγεσίας τοῦ ΚΚΕ. «Ὁ Νέος Παρθενώνας», ἀναφερόμενος στὴν πολιτικὴ τῆς ἡγεσίας τοῦ ΚΚΕ ἐκείνης τῆς περιόδου καὶ ἰδιαίτερα στὶς σχέσεις Ζαχαριάδη - Βελουχιώτη, τίθετει ἕνα πρόβλημα πολιτικό, κυριαρχικῆς σημασίας, ποὺ ἐπιδέχεται δύο ἀναλύσεις – ἀπαραίτητες καὶ οἱ δύο – μιὰν ἀνάλυση διαχρονικὴ καὶ μιὰν ἀνάλυση συγκυριακή.

Ἡ διαχρονικὴ ἀνάλυση: Ἀπὸ ἄποψη θεωρητικὴ εἶναι ἢ δὲν εἶναι σωστὴ ἡ θέση ὅτι τὸ Κόμμα «Κυβερνάει τὰ τουφέκια» κι ὄχι τὸ ἀντίστροφο; Κι ἂν ἰσχύει ἡ πρώτη θέση – ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι σ υ ν ο λ ι κ ὰ ἡ πολιτικὴ τῆς ἡγεσίας τοῦ ΚΚΕ ὑπῆρξε λαθεμένη – τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ΚΕ καὶ ὁ Γραμματέας της Ν. Ζαχαριάδης ἐπιχείρησαν – καὶ πέτυχαν – νὰ ὑποτάξουν τὸ Βελουχιώτη (δηλ. τὸ ἔνοπλο τμῆμα τοῦ Κόμματος), εἶναι ἢ δὲν εἶναι μιὰ πολιτικὴ πράξη δικαιωμένη; Μποροῦμε ὅμως ν' ἀπομονώσουμε ἕνα γεγονὸς ἀπὸ τὸ σύνολο στὸ ὁποῖο ἀνήκει καὶ νὰ τὸ ἀναλύσουμε ἰδιαίτερα; Σίγουρα μποροῦμε, ἂν τὸ συγκεκριμένο γεγονὸς ἀναφέρεται σ' ἕνα θ έ μ α ἀ ρ χ ῆ ς.

Ἡ συγκυριακὴ ἀνάλυση: Στὴ συγκεκριμένη ὅμως περίπτωση καὶ στὴ βάση τῶν συγκεκριμένων γεγονότων στὸ χῶρο καὶ τὸν χρόνο, ποιὸς εἶχε δίκιο; Τὸ ἔνοπλο τμῆμα τοῦ Κόμματος ποὺ ἔβλεπε τὴν ἐξουσία νὰ βρίσκεται στὴν ἀκτίνα τῆς βολῆς τῶν τουφεκιῶν του ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἢ ἡ πολιτικὴ ἐξουσία τοῦ Κόμματος ποὺ σχεδίαζε μιὰ διαφορετικὴ κλιμάκωση τῶν μορφῶν πάλης;

«Ὁ Νέος Παρθενώνας» θέτει τὸ πρόβλημα, – πράγμα ἤδη σημαντικὸ – ἀλλὰ δὲν ἀπαντάει μὲ τρόπο πλήρη ἐξ αἰτίας μιᾶς ἀδυναμίας οὐσιαστικὰ μεθοδολογικῆς: Οὔτε ἡ προσωπικότητα τοῦ Ζαχαριάδη ἐπαρκεῖ γιὰ νὰ ἐξηγήσει τὴν ὅλη πολιτικὴ τοῦ ΚΚΕ, οὔτε ἡ λαθεμένη ἐφαρμογὴ τῶν ἀρχῶν τοῦ Λενινισμοῦ ἀρκεῖ γιὰ νὰ ἀνατραποῦν οἱ ἀρχές, οὔτε, τέλος, οἱ μονομερεῖς ἀπόψεις ἐπαρκοῦν γιὰ τὴν πλήρη ἐποπτεία τῆς πολιτικῆς τοῦ ΚΚΕ ἐκείνης τῆς περιόδου. Ἀλλὰ τὸ ποιοτικὸ ἄλμα προϋποθέτει συσσωρευτικὲς διαδικασίες. Κι ἡ σημαντικότατη προσφορὰ τοῦ «Νέου Παρθενώνα» ἔγκειται στὸ ὅτι βρίσκεται στὴν ἀπαραίτητη πρωταρχὴ αὐτῶν τῶν διαδικασιῶν καὶ εἶναι συνιστῶν στοιχεῖο τους.

2. Ο ΑΓΩΝΑΣ

Ἡ ὁμάδα τῶν 6 (Δ. Γιαννικόπουλος - Ἠλ. Ζαφειρόπουλος - Γ. Ἀθανασούλας - Θ. Μαραγκὸς - Φ. Οἰκονομίδης - Κ. Παπανικολάου) παίρνει γιὰ ἀφετηρία της τοὺς λαϊκοὺς ἀγῶνες – μὲ κύριο ἄξονα ἀναφορᾶς τὸ φοιτητικὸ κίνημα – τῆς τελευταίας διετίας τῆς δικτατορίας, ὅταν ἡ καταγραφὴ τῆς Νομικῆς ὑπῆρξε ἡ «γενικὴ πρόβα» τοῦ ἔπους τοῦ Πολυτεχνείου. Ἀλλὰ ἂν στὴν ταινία τῶν 4 τὸ σύνολο σχεδὸν τῶν πολιτικῶν γεγονότων ἐκτείνεται ἀκτινωτὰ ὡς πρὸς τὸ κεντρικὸ θέμα, ποὺ εἶναι τὰ στρατόπεδα Μακρόνησος - Γιοῦρα, στὴν ταινία τῶν 6 οἱ λαϊκοὶ φοιτητικοὶ ἀγῶνες προεκτείνονται – καὶ σὰν πολιτικὴ προβληματικὴ καὶ σὰν ἀγῶνες καθεαυτοὶ – εὐθύγραμμα στὴ μεταπολιτευτικὴ ἑλληνικὴ πραγματικότητα. Οἱ «ἄγριες ἀπεργίες» στὰ ἐργοστάσια, οἱ ἀλλεπάλληλες ἐξεγέρσεις τῶν ἀγροτῶν, οἱ συγκρούσεις τῶν φοιτητῶν μὲ τὴν ἀστυνομία στὸ κέντρο τῆς Ἀθήνας, ἔρχονται νὰ ὑπενθυμίσουν στὸ θεατὴ τῆς μεταπολιτευτικῆς πραγματικότητας ὅτι ἡ ταξικὴ πάλη δὲν ἐπιδέχεται τὶς ἀνακωχὲς ποὺ ἐπιδιώκουν κατὰ καιροὺς οἱ πολιτικοὶ φορεῖς μιᾶς ὁρισμένης ἀριστερᾶς. Τίποτε δὲν ἄλλαξε λοιπόν; Οἱ σκηνοθέτες τοῦ «Ἀγώνα» μοιάζουν ν' ἀπαντοῦν καταφατικὰ σὲ μιὰ τέτοια ἐρώτηση, κι ἀσφαλῶς ἔχουν δίκιο ἀπὸ τὴν πλευρὰ μιᾶς ὀπτικῆς πολὺ ἀφαιρετικῆς, ποὺ συγκρατεῖ μονάχα τὶς κυρίαρχες ἐκφάνσεις τῆς πραγματικότητας. Ἀλλὰ οἱ μεταβολὲς στὸ συσχετισμὸ τῶν δυνάμεων, οἱ διαφοροποιήσεις ποὺ συντελοῦνται στὰ ἐπὶ μέρους στρώματα ποὺ συνθέτουν μιὰ κοινωνικὴ τάξη στὸ σύνολό της, οἱ ἀνακατατάξεις στὶς συμμαχίες γιὰ τὴν ἄσκηση τῆς ἐξουσίας, οἱ πολιτικὲς μετατοπίσεις, ὅλα τοῦτα ἐξετάζονται σ υ γ κ ε κ ρ ι μ έ ν α κι ἐπιδέχονται μιὰν ἀνάλυση λιγότερο γραμμικὴ ἀπ' αὐτὴν τῆς ταινίας τῶν 6. Μὴν ξεχνᾶμε πὼς ἡ βαθύτερη οὐσία τῆς ἔννοιας «πάλη τῶν τάξεων» εἶναι ἡ ἀέναη κίνηση, τὸ συνεχὲς κοινωνικὸ γίγνεσθαι, ἡ δυναμικὴ καὶ ὄχι ἡ στατικὴ ἐνόραση τῶν πραγμάτων. Ἂς προσθέσουμε σ' ὅλα αὐτὰ πὼς ἀναλύοντας τὴν ἑλληνικὴ πραγματικότητα, ἔχουμε νὰ κάνουμε μ' ἕνα κοινωνικὸ σχηματισμὸ ποὺ χαρακτηρίζεται ἀπὸ μιὰ πολὺ ἔντονη κινητικότητα, πράγμα ποὺ δυσχεραίνει ἐξαιρετικὰ τὴν κατασκευὴ ἑνὸς «μοντέλου» μὲ μακροπρόθεσμη ἰσχύ. Τὸ ἐγχείρημα λοιπὸν τῆς ὁμάδας τῶν 6 δὲν ἦταν εὔκολο καὶ δὲν ἦταν λίγο τὸ θάρρος αὐτῶν ποὺ τὸ ἀνέλαβαν. Ὁ «Ἀγώνας» παραμένει μιὰ ταινία ἀφετηρία γιὰ μιὰ περαιτέρω συνέχιση τῆς προσπάθειας...

3. ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ

Στὴν ταινία τοῦ Ν. Καβουκίδη ὁ κεντρικὸς πυρήνας, γύρω καὶ διὰ μέσου τοῦ ὁποίου ἀναπτύσσονται τὰ ὑπόλοιπα θέματα, εἶναι τὸ Πολυτεχνεῖο. Ἔμπειρος κινηματογραφιστὴς ὁ Καβουκίδης, ξέρει νὰ ἐπανέρχεται στὸ κύριο θέμα του, παραλλάζοντάς το, ὅταν πρέπει κι ὅπως πρέπει. Ἔτσι τὸ ἔπος τοῦ Πολυτεχνείου ἀποκτᾶ μιὰ πολυεδρικότητα μὲ διπλὴ ἔννοια: καὶ ἀπὸ τὴν ἄποψη τῶν διαφόρων ἀτόμων καὶ ὁμάδων, ἔτσι ὅπως τὸ καθένα ἀπ' αὐτὰ καὶ ὅλα μαζὶ «βλέπουν» τὸ γεγονός, καὶ ἀπὸ τὴν ἄποψη τῶν ἐπὶ μέρους γεγονότων ποὺ τὸ καθένα τους διασυνδέεται μὲ τὸ κεντρικὸ γεγονός, ποὺ εἶναι ἡ ἐξέγερση τοῦ Πολυτεχνείου. Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο τὸ «Πολυτεχνεῖο ζεῖ», κυριολεκτικά, μέσα σ' ὅλα τ' ἄλλα ἐπὶ μέρους συμβάντα. Τὸ νιώθουμε νὰ ὑπάρχει στὰ πρόσωπα τῶν ἡλικιωμένων μανάδων καὶ τῶν ἀνθρώπων ποὺ χαϊδεύουν μὲ τὸ βλέμμα τους τὰ κάγκελα, τοὺς τοίχους καὶ τὰ παρτέρια ποὺ πάνω τους πέρασαν οἱ ἑρπύστριες. Τὸ βλέπουμε στὰ κατανυχτικὰ κι ἀποφασισμένα πρόσωπα τῶν νεολαίων. Τὸ νιώθουμε νὰ φτερουγίζει πάνω ἀπὸ τὸ πλοῖο ποὺ φέρνει πίσω τοὺς ἐξόριστους ἀγωνιστές. Τὸ διαβάζουμε στὸ βλέμμα τῶν φυλακισμένων παλληκαριῶν. Τὸ βλέπουμε, τέλος, νὰ μετεμψυχώνεται σὲ μιὰ λαοθάλασσα ἑκατοντάδων χιλιάδων λαοῦ. Καὶ μέσα σ' αὐτὴ τὴ λυρικὴ διαδοχὴ τῶν εἰκόνων, δυὸ φορὲς ἀκούγεται ἡ σπαρακτικὴ κι ἐπικὴ συνάμα φωνὴ τοῦ Διονύση Σαββόπουλου, ποὺ μᾶς θυμίζει «τὴν ἀγωνία αὐτοῦ τοῦ τόπου γιὰ ζωή». Οἱ «Μαρτυρίες» ἐπιδιώκουν νὰ εἶναι ἡ ταινία ὅλων ὅσων ἀντιστάθηκαν – μ' ὁποιοδήποτε τρόπο – ἐνάντια στὴ δικτατορία. Χωρὶς διακρίσεις, κομματικὲς ἢ ἄλλες. Ἀλλὰ τὰ νεανικὰ σώματα ποὺ ἔπεσαν χτυπημένα ἀπὸ τὶς σφαῖρες, τὰ βασανισμένα πρόσωπα τῶν ἀγωνιστῶν, οἱ ἐξόριστοι κι οἱ φυλακισμένοι, μᾶς θυμίζουν πὼς ὁ λαὸς αὐτὸς πρέπει νὰ ξέρει πρὸς τὰ ποῦ βρίσκονται οἱ πραγματικοί του φίλοι καὶ ποῦ οἱ ὁρκισμένοι ἐχθροί του. Πρόκειται ἀκριβῶς γιὰ ἕνα θέμα ἀπέναντι στὸ ὁποῖο δύσκολα μπορεῖ νὰ εἶναι κανεὶς «ἀντικειμενικός»...

Σ.Σ. Ἀπὸ λάθος, στὸ προηγούμενο τεῦχος (ἀρ. 33) παραλείφθηκε τὸ ὄνομα τοῦ συντάκτη τοῦ ἄρθρου «Σκέψεις πάνω στὸν "Νέο Ἑλληνικὸ Κινηματογράφο"», κ. Δημ. Σταύρακα.

•τηλεόραση•

Ἱστορίες γιὰ ἁγρίους

τοῦ Γιάννη Κακουλίδη

«Στοὺς καιροὺς τῆς ἀδυναμίας συχνὰ δὲ λείπει ἡ σωστὴ γραμμή, ἀλλὰ ἡ μία γραμμή».

Μπ. Μπρὲχτ

Τὰ μέλη τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου μαρμαρώνουν. Ὄρθιος ὁ Πρόεδρος ἀναγγέλλει μαζὶ μὲ τὴ λήξη τῆς συνεδρίας καὶ τὸν λόγο ποὺ τὴν ὑπαγόρεψε. Ὁ Συνταγματάρχης – κατ' ἀποκλειστικὰς πληροφορίας – ἐνεργεῖ σὲ μισὴ ὥρα ἀπόβαση. Ἀλληλοκοιτάγματα γεμάτα ὑποψία. Ὁ Συνταγματάρχης; Ποιὸς Συνταγματάρχης; Ὁ Πρόεδρος εἶναι κατάπληκτος. Μὰ τί διάβολο! Ποῦ ζοῦν αὐτοί; Ἀγνοοῦν, λοιπόν, τὸν Συνταγματάρχη Διαγόρα Βαρτάνη;
Αὐτὰ πρὶν λίγα, μόλις, χρόνια...

Ὁ Βαρτάνης εἶναι ἀμέτοχος. Τὸ τερατούργημα κατασκεύασε τὸ 2ο ἐπιτελικὸ γραφεῖο, ὁ Νίκος Φώσκολος, ὁ ἐπώνυμος – κ. Νικολαρέας – «Συνεργάτης χωρὶς ὄνομα» καὶ ἡ ἀνοχή μας. Βαρτάνης δὲν εἶναι ὄνομα. Εἶναι ἐθνικὸς ἥρωας, πλατεία τοῦ Νομοῦ Ἀττικῆς, ἰδεατὸς ἐρωμένος χιλιάδων γυναικῶν, αὐτὸ ποὺ θἄθελε νἆναι ὁ ἀντισυνταγματάρχης πυροβολικοῦ Γεώργιος Παπαδόπουλος. Βαρτάνης, στὸ κάτω-κάτω, εἶναι ὁ ὑπεύθυνος δημοσίων σχέσεων τῆς Χούντας.

Τὸ ἐπιτελικὸ σχέδιο εἶχε πετύχει.

Ὁ Βαρτάνης κι ὁ «Ἄγνωστος Πόλεμος» κατάφεραν ὅ,τι χρόνια ὁλόκληρα δὲν κατάφερε ἡ ἐπιχειρηματολογία τοῦ Γεωργαλᾶ. Ὁ λαὸς ἀγάπησε τὸ χακί. Οἱ μανάδες θέλαν γιὰ τὸ κρεβάτι τῆς κόρης τους τὸν Ψάχο, καὶ τὸν Βαρτάνη γιὰ τὸ δικό τους. Ὅλη ἡ Ἑλλάδα ὀνειρεύεται ὅτι κοιμᾶται μὲ τὸ χακί. Ἡ συνέχεια στὸ ἄλλο ἐπεισόδιο. Ψωροκώσταινα καημένη...

Ἡ δημιουργία χωρίζεται σὲ δυὸ κατηγορίες. Σ' ἐκείνη ποὺ μὲ τὴ γέννησή της βρίσκεται στὸ ὕψος τῆς πραγματικῆς δημιουργίας, καὶ στὴν ἄλλη πούναι ἀπὸ τὰ πρὶν καθορισμένο νὰ μείνει πίσω. Οἱ ἀρχαῖοι Σπαρτιάτες εἶχαν λύσει τὸ ζήτημα ριζικὰ καὶ ὑγιέστατα. Μὲ τὸν Καιάδα. Ἂν ὑπῆρχε ἕνας Καιάδας στοὺς χώρους ποὺ ἐλέγχονται οἱ τηλεοπτικές μας ἐκπομπὲς πρὶν «βγοῦν στὸν ἀέρα»... ἂν ὑπῆρχε ἕνας Καιάδας...

Ὁ Βαρτάνης γεννοσπόρησε τέρατα καὶ πέθανε ἀφήνοντας τὴν πνευματική του κληρονομιὰ στοὺς ἄξιους συνεχιστές του. Τὴν τηλεόραση μονοπωλοῦν δυὸ τρεῖς ἑταιρίες παραγωγῆς κι ἄλλοι τόσοι συγγραφεῖς, σκηνοθέτες καὶ δὲν συμμαζεύεται.

Δεκατρία ἑλληνικὰ σήριαλ «κολυμπᾶνε» ὅλη τὴ βδομάδα στὰ λιμνάζοντα νερὰ τῶν καναλιῶν τοῦ ΕΙΡΤ καὶ τῆς ΥΕΝΕΔ. Μὲ ἐξαίρεση δυὸ-τρία, ὁ προορισμός τους εἶναι ν' ἀποβλακώνουν τοὺς τηλεθεατές. Συγγραφεῖς ποὺ θεωροῦνται ἐπιτυχημένοι στὸ λεγόμενο ἐμπορικὸ θεατρικὸ κύκλωμα εἶναι οἱ ὑπεύθυνοι δημιουργοί τους.

Ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς καὶ ὁ κ. Κώστας Πρετεντέρης. Ἀναμφίβολα ἡ περίπτωσή του εἶναι μοναδική. Πολυγραφότατος καὶ ὑπερπαραγωγικότατος, καλύπτει ταυτόχρονα τὶς ὑποχρεώσεις του σὲ δυὸ-τρία θέατρα, κάθε σαιζόν, καὶ ἄλλες τόσες τηλεοπτικὲς ἐκπομπές. Ὁ ἴδιος πρόσφατα δήλωσε σὲ τηλεοπτικὴ ἐκπομπή: «Εἶναι ἀστεῖο τὸ νὰ πιστεύουμε ὅτι προσφέρουμε «κάτι» μὲ αὐτὰ ποὺ κάνουμε στὴν τηλεόραση». Ἡ εἰλικρίνειά του αὐτὴ τὸν τιμᾶ, ὅμως δὲν δημιουργεῖ ἀναστολὲς οὔτε στὸν ἴδιο προκειμένου νὰ σταματήσει ὁ ἀνίερος αὐτὸς ἐμπαιγμὸς τοῦ ταλαίπωρου κοινοῦ.

Οἱ ἐκπομπές του ΟΛΕΣ εἶναι πρῶτες στὴν κατάταξη τῶν πινάκων ἀκροαματικότητας τῶν διαφόρων ἐρευνῶν. Ποὺ σημαίνει ὅτι ἑκατομμύρια τηλεθεατῶν γίνονται δέκτες τῶν μηνυμάτων καὶ τῆς αἰσθητικῆς του. Ποὺ σημαίνει ὅτι ἑκατομμύρια Ἕλληνες χρόνια τώρα τρέφονται πνευματικὰ ἀπ' ὅ,τι τοὺς προσφέρει. Ἀπὸ τὰ πιὸ δημοφιλῆ σήριαλ ἦταν «ὁ Ὀνειροπαρμένος» του μὲ τὸν Κώστα Βουτσᾶ. Ὅμως αὐτὸς τέλειωσε. Τὸν διεδέχθη... «ὁ Ἄνθρωπός μας», ποὺ προβάλλεται κάθε Τρίτη στὶς 8.45 ἀπὸ τὴν ΥΕΝΕΔ. Οἱ διαφημιστικὲς ταινίες ποὺ μετρήσαμε, πρὶν καὶ μετὰ τὸ ἔργο, 17 σὲ σύνολο, δὲν ἀφήνουν περιθώρια ἀμφιβολιῶν γιὰ τὴν ἀκροαματικότητά του. Σίγουρα κι αὐτὸ εἶναι ἀπὸ τὰ πρῶτα στὴ γενικὴ κατάταξη. Τί κρίμα!!...

Ἕνας καθηγητὴς σὲ κάποιο ἀθηναϊκὸ γυμνάσιο, φιλότιμος καί... καλαμπουρτζής. Νύξεις γιὰ κοινωνικὴ ἀνισότητα καὶ διαστρέβλωση ἀξιῶν, ποὺ παρουσιάζονται (ἄκουσον, ἄκουσον) ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ καπέλου τοῦ κουμκάν. Οἱ μορφωμένοι τὸ παίζουν δίφραγκο κι οἱ ἀμόρφωτοι μεγαλομπακάληδες πεντακοσάρικο. Συνειδησιακὰ προβλήματα (νὰ δωροδοκηθεῖ ἢ ὄχι;) προκειμένου νὰ ἀποκτήσει ἡ σύζυγός του... ὑπηρέτρια. Κι ὅλα αὐτὰ μέσα ἀπὸ ἕνα φτηνὸ διάλογο γεμάτο γνωστὰ λογοπαίγνια καὶ ἐρωτήσεις ποὺ γεννᾶνε διαρκῶς παρανοήσεις... Λεκτικοὶ ἀκροβατισμοὶ κακόγουστοι καὶ ἀδόκιμοι, τραγούδια ἀτέλειωτα, προκειμένου νὰ κερδίζεται χρόνος, καὶ FLASH BACK (ὀνειρικὲς ἀναδρομὲς στὸ παρελθὸν) – πόσο μᾶς συνήθισε σ' αὐτὰ ὁ κ. Πρετεντέρης – ποὺ προκαλοῦν κατάθλιψη. Ὁ κ. Βουτσᾶς – πληθωρικὸς καλὸς κωμικός μας – περνᾶ ἀπαρατήρητος. Θαρρεῖς καὶ τὸν ἀγκάρεψαν νὰ παίξει αὐτὸ τὸ ρόλο. Ἡ σκηνοθεσία (κι αὐτὴ τοῦ κ. Βουτσᾶ) ἀνύπαρκτη καὶ οἱ συμμετέχοντες ἠθοποιοὶ (κ.κ. Κατσούλης, Ρέπα, Βρανᾶ, Πασπάτη, Φωτίου, Μαντᾶς, Τζίφος) κινοῦνται ἀναλόγως. Ὁ πολὺ καλὸς τηλεσκηνοθέτης κ. Μεγακλῆς Βιντιάδης (κατὰ καιροὺς ἔχουμε δεῖ πολὺ ὡραῖες δουλειές του) δὲν ἔχει τὰ περιθώρια νὰ δώσει κάτι ποὺ νὰ τὸν ἐκφράζει καὶ τὰ σκηνικὰ τοῦ κ. Μαριδάκι (πολὺ καλοῦ σὲ ἄλλες του δουλειὲς) συμβατικά. Μιὰ ἀκόμα παραγωγὴ τῆς «ΑΣΤΗΡ Τ.V.».

Ἡ πιὸ πάνω ἀναφορὰ δημιουργεῖ μιὰ διαπίστωση. Ἡ τηλεόραση, ἔτσι ὅπως διοικητικὰ εἶναι ὀργανωμένη, ἀπὸ τὴ μιὰ δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ ἐκτιμήσει τὸ ὑλικὸ ποὺ τῆς προσφέρεται, ἴσως γιατὶ ἀγνοεῖ τὸ «πνευματικὸ καθεστὼς» καὶ τὸ «πνευματικὸ ὑλικὸ» τῆς χώρας, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ἀλλοτριώνει τελείως τοὺς ὅποιους δημιουργούς. Ὁ κ. Πρετεντέρης ὑπῆρξε, ἂς ποῦμε, καλὸς θεατρικὸς συγγραφέας, ἢ τουλάχιστον συνεπὴς καὶ ἀξιοπρεπὴς σ' αὐτὸ ποὺ ἔταξε νὰ ὑπηρετήσει. Ὁ κ. Βουτσᾶς – τηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν καὶ ἀντιστοιχιῶν – τὸ ἴδιο. Οἱ τεχνικοὶ βοηθοί τους (τηλεσκηνοθέτης, σκηνογράφος κ.λπ.) ἐπίσης. Γιατί λοιπὸν αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα; Χρόνια ὁλόκληρα ἡ θεατροκινηματογραφικὴ παραγωγή μας στηρίχτηκε στὴ ρετσέτα, στὴ συνταγή. Στὰ χρόνια τῆς δικτατορίας ἡ τηλεόραση (ἄλλωστε τότε ἀναπτύχθηκε) τὸ ἴδιο. Ὅμως τώρα; Ποῦ εἶναι οἱ ἐμπνευσμένοι νέοι συγγραφεῖς μας; Ποῦ εἶναι οἱ εὐπρόσωποι δημιουργοί; Ποιὸς τοὺς ἀφήνει ἔξω ἀπὸ τοὺς χώρους ποὺ δικαιωματικὰ τοὺς ἀνήκουν; Εἶναι τὸ «σύστημα» ποὺ δὲν δημιουργεῖ στοὺς ἴδιους τὴ διάθεση νὰ συνεργαστοῦν μὲ τοὺς κρατικοὺς φορεῖς ἐνημέρωσης, ἢ μήπως κάποια πολιτικὴ ποὺ ὑπαγορεύεται ἀπὸ φυσικὰ πρόσωπα;

Τὸ ξαναλέμε: ἡ τηλεόραση νὰ περάσει στὰ χέρια ὑπευθύνων ἀνθρώπων ποὺ καὶ γνώση – ἀλλὰ κυρίως – καὶ γοῦστο ἔχουν. (Μὲ τὴν εὐκαιρία, τί θὰ γίνει μὲ κεῖνες τὶς ἀπερίγραπτα γελοῖες ἑλληνικὲς ταινίες τοῦ Σαββατοκύριακου; Μά γιὰ τὄνομα τοῦ Θεοῦ δὲν ὑπάρχει ἕνας σοβαρὸς ἄνθρωπος ν' ἁρπάξει μιὰ βρεγμένη σανίδα στὸ ΕΙΡΤ καὶ τὴν ΥΕΝΕΔ; Ἢ μήπως μέριμνα τῶν κρατικῶν μέσων ἐνημέρωσης εἶναι ἡ προβολὴ καὶ ὁ πλουτισμὸς τῶν παραγωγῶν τοῦ ἐμπορικοῦ ἑλληνικοῦ κινηματογράφου; (Γιατὶ γιὰ τὸ «Πολεμόντα» τοῦ Μαυρίκιου δὲν βρέθηκε ὥρα ἔτσι ποὺ νὰ μπορέσουμε ἀκομμάτιαστη νὰ χαροῦμε τὴν ταινία, καὶ βρέθηκαν ὧρες γιὰ κατασκευάσματα σὰν τὰ «χωρίσαμε ἕνα δειλινό», «τὸ στραβόξυλο» καὶ τὸ «εὐτυχῶς τρελάθηκα»;). Ἐπανερχόμαστε. Νὰ ἀναλάβει καθένας τὶς εὐθύνες του καὶ ὅσοι... νοσταλγοί, νὰ ἀλλάξουν ἐπάγγελμα. Ἡ λειτουργία τῆς ἑλληνικῆς τηλεόρασης νὰ μελετηθεῖ ξανά. Νὰ ὀργανωθεῖ σὲ νέες βάσεις, νὰ στελεχωθεῖ ἀπὸ κατάλληλα πρόσωπα καὶ νὰ ἀρχίσει σὰ νὰ μὴν ὑπῆρχε παρελθόν. Ἡ τηλεόραση πρέπει νὰ ξαναγεννηθεῖ, νὰ ἀνατραφεῖ καὶ νὰ μεγαλώσει μέσα στὴ Δημοκρατία. *(SIC)* Ἀλλιῶς, καλύτερα νὰ κλείσουμε μιὰ γιὰ πάντα τὸ κουμπί της καὶ νὰ ἀναγγείλουμε: «Μᾶς συγχωρεῖτε διακοπή»!...

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΓΙΩΡΓΗ ΜΑΣΣΑΒΕΤΑ

ΦΙΛΗΣΥΧΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ

οδεβ
ΑΘΗΝΑ

•θέατρο•

«Ρωτόκριτος»...

Ἄννυ Θ. Κολτσιδοπούλου

Δὲν ξέρω σὲ τί ἀποβλέπουν κάποιοι συναδελφοψίθυροι καὶ σχολιομουρμοῦρες σὲ βάρος τῆς πολυσήμαντης δουλειᾶς τοῦ Σπύρου Εὐαγγελάτου στὸ Ἀμφι-θέατρό του. Ἀμφισβητοῦν πραγματικὰ τὴν ἀγνότητα τῆς προσπάθειας ἢ ἀπὸ κεκτημένη πρέπει πάλι κάτι νὰ σχολιάσουν; Κι ἂν ἀληθινὰ εἶχαν ὁρισμένες ἀντιρρήσεις, γιατί δὲν προτιμοῦν τὸν ἀνοιχτὸ διάλογο, παρὰ τὰ λένε μεταξύ τους στὶς μεταμεσονύχτιες συναθροίσεις τους σὲ στέκια θαψίματος καὶ μακαρονάδας; Ἕνας ἀνοιχτὸς διάλογος ἴσως ἔδινε κάποιες ἀπαντήσεις κι ἔλυνε ὁρισμένες βασικὲς παρεξηγήσεις ταυτόχρονα. Θὰ ἦταν ὅμως τακτικὴ «ἀντιεπαγγελματική». Δὲν θὰ τὴν ἐνέκρινε σίγουρα ἡ πιάτσα.

Μέσα στοὺς διάφορους ψίθυρους, ποὺ καλύπτουν φάσμα εὐρὺ (ἀπ' τὸ γεγονὸς τῆς συνεργασίας Εὐαγγελάτου-Λειβαδᾶ καὶ τὴν ἐπιλογὴ τῶν συνεργατῶν μέχρι τὴ διαμόρφωση τοῦ θεάτρου, τὴν ἐκλογὴ τοῦ ἔργου καὶ τὸ πρόγραμμα), ἀκούγονται κάθε τόσο ὀνόματα ὅπως Στρέλερ, Στάιν, Μνούσκιν, Ρονκόνι κ.ἄ. συνδυασμένα μὲ βαριὰ γιὰ τὸ θέατρο ρήματα ὅπως κλέβω, ἀντιγράφω, οἰκειοποιοῦμαι κ.ἄ....

Ὁ Εὐαγγελᾶτος καὶ ἡ δουλειά του, δὲν χρειάζονται ὑπεράσπιση. Τὸ τσιρκοθέατρο Καλουτᾶ κι ἡ παράσταση ποὺ δίνεται ἐκεῖ κάθε βράδυ, εἶναι ὁ καλύτερος συνήγορος. Ἐπειδὴ ὅμως ὑπάρχει ἡ ὑποψία πὼς ἔξω ἀπὸ τὴ συκοφαντικὴ πρόθεση τῶν μουρμουροψιθύρων ὑπάρχει καὶ ἡ τεράστια παρεξήγηση, ὅτι συνελήφθη Ἕλληνα σκηνοθέτης κλέπτων ἀλλοδαπὰς σκηνοθετικὰς ὀπώρας, πρέπει νὰ διευκρινιστοῦν ὁρισμένα πράγματα.

Ὁ σκηνοθέτης Εὐαγγελᾶτος εἶναι ἐρευνητὴς-μελετητὴς τόσο τῆς ποίησης ὅσο καὶ τῆς θεατρικῆς τέχνης. Ἀρκετὰ χρόνια ἔχει τὴν τύχη νὰ μοιράζει τὴ ζωή του, τὶς σπουδές του καὶ τὴν ἐπαγγελματική του δραστηριότητα ἀνάμεσα στὸν τόπο του καὶ στὴν κεντρικὴ Εὐρώπη. Εἶναι ἐπόμενο λοιπὸν νὰ ἔχει ἀφομοιώσει καὶ νὰ ἔχει ἐξοικειωθεῖ μὲ τὶς καινούργιες θεατρικὲς φόρμες καὶ ἐκφράσεις, νὰ ἔχει ἐπιλέξει τὰ κανάλια ποὺ ὁδηγοῦν στὸ μέλλον τοῦ θεάτρου μέσα ἀπὸ τὶς ἀφετηρίες τῆς θεατρικῆς τέχνης. Ἂν τώρα ἡ μιὰ ἢ ἡ ἄλλη ἔκφραση ἐπινοήθηκε γιὰ πρώτη φορὰ σὲ κάποια παράσταση-σταθμὸ ἀπὸ ἕναν Στρέλερ ἢ μία Μνούσκιν, ἂν τὰ κανάλια πρωτοεντοπίστηκαν ἀπὸ ἕναν Στάιν, αὐτὸ δὲν ἔγινε γιὰ νὰ κλείσουν, μά, ἀντίθετα, γιὰ νὰ εὐρυνθοῦν οἱ θεατρικοὶ δρόμοι. Γιὰ νὰ πλουτιστεῖ ὁ παγκόσμιος θεατρικὸς κώδικας. Αὐτὸν τὸν κώδικα, μαζὶ μὲ ἀποκρυσταλλωμένες ἑρμηνευτικὲς ἀπόψεις, χρησιμοποιεῖ ὁ Εὐαγγελᾶτος σὰν σκηνοθετικὸ ἐργαλεῖο.

Ἂν ἡ διαμόρφωση τοῦ χώρου μᾶς θύμισε Μνούσκιν καὶ ἡ χωματοσκηνὴ-ἀρρένα τὸν Λὴρ τοῦ Τζόρτζο Στρέλερ, ἂν τὸ ἄλφα ἢ βῆτα στοιχεῖο τὸ ξανασυναντήσαμε κι ἀλλοῦ, εἶναι φυσικό, ἀφοῦ ὑπάρχει μιὰ βασική, μιὰ οὐσιαστικὴ ταύτιση ἀπόψεων: Ὅτι ὁ κόσμος εἶναι μιὰ κλειστὴ ἀρρένα μὲ ἀνοιχτοὺς ὁρίζοντες. Ἕνα τσίρκο. Ὅτι εἶναι τὸ κοσμοθέατρο τοῦ Σαίξπηρ καὶ τοῦ Μπρέχτ. Ἡ νίκη τοῦ Εὐαγγελάτου δὲν εἶναι τόσο γιὰ τὰ θεατρικὰ ἐργαλεῖα ποὺ χρησιμοποίησε, ἀλλὰ γιὰ τὸν τρόπο ποὺ τὰ χρησιμοποίησε. Δὲν παρουσίασε ποτὲ ὁ Εὐαγγελᾶτος γιὰ ἀποκλειστικὸ γέννημα τῆς φαντασίας καὶ τῆς εὑρηματικότητάς του τὴν ἰδέα τοῦ τσίρκου ἢ τὴν ἰδέα νὰ χρησιμοποιήσει τοὺς ἠθοποιούς του σὰν σκεύη, ἔπιπλα, φυτὰ ἢ ζῶα. Κι ἂν κάποιοι κριτικοὶ ἐν ἀγνοίᾳ τους τὰ ἀπόδωσαν στὴν ἐφευρετικότητα τῆς φαντασίας του γι' αὐτὸ δὲν φταίει ὁ ἴδιος. Ὁ Εὐαγγελᾶτος κατόρθωσε νὰ βρεῖ καὶ πανηγυρικὰ νὰ ἐπιδείξει τὸ κόκκινο νῆμα, ποὺ δίχως κόμπο ἢ ἔνωμα δένει ἄρρηκτα τὴν εὐρωπαϊκὴ μὲ τὴ δική μας ἀναγέννηση.

Πέρα ὅμως ἀπ' ὅλα αὐτά, ὁ Εὐαγγελᾶτος πρόσφερε πρῶτος μιὰ σπουδαία λύση γιὰ τὴ μεταφορὰ τῆς ἀφηγηματικῆς ποίησης στὸ θέατρο. Μέσα ἀπὸ γηγενῆ λαϊκὰ παραδείγματα καὶ μέσα ἀπὸ πανάρχαιες φόρμες τῆς θεατρικῆς ἱστορίας, βρῆκε τὸ μυστικὸ τοῦ λαϊκοῦ θεάτρου. Ὁ ἀφηγητὴς δὲν εἶναι πιὰ συνδετικὸς κρίκος τῶν διαλογικῶν σημείων. Γίνεται ἕνας περίεργος μάγος-μαέστρος, ποὺ κρατάει στὴν ἄκρη τῆς φωνῆς του ὅλο τὸ μυστικὸ τῆς θεατρικῆς δράσης. Μ' ἕναν πῆδο μαγικὸ βρίσκεται μέσα στὴ δράση, συμπάσχει, συμμετέχει στὴν παντομίμα καὶ στὸ διάλογο, μ' ἄλλον ἕνα, νάτος πάλι ἔξω ἀπ' αὐτήν, ἀλαφροΐσκιωτος ἀκροβάτης τῆς θεατρικῆς σύμβασης, νὰ σέρνει πάλι πίσω του τὸν μαγικό, τὸ μαγεμένο θίασο τῆς μυθιστορίας καὶ τῆς ζωῆς.

Γιὰ ὅλες αὐτὲς τὶς νίκες τοῦ Εὐαγγελάτου καὶ τοῦ θαυμαστοῦ θιάσου του, δὲν βρέθηκαν συναδελφοψίθυροι καὶ σχόλια ἐπαίνου. Αὐτά, σκάλωσαν μόνο στὰ ἐξωτερικά, στὰ φωτογραφικὰ γνωρίσματα τῆς παράστασης, στὸ περίγραμμα ὅπου κινήθηκε ὁλόκληρη ἡ προσπάθεια. Ὁ θεατρικὸς κώδικας, χτίζεται ἀπὸ λίγους καὶ εἶναι γιὰ ὅλους. Ὁ τρόπος καὶ ἡ στιγμὴ τῆς χρησιμοποίησής του ἀποδεικνύουν τὶς προθέσεις ἐκείνου ποὺ τὸν ἐπικαλεῖται. Ὁ Εὐαγγελᾶτος πῆρε ἀπ' τὸν κώδικα τὰ στοιχεῖα ποὺ τοῦ χρειάστηκαν κι ἔδωσε – πρόσφερε – μιὰ πολύτιμη λύση στὴ δραματοποίηση τῆς ποίησης καὶ τοῦ πεζοῦ λόγου. Αὐτὲς οἱ προσφορὲς οὔτε παρασημοφοροῦνται οὔτε φοροῦν ἐτικέτες μὲ ὀνόματα, οὔτε μαντρώνονται. Περνοῦν ἀθόρυβα συνήθως καὶ σεμνὰ στὸν λογαριασμὸ τοῦ παγκόσμιου θεατρικοῦ μόχθου.

ΜΙΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Τὸν περασμένο μήνα ἀνεβάστηκε στὸ Παρίσι σὲ διασκευὴ καὶ σκηνοθεσία τῆς Μαρίας Χρυσάφη ἡ Ὀδύσσεια τοῦ Ὁμήρου, «τὸ ταξίδι τοῦ γυρισμοῦ», ὅπως τὸ ὀνομάζει ἡ ἴδια ἡ σκηνοθέτις.

Ἡ μουσικὴ τοῦ Γιώργου Κουρουποῦ κι οἱ μάσκες κι οἱ μαριονέτες τοῦ Σταύρου καὶ τῆς Μανόλιας Μπονάτσου ἔδωσαν πολὺ ἑλληνικὸ χαρακτήρα στὴν παράσταση, παρ' ὅλο ποὺ οἱ ἠθοποιοὶ ἦτανε Γάλλοι.

Τὸ πρόγραμμα ποὺ εἴχαμε στὰ χέρια μας, μᾶς μιλᾶ γιὰ τοὺς στόχους ποὺ ἔβαλαν ἡ κ. Χρυσάφη κι οἱ συνεργάτες της ἀναλαβαίνοντες τοῦτο τὸν δύσκολο ἄθλο.

«Πρόθεσή μας, λένε, εἶναι νὰ ζωντανέψουμε τὰ σύμβολα τῆς ἀρχαϊκῆς κοινωνίας, ποὺ πολλὰ ἀπ' αὐτὰ ἐξακολουθοῦν νὰ ὑπάρχουν στὴ σύγχρονη ἐποχή. Ὁ Ὀδυσσέας εἶναι ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἀγωνίζεται νὰ φτάσει στὸ σκοπό του. Τὸ ἴδιο ἀκριβῶς κάνουν κι οἱ σύντροφοί του. Ἀντίθετα μὲ τοὺς κλασικοὺς ἥρωες τῶν Ἀχαιῶν, εἶναι γενναῖοι ἢ δειλοί, πονηροὶ ἢ γελοῖοι, ἀνάλογα μὲ τὶς περιστάσεις. Ἡ ἀπόφασή τους νὰ γυρίσουν στὴν πατρίδα τους, τοὺς φέρνει ἀντιμέτωπους μὲ τὶς δυνάμεις τῶν θεῶν, τῆς φύσης καὶ τῶν ἀνθρώπων. Ἀντιπροσωπεύουν τὸν τύπο τοῦ ἀνθρώπου, ὅπου κι ἡ σκέψη κι ἡ δράση ἰσορροποῦνται τέλεια.

Τὸ ἔργο κινεῖται σὲ τρία ἐπίπεδα: Ὁ ἀφηγητὴς παρουσιάζει τὶς εἰκόνες, οἱ Ἀχαιοὶ ζοῦνε τὶς δραματικές τους περιπέτειες κι ὁ χορός, δημιουργώντας τὴ σατυρικὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὴ δραματικὴ πράξη, κάνει τὴν ἀπομυθοποίηση».

ΤΣΑΡΛΙ ΤΣΑΠΛΙΝ

τοῦ ΠΙΕΡ ΛΕΠΡΟΧΟΝ

Ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους καλλιτέχνες τοῦ αἰώνα μας, βιογραφημένος κι ἀναλυμένος ἀπ' τὸν Γάλλο ἱστορικὸ τοῦ κινηματογράφου Πιὲρ Λεπροχόν, σ' ἕνα ἔργο ζωῆς, ἔργο ντοκουμέντο, μοναδικὸ κι ἀναντικατάστατο στὴν παγκόσμια βιβλιογραφία.

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΟ – ΔΙΑΝΟΜΗ: Θ. ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

•εικαστικά•

μνήμη ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΡΑΛΗ (1908-1975)

Τὴ χρονιὰ αὐτή, ἔφυγε ἕνας ἀκόμη τίμιος καλλιτέχνης. Ὁ Γιῶργος Παραλῆς. Γεννημένος τὸ 1908, στὸν Πολύγυρο τῆς Χαλκιδικῆς, ὁ Γ.Π. σπούδασε στὴν Ἀθήνα, στὴν Α.Σ.Κ.Τ. Τὴν ἴδια χρονιὰ ποὺ ἀποφοίτησε – τὸ 1933 – ἔφυγε πάλι γιὰ τὴ Β. Ἑλλάδα. Ἐγκαταστάθηκε στὴ Θεσ/κη καὶ δίδαξε σχέδιο στὸ Κολλέγιο «Ἀνατόλια» μέχρι τὸ 1970. Πῆρε μέρος σὲ ἐκθέσεις στὴν Ἑλλάδα καὶ στὸ ἐξωτερικό.

Ἀτομικὲς ἐκθέσεις του: 1948 Θεσ/κη (σύλλογος ἀποφοίτων Βαλαγιάννη), 1950 (Καστοριά), 1954 (Θεσ/κη, Αἴθουσα AUSTIN), 1969 Ἀθήνα (Γκαῖτε), 1970 Θεσ/κη (Γκαῖτε), 1972 Ἀθήνα (ASTOR), 1973 Θεσ/κη (ΚΟΧΛΙΑΣ). Ἔργα του βρίσκονται σὲ ἰδιωτικὲς καὶ δημόσιες συλλογές.

Ἐξηγώντας γιὰ τὸ πῶς ἔβλεπε ὁ ἴδιος τὴ δουλειά του, σημείωνε στὸν κατάλογο τῆς ἔκθεσής του, στὴν γκαλερὶ ASTOR, τὸ 1972:

«... Σταθερὸς χῶρος καὶ χρόνος ἀναφορᾶς αὐτοῦ τοῦ φορτίου ἡ Θεσσαλονίκη γύρω στὰ 1925-30. Ἕνα κράμα ἀπὸ στοιχεῖα ρωμιοσύνης, ἐγχώριας καὶ προσφυγικῆς. Καλντερίμια, σαράφικα, τὸ μπεζεστένι, ὑπαίθρια μανάβικα, οἱ παράγκες τῆς προσφυγιᾶς, βιτρίνες φορτωμένες λαϊκὴ γραφικότητα καὶ πληθωρικὸς νεοπλουτισμός, μυρωδιὲς καὶ χρώματα ἀνόθευτα, προπάντων ἐκεῖνο τὸ ἄρωμα τῆς καμένης ζάχαρης στὰ ζαχαρατζήδικα τῆς Ἐγνατίας, ἡ γάζα τῶν νυφικῶν, τὰ ἀτλάζια, τὰ «καλημέρα σας», δαντέλες στὸ γύρο τῶν κρεβατιῶν καὶ ἄλλα.

»... ἡ συντηρημένη τόσα χρόνια ἐπιθυμία μου βρῆκε τὴν αὐθεντική της ἀνταπόκριση καὶ τὶς ἐνθαρρυντικὲς ἀντιστοιχίες σήμερα, ἐνισχυμένη ἀπὸ σύγχρονα ἐρεθίσματα, σὰν τὰ χρώματα τῶν πλαστικῶν σκευῶν ποὺ ἐδῶ καὶ μερικὰ χρόνια κατέκτησαν τὴν καθημερινή μας ζωή, τῶν χαρτιῶν περιτυλίγματος, τοῦ νάυλον, τῶν κουτιῶν τῶν ἀπορρυπαντικῶν καὶ τῶν διαφημίσεων.

»... Θέλω ἀκόμα νὰ πῶ πὼς μὲ τόση ἀγάπη, φροντίδα, ἀφοσίωση καὶ μακρόχρονη προσδοκία εἶναι καμωμένα, ποὺ δὲ θὰ μποροῦσα νὰ βρῶ ἄλλη λέξη γιὰ νὰ χαρακτηρίσω τὴν ἑνότητα αὐτὴ ἀπὸ τὴ λέξη "εἰκονίσματα".»

Γ. Παραλῆ: Ἡ ὑπαίθρια κουζίνα.

GAST HELLAS

Φοιτητές ταξιδέψτε μαζί μας

- ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΠΤΗΣΕΙΣ
- ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ
- ΦΘΗΝΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ σέ αεροπλάνα πλοῖα τραῖνα
- EXPRESS ΠΟΥΛΜΑΝ ΓΙΑ ΛΟΝΔΙΝΟ
- ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΟΔΗΓΟ δωρεάν ἀπό τά γραφεῖα μας
- Ἐκδίδουμε τήν ΔΙΕΘΝΗ ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

GAST HELLAS

- ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 2 ΚΑΙ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΓΩΝΙΑ 6' ὄροφος. Τηλ. 600.233 - 604.777
- ΣΟΛΩΝΟΣ 68, ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΝΟΜΙΚΗ ΤΗΛ. 613.087 - 629.095.

ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ 1970

Στὸ θέατρο Α Λ Φ Α, Πατησίων 37, τηλ. 538.742 ὁ ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΛΗΝΑΙΟΣ, ἡ ΕΛΛΗ ΦΩΤΙΟΥ, ὁ ΒΑΣΟΣ ΑΝΔΡΟΝΙΔΗΣ καὶ ὁ ΜΑΚΗΣ ΡΕΥΜΑΤΑΣ μὲ ὅλα τὰ στελέχη τοῦ «Σύγχρονου Ἑλλ. Θεάτρου» παρουσιάζουν τὴν ἐπίκαιρη, πρωτότυπη, τσουχτερὴ κωμωδία τοῦ Βραζιλιάνου συγγραφέα ΤΖΑΟ ΜΠΕΘΕΝΚΟΥΡ.

«Η ΑΠΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΑΠΑ»

Μιὰ δυνατὴ κραυγὴ ἑνὸς ἁπλοῦ ἀνθρώπου κατὰ τοῦ πολέμου, τῶν ἐξοπλισμῶν, τοῦ μεγάλου κεφαλαίου. Μιὰ σάτιρα ἀνελέητη τῶν θεσμῶν καὶ τῶν «Μεγάλων» τοῦ κόσμου. Μιὰ πρωτότυπη παράσταση μὲ τὴ συμμετοχὴ τῶν θεατῶν.

ΘΕΑΤΡΟ ΑΛΦΑ

Πατησίων 37 - τηλ. 538.742

Κάθε Σάββατο κυκλοφορεῖ ἡ

ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

ὄργανο Σοσιαλιστικοῦ ἀγώνα καὶ προβληματισμοῦ

Οἱ τρεῖς πρῶτες φετινὲς πρεμιέρες τῆς Λυρικῆς

τοῦ Γιώργου Λεωτσάκου

Καὶ οἱ τρεῖς «πρῶτες» τῆς Λυρικῆς Σκηνῆς ἀσφαλῶς ἀπεῖχαν πολὺ ποιοτικὰ ἀπὸ τὶς ὄχι καὶ τόσο παρωχημένες ἐκεῖνες βραδιὲς ψυχικῆς ὀδύνης μας στὸ κτίριο τῆς ὁδοῦ Ἀκαδημίας: ὕστερα ἀπὸ κάτι τέτοιες βραδιὲς ὁρμούσαμε ἀπελπισμένοι στοὺς δίσκους καὶ στὸ πικάπ μας γιὰ νὰ ξεπλύνουμε τ' ἀφτιά μας ἀπὸ τὶς ἀγριοφωνάρες τῆς χορωδίας καὶ τὰ φάλτσα. Οἱ τρεῖς αὐτὲς «πρῶτες», ἂς τὸ θυμίσουμε, ἦταν «Οἱ Γάμοι τοῦ Φίγκαρο» τοῦ Μότσαρτ, μὲ διευθυντὴ ὀρχήστρας τὸ Δημήτρη Χωραφᾶ, ἡ «Διδὼ καὶ Αἰνείας» τοῦ Πέρσελ μαζὶ μὲ «Τὸ Κουδουνάκι» τοῦ Ντονιτζέττι, μὲ διευθυντὴ ὀρχήστρας τὸ Μάνο Χατζηδάκι καί, μετὰ τὴ δεύτερη βραδιά, τὸν Εὐθύμιο Καβαλλιεράτο, καὶ ἡ «Βραδιὰ Μπαλέτου», μὲ διευθυντὴ ὀρχήστρας τὸν Τσοὺ Χούι.

Καὶ τὶς τρεῖς βραδιὲς φύγαμε ἀπὸ τὴ Λυρικὴ Σκηνὴ μ' ἕνα αἴσθημα ὅτι ἡ ὥρα μας δὲν εἶχε πάει χαμένη, τὸ καλό μας γοῦστο δὲν εἶχε βάναυσα κακοποιηθεῖ – μ' ἕνα αἴσθημα εὐφορίας, θὰ λέγαμε. Ὡστόσο καὶ τὶς τρεῖς αὐτὲς βραδιὲς θὰ κρίνουμε σὲ συνάρτηση μὲ τὰ ὅσα εἴχαμε πεῖ στὴ συνομιλία μας μὲ τὸν φίλο Χάρη Ξανθουδάκη. (Βλ. «Ἀντί», Περίοδος Β΄ ἀρ. 25, 16 Αὐγούστου 1975, σελ. 57-59, «Ἐθνικὴ Λυρικὴ Σκηνή: Ἔργα ὑποδομῆς θὰ κρίνουν τὴ νέα διεύθυνση»). Οἱ «Γάμοι τοῦ Φίγκαρο», μ' ἐπικεφαλῆς στὴν ὁμοιογενέστατη ποιοτικὰ διανομὴ τὴ θαυμάσια Ζανὲτ Πηλοῦ, ἦταν ἕνα μικρὸ προσκλητήριο Ἑλλήνων τραγουδιστῶν μας τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἡ δεύτερη βραδιά, ἀντίθετα, στηρίχτηκε ἀποκλειστικὰ στὶς καλύτερες ἀπὸ τὶς «γηγενεῖς» φωνητικὲς δυνάμεις τῆς Ἐθνικῆς Λυρικῆς Σκηνῆς. Καὶ ἡ βραδιὰ μπαλέτου, στηρίχτηκε πάλι σὲ μετακλήσεις δυὸ διάσημων ξένων χορογράφων – τοῦ Πέτερ Βὰν Ντάυκ, γιὰ τὴ «Χορευτικὴ Σουΐτα» καὶ τὸ «Ἰδεῶδες» (καὶ τὰ δύο σὲ μουσικὴ Μπάρτοκ, τὸ δεύτερο πάνω στὰ «Δυὸ Πορτραῖτα») καὶ τοῦ Ζερμινὰλ Κασσαντό, συνεργάτη τοῦ Μωρὶς Μπεζάρ, γιὰ τὰ «Δεκατρία Λαϊκὰ Ἱσπανικὰ Τραγούδια» τοῦ Φεδερίκο Γκαρθία Λόρκα καὶ τὴν «Ἀρλεζιάνα», σὲ μουσικὴ Μπιζέ. Οἱ δυὸ ξένοι «μαίτρ», ἔδωσαν χορογραφίες ἰδιαίτερης εὐαισθησίας στὴ σχέση τους μὲ μιὰ μουσικὴ πού, φυσικά, δὲν γράφτηκε γιὰ νὰ ὑπηρετήσει τὶς ἐμπνεύσεις τους. Ἰδιαίτερα ἀναφέρομε τὶς χορογραφίες τοῦ Πέτερ Βὰν Ντάυκ στὴ «Χορευτικὴ Σουΐτα» καὶ στὸ «Ἰδεῶδες», ποὺ δέθηκαν θαυμαστὰ μὲ τὴ μουσική, σ' ἕνα ὀπτικὸ κοντραποῦντο ἀρκετὰ μοντέρνο καὶ ἐντελῶς διαφορετικὸ σὲ πολλὰ σημεῖα ἀπὸ ὅ,τι ἄμεσα ὑπαινισσόταν χορευτικὰ ἡ μουσική.

Ὡστόσο, σήμερα, μετὰ τὴ μουσοκτόνο 7ετία, ἀποστολὴ ὅλων τῶν μουσικῶν μας ὀργανισμῶν πρέπει νὰ εἶναι τὸ νὰ ἑδραιώσουν, δι' ἰδίων δυνάμεων, μιὰ παράδοση ποιότητας, νὰ προσφέρουν ἕνα ὅσο γίνεται εὐρύτερο φάσμα πολιτιστικῶν ἐμπειριῶν καὶ νὰ κάμουν τοὺς μουσικούς μας θεσμούς, ἂν ὄχι βέβαια νὰ ἀνταγωνιστοῦν, τουλάχιστον νὰ συνυπάρξουν ἀξιοπρεπῶς μὲ τὰ ξένα ποιοτικὰ πρότυπα καὶ νὰ λειτουργήσουν μέσα σὲ πλαίσια ἐπαγγελματισμοῦ καὶ κοινωνικὰ ποὺ μεταβάλλονται διεθνῶς (τὰ πρῶτα τουλάχιστον ὄχι πάντα ἐπὶ τὰ βελτίω γιὰ τὴ μουσικὴ) ἀπὸ τὴ μιὰ στιγμὴ στὴν ἄλλη. Καὶ ἐπιμένουμε ἰδιαίτερα στὸ ρῆμα «ἑδραιώνω», ἐπειδὴ καὶ ἄλλες φορὲς τὸ ἑλληνικὸ κοινὸ εἶχε τὴν εὐκαιρία νὰ ἀκούσει καλὲς ἐκτελέσεις, δίχως ὅμως νὰ ἑδραιωθεῖ καμιὰ παράδοση. Λ.χ. ἂν ἀνατρέξει κανεὶς στὰ προγράμματα τῶν συναυλιῶν τῆς Συμφωνικῆς τοῦ Ὠδείου Ἀθηνῶν κατὰ τὸ διάστημα τοῦ μεσοπολέμου, διαπιστώνει τὸ πόσο ζωογόνα πρέπει νὰ στάθηκε ἡ παρουσία ἑνὸς Δημήτρη Μητρόπουλου. Κι αὐτὸ ἀκόμη τὸ ἐκπληκτικὸ «Κοντσέρτο Γκρόσσο» του, ποὺ χάρη σ' ἐνέργειές μας ἐκτελέστηκε ξανὰ πρόσφατα ἀπὸ τὴ Συμφωνικὴ Ὀρχήστρα τοῦ Ε.Ι.Ρ.Τ. ὑπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ Τσοὺ Χούι, γραμμένο τὸ 1928, ὑπαινίσσεται τὴν ὕπαρξη μιᾶς ὀρχήστρας ποὺ ἡ τεχνική της ἀσφαλῶς θὰ πρέπει νὰ ἦταν ἀνώτερη ἀπ' ἐκείνην τῆς τόσο κακοπαθημένης Κρατικῆς: Ὅμως ἔφυγε ὁ Μητρόπουλος καὶ τὰ πράγματα πῆραν τὴν κάτω βόλτα.

Ὅσο λοιπὸν κι ἂν οἱ «πρεμιέρες» της γίνονται δεκτὲς μὲ εὐμενέστατα σχόλια ἀπὸ τὴν κριτική, ἡ διεύθυνση τῆς Ε.Λ.Σ., ἔστω καὶ σὲ βάρος τῆς προσωπικῆς της προβολῆς, θὰ πρέπει πάνω ἀπ' ὅλα νὰ δουλέψει γιὰ τοὺς διαδόχους της. Τὰ στελέχη τῆς διανομῆς τῶν «Γάμων τοῦ Φίγκαρο»,

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
Σ.Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ & ΣΙΑ Ο. Ε.
Μόλις ἐκυκλοφόρησαν

ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 7, τηλ. 605501, ΑΘΗΝΑ
ΠΡΑΞΙΤΕΛΟΥΣ 141, τηλ. 4116530, ΠΕΙΡΑΙΑΣ

Κυκλοφορεῖ
σὲ λίγες μέρες
●
ΜΑΡΞ – ΕΝΓΚΕΛΣ
Κείμενα γιὰ τὴν τέχνη
●
Ἐπιλογὴ - Παρουσίαση
Carlo Salinari

ἐκδόσεις Ἑξάντας

μὴν τὸ ξεχνοῦμε, δὲν ἀνήκουν μόνιμα στὶς δυνάμεις τῆς κρατικῆς μας ὅπερας. Θὰ εἶναι μεγάλη ἡ μέρα ποὺ ἔστω καὶ ἕνα ἀπ' αὐτὰ θὰ ἀποφασίσει νὰ ἐγκαταλείψει τὴ σταδιοδρομία του στὸ ἐξωτερικὸ γιὰ νὰ ἐνταχθεῖ στὶς δυνάμεις της. Ἡ Ἕλλη Νικολαΐδη, ἀνεκτίμητη στὴ διεύθυνση τῆς χορωδίας, δὲν ἀνήκει κι ἐκείνη στὶς μόνιμες δυνάμεις της. Καὶ ἡ μοναδικὴ μὲς στὴ «σαιζὸν» βραδιὰ τοῦ μπαλέτου, ὀργανωμένη ἀπὸ δυὸ ξένους χορογράφους, παρ' ὅλη τὴν ἐπιτυχία της, δὲν μπορεῖ νὰ συγκριθεῖ μὲ τὰ μακροπρόθεσμα ἀποτελέσματα τῆς *μόνιμης* παρουσίας ἑνὸς φωτισμένου καὶ ἔμπειρου δασκάλου ποὺ θὰ ἔπαιρνε στὰ χέρια του τὸ μπαλέτο καὶ θὰ τὸ ἀνύψωνε σ' ἕνα σύνολο ὁμοιογενές, δίχως ἐπώδυνα μεγάλη ποιοτικὴ διαφορὰ ἀνάμεσα στὰ πρωταγωνιστικὰ στελέχη καὶ σ' ἐκεῖνα τοῦ «κὸρ ντὲ μπαλλέ». Γι' αὐτὸ καὶ βρισκόμαστε πάντα σὲ μιὰ στάση, καλοπροαίρετης πάντα, ἀναμονῆς.

•βιβλίο•

Πλουτῆ Σέρβα

Κριτικὴ παρουσίαση τοῦ βιβλίου τοῦ Μανούσου Πλουμίδη

Η ΕΛΛΗΝΟ-ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΚΡΙΣΗ – ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΙΑ, ΕΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΣΥΜΒΙΩΣΕΩΣ
Ἐκδ. «ΕΣΤΙΑ» 1975

Ἡ βιβλιογραφία ποὺ ἀναφέρεται στὶς διαφορὲς τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Ἑλλάδας, ἰδιαίτερα κατὰ τὴν τωρινὴ κρίσιμη περίοδο, πρέπει νὰ ἀποτελεῖ πολύτιμη προσφορὰ γιὰ τὸν Ἕλληνα ἀναγνώστη. Ἰδιαίτερα ὅταν ὁ συγγραφέας ἐκθέτει σκέψεις ποβληματισμοῦ ποὺ ὁδηγοῦν στὴν ἐξεύρεση λύσης γιὰ μιὰ σταθερὴ ἁρμονικὴ συμβίωση.

Φαίνεται πὼς αὐτὸ τὸ σκοπὸ ἐπιδίωξε τὸ βιβλίο τοῦ Μανούσου Πλουμίδη, ποὺ ἐκδόθηκε ἀπὸ τὸ βιβλιοπωλεῖο τῆς Ἑστίας (Πολιτικὴ καὶ Ἱστορία 2) κάτω ἀπὸ τὸν τίτλο: «Ἑλληνοτουρκικὴ κρίση. Ἑλλὰς καὶ Τουρκία, ἕνα πρόβλημα συμβιώσεως» (σελίδες 79).

Ἀναμφισβήτητα ὁ ἀξιόλογος δημοσιογράφος Μανοῦσος Πλουμίδης κατέχει τὸ θέμα. Καὶ ὅσον ἀφορᾶ τὴν τοποθέτηση τῶν διαφορῶν, ποὺ τὴν ἀναλύει σὲ ἑπτὰ μικρὰ κεφάλαια (1. Τὰ ἐπείγοντα ζητήματα, 2. Ὁ ἐναέριος χῶρος τοῦ Αἰγαίου, 3. Ἡ ὑφαλοκρηπίδα τοῦ Αἰγαίου, 4. Ἡ Αἰγιαλῖτις ζώνη, 5. Τὰ νησιὰ καὶ ὁ ἐξοπλισμός τους, 6. Ἡ μειονότητα τῆς Θράκης καὶ 7. Ὁ Τουρκικὸς ἐπεκτατισμός), μπορεῖ νὰ λεχθεῖ ὅτι ὁ σκοπὸς ἔχει ἐπιτευχθεῖ. Ὅμως, στὶς σκέψεις γιὰ τὴν ἁρμονικὴ συμβίωση, ἐλάχιστη εἶναι ἡ συμβολή. Τολμηρὲς τομές, ποὺ νὰ ὁδηγοῦν στὸ βάθος τῶν συγχρόνων ἑλληνοτουρκικῶν διαφορῶν, δὲν ἔχουν ἀποτολμηθεῖ. Ἀλλὰ οὔτε ὁ ρόλος τοῦ ξένου ἰμπεριαλιστικοῦ παράγοντα διερευνᾶται. Ἴσως τοῦτο μπορεῖ νὰ ἑρμηνευτεῖ ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ συγγραφέας δὲν ξεκίνησε νὰ γράψει τὸ βιβλίο του μὲ βάση τὸν τίτλο του. Γιατὶ καὶ τὰ ἐννιὰ κεφάλαιά του (τὰ ἑφτὰ ποὺ ἀναφέραμε πιὸ πάνω καὶ τ' ἄλλα δυὸ τὰ συμπληρωματικά, στὸ τέλος τοῦ βιβλίου: Ἡ Τουρκικὴ Δημοκρατία καὶ ἡ Συνθήκη τῆς Λωζάννης) μεταφέρθηκαν, χωρὶς καμιὰ ἀλλαγή, ἀπὸ μιὰ σειρὰ ἄρθρων ποὺ δημοσιεύτηκαν, σὲ συνέχειες, στὸ «ΒΗΜΑ» (ἀπὸ τὶς 15-6-75 ὡς τὶς 22-6-75) καὶ ποὺ γράφτηκαν κάτω ἀπὸ τὸ βάρος μιᾶς δημοσιογραφικῆς ἑλληνικῆς ἀνάγκης, σὲ περίοδο ποὺ οἱ τουρκικὲς ἀπαιτήσεις παρουσίαζαν ἰδιαίτερη ὀξύτητα. Οὐσιαστικὰ τὸ θεμελιακὸ πρόβλημα τῆς συμβίωσης δὲν θίχτηκε.

Ἔτσι τὸ πρόβλημα τῆς συμβίωσης, μὲ ἐμβάθυνση στὰ πλήρη δεδομένα, μὲ ἀνάλυση τῶν ἐσωτερικῶν παραγόντων καὶ τῶν ξένων ἐπεμβατικῶν ἰσχυρῶν δυνάμεων καὶ μ' ἐπέχταση πρὸς συγκεκριμένα συμπεράσματα καὶ εἰσηγήσεις, ἀναμένει τὸν φωτισμό του ὄχι μόνο ἀπὸ τὸ Μανοῦσο Πλουμίδη ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἄλλους μελετητές.

Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὰ πιὸ πάνω, ἐκεῖνο ποὺ καθίσταται ἀπαράδεκτο εἶναι ἡ προσπάθεια τοῦ συγγραφέα γιὰ μιὰ δικαίωση τῆς μικρασιατικῆς ἐκστρατείας τοῦ 1922, κάτω ἀπὸ τὸ λάβαρο τῆς Μεγάλης Ἰδέας.

Λέει ὁ συγγραφέας στὸ εἰσαγωγικό του σημείωμα, συλλογιστικά:

«Ὅτι ἡ ἑλληνικὴ πολιτικὴ εἶχε συνοψίσει ἄλλοτε τοὺς ἐθνικοὺς δραματισμούς της στὴ Μεγάλη Ἰδέα, εἶναι ἀλήθεια. Ὅπως εἶναι ἀλήθεια ὅτι στὴ λαϊκὴ ἐκδοχή της, ἡ Μεγάλη Ἰδέα εἶχε ὡς στόχο της τὸ «διώξιμο τῶν Τούρκων στὴν Κόκκινη Μηλιά». Εἶναι ὅμως, συγχρόνως, ἀλήθεια ὅτι ἡ Μεγάλη Ἰδέα εἶχε περιεχόμενο ἀπελευθερωτικό. Ἐξέφραζε τὴν πολιτικὴ τῆς ἀπελευθέρωσης τῶν δούλων ἀδελφῶν ἀπὸ τὸν Ὀθωμανικὸ ζυγὸ καὶ τὴν ἕνωσή τους μὲ τὴν ἐλεύθερη Ἑλλάδα. Ὅπως ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἔπειτα ἀπὸ τὴν καταστροφικὴ κατάληξη τῆς Μικρασιατικῆς περιπέτειας καὶ τὴ συγκέντρωση τοῦ μικρασιατικοῦ ἑλληνισμοῦ στὴν ἐθνικὴ κοιτίδα, ἡ Μεγάλη Ἰδέα ἔχασε τὸ ἀπελευθερωτικὸ περιεχόμενό της καὶ ἔσβησε καὶ στὴν ἐπίσημη πολιτικὴ καὶ στὴ λαϊκὴ συνείδηση ὡς γνώμονας τῶν ἐξωτερικῶν βλέψεων» (σελ. 9).

Εἶναι πραγματικὰ ὀδυνηρὸ πῶς ὁ Μανοῦσος Πλουμίδης τὰ κατάφερε, μὲ τέτοιους συλλογισμούς, νὰ καταλήξει στὴ δικαίωση τῆς Μεγάλης Ἰδέας. Ἀπελευθερωτικὸ περιεχόμενο ποτὲ δὲν εἶχε ἡ Μεγάλη Ἰδέα. Τὸ ἀντίθετο, εἶχε ἐπεχτατικό. Ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ οἱ ἐθνικο-απελευθερωτικοὶ πόλεμοι τοῦ 1912-13 (καὶ κατοπινὰ ὁ ἐθνικοαπελευθερωτικὸς ἀντιχιτλερικὸς πόλεμος) εἶχαν σὰν ἐθνικὸ ἐπίτευγμα τὴν ἐνσωμάτωση ὅλων (πλὴν τῆς Κύπρου) τῶν πραγματικῶν σωμάτων τοῦ ἑλληνικοῦ δέντρου, ἄλλες διεκδικήσεις γιὰ τὴν Ἑλλάδα δὲν ὑπῆρχαν. Καὶ εἶναι ἀδιανόητο νὰ πιστεύει κανεὶς ὅτι οἱ ἑλληνικὲς μειονότητες Σμύρνης, Κωνσταντινούπολης κ.λπ. (ὅσο μεγάλες κι ἂν ἦταν αὐτές), ποὺ βρίσκονταν μέσα στὸν τουρκικὸ κρατικὸ κορμό, ἀποτελοῦσαν (σ' ὁποιαδήποτε περίοδο) ἐθνικὴ διεκδίκηση. Ἄλλωστε αὐτὸ τὸ ἀπαράδεκτο ὑπολανθάνει καὶ μέσα στὴ συνείδηση τοῦ ἴδιου τοῦ συγγραφέα. Καὶ διαφαίνεται μέσα στὸ ἴδιο τὸ κείμενό του ποὺ παραθέσαμε: «καταστροφικὴ κατάληξη τῆς Μικρασιατικῆς *περιπέτειας*», καὶ «ἔσβησε... ὡς γνώμονας *ἐξωτερικῶν* βλέψεων».

Ὑπάρχει, δυστυχῶς, καὶ τὸ ἐπιζήμιο, στὴν πιὸ πάνω θέση τοῦ Μανούσου Πλουμίδη. Γιατί, ἂν ἐμεῖς ἰσχυριζόμαστε πὼς μὲ τὸ ἀπελευθερωτικὸ μπαϊράκι τῆς Μεγάλης Ἰδέας, δικαιούμασταν

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ
κυκλοφόρησαν

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 39 – ΤΗΛ. 324.6633

τότε νὰ ἐκστρατεύσουμε γιὰ νὰ ἀπελευθερώσουμε τοὺς «δούλους ἀδελφοὺς» τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τότε γιατί πρέπει ν' ἀρνιόμαστε τὸ ἴδιο δικαίωμα στοὺς Τούρκους νὰ ἐκστρατεύσουν στὴν Κύπρο μὲ τὸ ἴδιο «ἀπελευθερωτικὸ» μπαϊράκι τῆς δικῆς τους Μεγάλης Ἰδέας, γιὰ ν' ἀπελευθερώσουν τοὺς «δούλους ἀδελφούς» τους;

Ἡ λογικὴ ποὺ περιμέναμε νὰ πρυτανεύσει στὴ σκέψη τοῦ συγγραφέα, καὶ τοῦ κάθε προοδευτικοῦ συγγραφέα, ἦταν: Δίκιο δὲν εἴχαμε νὰ ἐκστρατεύσουμε στὴ Μικρὰ Ἀσία, ὅπως δίκιο δὲν εἶχαν οἱ Τοῦρκοι νὰ ἐκστρατεύσουν στὴν Κύπρο. Μπορεῖ οἱ χρονολογίες νά 'ναι διαφορετικές, ὅμως τὰ δεδομένα καὶ οἱ καταστάσεις εἶναι ἴδιες.

•βιβλίο•

Ἐπιμέλεια βιβλιοπαρουσίασης
Ἄντεια Φραντζῆ

ΣΑΚΗΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
Ἡ παρακαμπτήριος
Ἐκδόσεις Διαγωνίου, Θεσσαλονίκη 1975

Αὐτὸ ποὺ κυρίως κατορθώνεται ἀπὸ τὸ συγγραφέα τοῦ «Δωμάτιου» καὶ τοῦ «Ἀσανσὲρ» στὸ καινούργιο του βιβλίο «Ἡ παρακαμπτήριος», εἶναι τὸ γλωσσικὸ ὕφος του. Λιτό, σχεδὸν στεγνὸ γράψιμο, ποὺ ἐξασφαλίζει τὴν ἐσωτερικὴ «ἀνάγνωση» καὶ μεγιστοποιεῖ τὴν ἐμπειρία τῶν καθημερινῶν συμβάντων. Περιγράφει σχεδὸν αὐτοβιογραφικὰ τὴν ἀγωνιώδη προσπάθεια «ἐνηλικίωσης» καὶ «προσαρμογῆς» του σ' ἕναν κόσμο γνώριμο ἀλλὰ τὴν ἴδια στιγμὴ καὶ ἀπωθητικὰ «ἀλλότριο». Τὸ παρελθόν, ἂν καὶ λογικὰ ξεπερασμένο, βρίσκεται παρὸν σὰ μνήμη ζωῆς σχεδὸν μόνο γιὰ νὰ θυμίζει τὸ πόσο ἀνέκκλητα εἶναι παρελθόν.

ΚΑΡΛ ΜΑΡΞ
Οἰκονομικὰ καὶ φιλοσοφικὰ χειρόγραφα
Ἐκδόσεις: Γλάρος, Ἀθήνα 1975
Μετ.: Μπάμπης Γραμμένος
Εἰσαγωγή: Λούτσιο Κολλέτι

Τὸ δοκίμιο αὐτό, σχεδὸν ἄγνωστο στὴν Ἑλλάδα, ἔγραψε ὁ Μὰρξ στὸ Παρίσι τὸ 1844, παρέμεινε ἀδημοσίευτο ὅσο ζοῦσε καὶ βρέθηκε, ἔπειτα ἀπὸ ἐπίμονες ἔρευνες, περίπου πενήντα χρόνια μετὰ τὸ θάνατό του. Ὁλόκληρη ἡ πρώτη γενιὰ τῶν μαρξιστῶν - ἑρμηνευτῶν, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Λένιν, δὲ γνώρισε ποτὲ αὐτὸ τὸ κείμενο. Γεγονὸς ποὺ συνέβη ἐξ αἰτίας ἑνὸς φιλοσοφικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ὁραματισμοῦ ποὺ περιέχεται στὰ «χειρόγραφα» μὲ βαθιὲς τὶς ρίζες του στὴ φιλελεύθερη δημοκρατικὴ παράδοση.

Στὰ «Χειρόγραφα» ὁ Μὰρξ ἀναπτύσσει γιὰ πρώτη φορὰ τὴν ἰδέα - κλειδὶ τῆς ἀλλοτριωμένης ἐργασίας, ἐπικρίνει τοὺς θεωρητικοὺς τοῦ «πρωτόγονου κομμουνισμοῦ» καὶ ἀντιπαραθέτει στὶς ἰδέες τους τὸ θετικὸ ξεπέρασμα τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας μέσα ἀπὸ μιὰ μακρόχρονη διαδικασία τῆς πλήρους ἀναπτύξεως τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων τῆς κοινωνίας.

Ὁ Μὰρξ στὰ «Χειρόγραφά» του, ὑποστηρίζει ὅτι ὁ πραγματικὸς κομμουνισμὸς δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα βίαιων σαρωτικῶν μεταβολῶν, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα ἐξελικτικῶν ἀλλαγῶν, τῆς γενικῆς ἀφθονίας τῶν ἀγαθῶν καὶ τῆς ἐμφανίσεως στὸ προσκήνιο τῆς ἱστορίας τοῦ ὁλοκληρωμένου ἀνθρώπου.

ΜΑΝΟΛΗΣ ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ
Ἡ σύγκρουση μὲ τὸ νόμο ὡς ἔμπρακτη κριτικὴ τοῦ δικαίου καὶ τὸ συναίσθημα ἐνοχῆς.
Ἐκδόσεις: Ἔρασμος, Ἀθήνα 1975
Σειρά: Οἱ Ἰδέες
Ἐπιμέλεια: Μαν. Λαμπρίδη, ἀρ. 2

Πρόκειται γιὰ μιὰ μελέτη στὴν ὁποία μεταξὺ ἄλλων θίγονται καὶ τὰ ἑξῆς θέματα: α. Ἡ παράβαση τοῦ νόμου ὡς ἔμπρακτη κριτικὴ τοῦ δικαίου καὶ τῆς κοινωνίας, β. Ἡ ἐπαναστατικὴ πράξη ὡς ἔμπρακτη κριτικὴ τοῦ δικαίου καὶ τῆς κοινωνίας, γ. Τὸ ὀργανωμένο ἔγκλημα ὡς ἔμπρακτη κριτικὴ τοῦ δικαίου καὶ τῆς κοινωνίας· διαστολή του ἀπὸ τὴν ἐπαναστατικὴ πράξη, δ. Συναίσθημα ἐνοχῆς καὶ ἠθικὴ συνείδηση, ε. Συναίσθημα ἐνοχῆς στὸν ἐξ ἐπαγγέλματος ἐγκληματία καὶ στὸν κοινωνικὸ ἐπαναστάτη, στ. Ὁ νευρωτικὸς ἐγκληματίας καὶ τὸ συναίσθημα ἐνοχῆς, ζ. Ἡ «ἐκλογίκευση» ὡς διαδικασία ὑπέρβασης τοῦ συναισθήματος ἐνοχῆς, η. Ἡ ἐπίσημη ἔκνομη βία ὡς λυδία λίθος τῆς συνείδησης τῆς ἀστικῆς τάξης.

ΟΧΙ – Ἡ εἰκονογράφηση τοῦ ἀντιμοναρχικοῦ Ἀγώνα. Ἐκδόσεις ΑΚΜΩΝ.

Μὲ ἀφορμὴ τὴν πρώτη ἐπέτειο τῆς νίκης τοῦ δημοκρατικοῦ λαοῦ τῆς 8/12/74 καὶ μὲ πρόλογο τοῦ Μ. Πλωρίτη κυκλοφόρησε τὸ Λεύκωμα τοῦ ἀντιμοναρχικοῦ ἀγώνα.

Περιέχει τὸ χρονικὸ ἀπὸ τὸν παλλαϊκὸ συναγερμὸ μέχρι τὸν τελικὸ θρίαμβο τῆς δημοκρατίας. Ἡ εἰκονογράφησή του περιλαμβάνει ὅλο τὸ ὑλικὸ ποὺ χρησιμοποιήθηκε στὴν εἰρηνικὴ μάχη κατὰ τοῦ θεσμοῦ τῆς μοναρχίας: Ἀφίσσες, φέϊγ-βολάν, γελοιογραφίες, προκηρύξεις, φωτογραφίες, αὐτοκόλλητα, ὅλα ὅσα αὐθόρμητα ἐπινόησε ὁ λαὸς στὸ δημοκρατικό του ξέσπασμα.

Ἡ ἔκδοση περιέχει, ἀκόμη, πλῆθος ἄλλα στοιχεῖα, ὅπως οἱ ὁμιλίες ποὺ ἔγιναν ἀπὸ τὴν τηλεόραση, τὸ χρονικὸ τοῦ ἀγώνα, τὰ ἀναλυτικὰ ἀποτελέσματα τοῦ δημοψηφίσματος καὶ φωτογραφίες ἀπὸ τὸν πανηγυρισμὸ τῆς νίκης.

Στὸν πρόλογο τῆς ἐκδόσεως ὁ Μάριος Πλωρίτης γράφει:

«Ἡ ἐκπληκτικὴ δημοκρατικὴ κινητοποίηση, ἡ αὐθόρμητη στράτευση, ἡ ἐνθουσιώδης αὐτοοργάνωση, ὄχι μόνο στάθηκαν οἱ κύριοι συντελεστὲς τῆς λαμπρῆς νίκης, ἀλλὰ καὶ ἀποτελοῦν τὸ πιὸ σίγουρο δεῖγμα πολιτικῆς ὡριμότητας τοῦ λαοῦ μας καὶ τὸ πιὸ στέρεο θεμέλιο τῆς Δημοκρατίας μας».

Καὶ γιὰ τὴ νίκη ὑπογραμμίζει:

«Κι αὐτὴ τὴ νίκη, κανένας δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ τὴν «κλέψει», κανένας δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ τὴν φαλκιδεύσει – καί, λιγότερο ἀπ' ὅλους οἱ χτεσινοὶ δυνάστες, «ἐστεμμένοι» καὶ μή, οἱ παρατρεχάμενοί τους, τὰ ἐνεργούμενά τους καὶ τὰ φερέφωνά τους. Αὐτὴ ἡ παλλαϊκὴ κατάκτηση πρέπει νὰ γίνει – καὶ θὰ γίνει – ἡ ἀσπίδα τῆς Δημοκρατίας μας».

ΡΕΑ ΓΑΛΑΝΑΚΗ
Πλὴν εὐχαρις
Ποιήματα 1969-1975
Ἐκδόσεις: ΟΛΚΟΣ, Ἀθήνα 1975

Μὲ τολμηρὴ αἰσθαντικότητα ποὺ «διδάσκει δωρικὴν αἰσθητικὴ» ἡ Ρέα Γαλανάκη φέρνει μπροστά μας τὸ ἀδιόρατο σταματημένο χαμόγελο ἑνὸς κούρου, τοὺς βόστρυχους μιᾶς κόρης καὶ μιὰν ἀτμόσφαιρα αὐστηρότητας ἀρχαϊκῆς ποὺ περικλείει πειθαρχημένα μιὰ ψυχὴ μὲ πάθος ὡς τὴ βαρβαρότητα.

Φῶς ἑλληνικό, ποὺ διαπερνᾶ εἰκόνες καθαρισμένες σὲ αὐστηρὲς μικρὲς ἑνότητες, ἕτοιμες νὰ διασπάσουν τὸν κλοιό τους μὲ τὴν ἐπέμβαση τῆς «ἀνάγνωσης» καὶ νὰ ξαναπάρουν πνοὴ ζωῆς μέσα τους. Μιὰ κίνηση σταματημένη λοιπόν, ὄχι ὅμως στατική, ἀντίθετα λειτουργεῖ δυναμικὰ πρὸς τὰ ἔσω καὶ ἀναβιώνει μέσα μας μὲ τὴ δική μας διάσταση. Νομίζεις πὼς βλέπεις ὅλες τὶς διαστρωματώσεις τοῦ «ἐγὼ» σὲ κάθετη τομή.

Ἡ «γραφὴ» τῆς Ρέας Γαλανάκη, εἶναι ὁπωσδήποτε τὸ ἰδιαίτερο κατόρθωμα αὐτῆς τῆς συλλογῆς· κάθε στίχος ὁλοκληρώνει σχεδὸν πάντα ἕνα πλῆρες νόημα, ἔτσι ποὺ τίποτα δὲ θὰ μποροῦσες νὰ προστέσεις οὔτε ν' ἀφαιρέσεις, καὶ τὰ νοήματά της λειτουργοῦν ταυτόχρονα σὲ πολλὰ ἐπίπεδα.

«Κρασὶ ἀπὸ τὸ πήλινο σταμνὶ τῆς σάρκας. / Ἡ ὄμορφη καὶ μικροπαντρεμένη μιὰ παραλλαγή».

«Ἐσὺ μὲ τοὺς Ἑρμοκοπίδες κι ἡ Ἀθήνα / ρίχνει τὰ μαρμαρένια ροῦχα της στὴ γῆ / ἁλώνι τῆς χαροντικῆς μονομαχίας. / Φιλέρημος, ἀκάνθινος, ἐρωτικός, γενναῖος».

ΜΙΜΙΚΑ Ι. ΚΡΑΝΑΚΗ
Contre - Temps
Β΄ ἔκδοση
Ἐκδόσεις: Κέδρος, Ἀθήνα 1975

«Ξέρεις... τὸ κάθε τι στὸν κόσμο γίνεται παρὰ λίγο, κατὰ προσέγγιση... γίνεται à contre - temps... Ὅπως στὴ μουσική. Νά, ἔρχεται ἄδοξα στὴν ἀδύνατη στιγμή, ὅταν δὲν τὸ ζητᾶς ἀκόμα ἢ δὲν τὸ ζητᾶς πιά, κι ἔτσι πλέκεται, μιὰ ἀτέλειωτη, ἀξεδιάλυτη παρεξήγηση...»

Κάπως ἔτσι γράφεται καὶ ἡ ἐρωτικὴ ἱστορία ποὺ συνδέει τὰ τρία κύρια πρόσωπα τοῦ μυθιστορήματος, τὴν Κυβέλη μὲ τὸν Ἄρη καὶ τὸ Σπύρο. Μιὰ ἱστορία ἀληθινὰ ἐφηβική, γοητευτικὴ σὰν τὴ μουσική, ἕνα μυθιστόρημα γεμάτο ἀπὸ εἰκόνες βαθιὰ ἑρμηνευτικὲς τῆς ψυχῆς.

Ἂν καὶ γραμμένο τὸ 1947, περνᾶ πάνω ἀπ' τὰ γεγονότα ἐκείνης τῆς ἐποχῆς καί, παρ' ὅλο ποὺ αὐτὸ ἴσως τότε νά 'ταν ἀπαράδεκτο, σήμερα τὸ βιβλίο αὐτὸ ἐξακολουθεῖ νὰ συγκινεῖ, ἀκριβῶς ἴσως γι' αὐτὴ τὴν ἀπολυτοποιημένη καὶ ἐγωκεντρική του τάση νὰ μιλήσει γιὰ τὸν ἔρωτα πέρα ἀπὸ κάθε κοινωνιολογικὸ προβληματισμό, ἀκριβῶς ὅπως μόνο σ' ἕναν ἔφηβο μπορεῖ νὰ συμβεῖ αὐτό.

κυκλοφορεῖ

κυκλοφορεῖ

ΤΟ
ΓΥΝΑΙΚΕΙΟ ΚΙΝΗΜΑ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΒΕΝΑΡΔΟΣ
Μὲ τὸν Σωτήρη Σπαθάρη
Ἀθήνα 1975

Ὁ Σωκράτης Βενάρδος ἀφιερώνει αὐτὸ τὸ βιβλίο στὸ μεγάλο μάστορη τοῦ θεάτρου Σκιῶν, Σωτήρη Σπαθάρη, ποὺ γνώρισε, ἔζησε ἀπὸ κοντὰ τὰ τελευταῖα χρόνια ὡς τὸ θάνατό του, ἀγάπησε καὶ θαύμασε ἀπεριόριστα.

Τὸ βιβλίο περιέχει πλῆθος πληροφορίες γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ Σπαθάρη, ἐπιστολὲς θαυμαστῶν του, κριτικές, φωτογραφίες καθὼς καὶ προσωπικὰ χαρτιὰ τοῦ Σπαθάρη μὲ ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον.

ΠΕΤΕΡ ΒΑΪΣ
Ὁ Τρότσκι ἐξόριστος,
Ἐκδόσεις: Δωδώνη, Ἀθήνα 1975
Σειρά: Παγκόσμιο Θέατρο 33
Μετάφραση: Μαρὶ - Πὼλ Παπάρα

Ἀπὸ τὰ τελευταῖα ἔργα τοῦ Πέτερ Βάις, «Ὁ Τρότσκι ἐξόριστος», ἀνήκει στὸ «θέατρο-ντοκουμέντο» καὶ ἔχει σὰ θέμα του τὴ ζωὴ καὶ τὸ θάνατο τοῦ Τρότσκι. Ὁ Πέτερ Βάις μᾶς λέει πὼς «ἡ δύναμη τοῦ θεάτρου-ντοκουμέντου βρίσκεται στὴ δυνατότητα νὰ κατασκευάζει ἀπὸ κομμάτια τῆς πραγματικότητας, ἕνα εὔχρηστο ὑπόδειγμα, ἕνα μοντέλο τῶν καίριων γεγονότων... νὰ παίρνει τὴ θέση τοῦ παρατηρητῆ, τοῦ ἀναλυτῆ... Μὲ τὴν παράθεση ἀντίθετων λεπτομερειῶν μᾶς κάνει νὰ προσέξουμε τὴ διαμάχη ποὺ ὑπάρχει, γιὰ νὰ τὴν ὁδηγήσει μετά... σὲ μιὰ πρόταση γιὰ λύση, σὲ μιὰ ἔκκληση ἢ σ' ἕνα θεμελιακὸ ἐρώτημα».

ΙΨΕΝ
Οἱ μνηστῆρες τοῦ Θρόνου
Ἐκδόσεις: Δωδώνη, Ἀθήνα 1975
Σειρά: Παγκόσμιο Θέατρο 34
Μετάφραση: Καίτη Κάστρο

Ἔργο γραμμένο στὰ 1864, ὅταν ὁ Ἴψεν, 35 μόλις χρονῶν, βρισκόταν σχεδὸν σὲ πλήρη πνευματικὴ ἀνάπτυξη.

Τὸ ἱστορικὸ θέμα, δηλαδὴ ἡ διαμάχη τοῦ Χάκωνα μὲ τὸν Σκούλ γιὰ τὸ θρόνο τῆς Νορβηγίας, ἀντικατοπτρίζει τὸ δικό του πρόβλημα γιὰ ἐπιτυχία καὶ τὴ διαμάχη ποὺ εἶχε μὲ τὸ φίλο καὶ ἀντίζηλό του Μπγιόρσον.

Κάθε χαρακτήρας τοῦ ἔργου εἶναι ἕνα θαυμάσιο παράδειγμα ἱστορικοῦ δράματος καὶ πολλὰ σημεῖα τοῦ διαλόγου φανερώνουν μιὰ ἐξαιρετικὴ λεπτότητα νοημάτων, ἀντάξια τῶν μεταγενέστερων ἔργων τοῦ Ἴψεν.

ΣΑΡΛ ΜΠΕΤΤΕΛΕΜ
Πολιτιστικὴ ἐπανάσταση καὶ βιομηχανικὴ ὀργάνωση στὴν Κίνα
Ἐκδόσεις: Γῆ, Ἀθήνα 1975
Μετ.: Στέλιος Δημητρίου

Ἡ πολιτιστικὴ ἐπανάσταση στὴν Κίνα, ὅπως μᾶς λέει ὁ συγγραφέας τοῦ βιβλίου στὸν πρόλογό του, «εἶναι ἕνα χωρὶς προηγούμενο πείραμα γιὰ τὴν ἀλλαγὴ τῶν κοινωνικῶν σχέσεων. Πρόκειται γιὰ μιὰ ἀποφασιστικὴ καὶ ὁριστικὴ κατάκτηση (ὅσο ἀποφασιστικὸ καὶ ὁριστικὸ εἶναι κάθε ἐπιστημονικὸ καὶ κοινωνικὸ πείραμα ποὺ καταλήγει στὴ δημιουργία νέων διαδικασιῶν ἢ νέων ἀντικειμενικῶν νόμων)».

Τὸ βιβλίο αὐτό, ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ ἀναλύει τὸ θεωρητικὸ ὑπόβαθρο τῆς πολιτιστικῆς ἐπανάστασης στὴν Κίνα, τοὺς λόγους ποὺ τὴν προκάλεσαν καὶ τὴν τεράστια σημασία της, κι ἀπ' τὴν ἄλλη φωτίζει μὲ συγκεκριμένα παραδείγματα τὶς ἐπιτυχίες καὶ τὶς δυσκολίες της, ἀλλὰ καὶ τὴν πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τῶν ἀρχῶν της. Χωρίζεται σὲ τέσσερα μέρη: Τὸ πρῶτο ἀναλύει τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῶν ἀλλαγῶν ποὺ ἔγιναν στὸ χῶρο τῆς διαχείρισης τῶν βιομηχανιῶν καὶ τοῦ καταμερισμοῦ τῆς ἐργασίας μέσα στὶς ἐπιχειρήσεις. Τὸ δεύτερο ἀναφέρεται στὸ σχεδιασμό, ἀναλύοντας τὶς κύριες πολιτικὲς κατευθύνσεις, τονίζοντας τὴ νέα πνοὴ ποὺ ἡ πολιτιστικὴ ἐπανάσταση ἔδωσε μὲ τὴν οὐσιαστικὴ συμμετοχὴ τῶν ἐργατῶν στὴ λήψη τῶν ἀποφάσεων καὶ μὲ τὴ μεγαλύτερη δυνατὴ πρωτοβουλία στὰ τοπικὰ καὶ ἐπαρχιακὰ κέντρα. Τὸ τρίτο μέρος ἀναλύει τὴ σημασία, τὶς ἀρχὲς καὶ τὶς προοπτικὲς ποὺ ἀνοίγονται ἀπὸ τὴ βασικὴ τάση τῆς κινέζικης ἐπανάστασης νὰ καταργήσει βαθμιαῖα τὴ διαφορὰ ἀνάμεσα στὴ χειρωνακτικὴ καὶ στὴν πνευματικὴ ἐργασία, τὴ διαφορὰ ἀνάμεσα στὴν πόλη καὶ τὸ χωριό. Τέλος, στὸ τέταρτο μέρος, μὲ βάση τὶς πολιτικὲς ἀρχὲς ποὺ ἐφαρμόστηκαν στὴ διάρκεια τῆς πολιτιστικῆς ἐπανάστασης, ὁ συγγραφέας παρουσιάζει ὁρισμένα θεωρητικὰ συμπεράσματα ποὺ ἀφοροῦν τὴν ἐπαναστατικοποίηση τῶν κοινωνικῶν σχέσεων παραγωγῆς.

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ
Εἰσαγωγὴ - Κείμενο - Μετάφραση - Ἑρμηνευτικὰ Σχόλια: Ἠλία Σ. Σπυρόπουλου, δ.φ.
Ἔκδοση: Ἀριστοτέλειον Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης, Ἰνστιτοῦτο Νεοελληνικῶν Σπουδῶν, Ἵδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη, Θεσσαλονίκη 1975.

Μὲ τὸ βιβλίο αὐτό, τὸ Ἰνστιτοῦτο Νεοελληνικῶν Σπουδῶν προσφέρει στὴ Μέση Ἐκπαίδευση καὶ σὲ κάθε μορφωμένο ἀναγνώστη μιὰ ἐργασία ποὺ καλύπτει ὅλες τὶς διδακτικὲς ἀνάγκες. Σὲ μιὰ ἐκτενέστατη εἰσαγωγὴ ἀναλύονται: ὁ σκοπὸς τοῦ διαλόγου, ὁ χρόνος συγγραφῆς, ἡ θέση του μέσα στὸ πλατωνικὸ ἔργο· τὸ κεντρικὸ πρόβλημα τοῦ διαλόγου καὶ ἡ πορεία τῆς ἔρευνάς του στὶς ἐπὶ μέρους ἑνότητες· οἱ μέθοδοι φιλοσοφικῆς ἔρευνας ποὺ δοκιμάζονται στὸ διάλογο· τὰ κύρια καὶ τὰ δευτερεύοντα πρόσωπα τοῦ διαλόγου· καὶ ὁ «Πρωταγόρας» ὡς λογοτεχνικὸ κείμενο. Ἀκολουθεῖ τὸ κείμενο καὶ ἡ μετάφρασή του. Τὰ ἑρμηνευτικὰ σχόλια διαφωτίζουν τὸν ἀναγνώστη γιὰ πάρα

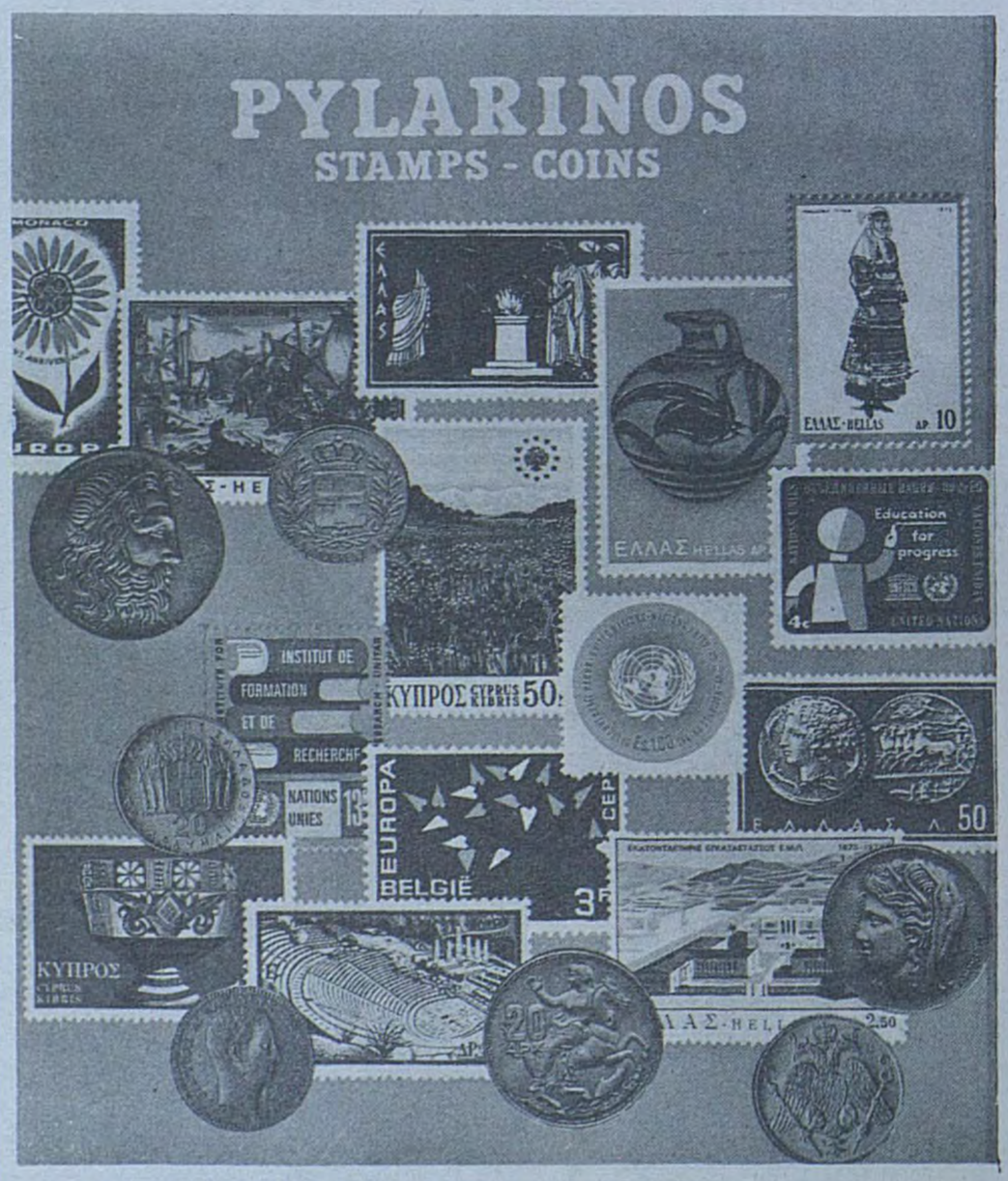

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ
ΓΙΑ ΣΟΒΑΡΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ
ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 7-9
Τηλ. 32 10 384
32 10 577

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΝΟΣ ΚΛΕΦΤΗ
εξάντας

ἐκδόσεις Ἑξάντας

πολλὰ προβλήματα ποὺ προκύπτουν ἀπὸ τὸ κείμενο καὶ ἀποτελοῦν, μαζὶ μὲ τὸν πίνακα προσώπων καὶ τόπων, τὴ «μικρὴ ἐγκυκλοπαίδεια» τοῦ διαλόγου. Σ' ἕνα ἐπίμετρο μεταφράζεται τὸ σχόλιο τοῦ Σιμωνίδη.

Η ΔΙΑΣΠΑΣΗ ΤΟΥ Κ.Κ.Ε.
Μέσα ἀπὸ τὰ κείμενα τῆς περιόδου 1950-1975
Τόμοι Α καὶ Β
Ἐκδόσεις: Πολιτικὰ προβλήματα, Ἀθήνα 1975
Ἐπιμέλεια: Πάνος Δημητρίου

Μὲ τὴν ἔκδοση αὐτὴ δίνονται στὴ δημοσιότητα, γιὰ πρώτη φορὰ συγκεντρωμένα, αὐθεντικὰ ντοκουμέντα ποὺ σχετίζονται μὲ τὴ διάσπαση τοῦ ΚΚΕ τὸ Φλεβάρη τοῦ 1968.

Ἡ ἀναγκαιότητα αὐτοῦ τοῦ βιβλίου καθορίζεται ἀπὸ τὸ ὅτι ἡ διάσπαση τοῦ ΚΚΕ εἶναι μιὰ πραγματικότητα καὶ ἀπ' τὸ ὅτι ἡ ἀποκατάσταση οὐσιαστικῆς ἑνότητας τοῦ ἑλληνικοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος δὲν εἶναι ἐφικτὴ μὲ κάποια τεχνητὴ ἐκ τῶν ἄνω «συγκόλληση», ἀλλὰ μὲ τὴ συνειδητὴ συμμετοχὴ τῶν κομμουνιστῶν, ὅλων τῶν ἀγωνιστῶν τῆς ἑλληνικῆς μαρξιστικῆς ἀριστερᾶς.

Τὸ βιβλίο χωρίζεται σὲ τέσσερα βασικὰ μέρη:

Α. Ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ ἐμφύλιου πολέμου μέχρι τὸ 8ο συνέδριο τοῦ 1961.

Β. Ἀπὸ τὸ 8ο Συνέδριο (1961) μέχρι τὴ «12η ὁλομέλεια» τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΕ (1968).

Γ. Ἡ «12η ὁλομέλεια» τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΕ (Φλεβάρης 1968).

Δ. Ἡ ὁλοκλήρωση τῆς διάσπασης.

Ἡ ἐπιλογὴ τῶν κειμένων ἔγινε μὲ κριτήριο τὸ σκοπὸ ποὺ ἀναφέρθηκε ὅτι ἐπιδιώκει νὰ ὑπηρετήσει. Γι' αὐτὸ καὶ περιλαμβάνει, ἀποκλειστικά, κείμενα ποὺ ἔχουν ἄμεση σχέση μὲ τὴ διάσπαση τοῦ ΚΚΕ καὶ τὶς αἰτίες ποὺ τὴν προκάλεσαν.

Τὸ ΚΚΕ Ἐσωτερικοῦ, μὲ τὴν πρωτοβουλία αὐτῆς τῆς ἔκδοσης, ἐπιδιώκει νὰ ἀνταποκριθεῖ στὴν ἀνάγκη πλήρους καὶ ἀντικειμενικῆς ἐνημέρωσης τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ ΚΚΕ καὶ ὅλης τῆς ἀριστερᾶς. Πρωτοβουλία ἰδιαίτερα σημαντικὴ ποὺ θὰ πρέπει νὰ συνεχιστεῖ ἀπ' ὅλες τὶς πλευρές.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΤΑΜΕΛΟΣ
Μακρυγιάννης
Τὸ χρονικὸ μιᾶς ἐποποιΐας
Ἐκδόσεις: Βιβλιοπωλεῖον τῆς «ΕΣΤΙΑΣ»
Β΄ ἔκδοση ξαναπλασμένη

Στὴ μυθιστορηματικὴ αὐτὴ βιογραφία, ζωντανεύεται, ἁδρὰ καὶ μὲ ἐνάργεια, ἡ φυσιογνωμία τοῦ Μακρυγιάννη, ἡ πολύτιμη συμμετοχή του στὴν ἐξασφάλιση τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ἡ πολύπλευρα εὐεργετικὴ συμβολή του στὴ δια-

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
Σ.Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ & ΣΙΑ Ο. Ε.
Μόλις ἐκυκλοφόρησαν

ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ
ΑΛΑΦΡΟΪΣΚΙΩΤΟΣ
ΜΗΤΗΡ ΘΕΟΥ

ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑ
ΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΛΩΡΗΣ

ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 7, τηλ. 605501, ΑΘΗΝΑ
ΠΡΑΞΙΤΕΛΟΥΣ 141, τηλ. 4116530, ΠΕΙΡΑΙΑΣ

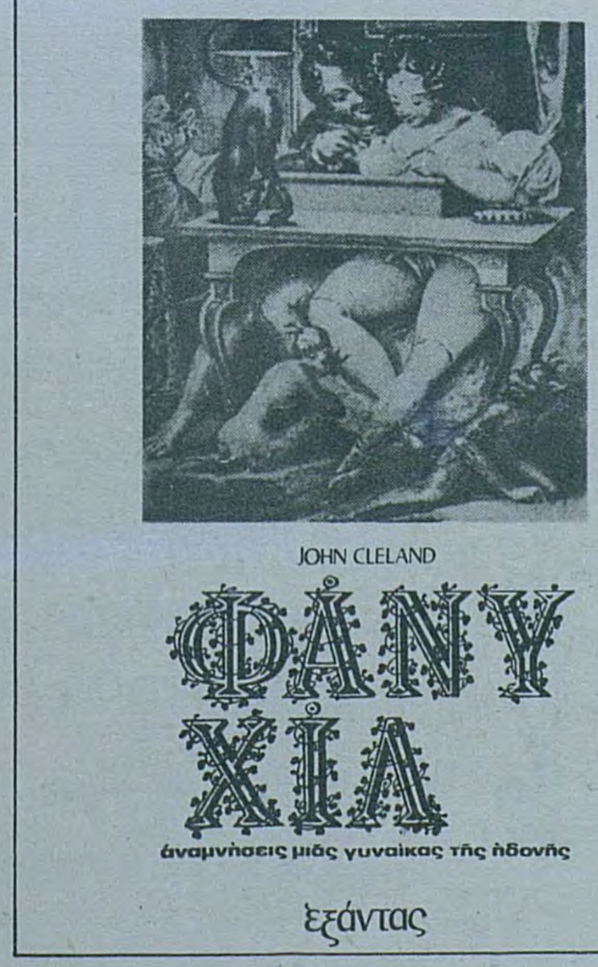

JOHN CLELAND
ΦΑΝΥ ΧΙΛ
ἀναμνήσεις μιᾶς γυναίκας τῆς ἡδονῆς

ἐξάντας

ἐκδόσεις Ἐξάντας

Η ΑΥΓΗ
ΠΡΩΙΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

- Ζωντανή ενημέρωση σχετικά σε όλα τα πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα
- Τα προβλήματα της ελληνικής αριστεράς και του παγκόσμιου προοδευτικού κινήματος
- Πνευματική και καλλιτεχνική ζωή
- Οι πιο έγκυρες απόψεις

μόρφωση τοῦ ἐθνικοῦ μας βίου μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση, σὲ συνάρτηση μὲ συγκλονιστικὰ γεγονότα τῆς νεώτερης ἱστορίας μας, στὰ ὁποῖα ὁ ἴδιος εἶχε σημαντικὸ καὶ πρωταρχικὸ ρόλο.

Τὸ ἔργο ἀναφέρεται καὶ στὰ κλασικά του «Ἀπομνημονεύματα» καὶ τοὺς πίνακες τοῦ Ἀγώνα, ποὺ μὲ τὶς ὁδηγίες του φιλοτέχνησε ὁ Π. Ζωγράφος, καὶ περιλαμβάνει σχετικὴ ἀναλυτικὴ βιβλιογραφικὴ τεκμηρίωση. Περιέχει ἐπίσης μικρὸ ἀνθολόγιο ἀπὸ τὰ «Ἀπομνημονεύματά»του, δυὸ χαρακτηριστικὰ κείμενά του σχολιασμένα, τὸν ὅρκο καὶ τὴ διαθήκη τῆς 3ης Σεπτεμβρίου, ἀναλυτικὲς καὶ διαφωτιστικὲς σημειώσεις καὶ εἰκόνες σχετικὲς μὲ τὴ μορφὴ καὶ τὴ δράση του, φιλοτεχνημένες ἀπὸ Ἕλληνες καὶ ξένους καλλιτέχνες.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗΣ
Γύρω ἀπὸ τὸ Δεκέμβρη
Πολιτικὰ Ἄρθρα
Ἐκδόσεις: Τὰ νέα βιβλία, Ἀθήνα 1945
Β΄ Ἔκδοση, Ἀθήνα 1975
Σειρά: Πολιτικὴ Βιβλιοθήκη, 1

Τὸ βιβλίο αὐτὸ περιέχει 35 ἄρθρα τοῦ Κώστα Καραγιώργη γραμμένα καὶ πρωτοδημοσιευμένα ἄλλα στὴν Ἀθήνα καὶ ἄλλα στὰ Τρίκαλα ἀπὸ τὶς 15 τοῦ Νοέμβρη 1944 ὡς τὶς 16 τοῦ Φλεβάρη 1945 καὶ χωρισμένα σὲ τρεῖς ἑνότητες: 1. Πρὶν ἀπὸ τὸ Δεκέμβρη, 2. Ὁ Δεκέμβρης, 3. Ὕστερα ἀπὸ τὸ Δεκέμβρη.

Τὰ ἄρθρα αὐτὰ καλύπτουν μέρα μὲ τὴ μέρα ὅλο τὸ δράμα ἀλλὰ καὶ τὸ ἔπος τοῦ Δεκέμβρη, ἀποκαλύπτουν τὸ παιχνίδι τῶν Ἑλλήνων ἀντιδραστικῶν καὶ τῶν Ἄγγλων συμμάχων τους, φωτίζουν καὶ στηρίζουν τὸ λαὸ ἀπ᾽ τὴν ἀνακωχὴ ὡς τὴ Βάρκιζα. Σήμερα γιὰ μᾶς εἶναι ἕνα πολιτικὸ ἡμερολόγιο τῶν πρώτων μεταπελευθερωτικῶν ἡμερῶν, καὶ ἕνα συγκλονιστικὸ ντοκουμέντο μιᾶς ἐποχῆς ποὺ οἱ συνέπειές της φτάνουν ὡς τὶς μέρες μας.

Ε. Λ. ΓΟΥΙΛΡΑΪΤ - ΜΠΡΟΥΣ ΜΑΚΦΑΡΛΕΫΝ
Ὁ κινέζικος δρόμος γιὰ τὸ Σοσιαλισμὸ
Ἡ οἰκονομία τῆς μορφωτικῆς ἐπανάστασης
Ἐκδόσεις: Κύτταρο, Ἀθήνα 1975
Μετ.: Ἀλέξης Χατζιδάκης

Ἀπὸ τὸ 1960, δὲν ὑπάρχουν ἐπίσημες συνολικὲς στατιστικὲς ἀπὸ τὴν Κίνα. Ἀκριβῶς γι᾽ αὐτὸ τὸ λόγο, οἱ συγγραφεῖς δὲν μποροῦν νὰ παρουσιάσουν συστηματικὰ τὸ ἀκαθάριστο ἐθνικὸ προϊὸν καὶ τοὺς ρυθμοὺς ἀνάπτυξης στὴν Κίνα. Ἀναλαμβάνουν λοιπὸν ἕνα ἰδιαίτερα δύσκολο ἔργο καὶ παρ᾽ ὅλα αὐτὰ κατορθώνουν νὰ μᾶς δώσουν πολὺ ἀξιόλογα στοιχεῖα, τέτοια ποὺ νὰ μποροῦν νὰ χρησιμέψουν γιὰ μιὰν ἀνάλυση τῶν ἐπιτευγμάτων καὶ τῆς πολιτικῆς τῆς Κίνας.

Τὸ βιβλίο χωρίζεται σὲ τρία μέρη καὶ ἕνα παράρτημα.

Μέρος Ι. Ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη τῆς Κίνας: 1949 - 1965
Μέρος ΙΙ. Ἡ ἐπίδραση τῆς μορφωτικῆς ἐπανάστασης: 1966 - 1968
Μέρος ΙΙΙ. Κινέζικος σοσιαλισμός: Ἰδεολογία καὶ πολιτικὴ
Παράρτημα: Οἱ «Τελευταῖες Ὁδηγίες» τοῦ Μάο Τσὲ-τούνγκ.
Προλογίζει ἡ Τζόαν Ρόμπινσον.

REINER KUNZE
Σὰν τὰ πράγματα ἀπὸ πηλὸ
Ποιήματα
Ἐκδόσεις: Ἐγνατία, Θεσσαλονίκη 1975
Ἐπιλογὴ - Εἰσαγωγὴ - Σημειώσεις: HANNELORE OCHS
Μετάφραση: Νόρα Πυλορὼφ - Προκοπίου

«Ρετουσάρονται / ὅλα / Ἐκτὸς / ἀπ᾽ τὸ ἀρνητικὸ / μέσα μας». Μὲ τίτλο χαρακτηριστικὸ καὶ συγκλονιστικὰ ἀποκαλυπτικό: «Περὶ τῆς ἀναγκαιότητος τῆς λογοκρισίας», προσεγγίζουμε τὸν Ράινερ Κοῦντσε καὶ παίρνουμε σημεῖο ἀναφορᾶς τοὺς παραπάνω στίχους, γιὰ νὰ γίνει ἀντιληπτὸ τὸ πόσο ἄμεσα, μὲ λίγες λέξεις, ἡ ποίηση μπορεῖ νὰ ἀντικαταστήσει τὶς πληροφορίες. Ἀλλὰ ὄχι μόνο αὐτό· γιατὶ ὁ ποιητὴς δὲν ἔχει ἄλλο περιθώριο ἐκλογῆς παρὰ νὰ ἀκολουθήσει τὴν «ὑπόγεια διαδρομὴ» καὶ νὰ διανύσει τὴν ἀπόσταση μέχρι τὸ Τίποτα, ψάχνοντας νὰ βρεῖ μιὰν ἀλήθεια μὲς στὴ σκοτεινὴ «γαλαρία» τοῦ Ἐγώ του· πορεία ἀγωνίας γιὰ ἐπικοινωνία μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, χωρὶς τὸ φτιασίδι τῆς ἐπένδυσης ἰδεῶν, μὰ μὲ μόνο κριτήριο τὸ δίκιο καὶ τὴν ἀξιοπρέπεια ὅλων.

Ἡ ἔκδοση περιλαμβάνει 54 ποιήματα στὰ γερμανικὰ καὶ τὴν ἀντίστοιχη μετάφρασή τους στὴ γλώσσα μας, διαλεγμένα ἀπὸ βιβλία τοῦ ποιητῆ ποὺ ἐκδόθηκαν ἀπὸ τὸ 1969 ὡς τὸ 1973 στὴν πατρίδα του.

Στὸ «Ἀντάρτικο Λημέρι» τοῦ Πάνου Τζαβέλλα: ὁ Μανώλης Γλέζος κι ὁ ἡγέτης τῶν Παλαιστινίων ἀνταρτῶν Μωχάμετ Χαμπράμι τραγουδᾶνε ἀντάρτικα τραγούδια μαζὶ μὲ τὸ συγκρότημα.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

– ΣΟΛΩΝ Π. ΚΥΔΩΝΙΑΤΗΣ
Τὸ παλιὸ πανεπιστήμιο
Ἀθῆναι 1975 (Ἀνάτυπο ἀπὸ τὸ περ. Νέα Ἑστία, 15.1.75)

– ΤΑΚΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ
Τὸ ἀληθινὸ πρόσωπο (μαρτυρία τῆς ἐποχῆς)
Ἐκδόσεις: Διογένης, Ἀθήνα 1975

– ΜΑΡΚΟΣ Φ. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ
Ὁ καρφιτσωμένος σείκιλος
Ἐκδόσεις: Δωδώνη, Ἀθήνα 1974

– ΝΙΚΟΣ ΑΔΑΜΑΝΤΙΑΔΗΣ
Ἐπὶ τόπου
Ἐκδόσεις: Κέδρος, Ἀθήνα 1975

– ΑΝΤΩΝΗΣ ΜΠΟΥΝΤΟΥΡΗΣ
Ἑλληνικὴ ἀριστερά: ἀνάγκη γιὰ μιὰ νέα πορεία
Ἐκδόσεις: αἰχμή, Ἀθήνα 1975

– ΝΙΚΟΣ ΖΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
Μὲ γυμνὸ πρόσωπο
Ἐκδόσεις: Πλειάς, Ἀθήνα 1975

– ΚΟΡΝΤΟΒΑ - ΜΙΕΡΕΣ, ΚΑΡΝΤΟΖΟ, ΜΑΡΙΝΙ, ΖΟΝΤΑΓΚ
Λατινικὴ Ἀμερική: Φασισμὸς ἢ ἐπανάσταση
Ἐκδόσεις: Ἑξάντας, Ἀθήνα 1975
Μετ.: Τζένη Μαστοράκη

– ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ
Τὸ τελευταῖο ταξίδι
Θεσσαλονίκη 1975

βιβλια - αφισσες
δισκοι - κασσετες
κεραμικα
καταλληλα διαμορφωμενο παταρι για συζητηση
εκθεσεις νεων καλλιτεχνων
μαιρη δημητριαδη
γιωργος τσιλδερικης
„ΧΝΑΡΙ„
κιαφας 5
και ακαδημιας
τηλ. 605.493

ΠΟΛΥΠΛΑΝΟ

ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΥ 20

παιχνίδια
και αλλα
αντικείμενα
του
ΓΙΑΝΝΗ ΓΑΪΤΗ

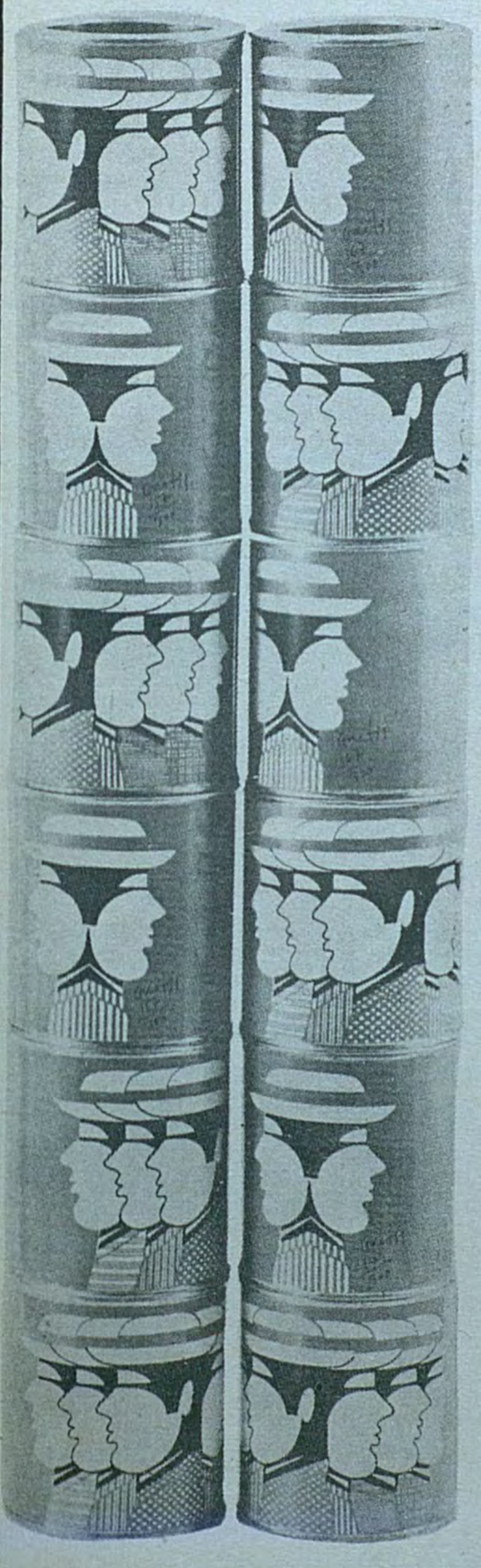

πριν
ν'αγορασετε
παιχνιδια
ή αλλα
αντικειμενα
για δωρα
ελατε στο
ΠΟΛΥΠΛΑΝΟ
δημοκριτου 20

τα παζελ του
οιοlc
πανω σε σχεδια
ΑΛΕΞΗ ΑΚΡΙΘΑΚΗ
ΓΙΑΝΝΗ ΓΑΪΤΗ
ΘΟΔΩΡΟΥ
ΝΙΚΗΣ ΚΑΝΑΓΚΙΝΗ
ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΡΑ
ΜΙΧΑΛΗ ΚΑΤΖΟΥΡΑΚΗ
ΓΙΑΝΝΗ ΜΟΡΑΛΗ
ΚΩΣΤΑ ΤΣΟΚΛΗ

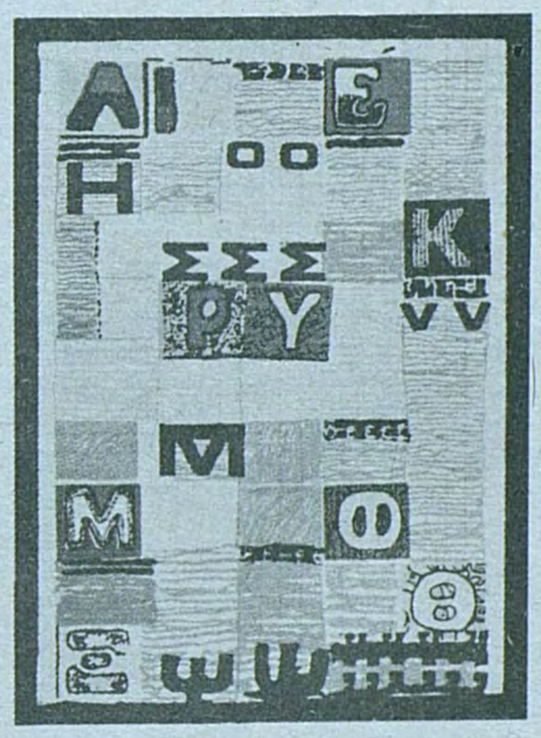

τα ξυλοπαιχνιδα
του αρχιτεκτονα
ΒΑΣΙΛΗ ΣΤΑΜΟΥΛΗ

αντικειμενα
του
ΑΛΕΞΗ ΑΚΡΙΘΑΚΗ

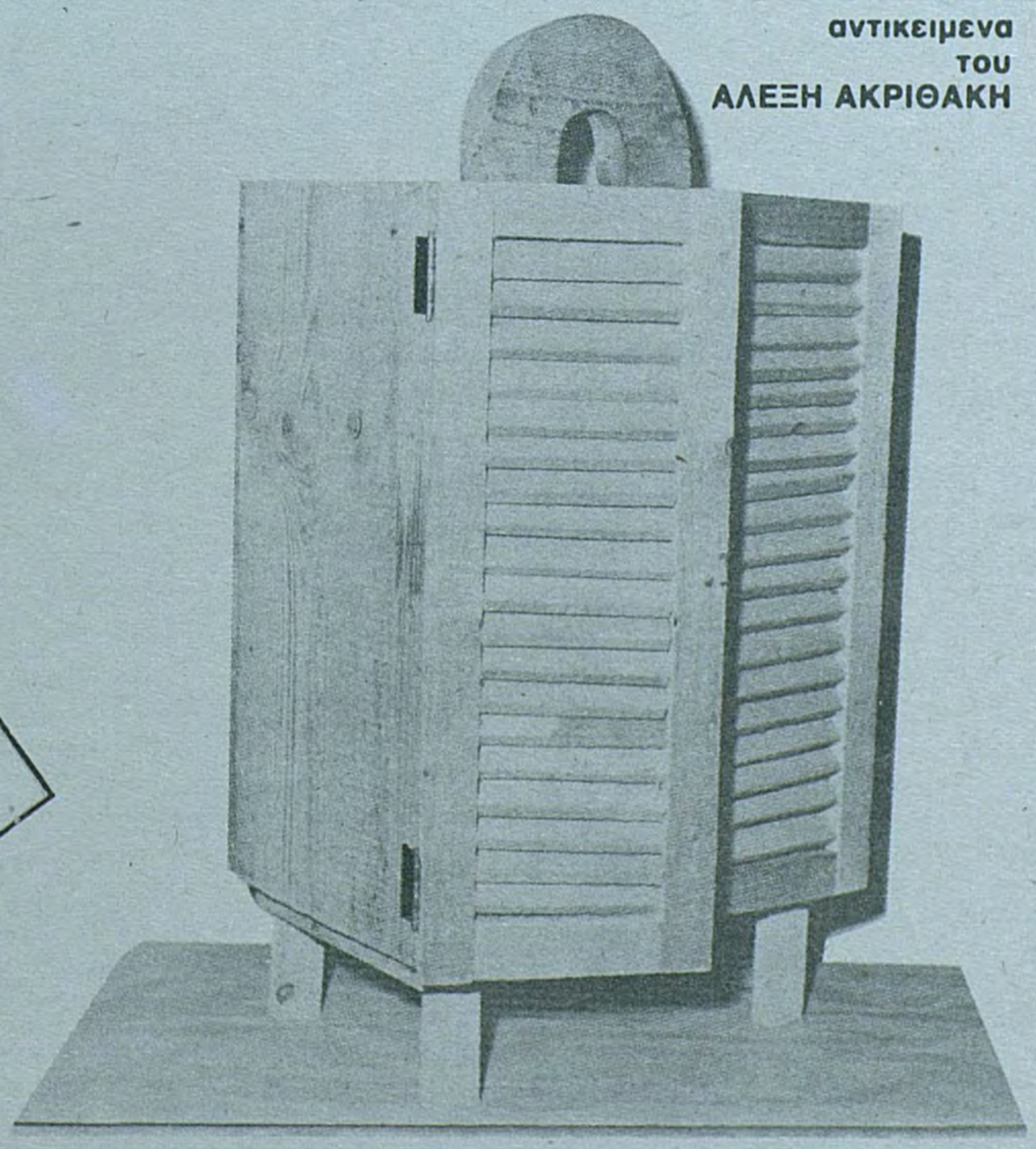

τα εκπαιδευτικα
παιχνιδια
της διασημης
Φινλανδεζας
σχεδιαστριας
AARIKKA

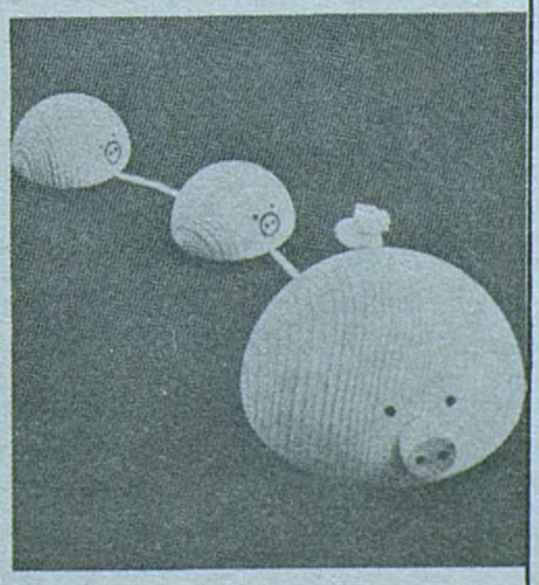

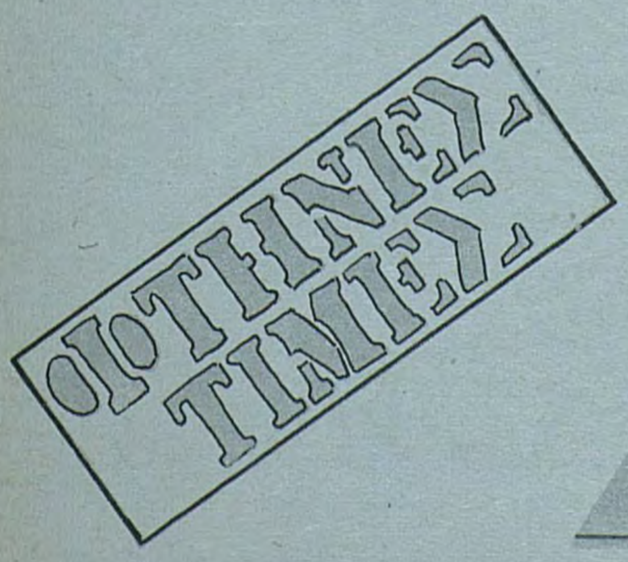

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ

ΤΟΝ ΝΟΕΜΒΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ:

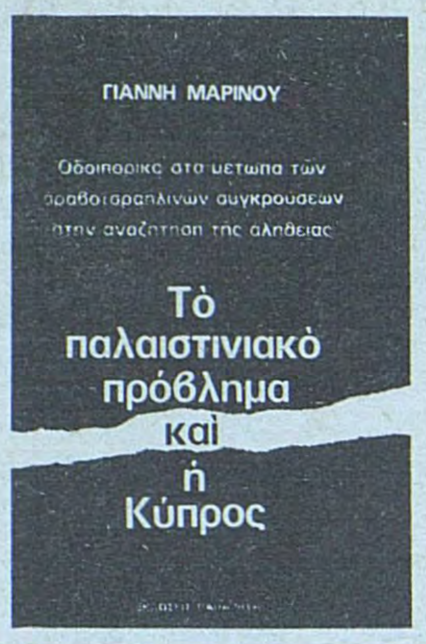

Γ. ΜΑΡΙΝΟΥ: «Τὸ παλαιστινιακὸ πρόβλημα καὶ ἡ Κύπρος». Μία ἐμπεριστατωμένη ἀνάλυση τῆς πολιτικῆς, οἰκονομικῆς καὶ στρατιωτικῆς κατάστασης τῆς Μέσης Ἀνατολῆς, μὲ ἐπίκεντρο τὸ παλαιστινιακὸ πρόβλημα καὶ τὶς συσχετίσεις του μὲ τὶς ἐξελίξεις καὶ τὰ προβλήματά τοῦ ἑλληνοκυπριακοῦ χώρου.

Β. ΝΕΤΑ – Γ. ΦΑΤΣΗ: «Ἐπιγραμματικὰ καὶ ἀμίμητα τοῦ Γεωργίου Παπανδρέου». Ἕνα βιβλίο ποὺ ἐπιτρέπει μιὰ ἄνετη ἀναδρομὴ στὸ σπινθηροβόλο πνεῦμα καὶ τὴν ἄφθαστη ἐπιγραμματικότητα τοῦ λόγου τοῦ Γ. Παπανδρέου. Καὶ μέσα ἀπὸ τὴν ἀναδρομὴ αὐτὴ προβάλλει καθαρὰ ἡ στάση τοῦ «Γέρου» ἀπέναντι στὴ δικτατορία, στὰ ἀνάκτορα καὶ τὴν ἀποστασία, κ.λ.π.

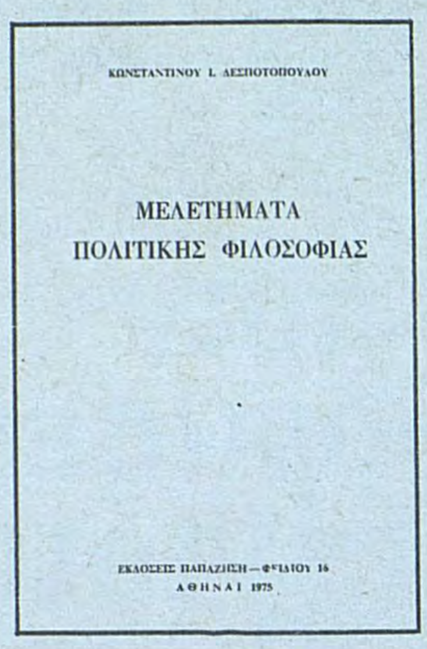

Κ.Ι.ΔΕΣΠΟΤΟΠΟΥΛΟΥ: «Μελητήματα Πολιτικῆς Φιλοσοφίας». Συγκεντρωμένα ὅλα τὰ δοκίμια ποὺ πραγματεύονται τὸ θέμα τῆς πολιτικῆς φιλοσοφίας. Ἡ πολιτικὴ φιλοσοφία τοῦ Πλάτωνος, ὁ μονοδιάστατος ἄνθρωπος τοῦ Μαρκοῦζε καὶ ἡ πολιτικὴ εὐθύνη τοῦ πνευματικοῦ ἀνθρώπου ἀποτελοῦν θέματα ποὺ συγκεντρώνουν τὴν ἰδιαίτερη προσοχὴ τοῦ συγγραφέα.

Γ. Χ. ΚΩΤΤΗ: «Οἰκονομικὴ τῆς Προστασίας τοῦ Περιβάλλοντος». Ἡ ἀγωνία καὶ ἡ ἀβεβαιότητα ποὺ προκαλοῦν σήμερα τὰ προβλήματα τοῦ περιβάλλοντος μποροῦν νὰ συγκριθοῦν μόνο μ' ἐκείνη τῆς πιθανότητας μιᾶς πυρηνικῆς καταστροφῆς. Ἡ προστασία τοῦ περιβάλλοντος μὲ τὴ χρήση οἰκονομικῶν μέσων ἀποτελεῖ τὸ βασικὸ θέμα αὐτοῦ τοῦ βιβλίου.

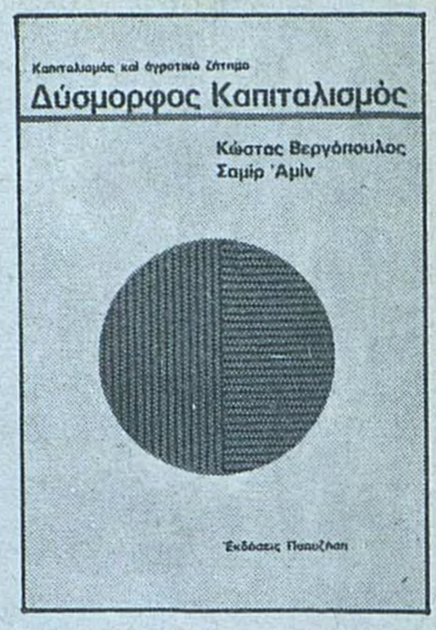

Κ. ΒΕΡΓΟΠΟΥΛΟΥ – Σ. ΑΜΙΝ: «Δύσμορφος Καπιταλισμός». Τὸ βιβλίο αὐτὸ δίνει τὶς βασικὲς γραμμὲς ἀνάπτυξης τῆς γεωργίας μέσα στὸ σύγχρονο καπιταλισμὸ (Κ. Βεργόπουλος) καὶ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο διασφαλίζεται ἡ κυριαρχία τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος στὴ γεωργία.

ΤΟΝ ΔΕΚΕΜΒΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ:

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ:

(Μαρξισμὸς - Κομμουνισμὸς καὶ Δυτικὴ Κοινωνία)

Ἡ **ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ** ἐκδίδεται ὕστερα ἀπὸ μιὰ δεκαετία ἐρευνῶν. Κυκλοφορεῖ ταυτόχρονα στὴ Γερμανία, Ἀγγλία, ΗΠΑ. 700 κορυφαῖοι ἐπιστήμονες ἀπαντοῦν σὲ ἑκατοντάδες ἐρωτήματα. Στὶς 500 σελίδες μεγάλου σχήματος τῶν 10 τόμων τῆς ἑλληνικῆς ἐκδόσεως βρίσκουμε τὶς ἀπόψεις ὅλων τῶν γνωστῶν μαρξιστῶν, στὶς ὁποῖες ἀντιπαρατίθενται οἱ ἀπόψεις δυτικῶν συγγραφέων, ἀπὸ «σοβιετολόγους» μέχρι «ἀναθεωρητικούς».

Φιλοσοφία - Ἱστορία - Θρησκεία - Ἐκπαίδευση - Κοινωνιολογία - Δικαιοσύνη - Οἰκονομία - Στρατιωτικὰ ζητήματα - Βιολογία - Φυσικὴ - Λογοτεχνία - Ψυχολογία, εἶναι οἱ τομεῖς γιὰ τοὺς ὁποίους οἱ μαρξιστὲς καὶ οἱ δυτικοὶ ἐπιστήμονες παραθέτουν τὶς ἀπόψεις τους. Τὸ τεράστιο αὐτὸ ἔργο εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ κάθε μορφωμένο ἄνθρωπο καὶ ἰδιαίτερα γιὰ ὅποιον ἐπιθυμεῖ νὰ προχωρήσει σὲ συστηματικὴ ἔρευνα. Στὸ τέλος τοῦ κάθε ζητήματος παρατίθεται πλήρης βιβλιογραφία ἔργων, μαρξιστῶν, δυτικῶν καὶ γενικὰ ὅσων ἀσχολοῦνται μὲ προβλήματα ποὺ σχετίζονται μὲ τὸ συγκεκριμένο ἄρθρο τῆς **ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗΣ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑΣ.** Στὴν ἑλληνικὴ μετάφραση, ὁμάδα εἰδικῶν θεωρεῖ τὰ κείμενα τοῦ συγκεκριμένου κάθε φορὰ ἐπιστημονικοῦ κλάδου.

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΤΟΜΟΣ θὰ κυκλοφορήσει στὸ τέλος τοῦ ἔτους καὶ οἱ ὑπόλοιποι θὰ ἐκδίδωνται μὲ ρυθμὸ ἑνὸς τόμου ἀνὰ 4μηνο.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΠΑΖΗΣΗ
ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 622-496

ἐπίσης

Γ. ΖΙΓΔΗ: Γιὰ τὴν Δημοκρατία καὶ τὴν Κύπρο
Σ. ΨΥΧΑΡΗ: 70 Κρίσιμες Ἡμέρες
Δ. ΣΑΠΡΑΝΙΔΗ: Ἱστορία Πολιτικῆς Γελοιογραφίας
Α. ΦΛΟΥΝΤΖΗ: Τὸ Χαϊδάρι
Λ. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ: Τὸ Κυπριακὸ Πρόβλημα
Β. ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ: 25ετία
P. SAMUELSON: Οἰκονομικὴ Β΄ (τελευταῖος) τόμος